॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੇ

ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ।

ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ।

ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀਤਿ॥

ਅਯਂ ਸਰਣਗਮਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਆਦਿ।

ਇਮਸ੍ਸ ਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਿਵਰਿਤੁਂ ਵਿਭਜਿਤੁਂ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਾਤੁਂ ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਉਤ੍ਤਮਂ ਵਨ੍ਦਨੇਯ੍ਯਾਨਂ, ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ।
ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ॥

ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਾ।
ਵਣ੍ਣਨਾ ਮਾਦਿਸੇਨੇਸਾ, ਅਬੋਧਨ੍ਤੇਨ ਸਾਸਨਂ॥

ਅਜ੍ਜਾਪਿ ਤੁ ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਨਿਚ੍ਛਯੋ।
ਤਥੇਵ ਚ ਠਿਤਂ ਯਸ੍ਮਾ, ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ॥

ਤਸ੍ਮਾਹਂ ਕਾਤੁਮਿਚ੍ਛਾਮਿ, ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਇਮਂ।
ਸਾਸਨਞ੍ਚੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਪੋਰਾਣਞ੍ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ॥

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਬਹੁਮਾਨੇਨ, ਨਾਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਕਮ੍ਯਤਾ।
ਨਾਞ੍ਞੇਸਂ ਵਮ੍ਭਨਤ੍ਥਾਯ, ਤਂ ਸੁਣਾਥ ਸਮਾਹਿਤਾਤਿ॥

ਖੁਦ੍ਦਕਵਵਤ੍ਥਾਨਂ

ਤਤ੍ਥ “**ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਤਾਵ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਨਾਮ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੋ, ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਨਿਕਾਯਾਨਂ ਏਕਦੇਸੋ। ਪਞ੍ਚ ਨਿਕਾਯਾ ਨਾਮ –

ਦੀਘਮਜ੍ਝਿਮਸਂਯੁਤ੍ਤ, ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਿਕਖੁਦ੍ਦਕਾ।
ਨਿਕਾਯਾ ਪਞ੍ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਾ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਿਮੇ॥

ਤਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ **ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ**। ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਦਿਯਡ੍ਢਸਤਂ ਦ੍ਵੇ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੋ**। ਓਘਤਰਣਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ**। ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਨਵ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੋ**। ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠੋ, ਧਮ੍ਮਪਦਂ, ਉਦਾਨਂ, ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ, ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੋ, ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁ, ਪੇਤਵਤ੍ਥੁ, ਥੇਰਗਾਥਾ, ਥੇਰੀਗਾਥਾ, ਜਾਤਕਂ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ , ਅਪਦਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਵਂਸੋ, ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਂ, ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਾਨਿ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਕਾਯੇ ਅਵਸੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ **ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋ**।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ? ਬਹੂਨਂ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮੂਹਤੋ ਨਿਵਾਸਤੋ ਚ। ਸਮੂਹਨਿਵਾਸਾ ਹਿ ‘‘ਨਿਕਾਯੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ‘‘ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਨਿਕਾਯਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਯਥਯਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ ਪਾਣਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੦)। ਪੋਣਿਕਨਿਕਾਯੋ, ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਿਕਨਿਕਾਯੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕਾਨਿ ਸਾਸਨਤੋ ਲੋਕਤੋ ਚ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੋ। ਇਮਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਵਰਿਤੁਂ ਵਿਭਜਿਤੁਂ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਾਤੁਞ੍ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਸਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤ-ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਨਿਧਿਕਣ੍ਡਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਨਵਪ੍ਪਭੇਦੋ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠੋ ਆਦਿ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਂ ਆਰੋਪਿਤਵਸੇਨ ਨ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਵਸੇਨ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਵਸੇਨ –

‘‘ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰਂ, ਸਨ੍ਧਾਵਿਸ੍ਸਂ ਅਨਿਬ੍ਬਿਸਂ।
ਗਹਕਾਰਂ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਜਾਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ॥

‘‘ਗਹਕਾਰਕ ਦਿਟ੍ਠੋਸਿ, ਪੁਨ ਗੇਹਂ ਨ ਕਾਹਸਿ।
ਸਬ੍ਬਾ ਤੇ ਫਾਸੁਕਾ ਭਗ੍ਗਾ, ਗਹਕੂਟਂ ਵਿਸਙ੍ਖਤਂ।
ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਖਯਮਜ੍ਝਗਾ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੫੩-੧੫੪) –

ਇਦਂ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਂ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਆਦਿ। ਤਞ੍ਚ ਮਨਸਾਵ ਵੁਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਨ ਵਚੀਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਵਸੇਨ। ਵਚੀਭੇਦਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਵਸੇਨ –

‘‘ਯਦਾ ਹਵੇ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾ,
ਆਤਾਪਿਨੋ ਝਾਯਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ।
ਅਥਸ੍ਸ ਕਙ੍ਖਾ ਵਪਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾ,
ਯਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ ਸਹੇਤੁਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਉਦਾ॰ ੧; ਮਹਾਵ॰ ੧) –

ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯ੍ਵਾਯਂ ਨਵਪ੍ਪਭੇਦੋ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠੋ ਇਮੇਸਂ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਆਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਆਰਭਿਸ੍ਸਾਮਿ।

ਨਿਦਾਨਸੋਧਨਂ

ਤਸ੍ਸ ਚਾਯਮਾਦਿ “**ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ**”ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਮਾਤਿਕਾ –

‘‘ਕੇਨ ਕਤ੍ਥ ਕਦਾ ਕਸ੍ਮਾ, ਭਾਸਿਤਂ ਸਰਣਤ੍ਤਯਂ।

ਕਸ੍ਮਾ ਚਿਧਾਦਿਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁ, ਮਵ◌ੁਤ੍ਤੁਮਪਿ ਆਦਿਤੋ॥

‘‘ਨਿਦਾਨਸੋਧਨਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ, ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਤਤੋ ਪਰਂ।
ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਗਮਨਂ, ਗਮਕਞ੍ਚ ਵ◌ਿਭਾਵਯੇ॥

‘‘ਭੇਦਾਭੇਦਂ ਫਲਞ੍ਚਾਪਿ, ਗਮਨੀਯਞ੍ਚ ਦੀਪਯੇ।
ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਦ੍ਵਯੇਪੇਸ ਨਯੋ ਮਤੋ॥

‘‘ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਵਤ੍ਥਾਨੇ, ਕਾਰਣਞ੍ਚ ਵ◌ਿਨਿਦ੍ਦਿਸੇ।
ਸਰਣਤ੍ਤੁਯਮੇਤਞ੍ਚ, ਉਪਮਾਹਿ ਪਕਾਸਯੇ’’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵ ਇਦਂ ਸਰਣਤ੍ਤੁਯਂ ਕੇਨ ਭਾਸਿਤਂ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤਂ, ਕਦਾ ਭਾਸਿਤਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਭਾਸਿਤਂ ਅਵ◌ੁਤ੍ਤੁਮਪਿਚਾਦਿਤੋ ਤਥਾਗਤੇਨ ਕਸ੍ਮਾ ਇਧਾਦਿਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਹਾ।

ਤੇਸਂ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ **ਕੇਨ ਭਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਂ, ਨ ਸਾਵਕੇਹਿ, ਨ ਇਸੀਹਿ, ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ। **ਕਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। **ਕਦਾ**ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਯਸੇ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਹਾਯਕੇਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤੁਂ ਪਤ੍ਤੇ ਏਕਸਟ੍ਠਿਯਾ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਲੋਕੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਤ੍ਥਞ੍ਚ ਉਪਸਮ੍ਪਦਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ। ਪਠਮਂ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ‘ਏਵ◌ਂ ਵਦੇਹੀ’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ‘ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ’’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੪)।

ਕਸ੍ਮਾ ਚਿਧਾਦਿਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਤੀਹਿ ਪਿਟਕੇਹਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਚਨਾਮਗ੍ਗਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਪਾਸਕਭਾਵ◌ੇਨ ਵ◌ਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵ◌ੇਨ ਵ◌ਾ ਸਾਸਨਂ ਓਤਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਸਨੋਤਾਰਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਭੂਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠੇ ਆਦਿਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਕਤਂ ਨਿਦਾਨਸੋਧਨਂ।

੧. ਸਰਣਤ੍ਤਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਬੁਦ੍ਧਵਿਭਾਵਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਗਮਨਂ, ਗਮਕਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵਯੇ**”ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਤ੍ਤਰਵਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮਪਰਿਭਾਵਿਤਂ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਮੁਪਾਦਾਯ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਮੁਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸੋ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੧)।

ਅਯਂ ਤਾਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵਿਭਾਵਨਾ।

ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਪਨ ‘‘ਬੁਜ੍ਝਿਤਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ? ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਵਿਕਸਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਖੀਣਾਸਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਬੁਦ੍ਧਿਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤਂ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤਂ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਲੋਕੇ ਅਵਗਨ੍ਤਾ ਅਵਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ **ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾ ਪਣ੍ਣਸੋਸਾ ਵਾਤਾ ਪਣ੍ਣਸੁਸਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ **ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਬੁਜ੍ਝਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਬੋਧਿਤੋ ਸਯਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਕਸਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਗੁਣਵਿਕਸਨਤੋ ਪਦੁਮਮਿਵ ਵਿਕਸਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਖੀਣਾਸਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕੋਚਕਰਧਮ੍ਮਪਹਾਨਤੋ ਨਿਦ੍ਦਾਕ੍ਖਯਵਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਕ੍ਖਯਵਿਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿਯਤ੍ਥਾਨਂ ਗਮਨਤ੍ਥਪਰਿਯਾਯਤੋ ਯਥਾ ਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਪਿ ਪੁਰਿਸੋ ਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤਤ੍ਤਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨ ਪਰੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਸਯਮੇਵ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ । **ਅਬੁਦ੍ਧਿਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਬੋਧੋਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਨੀਲਰਤ੍ਤਗੁਣਯੋਗਤੋ ‘‘ਨੀਲੋ ਪਟੋ, ਰਤ੍ਤੋ ਪਟੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਿਗੁਣਯੋਗਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਞਾਪੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ **ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਅਤ੍ਥਮਨੁਗਤਾ ਅਯਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਬੋਧਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪੇਨ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਾਧਨਸਮਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਯਂ ਬਜਞ੍ਜਨਤੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਿਭਾਵਨਾ।

ਸਰਣਗਮਨਗਮਕਵਿਭਾਵਨਾ

ਇਦਾਨਿ **ਸਰਣਗਮਨਾਦੀਸੁ** ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣਂ, ਸਰਣਗਤਾਨਂ ਤੇਨੇਵ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਭਯਂ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਪਰਿਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਹਿਂਸਤਿ ਵਿਧਮਤਿ ਨੀਹਰਤਿ ਨਿਰੋਧੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਹਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਅਹਿਤਾ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਾ ਉਤ੍ਤਰਣੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਦਾਨੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਪ੍ਪਕਾਨਮ੍ਪਿ ਕਾਰਾਨਂ ਵਿਪੁਲਫਲਪਟਿਲਾਭਕਰਣੇਨ ਸਙ੍ਘੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਸਰਣਂ। ਤਪ੍ਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਤਾਹਿ ਵਿਹਤਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਕਿਲੇਸੋ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸਰਣਗਮਨਂ। ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ ਸਤ੍ਤੋ ਤਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ''ਏਸ ਮੇ ਸਰਣਂ, ਏਸ ਮੇ ਪਰਾਯਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਉਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਉਪੇਨ੍ਤੋ ਚ ''ਏਤੇ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ, ਉਪਾਸਕੇ ਨੋ ਭਗਵਾ ਧਾਰੇਤੂ''ਤਿ ਤਪੁਸ੍ਸਭਲ੍ਲਿਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਵਾ, ''ਸਤ੍ਥਾ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ, ਸਾਵਕੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਵਾ, ''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ 'ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ'''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੮) ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁਆਦਯੋ ਵਿਯ ਤਪ੍ਪੋਣਤ੍ਤੇਨ ਵਾ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਿਨੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੇਨ ਵਾ, ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਯ ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵਾਤਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਵਿਸਯਤੋ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਚ ਉਪੇਤਿ।

ਅਯਂ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਗਮਕਸ੍ਸ ਚ ਵਿਭਾਵਨਾ।

ਭੇਦਾਭੇਦਫਲਦੀਪਨਾ

ਇਦਾਨਿ **"ਭੇਦਾਭੇਦਂ ਫਲਞ੍ਚਾਪਿ, ਗਮਨੀਯਞ੍ਚ ਦੀਪਯੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਭੇਦਾਦੀਨਂ ਅਯਂ ਦੀਪਨਾ, ਏਵਂ ਸਰਣਗਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧੋ ਸਰਣਗਮਨਭੇਦੋ – ਸਾਵਜ੍ਜੋ ਚ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਚ। ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ, ਸਾਵਜ੍ਜੋ ਅਞ੍ਞਸਤ੍ਥਰਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਵਿਪਰੀਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। ਸੋ ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮੇਵ। ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣਸਂਸਯਮਿਚ੍ਛਾਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਦਰਾਦਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤੇਸਂ ਸਰਣਂ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਨ ਅਭਿਨ੍ਨਸਰਣਾ ਚੇਵ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਸਰਣਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੮; ਵਿਭ॰ ੮੦੯)। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਤੁ ਯਾਵਦੇਵ ਸਰਣਭੇਦਂ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਾਵਦੇਵ ਅਭਿਨ੍ਨਸਰਣਾ। ਸਾਵਜ੍ਜੋਵ ਨੇਸਂ ਸਰਣਭੇਦੋ, ਸਂਕਿਲੇਸੋ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਫਲਦੋ ਹੋਤਿ। ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਅਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਅਫਲੋ, ਅਭੇਦੋ ਪਨ ਫਲਤੋ ਇਟ੍ਠਮੇਵ ਫਲਂ ਦੇਤਿ।

ਯਥਾਹ –

''ਯੇਕੇਚਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾਸੇ, ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭੂਮਿਂ।
ਪਹਾਯ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ, ਦੇਵਕਾਯਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭)।

ਤਤ੍ਰ ਚ ਯੇ ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਰਣਂ ਗਤਾ, ਤੇ ਅਪਾਯਂ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਇਤਰੇ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਗਾਥਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਯਂ ਤਾਵ ਭੇਦਾਭੇਦਫਲਦੀਪਨਾ।

ਗਮਨੀਯਦੀਪਨਾ

ਗਮਨੀਯਦੀਪਨਾਯਂ ਚੋਦਕੋ ਆਹ – ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਸ ਬੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਰਣਂ ਵਾ, ਉਭਯਥਾਪਿ ਚ ਏਕਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਗਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਯਾਭਾਵਤੋ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ''ਅਜਂ ਗਾਮਂ ਨੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਂ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

''ਗਚ੍ਛਤੇਵ ਪੁਬ੍ਬਂ ਦਿਸਂ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਦਿਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੯; ੩.੮੭) ਵਿਯ ਸਾਤ੍ਥਕਮੇਵਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ਬੁਦ੍ਧਸਰਣਾਨਂ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵਸ੍ਸਾਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤੋ। ਏਤੇਸਞ੍ਹਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪਟਿਹਤਚਿਤ੍ਤੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ ਸਿਯਾ। ਯਞ੍ਹਿ ਤਂ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵਿਸੇਸਿਤਂ ਸਰਣਂ, ਤਮੇਵੇਸ ਗਤੋਤਿ। ''ਏਤਂ ਖੋ ਸਰਣਂ ਖੇਮਂ, ਏਤਂ ਸਰਣਮੁਤ੍ਤਮ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੨) ਵਚਨਤੋ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਹਿ ਗਾਥਾਪਦੇ ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਸਰਣਗਤਾਨਂ ਭਯਹਰਣਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਰਣਭਾਵੇ ਅਬ੍ਯਭਿਚਰਣਤੋ ''ਖੇਮਮੁਤ੍ਤਮਞ੍ਚ ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਤੁ ਗਮਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਤਿ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਅਸਾਧਕਮੇਤਂ। ''ਏਤਂ ਸਰਣਮਾਗਮ੍ਮ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਮਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਪਿ ਸਰਣਗਮਨਪਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਚੇ? ਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇ ਸਤਿ ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸਰਣਂ ਪਟਿਹਤਚਿਤ੍ਤੋਪਿ ਆਗਮ੍ਮ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਏਵ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਨੋ ਦੋਸੇਨ ਅਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਸਾਧਕਮੇਤਂ। ਯਥਾ ''ਮਮਞ੍ਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਯਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੯) ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਸਤ੍ਤਾ ''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਰਣਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ''ਏਤਂ ਸਰਣਮਾਗਮ੍ਮ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਗਮਨੀਯਤ੍ਤਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਸਰਣਸ੍ਸ, ਨ ਉਭਯੇਸਂ, ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਗਮਕਸ੍ਸ ਗਮਨੀਯਂ, ਤਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਏਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤੀਤਿ। ਵੁਚ੍ਚਤੇ –

ਬੁਦ੍ਧੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਗਮਨੀਯੋ, ਗਮਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤੁ ਤਂ ਸਰਣਵਚਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਾਮਿ। ਏਸ ਮੇ ਸਰਣਂ, ਏਸ ਮੇ ਪਰਾਯਣਂ, ਅਘਸ੍ਸ, ਤਾਤਾ, ਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਧਾਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਏਤਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਭਜਾਮਿ ਸੇਵਾਮਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਾਮਿ, ਏਵਂ ਵਾ ਜਾਨਾਮਿ ਬੁਜ੍ਝਾਮੀਤਿ। ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਧਾਤੂਨਂ ਗਤਿਅਤ੍ਥੋ ਬੁਦ੍ਧਿਪਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੋਤਿ। ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਯੋਗਾ ਅਯੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਚੇ? ਤਂ ਨ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਯਦਿ ਚੇਤ੍ਥ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਤੋ ''ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੫, ੮੫) ਵਿਯ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਤਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਨ, ਕਸ੍ਮਾ? ਤਦਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਾ। ''ਯੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਸਰਣਂ ਗਤੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੦) ਵਿਯ ਇਧਾਪਿ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਾ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਥ ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਏਵਂਜਾਤਿਕੇਸੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਦੋਸੋ ਏਵ ਸੋਤਿ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੀਹਿ ਸਰਣਗਮਨੇਹਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੩੪) ਸਰਣਸ੍ਸੇਵ ਗਮਨੀਯਤੋ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਗਮਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤੁ ਸਰਣਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਚੇ। ਤਂ ਨਾਯੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਦਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਾ ਏਵ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਯਤੋ ਪੁਬ੍ਬਸਦਿਸਮੇਵ ਅਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਪਿ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਏਵ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਮੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਯਂ ਗਮਨੀਯਦੀਪਨਾ।

ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸਰਣਵਿਭਾਵਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਦ੍ਵਯੇਪੇਸ ਨਯੋ ਮਤੋ”**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯ੍ਵਾਯਂ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ‘‘ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ ਏਸੋਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਵਿਭਾਵਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਸਦਿਸਂ, ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। ਯਤੋ ਯਦੇਵੇਤ੍ਥ ਅਸਦਿਸਂ, ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਏਕੇ। ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਞ੍ਚ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਨਭਾਵੇਨ ਧਾਰਣਤੋ ਪਰਮਸ੍ਸਾਸਵਿਧਾਨਤੋ ਚ ਮਗ੍ਗਵਿਰਾਗਾ ਏਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਖਨ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਸਾਧਕਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ‘‘ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ , ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦)।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਚਤੁਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸਮਧਿਵਾਸਿਤਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਾਨਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਙ੍ਘਾਤੇਨ ਸਂਹਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਯੇ ਵੋ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਪਸ੍ਸਸਿ ਨੋ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਦ੍ਵੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਾਨਾਵਾਦੇ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੩)।

ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਰਮਤ੍ਥਸਙ੍ਘੋ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਮਨੀਯੋ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਚ ‘‘ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪, ੧੮੧) ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਤਂ ਪਨ ਸਰਣਂ ਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੇ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖੇ ਵਾ ਸਙ੍ਘੇ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਙ੍ਘੇ ਵਾ ਚਤੁਵਗ੍ਗਾਦਿਭੇਦੇ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੇਪਿ ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਵਨ੍ਦਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਰਣਗਮਨਂ ਨੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਨ ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ। ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਨ੍ਤੁ ਇਮਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਚ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਭੇਦਾਭੇਦਾਦਿਵਿਧਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਤਾਵ ‘‘ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਦ੍ਵਯੇਪੇਸ ਨਯੋ ਮਤੋ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਵਤ੍ਥਾਨਕਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਇਦਾਨਿ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਵਤ੍ਥਾਨੇ, ਕਾਰਣਞ੍ਚ ਵਿਨਿਦ੍ਦਿਸੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਤੇਸੁ ਚ ਤੀਸੁ ਸਰਣਵਚਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਠਮਂ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਪ੍ਪਭਵਤੋ ਤਦੁਪਦੇਸਿਤਤੋ ਚ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਧਾਰਕਤੋ ਤਦਾਸੇਵਨਤੋ ਚ ਅਨ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘੋ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਹਿਤੇ ਨਿਯੋਜਕੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਠਮਂ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਪ੍ਪਭਵਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਹਿਤਾਧਿਗਮਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਗਤਹਿਤੋ ਚਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘੋ ਸਰਣਭਾਵੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਕਾਰਣਞ੍ਚ ਵਿਨਿਦ੍ਦਿਸੇ।

ਉਪਮਾਪਕਾਸਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਯਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਰਣਤ੍ਤਯਮੇਤਞ੍ਚ, ਉਪਮਾਹਿ ਪਕਾਸਯੇ”**ਤਿ , ਤਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਚਨ੍ਦਕਿਰਣਨਿਕਰੋ ਵਿਯ ਤੇਨ ਦੇਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਕਿਰਣਸਮੁਪ੍ਪਾਦਿਤਪੀਣਿਤੋ ਲੋਕੋ ਵਿਯ ਸਙ੍ਘੋ। ਬਾਲਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਸ ਰਸ੍ਮਿਜਾਲਮਿਵ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਤੇਨ ਵਿਹਤਨ੍ਧਕਾਰੋ ਲੋਕੋ ਵਿਯ ਸਙ੍ਘੋ। ਵਨਦਾਹਕਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਵਨਦਹਨਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸਵਨਦਹਨੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਦਡ੍ਢਵਨਤ੍ਤਾ ਖੇਤ੍ਤਭੂਤੋ ਵਿਯ ਭੂਮਿਭਾਗੋ ਦਡ੍ਢਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭੂਤੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਮਹਾਮੇਘੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਲਿਲਵੁਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਵੁਟ੍ਠਿਨਿਪਾਤੂਪਸਮਿਤਰੇਣੁ ਵਿਯ ਜਨਪਦੋ ਉਪਸਮਿਤਕਿਲੇਸਰੇਣੁ ਸਙ੍ਘੋ। ਸੁਸਾਰਥਿ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯਵਿਨਯੂਪਾਯੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਵਿਨੀਤਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯਸਮੂਹੋ ਵਿਯ ਸਙ੍ਘੋ।

ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੁਦ੍ਧਰਣਤੋ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਲ੍ਲੁਦ੍ਧਰਣੂਪਾਯੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮੁਦ੍ਧਟਸਲ੍ਲੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਸਮੁਦ੍ਧਟਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਮੋਹਪਟਲਸਮੁਪ੍ਪਾਟਨਤੋ ਵਾ ਸਾਲਾਕਿਯੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਪਟਲਸਮੁਪ੍ਪਾਟਨੁਪਾਯੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਿਤਪਟਲੋ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਲੋਚਨੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਿਤਮੋਹਪਟਲੋ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਞਾਣਲੋਚਨੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਸਾਨੁਸਯਕਿਲੇਸਬਜਾਧਿਹਰਣਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਵਾ ਕੁਸਲੋ ਵੇਜ੍ਜੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੁਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਮਿਵ ਧਮ੍ਮੋ, ਭੇਸਜ੍ਜਪਯੋਗੇਨ ਸਮੁਪਸਨ੍ਤਬਜਾਧਿ ਵਿਯ ਜਨਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮੁਪਸਨ੍ਤਕਿਲੇਸਬਜਾਧਾਨੁਸਯੋ ਸਙ੍ਘੋ।

ਅਥ ਵਾ ਸੁਦੇਸਕੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸੁਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿ ਵਿਯ ਚ ਧਮ੍ਮੋ, ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਙ੍ਘੋ। ਸੁਨਾਵਿਕੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨਾਵਾ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਹਿਮਵਾ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਪ੍ਪਭਵੋਸਧਮਿਵ ਧਮ੍ਮੋ, ਓਸਧੂਪਭੋਗੇਨ ਨਿਰਾਮਯੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਧਨਦੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਨਂ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਲਦ੍ਧਧਨੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਸਮ੍ਮਾਲਦ੍ਧਅਰਿਯਧਨੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਨਿਧਿਦਸ੍ਸਨਕੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨਿਧਿ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਿਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਸਙ੍ਘੋ।

ਅਪਿਚ ਅਭਯਦੋ ਵਿਯ ਵੀਰਪੁਰਿਸੋ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਭਯਮਿਵ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਭਯੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਬ੍ਬਭਯੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਅਸ੍ਸਾਸਕੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਜਨੋ ਵਿਯ ਸਙ੍ਘੋ। ਸੁਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਹਿਤੂਪਦੇਸੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਹਿਤੂਪਯੋਗੇਨ ਪਤ੍ਤੁਸਦਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਧਨਾਕਰੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਧਨਸਾਰੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਧਨਸਾਰੂਪਭੋਗੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਰਾਜਕੁਮਾਰਨ੍ਹਾਪਕੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸੀਸਨ੍ਹਾਨਸਲਿਲਂ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਨ੍ਹਾਤਰਾਜਕੁਮਾਰਵਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਲਿਲਸੁਨ੍ਹਾਤੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਅਲਙ੍ਕਾਰਕਾਰਕੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਲਙ੍ਕਤਰਾਜਪੁਤ੍ਤਗਣੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਲਙ੍ਕਤੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਚਨ੍ਦਨਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਪ੍ਪਭਵਗਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਚਨ੍ਦਨੁਪਭੋਗੇਨ ਸਨ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਵਿਯ ਜਨੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੂਪਭੋਗੇਨ ਸਨ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਦਾਯਜ੍ਜਸਮ੍ਪਦਾਨਕੋ ਵਿਯ ਪਿਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਦਾਯਜ੍ਜਂ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਦਾਯਜ੍ਜਹਰੋ ਪੁਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਦਾਯਜ੍ਜਹਰੋ ਸਙ੍ਘੋ। ਵਿਕਸਿਤਪਦੁਮਂ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਪ੍ਪਭਵਮਧੁ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਦੁਪਭੋਗੀਭਮਰਗਣੋ ਵਿਯ ਸਙ੍ਘੋ। ਏਵਂ ਸਰਣਤ੍ਤਯਮੇਤਞ੍ਚ, ਉਪਮਾਹਿ ਪਕਾਸਯੇ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ “**ਕੇਨ ਕਤ੍ਥ ਕਦਾ ਕਸ੍ਮਾ, ਭਾਸਿਤਂ ਸਰਣਤ੍ਤਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਮਾਤਿਕਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਸਰਣਤ੍ਤਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਾਠਮਾਤਿਕਾ

ਏਵੰ ਸਰਣਗਮਨੇਹਿ ਸਾਸਨੋਤਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨੰ ਓਤਿਣ੍ਣੇਨ ਉਪਾਸਕੇਨ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਵਾ ਯੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਪਠਮੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਾਠਸ੍ਸ ਇਦਾਨਿ ਵਣ੍ਣਨਤ੍ਥੰ ਅਯੰ ਮਾਤਿਕਾ –

‘‘ਯੇਨ ਯਤ੍ਥ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ, ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਤਾਨਿ ਤੰ ਨਯੰ।
ਵਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ, ਸਾਧਾਰਣਵਿਸੇਸਤੋ॥

‘‘ਪਕਤਿਯਾ ਚ ਯੰ ਵਜ੍ਜੰ, ਵਜ੍ਜੰ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਯੰ।
ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਦਾਨੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਤੋ॥

‘‘ਸਾਧਾਰਣਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ, ਸਾਧਾਰਣਵਿਭਾਵਨੰ।
ਅਥ ਪਞ੍ਚਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇਸੁ, ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਤੋ॥

‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਭੁਤਿ-ਹੇਕਤਾਨਾਨਤਾਦਿਤੋ।
ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਾਨਭੇਦਾ, ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤੋ ਤਥਾ॥

‘‘ਪਯੋਗਙ੍ਗਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਵੇਦਨਾਮੂਲਕਮ੍ਮਤੋ।
ਵਿਰਮਤੋ ਚ ਫਲਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

‘‘ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ ਤਤੋ ਯੁਤ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਸ੍ਵਪਿ ਪਞ੍ਚਸੁ।
ਆਵੇਣਿਕਞ੍ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਞੇਯ੍ਯਾ ਹੀਨਾਦਿਤਾਪਿ ਚਾ’’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਏਤਾਨਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣੀਤਿਆਦੀਨਿ ਦਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਭਗਵਤਾ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਸਾਵਕਾਦੀਹਿ। ਤਾਨਿ ਚ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਰਾਹੁਲੰ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤ੍ਵਾ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਤੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਵਤ੍ਥਾਪਨਤ੍ਥੰ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤੰ –

‘‘ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਭਿਰਨ੍ਤੰ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਤੇਨ ਚਾਰਿਕੰ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਤਦਵਸਰਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ...ਪੇ॰... ਅਥ ਖੋ ਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਕਤ੍ਥ ਚ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ’’’ਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਆਰੋਚੇਸੁੰ – ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਦਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਤੇਸੁ ਚ ਸਾਮਣੇਰੇਹਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤੁੰ , ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣੀ...ਪੇ॰... ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਵੇਰਮਣੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੦੫)।

ਤਾਨੇਤਾਨਿ ‘‘ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪; ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਸੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਰਣਗਮਨੇਸੁ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਪਾਠਾਨੁਸਾਰੇਨ ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗੰ ਆਰੋਪਿਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵੰ ਤਾਵ ‘‘ਯੇਨ ਯਤ੍ਥ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ, ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਤਾਨਿ ਤੰ ਨਯੰ ਵਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਸੋ ਨਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸਾਧਾਰਣਵਿਸੇਸਵਵਤ੍ਥਾਨਂ

ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਦਿਤੋ ਦ੍ਵੇ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਾਨਿ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਸਾਮਣੇਰਾਨਞ੍ਚ ਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਨਿਚ੍ਚਸੀਲਵਸੇਨ। ਉਪੋਸਥਸੀਲਵਸੇਨ ਪਨ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮਂ ਚੇਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਵਜ੍ਜਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਸਾਮਣੇਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਾਨਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਨ ਸਾਮਣੇਰਾਨਮੇਵ ਵਿਸੇਸਭੂਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਾਧਾਰਣਵਿਸੇਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚ ਏਕਨ੍ਤਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਪਕਤਿਵਜ੍ਜਤੋ ਵੇਰਮਣਿਯਾ, ਸੇਸਾਨਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਤੋਤਿ ਏਵਂ ਪਕਤਿਯਾ ਚ ਯਂ ਵਜ੍ਜਂ, ਵਜ੍ਜਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਯਂ, ਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸਾਧਾਰਣਵਿਭਾਵਨਾ

ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ’’ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਪਦਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਅਯਂ ਸਾਧਾਰਣਵਿਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ –

ਤਤ੍ਥ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ** ਤਾਵ ਵੇਰਂ ਮਣਤੀਤਿ ਵੇਰਮਣੀ, ਵੇਰਂ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਨੋਦੇਤਿ, ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ, ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਰਮਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯ ਕਰਣਭੂਤਾਯ ਵੇਰਮ੍ਹਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ, ਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵੇਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਰਮਣੀ। ਤੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵਿਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦ’’ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ, ਪਜ੍ਜਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਪਦਂ। ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਪਦਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਮੂਲਂ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵੇਰਮਣੀ ਏਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ, ਵਿਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵਾ ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਯੇਨ। ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਯਾਮਿ ਸਮਾਦਿਯਾਮਿ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਅਖਣ੍ਡਕਾਰਿਤਾਯ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਾਰਿਤਾਯ ਅਸਬਲਕਾਰਿਤਾਯ ਚ ਆਦਿਯਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਵੇਰਮਣੀਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਰਤਿ, ਸਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ‘‘ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਆਰਤਿ ਵਿਰਤਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਵੇਰਮਣੀ ਅਕਿਰਿਯਾ ਅਕਰਣਂ ਅਨਜ੍ਝਾਪਤ੍ਤਿ ਵੇਲਾਅਨਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੇਤੁਘਾਤੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੭੦੪) ਨਯੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਸਾ ਵੇਰਮਣੀ ਨਾਮ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਧ ਪਨ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਰਹਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨਤ੍ਥੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿਸੀਲਂ ਲੋਕਿਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾ।
>
> ‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾ।
>
> ‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਹਗਤਂ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾ।

‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਂ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੧੨-੭੧੩)।

ਏਤਾਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਪਦਂ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯੋ, ਅਥ ਵਾ ਮੂਲਂ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ‘‘ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੨)। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਾਧਾਰਣਾਨਂ ਪਦਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਵਿਭਾਵਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – **‘‘ਅਥ ਪਞ੍ਚਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇਸੁ, ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਤੋ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ’’**ਤਿ , ਤਤ੍ਥੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ **ਪਾਣੋ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਾਣੇ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਨੋ ਤਸ੍ਸ ਪਾਣਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਧਕਚੇਤਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਯਤ੍ਥ ਪਰੋ ਯਥਾਕਾਮਕਾਰਿਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਦਣ੍ਡਾਰਹੋ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਤਦਾਦਾਯਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਥੇਯ੍ਯਚੇਤਨਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ। **ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਂ, ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਮੇਥੁਨਪ੍ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸੇਵਨਟ੍ਠਾਨਵੀਤਿਕ੍ਕਮਚੇਤਨਾ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ । **ਮੁਸਾਵਾਦੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕੋ ਵਚੀਪਯੋਗੋ ਕਾਯਪਯੋਗੋ ਵਾ, ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਵਿਸਂਵਾਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਮੇਵ ਅਞ੍ਞਤਰਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਚੇਤਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। **ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਸੁਰਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਸੁਰਾ – ਪਿਟ੍ਠਸੁਰਾ, ਪੂਵਸੁਰਾ, ਓਦਨਸੁਰਾ, ਕਿਣ੍ਣਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਭਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ। **ਮੇਰਯ**ਮ੍ਪਿ ਪੁਪ੍ਫਾਸਵੋ, ਫਲਾਸਵੋ, ਗੁਲ਼ਾਸਵੋ, ਮਧ੍ਵਾਸਵੋ, ਸਮ੍ਭਾਰਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ। **ਮਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਮੇਵ ਮਦਨਿਯਟ੍ਠੇਨ ਮਜ੍ਜਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ ਮਦਨਿਯਂ, ਯੇਨ ਪੀਤੇਨ ਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਪਮਤ੍ਤੋ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਜ੍ਜਂ। **ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਤਂ ਪਿਵਤਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਤਿ, ਸਾ ਚੇਤਨਾ ਮਦਪ੍ਪਮਾਦਹੇਤੁਤੋ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਤੋ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਾਨਂ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਚੇਤਨਾ ‘‘ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪ੍ਪਭੁਤੀਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਕਤਾਨਾਨਤਾਦਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ

ਏਕਤਾਨਾਨਤਾਦਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਹ – ਕਿਂ ਪਨ ਵਜ੍ਝਵਧਕਪ੍ਪਯੋਗਚੇਤਨਾਦੀਨਂ ਏਕਤਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦਿਨੋ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਨਾਨਤਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਨੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ? ਯਦਿ ਤਾਵ ਏਕਤਾਯ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਯਦਾ ਏਕਂ ਵਜ੍ਝਂ ਬਹੂ ਵਧਕਾ ਵਧੇਨ੍ਤਿ, ਏਕੋ ਵਾ ਵਧਕੋ ਬਹੁਕੇ ਵਜ੍ਝੇ ਵਧੇਤਿ, ਏਕੇਨ ਵਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਦਿਨਾ ਪਯੋਗੇਨ ਬਹੂ ਵਜ੍ਝਾ ਵਧੀਯਨ੍ਤਿ, ਏਕਾ ਵਾ ਚੇਤਨਾ ਬਹੂਨਂ ਵਜ੍ਝਾਨਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਪਯੋਗਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਤਦਾ ਏਕੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਦਿ ਪਨ ਨਾਨਤਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਯਦਾ ਏਕੋ ਵਧਕੋ ਏਕਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਏਕਂ ਪਯੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਬਹੂ ਵਜ੍ਝੇ ਵਧੇਤਿ, ਬਹੂ ਵਾ ਵਧਕਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤਸੋਮਦਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਬਹੂਨਮਤ੍ਥਾਯ ਬਹੂ ਪਯੋਗੇ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਏਕਮੇਵ ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤਂ ਸੋਮਦਤ੍ਤਂ ਵਾ ਵਧੇਨ੍ਤਿ, ਬਹੂਹਿ ਵਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਦੀਹਿ ਪਯੋਗੇਹਿ ਏਕੋ ਵਜ੍ਝੋ ਵਧੀਯਤਿ। ਬਹੂ ਵਾ ਚੇਤਨਾ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਵਜ੍ਝਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਪਯੋਗਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਬਹੂਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤਮਯੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਨੇਵ ਏਤੇਸਂ ਵਜ੍ਝਾਦੀਨਂ ਏਕਤਾਯ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਨਾਨਤਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਥੇਵ ਤੁ ਏਕਤ੍ਤਂ ਨਾਨਤ੍ਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪੀਤਿ।

ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਤਤ੍ਥ ਤਾਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਨ ਵਜ੍ਝਵਧਕਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚੇਕਮੇਕਤਾਯ ਏਕਤਾ, ਨਾਨਤਾਯ ਨਾਨਤਾ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਵਜ੍ਝਵਧਕਾਦੀਨੰ ਯੁਗਨਨ੍ਧਮੇਕਤਾਯ ਏਕਤਾ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਤੁ ਤੇਸੰ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਵਾ ਨਾਨਤਾਯ ਨਾਨਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਬਹੂਸੁ ਵਧਕੇਸੁ ਬਹੂਹਿ ਸਰਕ੍ਖੇਪਾਦੀਹਿ ਏਕੇਨ ਵਾ ਓਪਾਤਖਣਨਾਦਿਨਾ ਪਯੋਗੇਨ ਬਹੂ ਵਜ੍ਝੇ ਵਧੇਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਬਹੂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਵਧਕੇ ਏਕੇਨ, ਬਹੂਹਿ ਵਾ ਪਯੋਗੇਹਿ ਤਪ੍ਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾਯ ਚ ਏਕਾਯ, ਬਹੂਹਿ ਵਾ ਚੇਤਨਾਹਿ ਬਹੂ ਵਜ੍ਝੇ ਵਧੇਨ੍ਤੇਪਿ ਬਹੂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬਹੂਸੁ ਚ ਵਧਕੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਬਹੂਹਿ, ਏਕੇਨ ਵਾ ਪਯੋਗੇਨ ਏਕੰ ਵਜ੍ਝੰ ਵਧੇਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਬਹੂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁਪੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਏਕਤਾਨਾਨਤਾਦਿਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦਿਅਞ੍ਞਤਰਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਯਸ੍ਸ ਮੁਸਾ ਭਣਤਿ, ਤਮਾਰਭਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਞ੍ਚ ਯਦਾ ਸਤ੍ਤੋ ਹਰਿਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨੇਵ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੰ, ਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਆਦਾਨਤੋਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਦੀਨਿ ਚੇਤਾਨਿ ਸਾਮਣੇਰੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨੇਵ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਪਾਸਕੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨਾਪਿ। ਏਕਜ੍ਝੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿਪਿ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿਪਿ। ਕਿਨ੍ਤੁ ਨਾਨੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਸਮਾਦਿਯਤੋ ਏਕਾਯੇਵ ਵਿਰਤਿ, ਏਕਾਵ ਚੇਤਨਾ ਹੋਤਿ, ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਪਨੇਤਾਸੰ ਪਞ੍ਚਵਿਧਤ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਮਾਦਿਯਤੋ ਪਨ ਪਞ੍ਚੇਵ ਵਿਰਤਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਚ ਚੇਤਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਆਦਾਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਭੇਦਤੋਤਿ ਸਾਮਣੇਰਾਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਾਰਾਜਿਕਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਿ ਹਿ ਤਾਨਿ ਤੇਸੰ, ਯੰ ਤੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਗਹਟ੍ਠਾਨੰ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਏਕਮੇਵ ਭਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, ਯਤੋ ਤੇਸੰ ਤੰਸਮਾਦਾਨੇਨੇਵ ਪੁਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਤ੍ਤੰ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨਾਹੁ – ''ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਏਕਮੇਵ ਭਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, 'ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਸੀਲੰ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ'ਤਿ ਏਵੰ ਪਨ ਏਕਤੋ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਸੇਸਾਨਿਪਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਯੰ ਤੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ''ਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਭੇਦਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤੋਤਿ ਗੁਣਵਿਰਹਿਤੇਸੁ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਦੀਸੁ ਪਾਣੇਸੁ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਪਾਣੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਸਰੀਰੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਯੋਗਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਪਯੋਗਸਮਤ੍ਤੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਗੁਣੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਗੁਣੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ । ਸਰੀਰਗੁਣਾਨਨ੍ਤੁ ਸਮਭਾਵੇ ਸਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਉਪਕ੍ਕਮਾਨਞ੍ਚ ਮੁਦੁਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਤਾ, ਤਿਬ੍ਬਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੰ, ਨ ਤਥਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸਾਪਿ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਭਾਵਸੰਵਤ੍ਤਨੇਨ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯਕਰਣਤੋਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਪਯੋਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ, ਆਣਤ੍ਤਿਕੋ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ, ਥਾਵਰੋ, ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ, ਇਦ੍ਧਿਮਯੋਤਿ ਛਪ੍ਪਯੋਗਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਪਹਰਣੰ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਪਯੋਗੋ, ਸੋ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਾਨੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕੇ ਯੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਮਰਣੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਜ੍ਝਤਿ। ''ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਰਤੂ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਨੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕੇ ਪਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਮਰਣੇਨ। ਉਭਯਥਾਪਿ ਚ ਪਹਰਿਤਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਮਰਤੁ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਰੋਗੇਨ, ਪਹਰਿਤਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਜ੍ਝਤਿ। ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਚ ਪਹਾਰੰ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਮਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਹਾਰੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਪਚ੍ਛਾਪਿ ਯਦਿ ਪਠਮਪਹਾਰੇਨੇਵ ਮਰਤਿ, ਤਦਾ ਏਵ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਦੁਤਿਯਪਹਾਰੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। ਉਭਯੇਹਿ ਮਤੇਪਿ ਪਠਮਪਹਾਰੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਦ੍ਧੋ,

ਉਭਯੇਹਿਪਿ ਅਮਤੇ ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਬਹੁਕੇਹਿਪਿ ਏਕਸ੍ਸ ਪਹਾਰੇ ਦਿਨ੍ਨੇ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਪਹਾਰੇਨ ਮਰਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਆਣਾਪਨਂ ਆਣਤ੍ਤਿਕੋ ਪਯੋਗੋ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੇ ਪਯੋਗੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੋ। ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਯਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ –

‘‘ਵਤ੍ਥੁ ਕਾਲੋ ਚ ਓਕਾਸੋ, ਆਵੁਧਂ ਇਰਿਯਾਪਥੋ।
ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸੋਤਿ ਇਮੇ, ਛ ਆਣਤ੍ਤਿਨਿਯਾਮਕਾ’’ਤਿ॥ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭੪)।

ਤਤ੍ਥ **ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਮਾਰੇਤਬ੍ਬੋ ਪਾਣੋ। **ਕਾਲੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਾਯਨ੍ਹਾਦਿਕਾਲੋ ਚ, ਯੋਬ੍ਬਨਥਾਵਰਿਯਾਦਿਕਾਲੋ ਚ। **ਓਕਾਸੋ**ਤਿ ਗਾਮੋ ਵਾ ਨਿਗਮੋ ਵਾ ਵਨਂ ਵਾ ਰਚ੍ਛਾ ਵਾ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਆਵੁਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਿ ਵਾ ਉਸੁ ਵਾ ਸਤ੍ਤਿ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਇਰਿਯਾਪਥੋ**ਤਿ ਮਾਰੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਮਾਰਕਸ੍ਸ ਚ ਠਾਨਂ ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ।

ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸੋਤਿ ਵਿਜ੍ਝਨਂ ਵਾ ਛੇਦਨਂ ਵਾ ਭੇਦਨਂ ਵਾ ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਂ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਸਂਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਯਂ ਮਾਰੇਹੀ’’ਤਿ ਆਣਤ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਮਾਰੇਤਿ, ਆਣਾਪਕਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਅਥ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਵਿਸਂਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਮਾਰੇਤਿ, ਆਣਾਪਕਸ੍ਸ ਆਣਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਆਣਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਰਣਕ੍ਖਣੇਤਿ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਕਾਲਾਦੀਸੁਪਿ।

ਮਾਰਣਤ੍ਥਨ੍ਤੁ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਪਹਰਣਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ ਪਯੋਗੋ। ਸੋਪਿ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਾਨੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ ਏਵ, ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਾਰਣਤ੍ਥਮੇਵ ਓਪਾਤਖਣਨਂ, ਅਪਸ੍ਸੇਨਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ, ਭੇਸਜ੍ਜਵਿਸਯਨ੍ਤਾਦਿਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਵਾ ਥਾਵਰੋ ਪਯੋਗੋ। ਸੋਪਿ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਾਨੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ, ਯਤੋ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਨ੍ਤੁ ਵਿਸੇਸੋ – ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਓਪਾਤਾਦੀਸੁ ਪਰੇਸਂ ਮੂਲੇਨ ਵਾ ਮੁਧਾ ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇਸੁਪਿ ਯਦਿ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੋਚਿ ਮਰਤਿ, ਮੂਲਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਯਦਿਪਿ ਚ ਤੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਓਪਾਤੇ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਸਮੇ ਕਤੇਪਿ ਪਂਸੁਧੋਵਕਾ ਵਾ ਪਂਸੁਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ, ਮੂਲਖਣਕਾ ਵਾ ਮੂਲਾਨਿ ਖਣਨ੍ਤਾ ਆਵਾਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ , ਦੇਵੇ ਵਾ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਕਦ੍ਦਮੋ ਜਾਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਕੋਚਿ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਲਗ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਮਰਤਿ, ਮੂਲਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਯਦਿ ਪਨ ਯੇਨ ਲਦ੍ਧਂ, ਸੋ ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਟਤਰਂ ਗਮ੍ਭੀਰਤਰਂ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਵ ਕੋਚਿ ਮਰਤਿ, ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਯਥਾ ਤੁ ਮੂਲਾਨਿ ਮੂਲੇਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਤ੍ਰ ਥਲੇ ਕਤੇ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਅਪਸ੍ਸੇਨਾਦੀਸੁਪਿ ਯਾਵ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਾਰਣਤ੍ਥਂ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਜਪ੍ਪਨਂ ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ ਪਯੋਗੋ। ਦਾਠਾਵੁਧਾਦੀਨਂ ਦਾਠਾਕੋਟਨਾਦਿਮਿਵ ਮਾਰਣਤ੍ਥਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਿਦ੍ਧਿਵਿਕਾਰਕਰਣਂ ਇਦ੍ਧਿਮਯੋ ਪਯੋਗੋਤਿ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਤੁ ਥੇਯ੍ਯਪਸਯ੍ਹਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਕਪ੍ਪਕੁਸਾਵਹਾਰਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਣਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ ਪਯੋਗਾ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਪਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਏਵ ਪਯੋਗੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਯੋਗਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਅਙ੍ਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ – ਪਾਣੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਪਾਣਸਞ੍ਞੀ ਚ, ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਵਾਯਮਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਮਰਤੀਤਿ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਪਞ੍ਚੇਵ – ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਞ੍ਞੀ ਚ, ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ

ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਵਾਯਮਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਆਦਾਤਬ੍ਬੰ ਆਦਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ – ਅਜ੍ਝਾਚਰਿਯਵਤ੍ਥੁ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਾਦਿਯਤਿ ਚਾਤਿ, ਤਥਾ ਪਰੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਤਾਵ ਮੁਸਾ ਚ ਹੋਤਿ ਤੰ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਿਸੰਵਾਦਨਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਜ੍ਜੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ, ਪਰਵਿਸੰਵਾਦਨਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਯਮਾਨਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸੁਰਾਦੀਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਹੋਤਿ ਮਦਨੀਯਪਾਤੁਕਮ੍ਯਤਾਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਜ੍ਜਞ੍ਚ ਵਾਯਾਮੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੀਤੇ ਚ ਪਵਿਸਤੀਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਙ੍ਗਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਮੁਸਾਵਾਦਾ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਤੋ, ਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ, ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਚਾਤਿ ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਏਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੰ ਕਾਯਤੋ ਚ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਤੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਵੇਦਨਾਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਵ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ, ਤਥਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। ਇਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸੁਖਾਯ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵਾ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਮੂਲਤੋਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਦੋਸਮੋਹਮੂਲੋ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਮੁਸਾਵਾਦਾ ਲੋਭਮੋਹਮੂਲਾ ਵਾ ਦੋਸਮੋਹਮੂਲਾ ਵਾ। ਇਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਲੋਭਮੋਹਮੂਲਾਨੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਮੂਲਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਕਮ੍ਮਤੋਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਕਮ੍ਮਮੇਵ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੇਵ ਚ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਵਚੀਕਮ੍ਮਮੇਵ। ਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਕੋ, ਸੋ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਇਤਰੋ ਕਮ੍ਮਮੇਵ। ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮਮੇਵਾਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਵਿਰਮਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਹ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਿਰਮਨ੍ਤੋ ਕੁਤੋ ਵਿਰਮਤੀ''ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਤਾਵ ਵਿਰਮਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰੇਸੰ ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਤੋ ਵਿਰਮਤਿ। ਕਿਮਾਰਭਿਤ੍ਵਾ? ਯਤੋ ਵਿਰਮਤਿ, ਤਦੇਵ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਸੇਨਾਪਿ ਵਿਰਮਨ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਕੁਸਲਤੋਵ। ਕਿਮਾਰਭਿਤ੍ਵਾ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ ਵੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨੇਵ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ''ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵਿਰਮਤਿ, ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਯੰ ਪਨ ਅਵਹਰਿਤਬ੍ਬੰ ਭਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ, ਤੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਚ, ਸਤ੍ਤੇਸ੍ਵੇਵਾਰਭਿਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ ਚਾ''ਤਿ। ਤਦਞ੍ਞੇ ''ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ 'ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਯਞ੍ਚ ਪਜਹਤਿ, ਤੰ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ ਏਵੰਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਛਮਾਨਾ ਯਦੇਵ ਪਜਹਤਿ, ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਮੇਵਾਰਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਰਮਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਦਯੁਤ੍ਤੰ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਭਾਵਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਭਾਵਤੋ ਚ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਞ੍ਹਿ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਠੇ ''ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੰ ਕਤਿ ਕੁਸਲਾ...ਪੇ॰... ਕਤਿ ਅਰਣਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਕੁਸਲਾਯੇਵ, ਸਿਯਾ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੧੬) ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ''ਤਿ ਚ ''ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਾ''ਤਿ ਚ ਏਵੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਯਞ੍ਚ ਪਜਹਤਿ, ਤੰ ਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਨ ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਾ, ਯਞ੍ਚ ਪਜਹਤਿ, ਤੰ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਆਰਭਿਤ੍ਵਾਨ ਅਮਤੰ, ਜਹਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕੇ।
ਨਿਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਭਵੇ, ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ॥

ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਿਰਮਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਫਲਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਏਵ ਚੇਤੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਗਤਿਯਞ੍ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਾਕਨ੍ਤਾਮਨਾਪਵਿਪਾਕਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਏਵ ਚ ਅਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਦਿਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਾ। ਅਪਿਚ ''ਯੋ ਸਬ੍ਬਲਹੁਸੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੪੦) ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਫਲਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵੇਰਮਣੀਨਮ੍ਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵੇਦਨਾਮੂਲਕਮ੍ਮਫਲਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਾ – ਸਬ੍ਬਾ ਏਵ ਚੇਤਾ ਵੇਰਮਣਿਯੋ ਚਤੂਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਕਾਯਤੋ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਤੋ, ਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ, ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਚਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਾ ਏਵ ਚ ਸੁਖਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਅਲੋਭਾਦੋਸਮੂਲਾ ਵਾ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਮੂਲਾ ਵਾ। ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ, ਮੁਸਾਵਾਦਾਵੇਰਮਣੀ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤਤੋਵ ਸਮੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤਾ ਜਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤਾ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਤਾ ਚਾਰੁਤਾ ਮੁਦੁਤਾ ਸੁਚਿਤਾ ਸੂਰਤਾ ਮਹਬ੍ਬਲਤਾ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਵਚਨਤਾ ਲੋਕਪਿਯਤਾ ਨੇਲਤਾ ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਸਤਾ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭਿਤਾ ਦੁਪ੍ਪਧਂਸਿਤਾ ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਅਮਰਣਤਾ ਅਨਨ੍ਤਪਰਿਵਾਰਤਾ ਸੁਰੂਪਤਾ ਸੁਸਣ੍ਠਾਨਤਾ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਤਾ ਅਸੋਕਿਤਾ ਪਿਯੇਹਿ ਮਨਾਪੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗਤਾ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਫਲਾਨਿ।

ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਮਹਦ੍ਧਨਤਾ ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞਤਾ ਅਨਨ੍ਤਭੋਗਤਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭੋਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭੋਗਥਾਵਰਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਭੋਗਾਨਂ ਖਿਪ੍ਪਪ੍ਪਟਿਲਾਭਿਤਾ ਰਾਜਚੋਰੁਦਕਗ੍ਗਿਅਪ੍ਪਿਯਦਾਯਾਦੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਭੋਗਤਾ ਅਸਾਧਾਰਣਧਨਪ੍ਪਟਿਲਾਭਿਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਮਤਾ ਨਤ੍ਥਿਕਭਾਵਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨਤਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ।

ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤਾ ਸਬ੍ਬਜਨਪਿਯਤਾ ਅਨ੍ਨਪਾਨਵਤ੍ਥਸਯਨਾਦੀਨਂ ਲਾਭਿਤਾ ਸੁਖਸਯਨਤਾ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨਤਾ ਅਪਾਯਭਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਇਤ੍ਥਿਭਾਵਪ੍ਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਵਾ ਨਪੁਂਸਕਭਾਵਪ੍ਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਬ੍ਬਤਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨਤਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਿਤਾ ਅਪਤਿਤਕ੍ਖਨ੍ਧਤਾ ਅਨਧੋਮੁਖਤਾ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਿਯਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਲਕ੍ਖਣਤਾ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਤਾ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਾ ਅਕੁਤੋਭਯਤਾ ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ।

ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਮਧੁਰਭਾਣਿਤਾ ਸਮਸਿਤਸੁਦ੍ਧਦਨ੍ਤਤਾ ਨਾਤਿਥੂਲਤਾ ਨਾਤਿਕਿਸਤਾ ਨਾਤਿਰਸ੍ਸਤਾ ਨਾਤਿਦੀਘਤਾ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਤਾ ਉਪ੍ਪਲਗਨ੍ਧਮੁਖਤਾ ਸੁਸ੍ਸੂਸਕਪਰਿਜਨਤਾ ਆਦੇਯ੍ਯਵਚਨਤਾ ਕਮਲੁਪ੍ਪਲਸਦਿਸਮੁਦੁਲੋਹਿਤਤਨੁਜਿਵ੍ਹਤਾ ਅਨੁਦ੍ਧਤਤਾ ਅਚਪਲਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ।

ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਖਿਪ੍ਪਂ ਪਟਿਜਾਨਨਤਾ ਸਦਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਤਾ ਅਨੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕਤਾ ਞਾਣਵਨ੍ਤਤਾ ਅਨਲਸਤਾ ਅਜਲ਼ਤਾ ਅਨੇਲਮੂਗਤਾ ਅਮਤ੍ਤਤਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਤਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤਾ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭਿਤਾ ਅਸਾਰਮ੍ਭਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਾ ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਤਾ ਅਪਿਸੁਣਾਫਰੁਸਾਸਮ੍ਫਪਲਾਪਵਾਦਿਤਾ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਮਤਨ੍ਦਿਤਤਾ ਕਤਞ੍ਞੁਤਾ ਕਤਵੇਦਿਤਾ ਅਮਚ੍ਛਰਿਤਾ ਚਾਗਵਨ੍ਤਤਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤਤਾ ਉਜੁਤਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨਤਾ ਹਿਰਿਮਨਤਾ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਤਾ ਉਜੁਦਿਟ੍ਠਿਕਤਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾ ਮੇਧਾਵਿਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤਤਾ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਕੁਸਲਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਫਲਾਨਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵੇਰਮਣੀਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵੇਦਨਾਮੂਲਕਮ੍ਮਫਲਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਪਚ੍ਛਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਵੁੱਤਂ –

''ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਤਤੋ ਯੁੱਤਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਸ੍ਵਪਿ ਪਞ੍ਚਸੁ।
ਆਵੇਣਿਕਞ੍ਚ ਵੱਤਬ੍ਬਂ, ਞੇਯ੍ਯਜਾ ਹੀਨਾਦਿਤਾਪਿ ਚਾ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਅੱਥਵਣ੍ਣਨਾ – ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾਯ ਯਂ ਯੁੱਜਤਿ, ਤਂ ਤਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮੇਸ੍ਵਪਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਯੋਜਨਾ – ਯਥੇਵ ਹਿ ਪੁਰਿਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ** ਚ ਸੁਰਾਮੇਰਯਮੱਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦਿਅਞ੍ਞਤਰਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਤਥਾ ਇਧ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ। ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਦਾਨਤੋ** ਚ ਯਥਾ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਸਾਮਣੇਰੇਨ ਵਾ ਉਪਾਸਕੇਨ ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਏਤਾਨਿਪਿ। **ਅਙ੍ਗਤੋ**ਪਿ ਯਥਾ ਤੱਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਂ ਅਙ੍ਗਭੇਦੋ ਵੁੱਤੋ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਸ੍ਸ ਚੱਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ – ਵਿਕਾਲੋ, ਯਾਵਕਾਲਿਕਂ, ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਂ, ਅਨੁਮ੍ਮੱਤਕਤਾਤਿ। ਏਤੇਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਅਙ੍ਗਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਤੱਥ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ** ਸੁਰਾਮੇਰਯਮੱਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਂ ਕਾਯਤੋ ਚ ਕਾਯਚਿੱਤਤੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਏਵਮਿਧ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ। ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਚ ਤੱਥ **ਵੇਦਨਾਤੋ** ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁੱਤਂ, ਤਥਾ ਇਧ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ। ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਤੱਥ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਲੋਭਮੋਹਮੂਲਂ, ਏਵਮਿਧ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ। ਅਪਰਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਮੂਲਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਤੱਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾਦੀਨਿ। ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਪਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸਿਯਾ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਾਦੀਹਿ ਪਵੱਤਿਸਬ੍ਭਾਵਪਰਿਯਾਯੇਨ, ਨ ਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨ। **ਵਿਰਮਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਚ ਤੱਥ ਵਿਰਮਨ੍ਤੋ ਅੱਤਨੋ ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਤੋ ਵਿਰਮਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾਦਿਅਕੁਸਲਤੋ, ਕੁਸਲਤੋਪਿ ਵਾ ਏਕਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਪੁਰਿਮਾ ਪਞ੍ਚ ਵੇਰਮਣਿਯੋ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਕਾਯਤੋ, ਕਾਯਚਿੱਤਤੋ, ਵਾਚਾਚਿੱਤਤੋ, ਕਾਯਵਾਚਾਚਿੱਤਤੋ ਚਾਤਿ, ਸਬ੍ਬਾ ਸੁਖਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁੱਤਾ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁੱਤਾ ਵਾ, ਅਲੋਭਾਦੋਸਮੂਲਾ ਵਾ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਮੂਲਾ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਇਟ੍ਠਫਲਨਿਬ੍ਬੱਤਕਾ, ਤਥਾ ਇਧਾਪੀਤਿ।

''ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਤਤੋ ਯੁੱਤਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਸ੍ਵਪਿ ਪਞ੍ਚਸੁ।
ਆਵੇਣਿਕਞ੍ਚ ਵੱਤਬ੍ਬਂ, ਞੇਯ੍ਯਜਾ ਹੀਨਾਦਿਤਾਪਿ ਚਾ''ਤਿ॥ –

ਏੱਥ ਪਨ **ਵਿਕਾਲਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਮੱਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੀਤਿੱਕਮੇ ਭੋਜਨਂ। ਏਤਞ੍ਹਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਕਾਲੇ ਵੀਤਿੱਕਨ੍ਤੇ ਭੋਜਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਿਕਾਲਭੋਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ , ਤਤੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ। **ਨੱਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦੱਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏੱਥ **ਨੱਚਂ** ਨਾਮ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਨੱਚਂ, **ਗੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਗੀਤਂ, **ਵਾਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਵਾਦਿਤਂ। **ਵਿਸੂਕਦੱਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪੱਤਿਪੱਚਯਤੋ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖਭਿਨ੍ਦਨੇਨ ਵਿਸੂਕਾਨਂ ਦੱਸਨਂ, ਵਿਸੂਕਭੂਤਂ ਵਾ ਦੱਸਨਂ ਵਿਸੂਕਦੱਸਨਂ। ਨੱਚਾ ਚ ਗੀਤਾ ਚ ਵਾਦਿਤਾ ਚ ਵਿਸੂਕਦੱਸਨਾ ਚ ਨੱਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦੱਸਨਾ। ਵਿਸੂਕਦੱਸਨਞ੍ਚੇੱਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਵੁੱਤਞ੍ਹਿ ਤੱਥ –

''ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੱਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵਰੂਪਂ ਵਿਸੂਕਦੱਸਨਮਨੁਯੁੱਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਨੱਚਂ ਗੀਤਂ ਵਾਦਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਂ ਅਕ੍ਖਾਨਂ ਪਾਣਿੱਸਰਂ ਵੇਤਾਲਂ ਕੁਮ੍ਭਥੂਣਂ ਸੋਭਨਕਂ ਚਣ੍ਡਾਲਂ ਵਂਸਂ ਧੋਵਨਂ ਹੱਥਿਯੁੱਧਂ ਅੱਸਯੁੱਧਂ ਮਹਿਂਸਯੁੱਧਂ ਉਸਭਯੁੱਧਂ ਅਜਯੁੱਧਂ ਮੇਣ੍ਡਯੁੱਧਂ ਕੁੱਕੁਟਯੁੱਧਂ ਵੱਟਕਯੁੱਧਂ ਦਣ੍ਡਯੁੱਧਂ ਮੁਟ੍ਠਿਯੁੱਧਂ ਨਿਬ੍ਬੁੱਧਂ ਉਯ੍ਯੋਧਿਕਂ ਬਲੱਗਂ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹਂ ਅਨੀਕਦੱਸਨਂ ਇਤਿ ਵਾ, ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਵਿਸੂਕਦੱਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨)।

ਅਥ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਾਨਿ ਏਵ ਵਿਸੂਕਾਨਿ ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਾਨਿ, ਤੇਸੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ। ‘‘ਦਸ੍ਸਨਸਵਨਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਯਥਾ ‘‘ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੮) ਅਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣੰ ‘‘ਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਸਵਨਮ੍ਪਿ ‘‘ਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਦਸ੍ਸਨਕਮਜਤਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੋ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਹੋਤਿ। ਠਿਤਨਿਸਿਨ੍ਨਸਯਨੋਕਾਸੇ ਪਨ ਆਗਤੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਆਪਾਥਗਤੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਸਿਯਾ ਸੰਕਿਲੇਸੋ, ਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਧਮ੍ਮੂਪਸੰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਗੀਤੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਗੀਤੂਪਸੰਹਿਤੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮੋ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਾਲਾਦੀਨਿ ਧਾਰਣਾਦੀਹਿ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਾਲਾ**ਤਿ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਪ੍ਫਜਾਤੰ। **ਵਿਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਲੇਪਨਤ੍ਥੰ ਪਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਯਤ੍ਤੰ। ਅਵਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾਸਚੁਣ੍ਣਧੂਪਨਾਦਿਕੰ ਗਨ੍ਧਜਾਤੰ **ਗਨ੍ਧੋ**। ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਤ੍ਥੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਨ੍ਤੁ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪੂਜਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਅਭਿਹਟੰ ਸਾਦਿਯਤੋ ਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਉਚ੍ਚਾਸਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਮਹਾਸਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਯਨੰ ਅਕਪ੍ਪਿਯਤ੍ਥਰਣਞ੍ਚ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਸਾਦਿਯਤੋ ਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਜਾਤਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣੰ। **ਰਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਹਾਪਣੋ, ਲੋਹਮਾਸਕਦਾਰੁਮਾਸਕਜਤੁਮਾਸਕਾਦਿ ਯੰ ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੋਹਾਰੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਕਾਰੇਨ ਸਾਦਿਯਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਏਵੰ ਆਵੇਣਿਕੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਦਸਪਿ ਚੇਤਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਹੀਨੇਨ ਛਨ੍ਦੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵੀਰਿਯਵੀਮੰਸਾਹਿ ਵਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੀਨਾਨਿ, ਮਜ੍ਝਿਮੇਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾਨਿ, ਪਣੀਤੇਹਿ ਪਣੀਤਾਨਿ। ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨੇਹਿ ਵਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਹੀਨਾਨਿ, ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਪਣੀਤਾਨਿ। ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੀਨਾਨਿ, ਸਸਙ੍ਖਾਰਿਕਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਾਨਿ, ਅਸਙ੍ਖਾਰਿਕੇਨ ਪਣੀਤਾਨੀਤਿ ਏਵੰ ਞੇਯ੍ਯਾ ਹੀਨਾਦਿਤਾਪਿ ਚਾਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ **‘‘ਯੇਨ ਯਤ੍ਥ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ’’**ਤਿਆਦੀਹਿ ਛਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਾਠਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਤ੍ਥੰ ਮਾਤਿਕਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਯਦਿਦਂ ਏਵਂ ਦਸਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਹਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਸਯਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਂ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਵਿਸਯਭੂਤਂ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ –

> “ਏਕਧਮ੍ਮੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤੋ ਬਹੁਲੀਕਤੋ ਮਹਤੋ ਸਂਵੇਗਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਮਹਤੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਮਹਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਤਮੋ ਏਕਧਮ੍ਮੋ? ਕਾਯਗਤਾ ਸਤਿ। ਅਮਤਂ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਂ ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਮਤਂ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਮਤਂ ਤੇਸਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਂ, ਪਰਿਹੀਨਂ ਅਪਰਿਹੀਨਂ, ਵਿਰਦ੍ਧਂ ਆਰਦ੍ਧਂ, ਯੇਸਂ ਕਾਯਗਤਾ ਸਤਿ ਆਰਦ੍ਧਾ”ਤਿ। (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੬੪-੫੭੦) –

ਏਵਂ ਭਗਵਤਾ ਅਨੇਕਾਕਾਰੇਨ ਪਸਂਸਿਤ੍ਵਾ –

> “ਕਥਂ ਭਾਵਿਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਕਥਂ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ”ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪) –

ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਂ ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬਂ ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਬ੍ਬਂ ਪਟਿਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਂ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਂ ਨਵ ਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਾਨਂ ਵਸੇਨ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬਂ ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਬ੍ਬਂ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਨਵ ਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਸੁਯੇਵ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਯਾਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਸੁ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਕਾਸਿਤਾ ਏਵ। ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਂ ਪਨ ਪਟਿਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤਿ ਇਮਾਨੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਵਿਸੁਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ –

> “ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪੂਰਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ, ਲੋਮਾ…ਪੇ॰… ਮੁਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪)।

ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਂ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵਨਾਪਰਿਯਾਯਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਆਰਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ –

ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਪੂਰੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ । **ਕਾਯੇ**ਤਿ ਸਰੀਰੇ। ਸਰੀਰਞ੍ਹਿ ਅਸੁਚਿਸਞ੍ਚਯਤੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਤਾਨਂ ਵਾ ਕੇਸਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁਰੋਗਾਦੀਨਞ੍ਚ ਰੋਗਸਤਾਨਂ ਆਯਭੂਤਤੋ ਕਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕੇਸਾ…ਪੇ॰… ਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇ ਕੇਸਾਦਯੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਾ, ਤਤ੍ਥ “ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਮਾ”ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਤੇਨ ਕਿਂ ਕਥਿਤਂ ਹੋਤਿ? ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਦਤਲਾ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪਰਿ, ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਤਚਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਬ੍ਯਾਮਮਤ੍ਤੇ ਕਲੇਵਰੇ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾਪਿ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਨ ਕੋਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਮਣਿਂ ਵਾ

ਵੇਲੁਰਿਯਂ ਵਾ ਅਗਰੁਂ ਵਾ ਚਨ੍ਦਨਂ ਵਾ ਕੁਙ੍ਕੁਮਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੂਰਂ ਵਾ ਵਾਸਚੁਣ੍ਣਾਦਿਂ ਵਾ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਚਿਭਾਵਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਂ ਅਸ੍ਸਿਰਿਕਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਭੇਦਂ ਅਸੁਚਿਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਸੁਭਭਾਵਨਾ

ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਦਿਭੇਦੇ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧੇਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਗਮਨਤ੍ਥਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮੇਨ ਪਠਮਂ ਤਾਵਸ੍ਸ ਆਵਾਸਕੁਲਲਾਭਗਣਕਮ੍ਮਦ੍ਧਾਨਞਾਤਿਗਨ੍ਥਰੋਗਇਦ੍ਧਿਪਲਿਬੋਧੇਨ ਕਿਤ੍ਤਿਪਲਿਬੋਧੇਨ ਵਾ ਸਹ ਦਸ ਪਲਿਬੋਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥਾਨੇਨ ਆਵਾਸਕੁਲਲਾਭਗਣਞਾਤਿਕਿਤ੍ਤੀਸੁ ਸਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ, ਕਮ੍ਮਦ੍ਧਾਨਗਨ੍ਥੇਸੁ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰੇਨ, ਰੋਗਸ੍ਸ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਯਾਤਿ ਏਵਂ ਤੇ ਦਸ ਪਲਿਬੋਧਾ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਅਥਾਨੇਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪਲਿਬੋਧੇਨ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਲਾਸੇਨ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਮ੍ਪਿ ਵਿਨਯਾਚਾਰਂ ਅਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੇਨ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਦਾਯਕੋ ਆਚਰਿਯੋ ਵਿਨਯਾਨੁਰੂਪੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਆਰਾਧਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਨਿਵੇਦੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਚਰਿਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਭੇਦਂ ਞਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਏਤਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਨੁਰੂਪਂ, ਅਥ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਸਤਿ, ਯਦਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸੋਪਿ ਵਸਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਸਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਦਿਕਥਨਵਸੇਨ ਸਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਂ ਰਾਗਚਰਿਤਾਨੁਕੁਲਾਦਿਕਥਨਵਸੇਨ ਸਪ੍ਪਭੇਦਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਤਂ ਸਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਂ ਸਪ੍ਪਭੇਦਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਂ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ –

''ਮਹਾਵਾਸਂ ਨਵਾਵਾਸਂ, ਜਰਾਵਾਸਞ੍ਚ ਪਨ੍ਥਨਿਂ।
ਸੋਣ੍ਡਿਂ ਪਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪੁਪ੍ਫਞ੍ਚ, ਫਲਂ ਪਤ੍ਥਿਤਮੇਵ ਚ॥

''ਨਗਰਂ ਦਾਰੁਨਾ ਖੇਤ੍ਤਂ, ਵਿਸਭਾਗੇਨ ਪਟ੍ਟਨਂ।
ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਸੀਮਾਸਪ੍ਪਾਯਂ, ਯਤ੍ਥ ਮਿਤ੍ਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ॥

''ਅਟ੍ਠਾਰਸੇਤਾਨਿ ਠਾਨਾਨਿ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਆਰਕਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਮਗ੍ਗਂ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਂ ਯਥਾ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੫੨) –

ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ, ਯਂ ਤਂ –

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਤਿਦੂਰਂ ਹੋਤਿ, ਨਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਂ, ਗਮਨਾਗਮਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਦਿਵਾ ਅਪ੍ਪਾਕਿਣ੍ਣਂ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਂ ਅਪ੍ਪਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਆਗਤਾਗਮਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ, ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ 'ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ'ਤਿ? ਤਸ੍ਸ, ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਵਿਵਟਞ੍ਚੇਵ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਞ੍ਚ

ਉਤ੍ਤਾਨਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇਸੁ ਚ ਕਙ੍ਖਾਠਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੧)। –

ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾਰੂਪਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਉਪਗਮ੍ਮ ਕਤਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇਨ ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵਂ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਯ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਤਂ –

> ''ਵਚਸਾ ਮਨਸਾ ਚੇਵ, ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਦਿਸਾ।
> ਓਕਾਸਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ, ਸਤ੍ਤਧੁਗ੍ਗਹਣਂ ਵਿਦੂ''ਤਿ॥ –

ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਵਿਧਂ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਂ; ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ, ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ, ਨਾਤਿਸਣਿਕਤੋ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨਤੋ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤੋ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਤੋ, ਅਪ੍ਪਨਾਤੋ, ਤਯੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਦਸਵਿਧਂ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੇਨ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਭਾਵਨਾ ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਆਰਭਤੋ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਭਾਵਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ।

ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਤੋਵ ਤਚਪਞ੍ਚਕਂ ਤਾਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪਿ ਤੇਪਿਟਕੇਨ ''ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਗੁਣੀਭੂਤੇ ''ਤਚੋ ਦਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਟਿਲੋਮਤੋ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਗੁਣੀਭੂਤੇ ਤਦੁਭਯਨਯੇਨੇਵ ਅਨੁਲੋਮਪ੍ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਬਹਿ ਵਿਸਟਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਪਗੁਣੀਭਾਵਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵਚਸਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਸਭਾਵਪਰਿਗ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਮਨਸਾ ਚ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਵਚਸਾ ਹਿਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਬਹਿ ਵਿਸਟਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਲ਼ਿਪਗੁਣਤਾਯ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਮਨਸਾ ਭਾਵਨਾ ਅਸੁਭਵਣ੍ਣਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ, ਅਥ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਵਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਂ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਤਤੋ ਤਦੁਭਯਮਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਤਤੋ ਪਪ੍ਫਾਸਪਞ੍ਚਕਮਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਤਤੋ ਤਂ ਪਞ੍ਚਕਤ੍ਤਯਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਅਥ ਅਞ੍ਞੇ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਕਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਭਾਵਨਤ੍ਥਂ ਇਧ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਪਞ੍ਚਕਂ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਤਤੋ ਪਞ੍ਚਕਚਤੁਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਅਥ ਮੇਦਛਕ੍ਕਮਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਤਤੋ ਮੇਦਛਕ੍ਕੇਨ ਸਹ ਪਞ੍ਚਕਚਤੁਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਅਥ ਮੁਤ੍ਤਛਕ੍ਕਮਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਮਦ੍ਧਮਾਸਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਛ ਮਾਸੇ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਦਿਸੋਕਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤੇਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਪਞ੍ਞਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞੇਨ ਤੁ ਯਾਵਜੀਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨ ਚਿਰੇਨੇਵ ਭਾਵਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ''ਕਥਂ ਪਨਾਯਮਿਮਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੀ''ਤਿ? ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤਚਪਞ੍ਚਕਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **ਕੇਸਾ** ਤਾਵ ਵਣ੍ਣਤੋ ਕਾਲ਼ਕਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ, ਯਾਦਿਸਕਾ ਵਾਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਦੀਘਵਟ੍ਟਲਿਕਾ ਤੁਲਾਦਣ੍ਡਮਿਵਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਨਾਭਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਉਪਰਿਮਾ ਦਿਸਾ ਅਧੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਓਕਾਸਤੋ ਨਲ਼ਾਟਨ੍ਤਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਗਲਵਾਟਕਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਸੀਸਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਮ੍ਮਿਕਮਤ੍ਥਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਕੁਣ੍ਠਤਿਣਾਨਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਵਮ੍ਮਿਕਮਤ੍ਥਕੇ ਜਾਤਾਨੀ''ਤਿ; ਨਪਿ ਵਮ੍ਮਿਕਮਤ੍ਥਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਕੁਣ੍ਠਤਿਣਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਕੇਸਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਸੀਸਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਸੀਸਚਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਕੇਸਾ ਜਾਤਾ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਚੇਤਨਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ, ਨ ਸਤ੍ਤੋ ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਸਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਮ੍ਮਤਲੇਨ ਤਤ੍ਥ ਵੀਹਗ੍ਗਮਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੂਲਤਲੇਨ ਚ ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਏਵਂ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ, ਕੇਸਾ ਨ ਅਵਸੇਸਏਕਤਿਂਸਾਕਾਰਾ। ਅਵਸੇਸਾ ਏਕਤਿਂਸਾ ਨ ਕੇਸਾਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਚ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਕੇਸੇ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਅਵਸੇਸੇਸੁ **ਲੋਮਾ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨੀਲਵਣ੍ਣਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ, ਯਾਦਿਸਕਾ ਵਾਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਣਤਚਾਪਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਉਪਰਿ ਵਙ੍ਕਤਾਲਹੀਰਸਣ੍ਠਾਨਾ ਵਾ, ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ, ਓਕਾਸਤੋ ਹਤ੍ਥਤਲਪਾਦਤਲੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਵਸੇਸਸਰੀਰਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪੁਰਾਣਗਾਮਟ੍ਠਾਨੇ ਜਾਤਾਨਿ ਦਬ੍ਬਤਿਣਾਨਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਪੁਰਾਣਗਾਮਟ੍ਠਾਨੇ ਜਾਤਾਨੀ''ਤਿ, ਨ ਚ ਪੁਰਾਣਗਾਮਟ੍ਠਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਦਬ੍ਬਤਿਣਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀ''ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਨ ਲੋਮਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਸਰੀਰਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਸਰੀਰਚਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਲੋਮਾ ਜਾਤਾ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਚੇਤਨਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਪਟਿਕੂਲਾ, ਨ ਸਤ੍ਤੋ ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਮ੍ਮਤਲੇਨ ਤਤ੍ਥ ਲਿਕ੍ਖਾਮਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੂਲੇਨ ਚ ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਲੋਮੇ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ **ਨਖਾ** ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ, ਤਸ੍ਸ ਵੀਸਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਣ੍ਣਤੋ ਮਂਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋਕਾਸੇ ਸੇਤਾ, ਮਂਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਤਮ੍ਬਵਣ੍ਣਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਸਕਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਮਧੁਕਫਲਟ੍ਠਿਕਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਮਚ੍ਛਸਕਲਿਕਸਣ੍ਠਾਨਾ ਵਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ, ਓਕਾਸਤੋ ਅਙ੍ਗੁਲੀਨਂ ਅਗ੍ਗੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਨਾਮ ਗਾਮਦਾਰਕੇਹਿ ਦਣ੍ਡਕਗ੍ਗੇਸੁ ਮਧੁਕਫਲਟ੍ਠਿਕਾ ਠਪਿਤਾ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਦਣ੍ਡਕਗ੍ਗੇਸੁ ਠਪਿਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਦਣ੍ਡਕਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਮਧੁਕਫਲਟ੍ਠਿਕਾ ਠਪਿਤਾ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨਖਾ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਅਙ੍ਗੁਲੀਨਂ ਅਗ੍ਗੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਗ੍ਗੇਸੁ ਨਖਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਚੇਤਨਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮੂਲੇ ਚ ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਂਸੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਲੇਨ ਵਾ ਉਪਰਿ ਅਗ੍ਗੇ ਚ ਆਕਾਸੇਨ, ਉਭਤੋਪਸ੍ਸੇਸੁ ਅਙ੍ਗੁਲੀਨਂ ਉਭਤੋਕੋਟਿਚਮ੍ਮੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਨਖੇ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ **ਦਨ੍ਤਾ** ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ, ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਵਣ੍ਣਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਮਸਣ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਖਰਪਤ੍ਤੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਙ੍ਖਪਟਲਮਿਵ ਸਮਗਨ੍ਥਿਤਸੇਤਕੁਸੁਮਮਕੁਲਮਾਲਾ ਵਿਯ ਚ ਖਾਯਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਿਸਮਸਣ੍ਠਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਜਿਣ੍ਣਆਸਨਸਾਲਾਪੀਠਕਪਟਿਪਾਟਿ ਵਿਯ ਨਾਨਾਸਣ੍ਠਾਨਾਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਉਭਯਦਨ੍ਤਪਨ੍ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਉਪਰਿਤੋ ਚ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਦਨ੍ਤਾ ਚਤੁਕੋਟਿਕਾ ਚਤੁਮੂਲਿਕਾ ਆਸਨ੍ਦਿਕਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਤੇਸਂ ਓਰਤੋ ਤੇਨੇਵ ਕਮੇਨ ਸਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠ ਦਨ੍ਤਾ ਤਿਕੋਟਿਕਾ ਤਿਮੂਲਿਕਾ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਓਰਤੋ ਤੇਨੇਵ ਕਮੇਨ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਉਪਰਿਤੋ ਚ ਏਕਮੇਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਨ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਕੋਟਿਕਾ ਦ੍ਵਿਮੂਲਿਕਾ ਯਾਨਕੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਨੀਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਓਰਤੋ ਤੇਨੇਵ ਕਮੇਨ ਸਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਾਠਾਦਨ੍ਤਾ ਏਕਕੋਟਿਕਾ ਏਕਮੂਲਿਕਾ ਮਲ੍ਲਿਕਾਮਕੁਲਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਤਤੋ ਉਭਯਦਨ੍ਤਪਨ੍ਤਿਵੇਮਜ੍ਝੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਪਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਦਨ੍ਤਾ ਏਕਕੋਟਿਕਾ ਏਕਮੂਲਿਕਾ ਤੁਮ੍ਬਬੀਜਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾ ਉਪਰਿਮਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕੇ ਅਧੋਕੋਟਿਕਾ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕੇ ਉਦ੍ਧਂਕੋਟਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਨਵਕਮ੍ਮਿਕਪੁਰਿਸੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਿਲਾਤਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ ਉਪਰਿਮਤਲੇ ਪਵੇਸਿਤਾ ਥਮ੍ਭਾ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਹੇਟ੍ਠਾਸਿਲਾਤਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ, ਉਪਰਿਮਤਲੇ ਪਵੇਸਿਤਾ''ਤਿ, ਨ ਹੇਟ੍ਠਾਸਿਲਾਤਲਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਥਮ੍ਭਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ''ਤਿ, ਨ ਉਪਰਿਮਤਲਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਥਮ੍ਭਾ ਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਦਨ੍ਤਾ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਹੇਟ੍ਠਾਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿਮਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕੇ ਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ, ਨਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਦਨ੍ਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ''ਤਿ, ਨ ਉਪਰਿਮਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਦਨ੍ਤਾ ਪਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ

ਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕੂਪੇਨ ਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੂਲਤਲੇਨ ਚ ਉਪਰਿ ਆਕਾਸੇਨ ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਦਨ੍ਤੇ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨੋਸਰੀਰੇ ਨਾਨਾਕੁਣਪਸਞ੍ਚਯਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਂ **ਤਚੋ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਯਦਿਪਿ ਛਵਿਰਾਗਰਞ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਲਕੋਦਾਤਾਦਿਵਣ੍ਣਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਸਭਾਗਵਣ੍ਣੇਨ ਸੇਤੋ ਏਵ। ਸੋ ਪਨਸ੍ਸ ਸੇਤਭਾਵੋ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾਭਿਘਾਤਪਹਰਣਪਹਾਰਾਦੀਹਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਾਯ ਛਵਿਯਾ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਕਞ੍ਚੁਕਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਨਾਨਾਸਣ੍ਠਾਨੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਾਦਙ੍ਗੁਲਿਤ੍ਤਚੋ ਕੋਸਕਾਰਕਕੋਸਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਤ੍ਤਚੋ ਪੁਟਬਦ੍ਧੂਪਾਹਨਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਜਙ੍ਘਤ੍ਤਚੋ ਭਤ੍ਤਪੁਟਕਤਾਲਪਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨੋ , ਊਰੁਤ੍ਤਚੋ ਤਣ੍ਡੁਲਭਰਿਤਦੀਘਤ੍ਥਵਿਕਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਆਨਿਸਦਤ੍ਤਚੋ ਉਦਕਪੂਰਿਤਪਟਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਪਿਟ੍ਠਿਤ੍ਤਚੋ ਫਲਕੋਨਦ੍ਧਚਮ੍ਮਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਤ੍ਤਚੋ ਵੀਣਾਦੋਣਿਕੋਨਦ੍ਧਚਮ੍ਮਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਉਰਤ੍ਤਚੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚਤੁਰਸ੍ਸਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਦ੍ਵਿਬਾਹੁਤ੍ਤਚੋ ਤੂਣੀਰੋਨਦ੍ਧਚਮ੍ਮਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਪਿਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਤ੍ਤਚੋ ਖੁਰਕੋਸਸਣ੍ਠਾਨੋ ਫਣਕਤ੍ਥਵਿਕਸਣ੍ਠਾਨੋ ਵਾ, ਹਤ੍ਥਙ੍ਗੁਲਿਤ੍ਤਚੋ ਕੁਞ੍ਚਿਕਾਕੋਸਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਗੀਵਤ੍ਤਚੋ ਗਲਕਞ੍ਚੁਕਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਮੁਖਤ੍ਤਚੋ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਕਿਮਿਕੁਲਾਵਕਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਸੀਸਤ੍ਤਚੋ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਸਣ੍ਠਾਨੋਤਿ।

ਤਚਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਕੇਨ ਚ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਚਸ੍ਸ ਮਂਸਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੇਸੇਨ੍ਤੇਨ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਮੁਖਤ੍ਤਚੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਤੋ ਸੀਸਤ੍ਤਚੋ, ਅਥ ਬਹਿਗੀਵਤ੍ਤਚੋ, ਤਤੋ ਅਨੁਲੋਮੇਨ ਪਟਿਲੋਮੇਨ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਤ੍ਤਚੋ। ਅਥ ਤੇਨੇਵ ਕਮੇਨ ਵਾਮਹਤ੍ਥਤ੍ਤਚੋ, ਤਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤ੍ਤਚੋ, ਅਥ ਆਨਿਸਦਤ੍ਤਚੋ, ਤਤੋ ਅਨੁਲੋਮੇਨ ਪਟਿਲੋਮੇਨ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦਤ੍ਤਚੋ, ਅਥ ਵਾਮਪਾਦਤ੍ਤਚੋ, ਤਤੋ ਵਤ੍ਥਿਉਦਰਹਦਯਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗੀਵਤ੍ਤਚੋ, ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਹਨੁਕਤ੍ਤਚੋ, ਅਥ ਅਧਰੋਟ੍ਠਤ੍ਤਚੋ। ਏਵਂ ਯਾਵ ਪੁਨ ਉਪਰਿ ਓਟ੍ਠਤ੍ਤਚੋਤਿ । ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੋ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾਯ ਪੇਲ਼ਾਯ ਨ ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਮਯਾ ਪੇਲ਼ਾ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾ’’ਤਿ, ਨਪਿ ਪੇਲ਼ਾ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾ’’ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਤਚੋ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਮਯਾ ਇਦਂ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਂ ਸਰੀਰਂ ਓਨਦ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਇਦਂ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਂ ਸਰੀਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਤਚੇਨ ਓਨਦ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਕੇਵਲਂ ਤੁ –

‘‘ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ, ਨਵਦ੍ਵਾਰੋ ਮਹਾਵਣੋ।
ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਅਸੁਚਿਪੂਤਿਗਨ੍ਧਿਯੋ’’ਤਿ॥

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਂਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਲੇਨ ਵਾ ਉਪਰਿ ਛਵਿਯਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਤਚਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰੇ ਨਵਪੇਸਿਸਤਪ੍ਪਭੇਦਂ **ਮਂਸਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਰਤ੍ਤਂ ਪਾਲਿਭਦ੍ਦਕਪੁਪ੍ਫਸਨ੍ਨਿਭਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਨਾਨਾਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਜਙ੍ਘਮਂਸਂ ਤਾਲਪਤ੍ਤਪੁਟਭਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਅਵਿਕਸਿਤਕੇਤਕੀਮਕੁਲ਼ਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਕੇਚਿ। ਊਰੁਮਂਸਂ ਸੁਧਾਪਿਸਨਨਿਸਦਪੋਤਕਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਆਨਿਸਦਮਂਸਂ ਉਦ੍ਧਨਕੋਟਿਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਂ ਤਾਲਗੁਲ਼ਪਟਲਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਫਾਸੁਕਦ੍ਵਯਮਂਸਂ ਵਂਸਮਯਕੋਟ੍ਠਕੁਚ੍ਛਿਪਦੇਸਮ੍ਹਿ ਤਨੁਮਤ੍ਤਿਕਾਲੇਪਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਥਨਮਂਸਂ ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਦ੍ਵੇਬਾਹੁਮਂਸਂ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਸੀਸਪਾਦੇ ਛੇਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਮਹਾਮੂਸਿਕਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਮਂਸਸੂਨਕਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਗਣ੍ਡਮਂਸਂ ਗਣ੍ਡਪ੍ਪਦੇਸੇ ਠਪਿਤਕਰਞ੍ਜਬੀਜਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਮਣ੍ਡੂਕਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਜਿਵ੍ਹਾਮਂਸਂ ਨੁਹੀਪਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਨਾਸਾਮਂਸਂ ਓਮੁਖਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਣ੍ਣਕੋਸਸਣ੍ਠਾਨਂ, ੦.ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਮਂਸਂ ਅਦ੍ਧਪਕ੍ਕਉਦੁਮ੍ਬਰਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਸੀਸਮਂਸਂ ਪਤ੍ਤਪਚਨਕਟਾਹਤਨੁਲੇਪਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ । ਮਂਸਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਕੇਨ ਚ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ

ਏਤਾਨੇਵ ਓਲਾਰਿਕਮੰਸਾਨਿ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵਵਤ੍ਥਾਪਯਤੋ ਸੁਖੁਮਾਨਿ ਮੰਸਾਨਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ ਅਨੁਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਥੂਲਮਤ੍ਤਿਕਾਨੁਲਿਤ੍ਤਾਯ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਥੂਲਮਤ੍ਤਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਾ ਭਿਤ੍ਤਿ ਅਨੁਲਿਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਭਿਤ੍ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਥੂਲਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਅਨੁਲਿਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਏਵਮੇਵੰ ਨ ਨਵਪੇਸਿਸਤਪ੍ਪਭੇਦੰ ਮੰਸੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਾ ਅਟ੍ਠਿਸਤਤ੍ਤਯੰ ਅਨੁਲਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਤ੍ਤਯੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਨਵਪੇਸਿਸਤਪ੍ਪਭੇਦੇਨ ਮੰਸੇਨ ਅਨੁਲਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ... ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਕੇਵਲੰ ਤੁ –

''ਨਵਪੇਸਿਸਤਾ ਮੰਸਾ, ਅਨੁਲਿਤ੍ਤਾ ਕਲੇਵਰੰ।
ਨਾਨਾਕਿਮਿਕੁਲਾਕਿਣ੍ਣੰ, ਮੀਲ੍ਹਟ੍ਠਾਨੰਵ ਪੂਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਲੇਨ ਵਾ ਉਪਰਿ ਤਚੇਨ ਤਿਰਿਯੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵੰ ਮੰਸੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰੇ ਨਵਸਤਪ੍ਪਭੇਦਾ **ਨ੍ਹਾਰੂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ, ਮਧੁਵਣ੍ਣਾਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਨਾਨਾਸਣ੍ਠਾਨਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਮਹਨ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤਾ ਨ੍ਹਾਰੂ ਕਨ੍ਦਲਮਕੁਲਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਾ ਸੂਕਰਵਾਗੁਰਰਜ੍ਜੁਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਤਤੋ ਅਣੁਕਤਰਾ ਪੂਤਿਲਤਾਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਤਤੋ ਅਣੁਕਤਰਾ ਸੀਹਲ਼ਮਹਾਵੀਣਾਤਨ੍ਤਿਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਤਤੋ ਅਣੁਕਤਰਾ ਥੂਲਸੁਤ੍ਤਕਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਹਤ੍ਥਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਪਿਟ੍ਠੀਸੁ ਨ੍ਹਾਰੂ ਸਕੁਣਪਾਦਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਸੀਸੇ ਨ੍ਹਾਰੂ ਗਾਮਦਾਰਕਾਨੰ ਸੀਸੇ ਠਪਿਤਵਿਰਲ਼ਤਰਦੁਕੂਲਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ੍ਹਾਰੂ ਤੇਮੇਤ੍ਵਾ ਆਤਪੇ ਪਸਾਰਿਤਮਚ੍ਛਜਾਲਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਤੰਤੰਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੁਗਤਾ ਨ੍ਹਾਰੂ ਸਰੀਰੇ ਪਟਿਮੁਕ੍ਕਜਾਲਕਞ੍ਚੁਕਸਣ੍ਠਾਨਾਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ। ਤੇਸੁ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚ ਕਣ੍ਡਰਨਾਮਕਾ ਮਹਾਨ੍ਹਾਰੂ ਪੁਰਤੋ ਚ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾ ਵਾਮਪਸ੍ਸੰ ਗਤਾ, ਵਾਮਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚ ਪੁਰਤੋ ਚ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੰ ਗਤਾ, ਦਕ੍ਖਿਣਗਲਵਾਟਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚ ਪੁਰਤੋ ਚ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾ ਵਾਮਪਸ੍ਸੰ ਗਤਾ, ਵਾਮਗਲਵਾਟਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚ ਪੁਰਤੋ ਚ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੰ ਗਤਾ, ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥੰ ਵਿਨਨ੍ਧਮਾਨਾ ਪੁਰਤੋ ਚ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਦਸ ਕਣ੍ਡਰਨਾਮਕਾ ਏਵ ਮਹਾਨ੍ਹਾਰੂ ਆਰੂਲ਼੍ਹਾ। ਤਥਾ ਵਾਮਹਤ੍ਥੰ, ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦੰ, ਵਾਮਪਾਦਞ੍ਚਾਤਿ ਏਵਮੇਤੇ ਸਟ੍ਠਿ ਮਹਾਨ੍ਹਾਰੂ ਸਰੀਰਧਾਰਕਾ ਸਰੀਰਨਿਯਾਮਕਾਤਿਪਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਅਟ੍ਠਿਚਮ੍ਮਾਨੰ ਅਟ੍ਠਿਮੰਸਾਨਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਆਬਨ੍ਧਮਾਨਾ ਠਿਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਲ੍ਲਿਸਨ੍ਤਾਨਬਦ੍ਧੇਸੁ ਕੁਟ੍ਟਦਾਰੂਸੁ ਨ ਵਲ੍ਲਿਸਨ੍ਤਾਨਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਕੁਟ੍ਟਦਾਰੂਨਿ ਆਬਦ੍ਧਾਨੀ''ਤਿ, ਨਪਿ ਕੁਟ੍ਟਦਾਰੂਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯੰ ਵਲ੍ਲਿਸਨ੍ਤਾਨੇਹਿ ਆਬਦ੍ਧਾਨੀ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਨ੍ਹਾਰੂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਤੀਣਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ ਆਬਦ੍ਧਾਨੀ''ਤਿ, ਨਪਿ ਤੀਣਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯੰ ਨ੍ਹਾਰੂਹਿ ਆਬਦ੍ਧਾਨੀ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਕੇਵਲੰ ਤੁ –

''ਨਵਨ੍ਹਾਰੁਸਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਮਮਤ੍ਤੇ ਕਲੇਵਰੇ।
ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟੰ, ਅਗਾਰਮਿਵ ਵਲ੍ਲਿਯੋ''ਤਿ॥

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਹਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤੇਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਲੇਹਿ ਵਾ ਉਪਰਿ ਤਚਮੰਸੇਹਿ ਤਿਰਿਯੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵੰ ਨ੍ਹਾਰੂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੇਸਾਨਿ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਹਤ੍ਥਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਪਾਦਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਮੁਦੁਕਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਮਂਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠੀਨਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਾਦੇ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਏਕਂ ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠਿ ਏਕਂ ਊਰੁਟ੍ਠਿ ਦ੍ਵੇ ਕਟਿਟ੍ਠੀਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠੀਨਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠੀਨਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ਉਰਟ੍ਠੀਨਿ ਏਕਂ ਹਦਯਟ੍ਠਿ ਦ੍ਵੇ ਅਕ੍ਖਕਟ੍ਠੀਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਿਟ੍ਠਿਬਾਹਟ੍ਠੀਨਿ ਦ੍ਵੇ ਬਾਹਟ੍ਠੀਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਅਗ੍ਗਬਾਹਟ੍ਠੀਨਿ ਸਤ੍ਤ ਗੀਵਟ੍ਠੀਨਿ ਦ੍ਵੇ ਹਨੁਕਟ੍ਠੀਨਿ ਏਕਂ ਨਾਸਿਕਟ੍ਠਿ ਦ੍ਵੇ ਅਕ੍ਖਿਟ੍ਠੀਨਿ ਦ੍ਵੇ ਕਣ੍ਣਟ੍ਠੀਨਿ ਏਕਂ ਨਲਾਟਟ੍ਠਿ ਏਕਂ ਮੁਦ੍ਧਟ੍ਠਿ ਨਵ ਸੀਸਕਪਾਲਟ੍ਠੀਨੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਨਿ **ਅਟ੍ਠੀਨਿ** ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਾਨੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਨਾਨਾਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਪਾਦਙ੍ਗੁਲਿਯਟ੍ਠੀਨਿ ਕਤਕਬੀਜਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਾਨਿ ਅਙ੍ਗੁਲੀਨਂ ਮਜ੍ਝਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਨਸਟ੍ਠਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਮੂਲਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਪਣਵਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਮੋਰਸਕਲਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਟ੍ਠੀਨਿ ਕੋਟ੍ਟਿਤਕਨ੍ਦਲਕਨ੍ਦਰਾਸਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਣ੍ਹਿਕਟ੍ਠੀਨਿ ਏਕਟ੍ਠਿਤਾਲਫਲਬੀਜਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਨਿ ਏਕਤੋਬਦ੍ਧਕੀਲ਼ਾਗੋਲ਼ਕਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਧਨੁਦਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਮਿਲਾਤਧਮਨਿਪਿਟ੍ਠਿਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਪਨੀਤਤਚਖਜ੍ਜੂਰੀਕਲ਼ੀਰਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਮੁਦਿਙ੍ਗਮਤ੍ਥਕਸਣ੍ਠਾਨਂ ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠਿ ਏਕਪਸ੍ਸਤੋ ਘਟ੍ਟਿਤਫੇਣਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਊਰੁਟ੍ਠੀਨਿ ਦੁਤ੍ਤਚ੍ਛਿਤਵਾਸਿਫਰਸੁਦਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਊਰੁਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਕਟਟ੍ਠਿਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਾਨਂ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਨਕਸਲਾਕਾਬੁਨ੍ਦਿਸਣ੍ਠਾਨਂ , ਤਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸੋ ਅਗ੍ਗਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪੁਨ੍ਨਾਗਫਲਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਕਟਿਟ੍ਠੀਨਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੇਹਿ ਕਤਚੁਲ੍ਲਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਤਾਪਸਭਿਸਿਕਾਸਣ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਆਨਿਸਦਟ੍ਠੀਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਠਪਿਤਸਪ੍ਪਫਣਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠੀਨਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿ ਠਪਿਤਸੀਸਕਪਟ੍ਟਵੇਠਕਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਬਾਹਿਰਤੋ ਵਟ੍ਟਨਾਵਲਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤਸਦਿਸਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਕਣ੍ਟਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠੀਸੁ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਹਲ਼ਦਾਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ , ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਹਲ਼ਦਾਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਓਦਾਤਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਪਸਾਰਿਤਪਕ੍ਖਦ੍ਵਯਸਣ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਚੁਦ੍ਦਸ ਉਰਟ੍ਠੀਨਿ ਜਿਣ੍ਣਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਫਲਕਪਨ੍ਤਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਹਦਯਟ੍ਠਿ ਦਬ੍ਬਿਫਣਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਅਕ੍ਖਕਟ੍ਠੀਨਿ ਖੁਦ੍ਦਕਲੋਹਵਾਸਿਦਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠਿ ਅਦ੍ਧਚਨ੍ਦਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਪਿਟ੍ਠਿਬਾਹਟ੍ਠੀਨਿ ਫਰਸੁਫਣਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਉਪਡ੍ਢਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸੀਹਲ਼ਕੁਦਾਲਸਣ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਬਾਹਟ੍ਠੀਨਿ ਆਦਾਸਦਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਮਹਾਵਾਸਿਦਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਅਗ੍ਗਬਾਹਟ੍ਠੀਨਿ ਯਮਕਤਾਲਕਨ੍ਦਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਮਣਿਬਨ੍ਧਟ੍ਠੀਨਿ ਏਕਤੋ ਅਲ੍ਲਿਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਸੀਸਕਪਟ੍ਟਵੇਠਕਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਪਿਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਟ੍ਠੀਨਿ ਕੋਟ੍ਟਿਤਕਨ੍ਦਲਕਨ੍ਦਰਾਸਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਹਤ੍ਥਙ੍ਗੁਲਿਮੂਲਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਪਣਵਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਮਜ੍ਝਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਨਸਟ੍ਠਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਅਗ੍ਗਪਬ੍ਬਟ੍ਠੀਨਿ ਕਤਕਬੀਜਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਗੀਵਟ੍ਠੀਨਿ ਦਣ੍ਡੇ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਠਪਿਤਵਂਸਕਲ਼ੀਰਖਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਹਨੁਕਟ੍ਠਿ ਕਮ੍ਮਾਰਾਨਂ ਅਯੋਕੂਟਯੋਤ੍ਤਕਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਉਪਰਿਮਹਨੁਕਟ੍ਠਿ ਅਵਲੇਖਨਸਤ੍ਥਕਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਅਕ੍ਖਿਨਾਸਕੂਪਟ੍ਠੀਨਿ ਅਪਨੀਤਮਿਞ੍ਜਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ , ਨਲਾਟਟ੍ਠਿ ਅਧੋਮੁਖਠਪਿਤਭਿਨ੍ਨਸਙ੍ਖਕਪਾਲਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਟ੍ਠੀਨਿ ਨ੍ਹਾਪਿਤਖੁਰਕੋਸਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਨਲਾਟਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਾਨਂ ਉਪਰਿ ਪਟ੍ਟਬਨ੍ਧਨੋਕਾਸੇ ਅਟ੍ਠਿਬਹਲਘਟਪੁਣ੍ਣਪਟਪਿਲੋਤਿਕਖਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਮੁਦ੍ਧਨਟ੍ਠਿ ਮੁਖਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਙ੍ਕਨਾਲ਼ਿਕੇਰਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਸੀਸਟ੍ਠੀਨਿ ਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਜਜ੍ਜਰਲਾਬੁਕਟਾਹਸਣ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾਨਿ।

ਓਕਾਸਤੋ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਠਿਤਾਨਿ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਤੁ ਸੀਸਟ੍ਠੀਨਿ ਗੀਵਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ, ਗੀਵਟ੍ਠੀਨਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ, ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠੀਨਿ ਕਟਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ, ਕਟਿਟ੍ਠੀਨਿ ਊਰੁਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ, ਉਰੁਟ੍ਠੀਨਿ ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠਿਕੇਸੁ, ਜਣ੍ਣੁਕਟ੍ਠੀਨਿ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕੇਸੁ, ਜਙ੍ਘਟ੍ਠੀਨਿ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਕੇਸੁ, ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਨਿ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ, ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਚ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਨਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨਿ, ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਨਿ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠੀਨਿ...ਪੇ॰... ਗੀਵਟ੍ਠੀਨਿ ਸੀਸਟ੍ਠੀਨਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨੀਤਿ ਏਤੇਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਵਸੇਸਾਨਿਪਿ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਇਟ੍ਠਕਗੋਪਾਨਸਿਚਯਾਦੀਸੁ ਨ ਉਪਰਿਮਾ ਇਟ੍ਠਕਾਦਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਉਪਰਿਮਾਨਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਸੀਸਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਗੀਵਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨੀ''ਤਿ... ਪੇ॰... ਨ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨੀ''ਤਿ, ਨਪਿ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠੀਨਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨੀ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਕੇਵਲਂ ਤੁ ਇਮਾਨਿ ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ ਨਵਹਿ ਨ੍ਹਾਰੁਸਤੇਹਿ ਨਵਹਿ ਚ ਮਂਸਪੇਸਿਸਤੇਹਿ ਆਬਦ੍ਧਾਨੁਲਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਏਕਘਨਚਮ੍ਮਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾਨਿ, ਸਤ੍ਤਰਸਹਰਣੀਸਹਸ੍ਸਾਨੁਗਤਸਿਨੇਹਸਿਨੇਹਿਤਾਨਿ, ਨਵਨਵੁਤਿਲੋਮਕੂਪਸਹਸ੍ਸਪਰਿਸ੍ਸਵਮਾਨਸੇਦਜਲ੍ਲਿਕਾਨਿ ਅਸੀਤਿਕਿਮਿਕੁਲਾਨਿ, ਕਾਯੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਾਨਿ, ਯਂ ਸਭਾਵਤੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਯ੍ਹੂਪਗਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਕੇਵਲਂ ਤੁ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਨਾਨਾਕੁਣਪਸਙ੍ਕਿਣ੍ਣਂ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਉਪੇਤਿ। ਯਥਾਹ –

''ਪਟਿਪਾਟਿਯਟ੍ਠੀਨਿ ਠਿਤਾਨਿ ਕੋਟਿਯਾ,
ਅਨੇਕਸਨ੍ਧਿਯਮਿਤੋ ਨ ਕੇਹਿਚਿ।
ਬਦ੍ਧੋ ਨਹਾਰੂਹਿ ਜਰਾਯ ਚੋਦਿਤੋ,
ਅਚੇਤਨੋ ਕਟ੍ਠਕਲਿਙ੍ਗਰੂਪਮੋ॥

''ਕੁਣਪਂ ਕੁਣਪੇ ਜਾਤਂ, ਅਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਚ ਪੂਤਿਨਿ।
ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੇ ਚਾਪਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂ, ਭੇਦਨਮ੍ਹਿ ਚ ਵਯਧਮ੍ਮਂ॥

''ਅਟ੍ਠਿਪੁਟੇ ਅਟ੍ਠਿਪੁਟੋ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਪੂਤਿਨਿ ਪੂਤਿਕਾਯਮ੍ਹਿ।
ਤਮ੍ਹਿ ਚ ਵਿਨੇਥ ਛਨ੍ਦਂ, ਹੇਸ੍ਸਥ ਪੁਤ੍ਤਾ ਦਸਬਲਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ॥

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੇਨ ਉਪਰਿਤੋ ਮਂਸੇਨ ਅਗ੍ਗੇ ਮੂਲੇ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਂ **ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਮਹਨ੍ਤਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਂ ਸੇਦੇਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੇਸੁ ਵਂਸਨਲ਼ਕਪਬ੍ਬੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਹਾਵੇਤ੍ਤਙ੍ਕੁਰਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਂ ਸੇਦੇਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕੇਸੁ ਵਂਸਨਲ਼ਕਪਬ੍ਬੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਨੁਵੇਤ੍ਤਙ੍ਕੁਰਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵੇਲ਼ੁਨਲ਼ਕਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਤਾਨਿ ਦਧਿਫਾਣਿਤਾਨਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਂ ਵੇਲ਼ੁਨਲ਼ਕਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਤਾਨੀ''ਤਿ, ਨਪਿ ਵੇਲ਼ੁਨਲ਼ਕਾਦਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਦਧਿਫਾਣਿਤਾਨਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨ੍ਤੋਗਤਾਨੀ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨ੍ਤੋਗਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤਲੇਹਿ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਭਾਗੇਨ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਿਗੋਲ਼ਕਪ੍ਪਭੇਦਂ **ਵਕ੍ਕਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਮਨ੍ਦਰਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਭਦ੍ਦਕਟ੍ਠਿਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਗਾਮਦਾਰਕਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਾਵੁਤਕੀਲ਼ਾਗੋਲ਼ਕਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਏਕਵਣ੍ਟਸਹਕਾਰਦ੍ਵਯਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ

ਗਲਵਾਟਕਾ ਵਿਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਏਕਮੂਲੇਨ ਥੋਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨੇਨ ਥੂਲਨ੍ਹਾਰੁਨਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਦਯਮੰਸੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਣ੍ਟੁਪਨਿਬਦ੍ਧੰ ਸਹਕਾਰਦ੍ਵਯੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਵਣ੍ਟੇਨ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਵਣ੍ਟੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਾ ਸਹਕਾਰਦ੍ਵਯੰ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਵਕ੍ਕੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਥੂਲਨ੍ਹਾਰੁਨਾ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਥੂਲਨ੍ਹਾਰੁ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਾ ਵਕ੍ਕੰ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਕ੍ਕੰ ਵਕ੍ਕਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵੰ ਵਕ੍ਕੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ **ਹਦਯੰ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਰਤ੍ਤੰ ਰਤ੍ਤਪਦੁਮਪਤ੍ਤਪਿਟ੍ਠਿਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਬਾਹਿਰਪਤ੍ਤਾਨਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਧੋਮੁਖਠਪਿਤਪਦੁਮਮਕੁਲਸਣ੍ਠਾਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਅਗ੍ਗਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪੁਨ੍ਨਾਗਫਲਮਿਵ ਵਿਵਟੇਕਪਸ੍ਸੰ ਬਹਿ ਮਟ੍ਠੰ ਅਨ੍ਤੋ ਕੋਸਾਤਕੀਫਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਦਿਸੰ। ਪਞ੍ਞਾਬਹੁਲਾਨੰ ਥੋਕੰ ਵਿਕਸਿਤੰ, ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞਾਨੰ ਮਕੁਲਿਤਮੇਵ। ਯੰ ਰੂਪੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਨੋਧਾਤੁ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਮੰਸਪਿਣ੍ਡਸਙ੍ਖਾਤਹਦਯਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਦ੍ਧਪਸਤਮਤ੍ਤੰ ਲੋਹਿਤੰ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਤੰ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤੰ, ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕਾਲਕੰ, ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਮੰਸਧੋਵਨੋਦਕਸਦਿਸੰ, ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕੁਲਤ੍ਥਯੂਸਵਣ੍ਣੰ, ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣੰ, ਪਞ੍ਞਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛੰ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਮਨਾਵਿਲੰ, ਨਿਦ੍ਧੋਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ ਜੁਤਿਮਨ੍ਤੰ ਖਾਯਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਥਨਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਾਤਪਾਨਕਵਾਟਕਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋ ਅਗ੍ਗਲਤ੍ਥਮ੍ਭਕੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਾਤਪਾਨਕਵਾਟਕਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋ''ਤਿ, ਨਪਿ ਵਾਤਪਾਨਕਵਾਟਕਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਮਜ੍ਝੇ ਅਗ੍ਗਲਤ੍ਥਮ੍ਭਕੋ ਠਿਤੋ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਨ ਹਦਯੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਥਨਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਥਨਾਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਹਦਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹਦਯੰ ਹਦਯਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵੰ ਹਦਯੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ **ਯਕਨ**ਸਙ੍ਖਾਤੰ ਯਮਕਮੰਸਪਿਣ੍ਡੰ ਵਣ੍ਣਤੋ ਰਤ੍ਤੰ ਰਤ੍ਤਕੁਮੁਦਬਾਹਿਰਪਤ੍ਤਪਿਟ੍ਠਿਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਏਕਮੂਲੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗੇ ਯਮਕੰ ਕੋਵਿਲਾਰਪਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਦਨ੍ਧਾਨੰ ਏਕੰਯੇਵ ਹੋਤਿ ਮਹਨ੍ਤੰ, ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾਨੰ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨੀਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਥਨਾਨੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਿਠਰਕਪਸ੍ਸੇ ਲਗ੍ਗਾ ਮੰਸਪੇਸਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਪਿਠਰਕਪਸ੍ਸੇ ਲਗ੍ਗਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਪਿਠਰਕਪਸ੍ਸੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਮੰਸਪੇਸਿ ਲਗ੍ਗਾ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਯਕਨੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਥਨਾਨੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਥਨਾਨੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਕਨੰ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ... ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਨ ਯਕਨੰ ਯਕਨਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ । ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵੰ ਯਕਨੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰੇ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੰ **ਕਿਲੋਮਕੰ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤੰ ਦੁਕੂਲਪਿਲੋਤਿਕਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕੰ ਹਦਯਞ੍ਚ ਵਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕੰ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਚਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਮੰਸੰ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਪਲਿਵੇਠਿਤੇ ਮਂਸੇ ਨ ਪਿਲੋਤਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਾ ਮਂਸਂ ਪਲਿਵੇਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਮਂਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਪਿਲੋਤਿਕਾਯ ਪਲਿਵੇਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਕਿਲੋਮਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਾ ਹਦਯਵਕ੍ਕਾਨਿ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਚ ਚਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਮਂਸਂ ਪਲਿਵੇਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਨਪਿ ਹਦਯਵਕ੍ਕਾਨਿ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਚ ਮਂਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਕਿਲੋਮਕੇਨ ਪਲਿਵੇਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ । ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਂਸੇਨ ਉਪਰਿ ਚਮ੍ਮੇਨ ਤਿਰਿਯਂ ਕਿਲੋਮਕਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਕਿਲੋਮਕਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ **ਪਿਹਕਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਨੀਲਂ ਮੀਲਾਤਨਿਗ੍ਗੁਣ੍ਡੀਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣਂ ਅਬਨ੍ਧਨਂ ਕਾਲਵਚ੍ਛਕਜਿਵ੍ਹਾਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਹਦਯਸ੍ਸ ਵਾਮਪਸ੍ਸੇ ਉਦਰਪਟਲਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਂ, ਯਮ੍ਹਿ ਪਹਰਣਪਹਾਰੇਨ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕੋਟ੍ਠਕਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾ ਨ ਗੋਮਯਪਿਣ੍ਡਿ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਕੋਟ੍ਠਕਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਕੋਟ੍ਠਕਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਗੋਮਯਪਿਣ੍ਡਿ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਪਿਹਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਉਦਰਪਟਲਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਉਦਰਪਟਲਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪਸ੍ਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਪਿਹਕਂ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਿਹਕਂ ਪਿਹਕਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਪਿਹਕਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਮਂਸਖਣ੍ਡਪ੍ਪਭੇਦਂ **ਪਪ੍ਫਾਸਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਰਤ੍ਤਂ ਨਾਤਿਪਰਿਪਕ੍ਕਉਦੁਮ੍ਬਰਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਵਿਸਮਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪੂਵਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਛਦਨਿਟ੍ਠਕਖਣ੍ਡਪੁਞ੍ਜਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਤਦੇਤਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਸਿਤਪੀਤਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੇ ਉਗ੍ਗਤੇਨ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੁਸ੍ਮਨਾ ਅਬ੍ਭਾਹਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਦਿਤਪਲਾਲਪਿਣ੍ਡਮਿਵ ਨਿਰਸਂ ਨਿਰੋਜਂ ਹੋਤਿ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਥਨਾਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਹਦਯਞ੍ਚ ਯਕਨਞ੍ਚ ਉਪਰਿ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਓਲਮ੍ਬਨ੍ਤਂ ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਜਿਣ੍ਣਕੋਟ੍ਠਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਲਮ੍ਬਮਾਨੋ ਸਕੁਣਕੁਲਾਵਕੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਜਿਣ੍ਣਕੋਟ੍ਠਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਲਮ੍ਬਮਾਨੋ ਠਿਤੋ''ਤਿ, ਨਪਿ ਜਿਣ੍ਣਕੋਟ੍ਠਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਸਕੁਣਕੁਲਾਵਕੋ ਮਯਿ ਲਮ੍ਬਮਾਨੋ ਠਿਤੋ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਥਨਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਲਮ੍ਬਮਾਨਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਥਨਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਲਮ੍ਬਮਾਨਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਪਪ੍ਫਾਸਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨ੍ਤੋਸਰੀਰੇ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਹਤ੍ਥਂ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਹਤ੍ਥਂ, ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਓਭਗ੍ਗਂ **ਅਨ੍ਤਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਂ ਸਕ੍ਖਰਸੁਧਾਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਲੋਹਿਤਦੋਣਿਯਂ ਸਂਵੇਲ੍ਲੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਧਮ੍ਮਨਿਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਪਰਿ ਗਲਵਾਟਕੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਕਰੀਸਮਗ੍ਗੇ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਗਲਵਾਟਕਕਰੀਸਮਗ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਲੋਹਿਤਦੋਣਿਯਂ ਠਪਿਤਂ ਛਿਨ੍ਨਸੀਸਂ ਧਮ੍ਮਨਿਕਲੇਵਰਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਲੋਹਿਤਦੋਣਿਯਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਲੋਹਿਤਦੋਣਿ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਛਿਨ੍ਨਸੀਸਂ ਧਮ੍ਮਨਿਕਲੇਵਰਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਨ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਅਨ੍ਤਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ।

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਨ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਅਨ੍ਤੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨ੍ਤੋਸਰੀਰੇ ਅਨ੍ਤਨ੍ਤਰੇ **ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਂ ਦਕਸੀਤਲਿਕਮੂਲਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਦਕਸੀਤਲਿਕਮੂਲਸਣ੍ਠਾਨਮੇਵਾਤਿ, ਗੋਮੁਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਕੁਦਾਲਫਰਸੁਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਯਨ੍ਤਾਕਡ੍ਢਨਕਾਲੇ ਯਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਕਮਿਵ ਯਨ੍ਤਫਲਕਾਨਿ ਅਨ੍ਤਭੋਗੇ ਏਕਤੋ ਅਗ੍ਗਲਨ੍ਤੇ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਰਜ੍ਜੁਮਣ੍ਡਲਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਤਂ ਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਰਜ੍ਜੁਕਾ ਵਿਯ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਭੋਗਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਰਜ੍ਜੁਮਣ੍ਡਲਕਂ ਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਰਜ੍ਜੁਕਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਾ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਰਜ੍ਜੁਮਣ੍ਡਲਕਂ ਸਿਬ੍ਬਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਰਜ੍ਜੁਮਣ੍ਡਲਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਰਜ੍ਜੁਕਾ ਮਂ ਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਅਨ੍ਤੰ ਏਕਵੀਸਤਿਭੋਗਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਅਨ੍ਤੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਮਂ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਅਨ੍ਤਗੁਣਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨ੍ਤੋਸਰੀਰੇ **ਉਦਰਿਯਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਅਜ੍ਝੋਹਟਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੇ ਸਿਥਿਲਬਦ੍ਧਤਣ੍ਡੁਲਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਦਰੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ । ਉਦਰਂ ਨਾਮ ਉਭਤੋ ਨਿਪ੍ਪੀਲਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਲ੍ਲਸਾਟਕਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਸਞ੍ਜਾਤਫੋਟਕਸਦਿਸਂ ਅਨ੍ਤਪਟਲਂ, ਬਹਿ ਮਟ੍ਠਂ, ਅਨ੍ਤੋ ਮਂਸਕਸਮ੍ਬੁਪਲਿਵੇਠਿਤਂ, ਕਿਲਿਟ੍ਠਪਾਵਾਰਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸਂ, ਕੁਥਿਤਪਨਸਫਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਦਿਸਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਤਤ੍ਥ ਤਕ੍ਕੋਲਕਾ ਗਣ੍ਡੁਪ੍ਪਾਦਕਾਤਾਲਹੀਰਕਾਸੂਚਿਮੁਖਕਾਪਟਤਨ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤਕਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਕੁਲਪ੍ਪਭੇਦਾ ਕਿਮਯੋ ਆਕੁਲਬ੍ਯਾਕੁਲਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ ਵਿਰਵਨ੍ਤਾ ਹਦਯਮਂਸਂ ਅਭਿਤ੍ਤੁਦਨ੍ਤਿ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦੀਨਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਵੇਲਾਯਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਂਮੁਖਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝੋਹਟੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਆਲੋਪੇ ਤੁਰਿਤਤੁਰਿਤਾ ਵਿਲੁਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਏਤੇਸਂ ਕਿਮੀਨਂ ਪਸੂਤਿਘਰਂ ਵਚ੍ਚਕੁਟਿ ਗਿਲਾਨਸਾਲਾ ਸੁਸਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਚਣ੍ਡਾਲਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਸਰਦਸਮਯੇ ਥੂਲਫੁਸਿਤਕੇ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਉਦਕੇਨ ਆਵੂਲ੍ਹਂ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਚਮ੍ਮਟ੍ਠਿਨ੍ਹਾਰੁਖਣ੍ਡਖੇਲ਼ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਲੋਹਿਤਪ੍ਪਭੁਤਿਨਾਨਾਕੁਣਪਜਾਤਂ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਕਦ੍ਦਮੋਦਕਾਲੁਲ਼ਿਤਂ ਸਞ੍ਜਾਤਕਿਮਿਕੁਲਾਕੁਲਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਤੀਹਚ੍ਚਯੇਨ ਸੂਰਿਯਾਤਪਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਕੁਥਿਤਂ ਉਪਰਿ ਫੇਣਪੁਪ੍ਫੁਲ਼ਕੇ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਲਵਣ੍ਣਂ ਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ ਵਾ ਦਟ੍ਠੁਂ ਵਾ ਅਨਰਹਰੂਪਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਗੇਵ ਘਾਯਿਤੁਂ ਵਾ ਸਾਯਿਤੁਂ ਵਾ; ਏਵਮੇਵ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿ ਦਨ੍ਤਮੁਸਲਸਂਚੁਣ੍ਣਿਤਂ ਜਿਵ੍ਹਾਹਤ੍ਥਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਂ ਖੇਲ਼ਲਾਲਾਪਲਿਬੁਦ੍ਧਂ ਤਙ੍ਖਣਵਿਗਤਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਰਸਾਦਿਸਮ੍ਪਦਂ ਕੋਲਿਯਖਲਿਸੁਵਾਨਵਮਥੁਸਦਿਸਂ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਵਾਤਪਲਿਵੇਠਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਦਰਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਵੇਗਕੁਥਿਤਂ ਕਿਮਿਕੁਲਾਕੁਲਂ ਉਪਰੂਪਰਿ ਫੇਣਪੁਪ੍ਫੁਲ਼ਕਾਨਿ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਂ ਪਰਮਕਸਮ੍ਬੁਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛਭਾਵਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯਂ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦੀਸੁ ਅਮਨੁਞ੍ਞਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਪਗੇਵ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਪਤਿਤਂ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿ ਪਞ੍ਚਧਾ ਵਿਵੇਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕਂ ਭਾਗਂ ਪਾਣਕਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਏਕਂ ਭਾਗਂ ਉਦਰਗ੍ਗਿ ਝਾਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਕਰੀਸਂ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਰਸਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੋਣਿਤਮਂਸਾਦੀਨਿ ਉਪਬ੍ਰੂਹਯਤੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਾਯ ਸੁਵਾਨਦੋਣਿਯਾ ਠਿਤੋ ਸੁਵਾਨਵਮਥੁ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਸੁਵਾਨਦੋਣਿਯਾ ਠਿਤੋ''ਤਿ; ਨਪਿ ਸੁਵਾਨਦੋਣਿ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਸੁਵਾਨਵਮਥੁ ਠਿਤੋ''ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਨ ਉਦਰਿਯਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਜੇਗੁਚ੍ਛੇ ਉਦਰੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਨਪਿ ਉਦਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਉਦਰਿਯਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ

ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ । ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਉਦਰਿਯਂ ਉਦਰਿਯਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਉਦਰਿਯਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨ੍ਤੋਸਰੀਰੇ **ਕਰੀਸਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਜ੍ਝੋਹਟਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ, ਦਿਸਤੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ, ਓਕਾਸਤੋ ਪਕ੍ਕਾਸਯੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਪਕ੍ਕਾਸਯੋ ਨਾਮ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਾਭਿਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਮੂਲਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਨ੍ਤਾਵਸਾਨੇ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤੋ ਵਂਸਨਲ਼ਕਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਦਿਸੋ ਪਦੇਸੋ, ਯਤ੍ਥ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਪਰਿਭੂਮਿਭਾਗੇ ਪਤਿਤਂ ਵਸ੍ਸੋਦਕਂ ਓਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾਭੂਮਿਭਾਗਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਆਮਾਸਯੇ ਪਤਿਤਂ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਕਂ ਉਦਰਗ੍ਗਿਨਾ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਕ੍ਕਂ ਪਕ੍ਕਂ ਸਣ੍ਹਕਰਣਿਯਾ ਪਿਟ੍ਠਮਿਵ ਸਣ੍ਹਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਬਿਲੇਨ ਓਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ ਓਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਂਸਨਲ਼ਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਾ ਵਿਯ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਂਸਨਲ਼ਕੇ ਓਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਵਂਸਨਲ਼ਕੇ ਠਿਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਵਂਸਨਲ਼ਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਪਣ੍ਡੁਮਤ੍ਤਿਕਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਕਰੀਸਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਪਕ੍ਕਾਸਯੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਪਕ੍ਕਾਸਯੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਕਰੀਸਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਕਰੀਸਂ ਕਰੀਸਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਕਰੀਸਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰੇ ਸੀਸਕਟਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ **ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਂ ਅਹਿਛਤ੍ਤਕਪਿਣ੍ਡਿਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਪਕ੍ਕੁਥਿਤਦੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਸੀਸਕਟਾਹਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਿਬ੍ਬਿਨਿਮਗ੍ਗੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਮੋਧਾਯ ਠਪਿਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਿਕਾ ਵਿਯ ਸਮੋਹਿਤਂ ਚਤੁਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਪਿਣ੍ਡਪ੍ਪਭੇਦਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪੁਰਾਣਲਾਬੁਕਟਾਹੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਿ ਪਕ੍ਕੁਥਿਤਦੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਪੁਰਾਣਲਾਬੁਕਟਾਹੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਪੁਰਾਣਲਾਬੁਕਟਾਹਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਿ ਪਕ੍ਕੁਥਿਤਦੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਸੀਸਕਟਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਸੀਸਕਟਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰੇ ਬਦ੍ਧਾਬਦ੍ਧਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ **ਪਿਤ੍ਤਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਬਹਲਮਧੁਕਤੇਲਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਮਿਲਾਤਬਕੁਲਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਕੇਸਲੋਮਨਖਦਨ੍ਤਾਨਂ ਮਂਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਥਦ੍ਧਸੁਕ੍ਖਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕਮਿਵ ਤੇਲਬਿਨ੍ਦੁ ਅਵਸੇਸਸਰੀਰਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ, ਯਮ੍ਹਿ ਕੁਪਿਤੇ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਪੀਤਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਮਨ੍ਤਿ, ਗਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਪਤਿ ਕਣ੍ਡੂਯਤਿ। ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਹਦਯਪਪ੍ਫਾਸਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਯਕਨਮਂਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਮਹਾਕੋਸਾਤਕਿਕੋਸਕਸਦਿਸੇ ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੇ ਠਿਤਂ, ਯਮ੍ਹਿ ਕੁਪਿਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਚਿਤ੍ਤਾ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਭਾਸਿਤਬ੍ਬਂ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਅਚਿਨ੍ਤਿਤਬ੍ਬਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਦਕਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਤੇਲਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਉਦਕਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਉਦਕਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਤੇਲਂ ਮਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਸਰੀਰਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਸਰੀਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਮਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਕੋਸਾਤਕਿਕੋਸਕੇ ਠਿਤਂ ਵਸ੍ਸੋਦਕਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਕੋਸਾਤਕਿਕੋਸਕੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਕੋਸਾਤਕਿਕੋਸਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਵਸ੍ਸੋਦਕਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ

ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤੰ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਿਤ੍ਤੰ ਪਿਤ੍ਤਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਪਿਤ੍ਤੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਏਕਪਤ੍ਥਪੂਰਪ੍ਪਮਾਣੰ **ਸੇਮ੍ਹੰ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤੰ ਕਚ੍ਛਕਪਣ੍ਣਰਸਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੰ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਦਰਪਟਲੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਯੰ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਅਜ੍ਝੋਹਰਣਕਾਲੇ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਦਕੇ ਸੇਵਾਲਪਣਕੰ ਕਟ੍ਠੇ ਵਾ ਕਥਲੇ ਵਾ ਪਤਨ੍ਤੇ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਨਿਪਤਨ੍ਤੇ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯਮ੍ਹਿ ਚ ਮਨ੍ਦੀਭੂਤੇ ਪਕ੍ਕਮਿਵ ਗਣ੍ਡੰ ਪੂਤਿਕਮਿਵ ਕੁਕ੍ਕੁਟਣ੍ਡੰ ਉਦਰਪਟਲੰ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਕੁਣਪਗਨ੍ਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਉਗ੍ਗਤੇਨ ਚ ਗਨ੍ਧੇਨ ਉਗ੍ਗਾਰੋਪਿ ਮੁਖਮ੍ਪਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੰ ਪੂਤਿਕੁਣਪਸਦਿਸੰ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਪੁਰਿਸੋ ''ਅਪੇਹਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੰ ਵਾਯਸੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਤੰ ਬਹਲਤ੍ਤਮਾਪਨ੍ਨੰ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਨਫਲਕਮਿਵ ਵਚ੍ਚਕੁਟਿਯਾ ਉਦਰਪਟਲਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਏਵ ਕੁਣਪਗਨ੍ਧੰ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਉਪਰਿਫੇਣਪਟਲੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਫੇਣਪਟਲੰ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਸੇਮ੍ਹੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਉਦਰਪਟਲੇ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਉਦਰਪਟਲੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਸੇਮ੍ਹੰ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸੇਮ੍ਹੰ ਸੇਮ੍ਹਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਸੇਮ੍ਹੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰੇ **ਪੁਬ੍ਬੋ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਵਣ੍ਣੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੋ। ਓਕਾਸਤੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਨਾਮ ਨਿਬਦ੍ਧੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੋ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਯਤ੍ਰ ਯਤ੍ਰ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਪ੍ਪਹਰਣਗ੍ਗਿਜਾਲਾਦੀਹਿ ਅਭਿਹਤੇ ਸਰੀਰਪ੍ਪਦੇਸੇ ਲੋਹਿਤੰ ਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਗਣ੍ਡਪਿਲ਼ਕਾਦਯੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਫਰਸੁਧਾਰਾਦੀਹਿ ਪਹਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ਅਵਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਸੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ਠਿਤੋ''ਤਿ, ਨਪਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਤਪ੍ਪਦੇਸੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਨਿਯ੍ਯਾਸੋ ਠਿਤੋ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਪੁਬ੍ਬੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਾਦੀਹਿ ਅਭਿਹਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ਗਣ੍ਡਪਿਲ਼ਕਾਦੀਨੰ ਉਟ੍ਠਿਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ਵਾ ਠਿਤੋ''ਤਿ, ਨਪਿ ਸਰੀਰਪ੍ਪਦੇਸੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਪੁਬ੍ਬੋ ਠਿਤੋ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰੇ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤੰ ਸੰਸਰਣਲੋਹਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵਿਧੇ **ਲੋਹਿਤੇ** ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤੰ ਤਾਵ ਵਣ੍ਣਤੋ ਬਹਲਕੁਥਿਤਲਾਖਾਰਸਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ, ਸੰਸਰਣਲੋਹਿਤੰ ਅਚ੍ਛਲਾਖਾਰਸਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੰ। ਦਿਸਤੋ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤੰ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੰ, ਸੰਸਰਣਲੋਹਿਤੰ ਦ੍ਵੀਸੁਪੀਤਿ। ਓਕਾਸਤੋ ਸੰਸਰਣਲੋਹਿਤੰ ਕੇਸਲੋਮਨਖਦਨ੍ਤਾਨੰ ਮੰਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਥਦ੍ਧਸੁਕ੍ਖਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਧਮਨਿਜਾਲਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਰੀਰੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤੰ ਯਕਨਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਪਤ੍ਥਪੂਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਕ੍ਕਹਦਯਪਪ੍ਫਾਸਾਨੰ ਉਪਰਿ ਥੋਕੰ ਥੋਕੰ ਬਿਨ੍ਦੁੰ ਪਾਤੇਨ੍ਤੰ ਵਕ੍ਕਹਦਯਯਕਨਪਪ੍ਫਾਸੇ ਤੇਮੇਨ੍ਤੰ ਠਿਤੰ, ਯਮ੍ਹਿ ਵਕ੍ਕਹਦਯਾਦੀਨਿ ਅਤੇਮੇਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਪਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਜਜ੍ਜਰਕਪਾਲੇ ਠਿਤੰ ਉਦਕੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਲੇਡ੍ਡੁਖਣ੍ਡਾਦੀਨਿ ਤੇਮੇਨ੍ਤੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਜਜ੍ਜਰਕਪਾਲੇ ਠਿਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਲੇਡ੍ਡੁਖਣ੍ਡਾਦੀਨਿ ਤੇਮੇਮੀ''ਤਿ, ਨਪਿ ਜਜ੍ਜਰਕਪਾਲੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਲੇਡ੍ਡੁਖਣ੍ਡਾਦੀਨਿ ਵਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਮਯਿ ਉਦਕੰ ਠਿਤੰ, ਅਮ੍ਹੇ ਵਾ ਤੇਮੇਨ੍ਤੰ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਲੋਹਿਤੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਯਕਨਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੇ ਵਕ੍ਕਹਦਯਾਦੀਨਿ ਤੇਮੇਨ੍ਤੰ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਯਕਨਸ੍ਸ

ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਟ੍ਠਾਨਂ ਵਕ੍ਕਹਦਯਾਦੀਨਿ ਵ◌ਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਮਯਿ ਲੋਹਿਤਂ ਠਿਤਂ, ਅਮ੍ਹੇ ਵ◌ਾ ਤੇਮੇਨ੍ਤਂ ਠਿਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਵ◌ਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ…ਪੇ॰… ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਲੋਹਿਤਂ ਲੋਹਿਤਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵ◌ਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵ◌ਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਲੋਹਿਤਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰੇ **ਸੇਦੋ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਪਸਨ੍ਨਤਿਲਤੇਲਵਣ੍ਣੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੋ। ਓਕਾਸਤੋ ਸੇਦਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਨਾਮ ਨਿਬਦ੍ਧੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਤ੍ਥ ਸੇਦੋ ਲੋਹਿਤਂ ਵ◌ਿਯ ਸਦਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਵ◌ਾ ਯਦਾ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪਉਤੁਵ◌ਿਕਾਰਾਦੀਹਿ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਤਪਤਿ, ਅਥ ਉਦਕਤੋ ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਮਤ੍ਤਵ◌ਿਸਮਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਿਸਮੁਲ਼ਾਲਕੁਮੁਦਨਾਲਕਲਾਪਉਦਕਮਿਵ ਸਬ੍ਬਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵ◌ਿਵਰੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵ◌ਿਵਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਂ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ‘‘ਸੇਦਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਕੇਨ ਚ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵ◌ਿਵਰੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤਵਸੇਨੇਵ ਸੇਦੋ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਭਿਸਮੁਲ਼ਾਲਕੁਮੁਦਨਾਲਕਲਾਪਵ◌ਿਵਰੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ ਉਦਕਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਭਿਸਮੁਲ਼ਾਲਕੁਮੁਦਨਾਲਕਲਾਪਵ◌ਿਵਰੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਾਮੀ’’ਤਿ, ਨਪਿ ਭਿਸਮੁਲ਼ਾਲਕੁਮੁਦਨਾਲਕਲਾਪਵ◌ਿਵਰਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਉਦਕਂ ਪਗ੍ਘਰਤੀ’’ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਸੇਦੋ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵ◌ਿਵਰੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਾਮੀ’’ਤਿ, ਨਪਿ ਕੇਸਲੋਮਕੂਪਵ◌ਿਵਰਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸੇਦੋ ਪਗ੍ਘਰਤੀ’’ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਵ◌ਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ…ਪੇ॰… ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸੇਦੋ ਸੇਦਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵ◌ਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵ◌ਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਸੇਦਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰੇ ਚਮ੍ਮਮਂਸਨ੍ਤਰੇ **ਮੇਦੋ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਫਾਲਿਤਹਲਿਦ੍ਦਿਵਣ੍ਣੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਖਿਨੋ ਥੂਲਸਰੀਰਸ੍ਸ ਚਮ੍ਮਮਂਸਨ੍ਤਰੇ ਫਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤੋ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਤ੍ਤਦੁਕੂਲਪਿਲੋਤਿਕਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਕਿਸਸਰੀਰਸ੍ਸ ਜਙ੍ਘਮਂਸਊਰੁਮਂਸਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਨਿਸ੍ਸਿਤਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਉਦਰਪਟਲਮਂਸਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਂਵ◌ੇਲ੍ਲਿਤ੍ਵ◌ਾ ਠਪਿਤਹਲਿਦ੍ਦਿਰਤ੍ਤਦੁਕੂਲਪਿਲੋਤਿਕਖਣ੍ਡਸਣ੍ਠਾਨੋ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤੋ। ਓਕਾਸਤੋ ਥੂਲਸਰੀਰਸ੍ਸ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਫਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਿਸਸ੍ਸ ਜਙ੍ਘਾਮਂਸਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋ, ਯੋ ਸਿਨੇਹਸਙ੍ਖਾਤੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਨ ਮਤ੍ਥਕਤੇਲਤ੍ਥਂ ਨ ਗਣ੍ਡੂਸਤੇਲਤ੍ਥਂ ਨ ਦੀਪਜਾਲਨਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਮਂਸਪੁਞ੍ਜਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਤ੍ਤਦੁਕੂਲਪਿਲੋਤਿਕਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਮਂਸਪੁਞ੍ਜਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾ’’ਤਿ, ਨਪਿ ਮਂਸਪੁਞ੍ਜੋ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਤ੍ਤਦੁਕੂਲਪਿਲੋਤਿਕਾ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਾ’’ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਮੇਦੋ ਜਾਨਾਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਜਙ੍ਘਾਦੀਸੁ ਵ◌ਾ ਮਂਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋ’’ਤਿ, ਨਪਿ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਜਾਨਾਤਿ ਜਙ੍ਘਾਦੀਸੁ ਵ◌ਾ ਮਂਸਂ ‘‘ਮੇਦੋ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤੋ’’ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਣਵ◌ਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ…ਪੇ॰… ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਮੇਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਂਸੇਨ, ਉਪਰਿ ਚਮ੍ਮੇਨ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਮੇਦਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵ◌ਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵ◌ਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਮੇਦਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਰੀਰੇ **ਅਸ੍ਸੁ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਪਸਨ੍ਨਤਿਲਤੇਲਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇਸੁ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਚੇਤਂ ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਕੇ ਪਿਤ੍ਤਮਿਵ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇਸੁ ਸਦਾ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਯਦਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਮਹਾਹਸਿਤਂ ਹਸਨ੍ਤਿ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਰੋਦਨ੍ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਂ ਵ◌ਿਸਮਾਹਾਰਂ ਵ◌ਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਯਦਾ ਚ ਤੇਸਂ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਧੂਮਰਜਪਂਸੁਕਾਦੀਹਿ ਅਭਿਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਏਤੇਹਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਵ◌ਿਸਮਾਹਾਰਾਦੀਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਸ੍ਸੁ

ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇਸੁ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਗ੍ਘਰਤਿ ਚ। ''ਅਸ੍ਸੁਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਕੇਨ ਚ ਯੋਗਾਵਚਰੇਨ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਵਸੇਨੇਵ ਤੰ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਕੂਪਕੇਸੁ ਠਿਤੰ ਉਦਕੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਕੂਪਕੇਸੁ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਰੁਣਤਾਲਟ੍ਠਿਕੂਪਕਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਉਦਕੰ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਅਸ੍ਸੁ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕੇਸੁ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਕਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਅਸ੍ਸੁ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਅਸ੍ਸੁ ਅਸ੍ਸੁਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵੰ ਅਸ੍ਸੁੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰੇ ਵਿਲੀਨਸਿਨੇਹਸਙ੍ਖਾਤਾ **ਵਸਾ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਆਚਾਮੇ ਆਸਿਤ੍ਤਤੇਲਵਣ੍ਣਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਹਤ੍ਥਤਲਹਤ੍ਥਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਤਲਪਾਦਪਿਟ੍ਠਿਨਾਸਾਪੁਟਨਲਾਟਅਂਸਕੂਟੇਸੁ ਠਿਤਾਤਿ। ਨ ਚੇਸਾ ਏਤੇਸੁ ਓਕਾਸੇਸੁ ਸਦਾ ਵਿਲੀਨਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਯਦਾ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪਉਤੁਵਿਸਭਾਗਧਾਤੁਵਿਸਭਾਗੇਹਿ ਤੇ ਪਦੇਸਾ ਉਸ੍ਮਾਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਲੀਨਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਸਲਿਲਾਸੁ ਉਦਕਸੋਣ੍ਡਿਕਾਸੁ ਨੀਹਾਰੋ ਵਿਯ ਸਰਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਦਕਸੋਣ੍ਡਿਯੋ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਨੀਹਾਰੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਉਦਕਸੋਣ੍ਡਿਯੋ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ''ਤਿ, ਨਪਿ ਉਦਕਸੋਣ੍ਡਿਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਨੀਹਾਰੋ ਅਮ੍ਹੇ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਵਸਾ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਹਤ੍ਥਤਲਾਦੀਨਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਹਤ੍ਥਤਲਾਦੀਨਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਵਸਾ ਅਮ੍ਹੇ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਸਾ ਵਸਾਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵੰ ਵਸੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰੇ ਮੁਖਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ **ਖੇਲ਼ੋ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤੋ ਫੇਣਵਣ੍ਣੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨੋਤਿ, ਸਮੁਦ੍ਦਫੇਣਸਣ੍ਠਾਨੋਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤੋ। ਓਕਾਸਤੋ ਉਭੋਹਿ ਕਪੋਲਪਸ੍ਸੇਹਿ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਠਿਤੋਤਿ। ਨ ਚੇਸੋ ਏਤ੍ਥ ਸਦਾ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਯਦਾ ਸਤ੍ਤਾ ਤਥਾਰੂਪੰ ਆਹਾਰੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਰਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਉਣ੍ਹਤਿਤ੍ਤਕਟੁਕਲੋਣਮ੍ਬਿਲਾਨੰ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਖੇ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਚ ਤੇਸੰ ਹਦਯੰ ਆਗਿਲਾਯਤਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਵਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਾ ਖੇਲ਼ੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਭੋਹਿ ਕਪੋਲਪਸ੍ਸੇਹਿ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਅਗ੍ਗਜਿਵ੍ਹਾਯ ਚੇਸ ਖੇਲ਼ੋ ਤਨੁਕੋ ਹੋਤਿ, ਮੂਲਜਿਵ੍ਹਾਯ ਬਹਲੋ, ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪੁਥੁਕੰ ਵਾ ਤਣ੍ਡੁਲੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਖਾਦਨੀਯੰ ਨਦਿਪੁਲਿਨੇ ਖਤਕੂਪਸਲਿਲਮਿਵ ਪਰਿਕ੍ਖਯਮਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਵ ਸਦਾ ਤੇਮਨਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਨਦਿਪੁਲਿਨੇ ਖਤਕੂਪਤਲੇ ਸਣ੍ਠਿਤੰ ਉਦਕੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਕੂਪਤਲੇ ਸਣ੍ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ , ਨਪਿ ਕੂਪਤਲੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਉਦਕੰ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਖੇਲ਼ੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹੰ ਉਭੋਹਿ ਕਪੋਲਪਸ੍ਸੇਹਿ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹਾਤਲੇ ਸਣ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ, ਨਪਿ ਜਿਵ੍ਹਾਤਲੰ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਉਭੋਹਿ ਕਪੋਲਪਸ੍ਸੇਹਿ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਖੇਲ਼ੋ ਸਣ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਖੇਲ਼ੋ ਖੇਲ਼ਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵੰ ਖੇਲ਼ੰ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਰੀਰੇ **ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਸੇਤਾ ਤਰੁਣਤਾਲਮਿਞ੍ਜਵਣ੍ਣਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਸੇਦੇਤ੍ਵਾ ਸੇਦੇਤ੍ਵਾ ਨਾਸਾਪੁਟੇ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਵੇਤ੍ਤਙ੍ਕੁਰਸਣ੍ਠਾਨਾਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਦਿਸਤੋ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਨਾਸਾਪੁਟੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਤਿ। ਨ ਚੇਸਾ ਏਤ੍ਥ ਸਦਾ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ ਪਦੁਮਿਨਿਪਤ੍ਤੇ ਦਧਿੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਦੁਮਿਨਿਪਤ੍ਤੰ ਕਣ੍ਟਕੇਨ ਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਤੇਨ ਛਿਦ੍ਦੇਨ ਦਧਿਪਿਣ੍ਡੰ ਗਲ਼ਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਪਪਤੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਯਦਾ

ਸਤ੍ਤਾ ਰੋਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਸਭਾਗਾਹਾਰਉਤੁਵਸੇਨ ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਤਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਅਨ੍ਤੋਸੀਸਤੋ ਪੂਤਿਸੇਮ੍ਹਭਾਵਂ ਆਪਨ੍ਨਂ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਗਲਿਤ੍ਵਾ ਤਾਲੁਮਤ੍ਥਕਵਿਵਰੇਨ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਨਾਸਾਪੁਟੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸਿਪ੍ਪਿਕਾਯ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਂ ਪੂਤਿਦਧਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਸਿਪ੍ਪਿਕਾਯ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਸਿਪ੍ਪਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਪੂਤਿਕਂ ਦਧਿ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਨਾਸਾਪੁਟੇਸੁ ਠਿਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਨਾਸਾਪੁਟਾ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨ੍ਤੋਸਰੀਰੇ **ਲਸਿਕਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਸਨ੍ਧੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਪਿਚ੍ਛਿਲਕੁਣਪਂ। ਸਾ ਵਣ੍ਣਤੋ ਕਣਿਕਾਰਨਿਯਜਾਸਵਣ੍ਣਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਓਕਾਸਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਦਿਸਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਜਾਤਾ। ਓਕਾਸਤੋ ਅਟ੍ਠਿਸਨ੍ਧੀਨਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧੀਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਾਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਚੇਸਾ ਮਨ੍ਦਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਿਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਸਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਕਟਕਟਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਰਿਕਾਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਵਿਚਰਤਿ , ਏਕਯੋਜਨਦ੍ਵਿਯੋਜਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਤਸ੍ਸ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਚੇਸਾ ਬਹੁਕਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਨ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਕਟਕਟਾਯਨ੍ਤਿ, ਦੀਘਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਤਸ੍ਸ ਨ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨਤੇਲਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਅਕ੍ਖਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਅਕ੍ਖੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਂ ਤੇਲਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਨ ਲਸਿਕਾ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧਿਯੋ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ, ਨਪਿ ਅਸੀਤਿਸਤਸਨ੍ਧਿਯੋ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ''ਲਸਿਕਾ ਅਮ੍ਹੇ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ... ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਲਸਿਕਾ ਲਸਿਕਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਲਸਿਕਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨ੍ਤੋਸਰੀਰੇ **ਮੁਤ੍ਤਂ** ਵਣ੍ਣਤੋ ਮਾਸਖਾਰੋਦਕਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋ ਉਦਕਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਧੋਮੁਖਠਪਿਤਉਦਕਕੁਮ੍ਭਅਨ੍ਤੁਰਗਤਉਦਕਸਣ੍ਠਾਨਂ। ਦਿਸਤੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਜਾਤਂ। ਓਕਾਸਤੋ ਵਤ੍ਥਿਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ। ਵਤ੍ਥਿ ਨਾਮ ਵਤ੍ਥਿਪੁਟੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਮੁਖੇ ਪੇਲ਼ਾਘਟੇ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਰਸੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਪਵਿਸਨਮਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸਰੀਰਤੋ ਮੁਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਪਵਿਸਨਮਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਤੁ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਯਮ੍ਹਿ ਚ ਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਰਿਤੇ ''ਪਸ੍ਸਾਵਂ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੂਹਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਮੁਖੇ ਪੇਲ਼ਾਘਟੇ ਠਿਤੋ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਰਸੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਅਮੁਖੇ ਪੇਲ਼ਾਘਟੇ ਠਿਤੋ''ਤਿ, ਨਪਿ ਪੇਲ਼ਾਘਟੋ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਰਸੋ ਠਿਤੋ''ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਮੁਤ੍ਤਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ''ਅਹਂ ਵਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਨਪਿ ਵਤ੍ਥਿ ਜਾਨਾਤਿ ''ਮਯਿ ਮੁਤ੍ਤਂ ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਆਭੋਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਿਰਹਿਤਾ ਹਿ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਤ੍ਥਿਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਨ ਚੇਵ ਮੁਤ੍ਤਭਾਗੇਨ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਵਿਸਭਾਗਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨ ਕੇਸਸਦਿਸੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਇਮਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ।

ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਇਮਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਂ ਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਤਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਂ ਆਗਮ੍ਮ ਕੇਸਾਦਯੋ ਪਗੁਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਵਣ੍ਣਾਨਂ ਪੁਪ੍ਫਾਨਂ ਏਕਸੁਤ੍ਤਗਨ੍ਥਿਤਂ ਮਾਲਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਅਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯਮਿਵ ਪਾਕਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ''ਤਿ ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਸਤਿਯਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯਮਿਵ ਪਾਕਟਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕੇਸੇਸੁ ਆਵਜ੍ਜਿਤੇਸੁ ਅਸਣ੍ਠਹਮਾਨਾਵ ਸਤਿ ਯਾਵ ਮੁਤ੍ਤਂ, ਤਾਵ

ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਤਸ੍ਸ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਦਯੋ ਚ ਸਤ੍ਤਾਕਾਰਂ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਰਾਸਿਵਸੇਨੇਵ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਚ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਯਮਾਨਂ ਪਾਨਭੋਜਨਾਦਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਮਿਵ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ ''ਅਥਾਨੇਨ ਤਤੋ ਪਰਂ ਕਿਂ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਤਦੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ ਪਨਾਯਂ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੀਤਿ? ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਂ ਕੇਸਾਦੀਨਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਤਿ, ਸਤਿਯਾ ਅਲ੍ਲਿਯਤਿ ਭਜਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਤਿਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਂ ਵਾ ਸਤਿਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੀਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਬ੍ਭਾਹਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੀਤਿ ਯਥਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਪੁਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾ ਤਂ ਸਤਿਯਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਿ, ਉਪਧਾਰੇਤਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ, ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ, ਨਾਤਿਸਣਿਕਤੋ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਹਾਨਤੋ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਤੋ, ਲਕ੍ਖਣਤੋ, ਤਯੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਦਸਵਿਧਂ ਮਨਸਿਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ ਨਾਤਿਸਣਿਕਤੋ ਚ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀ ਕਰੋਤਿ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਾਦਿਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥਾਹ ''ਕਥਂ ਪਨਾਯਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਦਿਵਸੇਨ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਯਞ੍ਹਿ ਕੇਸੇ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਲੋਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਨਖੇ। ਤਥਾ ਲੋਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਨਖੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਦਨ੍ਤੇ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਹਿ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਅਕੁਸਲੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਂ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਰੋਹਨ੍ਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯੋ ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸੇਣਿਤੋ ਪਪਤਤਿ, ਨ ਆਰੋਹਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਮਨਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਭਾਵਨਾਤੋ ਪਪਤਤਿ, ਨ ਭਾਵਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਚ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾਤਿ **ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ**ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਅਤਿਸੀਘਤੋ ਹਿ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਵਿਸਮਰੁਕ੍ਖਥਲਨਿਨ੍ਨਦ੍ਵੇਧਾਪਥਾਦੀਨਿ ਮਗ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਤੋ ਨ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਨੇਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਤੋ ਨ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੇ ਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਨੇਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਨਾਤਿਸੀਘਤੋ, ਏਵਂ **ਨਾਤਿਸਣਿਕਤੋ**ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਅਤਿਸਣਿਕਤੋ ਹਿ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਰੁਕ੍ਖਪਬ੍ਬਤਤਲਾਕਾਦੀਸੁ ਵਿਲਮ੍ਬਮਾਨੋ ਇਚ੍ਛਿਤਪ੍ਪਦੇਸਂ ਅਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇਯੇਵ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦੀਹਿ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਦਂ ਅਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਭਾਵਨਾਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਵ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਨਾਤਿਸਣਿਕਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਚ **ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਹਾਨਤੋ**ਪਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਨਾਮ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਨਵਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਥਾ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਮਾਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹਿ ਕੇਸਾਦੀਸ੍ਵੇਵ ਅਸਮਾਹਿਤਚੇਤੋਵਿਤਕ੍ਕੋ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਦਂ ਅਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਵ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਤਕ੍ਕਸਿਲਾਗਮਨੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਹਾਯਕਾ ਵਿਯ। ਅਵਿਕ੍ਖਿਪਮਾਨਚਿਤ੍ਤੋ ਪਨ ਕੇਸਾਦੀਸ੍ਵੇਵ ਸਮਾਹਿਤਚੇਤੋਵਿਤਕ੍ਕੋ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਦਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਤਕ੍ਕਸਿਲਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਦਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਕਾਰਚਰਿਯਾਧਿਮੁਤ੍ਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਸੁਭਤੋ ਵਾ ਵਣ੍ਣਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ**ਤਿ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾਤਿ ਏᩅਮਾਦਿᩅੋਹਾਰਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ᩅਾ ᩅਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ᩅਾ ਯਥੁਪਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਅਸੁਭਾਦੀਨਂਯੇᩅ ᩅਸੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਕਥਂ ? ਯਥਾ ਅਰਞ੍ਞਨਿᩅਾਸੂਪਗਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਪਰਿਚਿਤਭੂਮਿਭਾਗਤ੍ਤਾ ਉਦਕਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਜਾਨਨਤ੍ਥਂ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ᩅਾ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ᩅਾ ਉਦਕਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯਦਾ ਪਨ ਪਰਿਚਿਤਭੂਮਿਭਾਗਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ᩅਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ᩅਾ ਅਮਨਸਿਕਤ੍ᩅਾᩅ ਉਦਕਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ᩅਾ ਉਦਕਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏᩅਮੇᩅਾਯਂ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂਤਂᩅੋਹਾਰਸ੍ਸ ᩅਸੇਨ ਪਠਮਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਾਕਾਸਿ, ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਸੁਭਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰᩅਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇਸੁ ਤਂ ᩅੋਹਾਰਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ᩅਾ ᩅਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ᩅਾ ਅਸੁਭਾਦਿਤੋᩅ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ ''ਕਥਂ ਪਨਸ੍ਸ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਸੁਭਾਦਿਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਕਥਂ ᩅਣ੍ਣਤੋ, ਕਥਂ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ᩅਾ, ਕਥਞ੍ਚਾਯਮੇਤੇ ਅਸੁਭਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਕਥਂ ᩅਣ੍ਣਤੋ, ਕਥਂ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ᩅਾ''ਤਿ? ਕੇਸਾ ਤਾᩅਸ੍ਸ ᩅਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਗਨ੍ਧਾਸਯੋਕਾਸᩅਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਅਸੁਭਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚਧਾ ਏᩅ ਅਯਮੇਤੇ ਅਸੁਭਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਕੇਸਾ ਨਾਮੇਤੇ ᩅਣ੍ਣਤੋ ਅਸੁਭਾ ਪਰਮਪ੍ਪਟਿਕੂਲਜੇਗੁਚ੍ਛਾ । ਤਥਾ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦਿᩅਾ ਪਾਨਭੋਜਨੇ ਪਤਿਤਂ ਕੇਸᩅਣ੍ਣਂ ᩅਾਕਂ ᩅਾ ਸੁਤ੍ਤਂ ᩅਾ ਦਿਸ੍ᩅਾ ਕੇਸਸਞ੍ਞਾਯ ਮਨੋਰਮਮ੍ਪਿ ਪਾਨਭੋਜਨਂ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ ᩅਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ᩅਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਅਸੁਭਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਪਾਨਭੋਜਨੇ ਪਤਿਤਂ ਕੇਸਸਣ੍ਠਾਨਂ ᩅਾਕਂ ᩅਾ ਸੁਤ੍ਤਂ ᩅਾ ਫੁਸਿਤ੍ᩅਾ ਕੇਸਸਞ੍ਞਾਯ ਮਨੋਰਮਮ੍ਪਿ ਪਾਨਭੋਜਨਂ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ ᩅਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ᩅਾ। ਗਨ੍ਧਤੋਪਿ ਅਸੁਭਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਲਮਕ੍ਖਨਪੁਪ੍ਫਧੂਮਾਦਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ᩅਿਰਹਿਤਾਨਂ ਕੇਸਾਨਂ ਗਨ੍ਧੋ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਸੁ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੇਸਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ᩅਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਸਿਕਂ ਪਿਧੇਨ੍ਤਿ, ਮੁਖਮ੍ਪਿ ᩅਿਕੁਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ। ਆਸਯਤੋਪਿ ਅਸੁਭਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਾਨਾᩅਿਧੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਸੁਚਿਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਤਣ੍ਡੁਲੇਯ੍ਯਕਾਦੀਨਿ ᩅਿਯ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਪੁਬ੍ਬਲੋਹਿਤਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਤੇ ਆਚਿਤਾ ᩅੁਦ੍ਧਿਂ ᩅਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ᩅੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਮਿਤਾਤਿ। ਓਕਾਸਤੋਪਿ ਅਸੁਭਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ᩅਿਯ ਤਣ੍ਡੁਲੇਯ੍ਯਕਾਦੀਨਿ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛੇ ਲੋਮਾਦਿਏਕਤਿਂਸਕੁਣਪਰਾਸਿਮਤ੍ਥਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸੀਸਪਲਿᩅੇਠਕੇ ਅਲ੍ਲਚਮ੍ਮੇ ਜਾਤਾਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਲੋਮਾਦੀਸੁ। ਏᩅਂ ਤਾᩅ ਅਯਮੇਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਸੁਭਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ਅਸੁਭਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

ਯਦਿ ਪਨਸ੍ਸ ᩅਣ੍ਣਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਕੇਸਾ ਨੀਲਕਸਿਣᩅਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਲੋਮਾ ਦਨ੍ਤਾ ਓਦਾਤਕਸਿਣᩅਸੇਨਾਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ । ਤਂਤਂਕਸਿਣᩅਸੇਨੇᩅ ਅਯਮੇਤੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਏᩅਂ ᩅਣ੍ਣਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ᩅਣ੍ਣਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਯਦਿ ਪਨਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਕੇਸਾ ਘਨᩅਿਨਿਬ੍ਭੋਗᩅᩅਤ੍ਥਾਨੇਨ ਓਜਟ੍ਠਮਕਸਮੂਹᩅਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਲੋਮਾਦਯੋ, ਯਥਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤੇ ਤਥੇᩅ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਏᩅਂ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

ਏᩅਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਯਮੇਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਤੋ**ਤਿ ਅਸੁਭਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰᩅਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਕੇਸੇ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ᩅਾ ਲੋਮੇ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਜਲੂਕਾ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਗਹਿਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ਸਾਪੇਕ੍ਖਾᩅ ਹੁਤ੍ᩅਾ ਤੁਣ੍ਡੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਪਦੇਸਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਗਹਿਤੇ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਇਤਰਂ ਮੁਞ੍ਚਤਿ, ਏᩅਮੇᩅ ਕੇਸੇਸੁ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋᩅ ਹੁਤ੍ᩅਾ ਲੋਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਲੋਮੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਕੇਸੇ ਮੁਞ੍ਚਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਏᩅਂ ਹਿਸ੍ਸ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਮੁਞ੍ਚਨਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਸੁਭਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰᩅਸੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਾ ਅਨᩅਸੇਸਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਪਾਕਟਤਰੂਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਅਸੁਭਤੋ** ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਪਾਕਟਤਰੂਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਮਕ੍ਕਟੋ ਦ੍ᩅਤ੍ਤਿਂਸਤਾਲਕੇ ਤਾਲᩅਨੇ ਬ੍ਯਾਧੇਨ ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨੋ ਏਕਰੁਕ੍ਖੇਪਿ ਅਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਪਰਿਧਾᩅਿਤ੍ᩅਾ ਯਦਾ ਨਿᩅਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਿਲਨ੍ਤੋ, ਅਥ ਏਕਮੇᩅ ਘਨਤਾਲਪਣ੍ਣਪਰਿᩅੇਠਿਤਂ ਤਾਲਸੂਚਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ; ਏᩅਮੇᩅ ਚਿਤ੍ਤਮਕ੍ਕਟੋ ਦ੍ᩅਤ੍ਤਿਂਸਕੋਟ੍ਠਾਸਕੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਤੇਨੇᩅ ਯੋਗਿਨਾ ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨੋ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਕੇਪਿ ਅਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਪਰਿਧਾᩅਿਤ੍ᩅਾ ਯਦਾ ਅਨੇਕਾਰਮ੍ਮਣᩅਿਧਾᩅਨੇ ਅਭਿਲਾਸਾਭਾᩅੇਨ ਨਿᩅਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਿਲਨ੍ਤੋ। ਅਥ ਯ੍ᩅਾਸ੍ਸ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਧਮ੍ਮੋ ਪਗੁਣਤਰੋ ਚਰਿਤਾਨੁਰੂਪਤਰੋ ᩅਾ, ਯਤ੍ਥ ᩅਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ

ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਥ ਤਮੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਮਾਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਵਣ੍ਣਤੋ** ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਮਕ੍ਕਟੋ...ਪੇ॰... ਅਥ ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਧਮ੍ਮੋ ਪਗੁਣਤਰੋ ਚਰਿਤਾਨੁਰੂਪਤਰੋ ਵਾ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਥ ਤਮੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਹਤੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਨੀਲਕਸਿਣਵਸੇਨ ਪੀਤਕਸਿਣਵਸੇਨ ਵਾ ਪਞ੍ਚਪਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਸੁਞ੍ਞਤੋ** ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਥ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ । ਅਯਮਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਯੋ। ਸੋ ਇਮੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਞ੍ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਕਥੰ ਪਨਾਯੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਦਿਵਸੇਨ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ, ਤੰ ਬ੍ਯਾਕਤੰ ਹੋਤਿ। ਯਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਪਕਿਣ੍ਣਕਨਯੋ

ਇਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੇ ਵਣ੍ਣਨਾਪਰਿਚਯਪਾਟਵਤ੍ਥੰ ਅਯੰ **ਪਕਿਣ੍ਣਕਨਯੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ –

''ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਲਕ੍ਖਣਤੋ, ਧਾਤੁਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋਪਿ ਚ।
ਖਨ੍ਧਾਦਿਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰਨਿਚ੍ਛਯੋ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੇ ਸਟ੍ਠਿਸਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇਸੰ ਵਸੇਨ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਕੇਸਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਸਣ੍ਠਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਦਿਸਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਓਕਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਲੋਮਾਦੀਸੁ।

ਲਕ੍ਖਣਤੋਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੇ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਸਤੰ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇਸੰ ਵਸੇਨ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੰ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ । ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਕੇਸਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਲਕ੍ਖਣੰ, ਆਬਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣੰ, ਉਣ੍ਹਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ, ਸਮੁਦੀਰਣਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਲੋਮਾਦੀਸੁ।

ਧਾਤੁਤੋਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੇ ''ਛਧਾਤੁਰੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਯੰ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੩-੩੪੪) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਸਤੰ ਧਾਤੁਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਾਸੰ ਵਸੇਨ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੰ ਧਾਤੁਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਯਾ ਕੇਸੇ ਥਦ੍ਧਤਾ, ਸਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ; ਯਾ ਆਬਨ੍ਧਨਤਾ, ਸਾ ਆਪੋਧਾਤੁ; ਯਾ ਪਰਿਪਾਚਨਤਾ, ਸਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ; ਯਾ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਤਾ, ਸਾ ਵਾਯੋਧਾਤੂਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਲੋਮਾਦੀਸੁ।

ਸੁਞ੍ਞਤੋਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੇ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਸਤੰ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਾਸੰ ਵਸੇਨ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੰ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਕੇਸੇ ਤਾਵ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤ੍ਵਾਦੀਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾ, ਤਥਾ ਆਪੋਧਾਤ੍ਵਾਦਯੋ ਪਥਵੀਧਾਤ੍ਵਾਦੀਹੀਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਲੋਮਾਦੀਸੁ।

ਖਨ੍ਧਾਦਿਤੋਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰੇ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੇਸੁ ‘‘ਕੇਸਾ ਕਤਿ ਖਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਤਿ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਕਤਿ ਧਾਤੁਯੋ, ਕਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਕਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਚਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਤੋ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਮੂਹੋ ਵਿਯ ਕਾਯੋ ਖਾਯਤਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ਪੋਸੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੂਪਲਬ੍ਭਤਿ।
ਸੁਞ੍ਞਭੂਤੋ ਅਯੰ ਕਾਯੋ, ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਮੂਪਮੋ’’ਤਿ॥

ਅਥਸ੍ਸ ਯਾ ਸਾ –

‘‘ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਨੋ।
ਅਮਾਨੁਸੀ ਰਤਿ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਪਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ॥ –

ਏਵੰ ਅਮਾਨੁਸੀ ਰਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਅਦੂਰਤਰਾ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਯੰ ਤੰ –

‘‘ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ।
ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੰ, ਅਮਤੰ ਤੰ ਵਿਜਾਨਤ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੩-੩੭੪) –

ਏਵੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਯੰ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਾਮਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੰ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੋ ਨ ਚਿਰੇਨੇਵ ਅਰਿਯਜਨਸੇਵਿਤੰ ਅਜਰਾਮਰੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਮਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ।

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਾਕਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ

ਇਦਾਨਿ **ਏਕਂ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤੇਸਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਵਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ –

ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਤਾਵ ਨੇਸਂ ਸੋਪਾਕੋ ਨਾਮ ਭਗਵਤੋ ਮਹਾਸਾਵਕੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨਾਯਸ੍ਮਤਾ ਜਾਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸੇਨੇਵ ਅਞ੍ਞਾ ਆਰਾਧਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੁਕਾਮੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਾਨਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰਣਸਮਤ੍ਥਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **"ਏਕਂ ਨਾਮ ਕਿ"**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਸੋ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਤੇਨ ਚ ਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਭਗਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਸਿ। ਸਾਵ ਤਸ੍ਸਾਯਸ੍ਮਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਅਹੋਸਿ।

ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਹਿ ਸੀਲਭਾਵਨਾ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੇਨ ਚ ਕਾਯਭਾਵਨਾ ਪਕਾਸਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਾਨਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਮੁਖਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਮੇ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣਾ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਸੀਲਪਦਟ੍ਠਾਨੋ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਾਧਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾ; ਯਥਾਹ – ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੧੯੨), ਤਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਹਿ ਸੀਲਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੇਨ ਤਂਗੋਚਰਂ ਸਮਾਧਿਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਾ।

ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ।

ਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਕਂ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ – **ਏਕਂ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਚਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਮਕਾਸਿ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **"ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ"**ਤਿ ਥੇਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ''ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੮) ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਏਵਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਯੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵੇ ਸਾਧਕਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਯੇਨਾਹਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ''ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਆਹਾਰੋ ਤਂ ਵਾ ਨੇਸਂ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤ੍ਤਂ ''ਏਕਂ ਨਾਮ ਕਿ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਥੇਰੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਇਧ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਤੁ ਸਾਸਨੇ ਲੋਕੇ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਞਾਪੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਏਕਧਮ੍ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਰਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮਸ੍ਮਿਂ ਏਕਧਮ੍ਮੇ? ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ

ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਧਮ੍ਮੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ…ਪੇ॰… ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। 'ਏਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਏਕੋ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)।

ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੀਕਾਰੋ, ਅਯਮਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨) ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਹਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਆਹਾਰਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ''ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਨ ਆਹਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯ – ''ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ''ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਦੇਵਾ ਅਹੇਤੁਕਾ ਅਨਾਹਾਰਾ ਅਫਸ੍ਸਕਾ ਅਵੇਦਨਕਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ (ਵਿਭ॰ ੧੦੧੭) ''ਸਬ੍ਬੇ''ਤਿ ਵਚਨਮਯੁਤ੍ਤਂ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ''ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਪਚ੍ਚਯਾ? ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ…ਪੇ॰… ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੮੯) ਵਚਨਤੋ ਖਨ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿਕਤ੍ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਸਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤੁ ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਵੇਤਂ ਵਚਨਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ ? ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੋਪਚਾਰਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿ ਖਨ੍ਧੋਪਚਾਰੋ ਸਿਦ੍ਧੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਕਥਂ? ਗੇਹੇ ਗਾਮੋਪਚਾਰੋ ਵਿਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹਿ ਗੇਹਾਨਿ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਗਾਮਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤੀਸੁਪਿ ਵਾ ਗੇਹੇਸੁ ਦਡ੍ਢੇਸੁ ''ਗਾਮੋ ਦਡ੍ਢੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਗੇਹੇ ਗਾਮੋਪਚਾਰੋ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਏਵਮੇਵ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕੇਸੁ ''ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਉਪਚਾਰੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਚ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਜਾਯਮਾਨੇਸੁ ਜੀਯਮਾਨੇਸੁ ਮੀਯਮਾਨੇਸੁ ਚ ''ਖਣੇ ਖਣੇ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਜਾਯਸੇ ਚ ਜੀਯਸੇ ਚ ਮੀਯਸੇ ਚਾ''ਤਿ ਵਦਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੋਪਚਾਰੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਏਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਤੋ ਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਖ੍ਯੇਨ ਆਹਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਆਹਾਰੋ ਤਂ ਵਾ ਨੇਸਂ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤ੍ਤਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਹਾਰੋ ਹਿ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਕਾਰਣਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ, ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ।
> ਅਥ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ, ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਏਕਂ ਨਾਮ ਕਿ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਕਿਹਾ''ਤਿ ਚ ਦੁਵਿਧੋ ਪਾਠੋ, ਤਤ੍ਥ ਸੀਹਲ਼ਾਨਂ ਕਿਹਾਤਿ ਪਾਠੋ। ਤੇ ਹਿ ''ਕਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਕਿਹਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ''ਹ-ਇਤਿ ਨਿਪਾਤੋ, ਥੇਰਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਅਯਮੇਵ ਪਾਠੋ''ਤਿ ਉਭਯਥਾਪਿ ਪਨ ਏਕੋਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਪਠਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਪਨ ''ਸੁਖੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਅਥ ਵਾ ਦੁਖੇਨ (ਧ॰ ਪ॰ ੮੩), ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੁਖਨ੍ਤਿ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਏਕਨ੍ਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਏਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਏਕਂ ਨਾਮਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਪਾਠੋ।

ਦ੍ਵੇ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਦ੍ਵੇ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ **ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੁਭਾਸਿਤ੍ਵਾ **''ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚਾ''**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਂ ਨਮਨਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਤਿਹੇਤੁਤੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਰੂਪਂ ''ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਸਾਸਵਧਮ੍ਮਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਰੂਪਂ ''ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ''ਦ੍ਵੇ ਨਾਮ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਦ੍ਵੀਸੁ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ? ਨਾਮੇ ਚ ਰੂਪੇ ਚ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ‘ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਹਾ, ਦ੍ਵੇ ਉਦ੍ਦੇਸਾ, ਦ੍ਵੇ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ’ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਾਮਰੂਪਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਹਾਯ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਮੁਖੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ, ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਥ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ, ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੯)।

ਤੀਣਿ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਤੀਣਿ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੁਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਬ੍ਯਾਕਰਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਲਿਙ੍ਗਾਨੁਰੂਪਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ’’**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਯਾ ਭਗਵਤਾ ‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਮਾਸਮਤ੍ਥਮਹਂ ਤੀਣੀਤਿ ਪਚ੍ਚੇਮੀ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਨੇਕਮੁਖਾ ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਭੇਦੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ। ਕੇਚਿ ਪਨਾਹੁ ‘‘ਤੀਣੀਤਿ ਅਧਿਕਪਦਮਿਦ’’ਨ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਮਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਤੀਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਤੀਸੁ? ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ‘ਤਯੋ ਪਞ੍ਹਾ, ਤਯੋ ਉਦ੍ਦੇਸਾ, ਤੀਣਿ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ’ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ , ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੫੯) ਵੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਾ। –

‘‘ਯੋ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਦ੍ਦ, ਦੁਕ੍ਖਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਸਲ੍ਲਤੋ।
ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਸਨ੍ਤਂ, ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ’’ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੫੩) –

ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਾ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਹਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਮੁਖੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਮਤ੍ਥਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ, ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਥ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ, ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੮)।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਇਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਕਰਣਪਕ੍ਖੇ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਯਥਾਹ –

''ਚਤੂਸੁ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ? ਚਤੂਸੁ ਆਹਾਰੇਸੁ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੂਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। 'ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਦ੍ਦੇਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ'ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)।

ਕਤ੍ਥਚਿ ਯੇਸੁ ਸੁਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਯਥਾਹ ਕਜਙ੍ਗਲਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ –

''ਚਤੂਸੁ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮ੍ਮਤ੍ਥਂ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ? ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਚਤੂਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। 'ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਦ੍ਦੇਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ'ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੮)।

ਇਧ ਪਨ ਯੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਨੁਬੋਧਪ੍ਪਟਿਵੇਧਤੋ ਭਵਤਣ੍ਹਾਛੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਬਜਾਕਤਂ ਸੁਬਜਾਕਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਥੇਰੋ **ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੁਭਾਸਿਤ੍ਵਾ **"ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀ"**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿ ਅਰਿਯਾਨਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਅਵਿਤਥਾਨਿ ਅਵਿਸਂਵਾਦਕਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾਹ –

''ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਤਥਾਨਿ ਅਵਿਤਥਾਨਿ ਅਨਞ੍ਞਥਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੭)।

ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਰਣੀਯਤੋ ਅਭਿਗਮਨੀਯਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞਿਤੇ ਅਯੇ ਵਾ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਅਨਯੇ ਵਾ ਨ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਸਤ੍ਤਤਿਂਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸਮਾਯੋਗਤੋ ਵਾ ਅਰਿਯਸਮ੍ਮਤਾ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾ ਏਤਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ''ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ –

''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਅਰਿਯਾ ਇਮਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿਪਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਯਥਾਹ –

''ਸਦੇਵਕੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਿਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੮)।

ਅਥ ਵਾ ਏਤੇਸਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋਪਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਯਥਾਹ –

''ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੩)।

ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਪਦਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਸਂ ਪਨ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਨੁਬੋਧਪ੍ਪਟਿਵੇਧਤੋ ਭਵਤਣ੍ਹਾਛੇਦੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਤਯਿਦਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ, ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਖੀਣਾ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੧)।

ਪਞ੍ਚ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਪਞ੍ਚ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ **ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੁਭਾਸਿਤ੍ਵਾ **“ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ”**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਉਪਾਦਾਨਜਨਿਤਾ ਉਪਾਦਾਨਜਨਕਾ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ, ਵੇਦਨਾ, ਸਞ੍ਞਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਸਾਸਵਾ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾ, ਏਤੇਸਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਪੁਬ੍ਬਨਯੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਪਞ੍ਚਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ? ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ‘ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਹਾ, ਪਞ੍ਚ ਉਦ੍ਦੇਸਾ , ਪਞ੍ਚ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ’ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਦਯਬ੍ਬਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਤਂ ਲਦ੍ਧਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਮਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ।
> ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਮਤਂ ਤਂ ਵਿਜਾਨਤ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪)।

ਛ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **“ਛ ਨਾਮ ਕਿ”**ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ **ਛ**ਇਤਿ ਪਚ੍ਚਨੁਭਾਸਿਤ੍ਵਾ **‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨੀ’**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਛ**ਇਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਅਧਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ**। ਆਯਤਨਤੋ, ਆਯਸ੍ਸ ਵਾ ਤਨਨਤੋ, ਆਯਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਯਨਤੋ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਮਨਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਪੁਬ੍ਬਨਯੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਛਨ੍ਨਮਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਛਸੁ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਛਸੁ? ਛਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ‘ਛ ਪਞ੍ਹਾ ਛ ਉਦ੍ਦੇਸਾ ਛ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ’ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ, ‘‘ਸੁਞ੍ਞੋ ਗਾਮੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਨ੍ਨੇਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਆਯਤਨਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੮) ਵਚਨਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਪੁਬ੍ਬੁਲ੍ਲਕਮਰੀਚਿਕਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਅਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤੋ ਤੁਚ੍ਛਤੋ ਵਞ੍ਚਨਤੋ ਚ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਉਪੇਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੁਲ੍ਲਕਂ ਪਸ੍ਸੇ, ਯਥਾ ਪਸ੍ਸੇ ਮਰੀਚਿਕਂ।
> ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੭੦)।

ਸਤ੍ਤ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਸਤ੍ਤ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਹਾਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੇ ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸੁਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ"**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਚਤ੍ਥੋ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਮਤੋ ਏਵ। ਯਥਾਹ –

> ''ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਹਪਤਯੋ ਕਜਙ੍ਗਲਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ, ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ ਗਹਪਤਯੋ ਕਜਙ੍ਗਲਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ, ਮਞ੍ਚੇਪਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਹਪਤਯੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਏਵਮੇਵ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਯਥਾ ਤਂ ਕਜਙ੍ਗਲਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੮)।

ਤਾਯ ਚ ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਤਂ –

> ''ਸਤ੍ਤਸੁ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ? ਸਤ੍ਤਸੁ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। 'ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤ ਉਦ੍ਦੇਸਾ ਸਤ੍ਤ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ'ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੮)।

ਏਵਮਯਮਤ੍ਥੋ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਮਤੋ ਏਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਊਨਾਧਿਕਨਿਵਾਰਣਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਸਤਿਆਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਦਤ੍ਥੋ – ਏਤਾਯ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯੂਹਨਕਾਮਸੁਖਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸਾਦਿ- ਅਨੇਕੁਪਦ੍ਦਵਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਯ ਸਤਿਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਪੀਤਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧੁਪੇਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਬੋਧਿ,** ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਨਨਿਦ੍ਦਾਯ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਵਾ ਏਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋਪਿ **ਬੋਧਿ**। ਇਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਅਙ੍ਗਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ** ਝਾਨਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਬੋਧੀਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭੂਤਤ੍ਤਾਪਿ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ** ਸੇਨਙ੍ਗਰਥਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਯ।

ਅਪਿਚ **"ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ? ਬੋਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੧੭) ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਟ੍ਠੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮਿਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਦਿਗੁਣਪਟਿਲਾਭੀ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੦੧)।

ਅਟ੍ਠ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵੰ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਹਬਜਾਕਰਣੇਨ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਅਟ੍ਠ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਹਾਪਞ੍ਹਬਜਾਕਰਣੇ ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸੁਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਅਰਿਯਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮੇਵ ਤੁ ਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ **ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਭਗਵਤਾਪਿ ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ ਦੇਸਨਾਨਯੋ ਚ ਅਨੁਮਤੋ ਏਵ। ਯਥਾਹ –

''ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਹਪਤਯੋ ਕਜਙ੍ਗਲਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ...ਪੇ॰... ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਵਮੇਵ ਬਜਾਕਰੇਯਜਂ, ਯਥਾ ਤਂ ਕਜਙ੍ਗਲਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਬਜਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੮)।

ਤਾਯ ਚ ਏਵੰ ਬਜਾਕਤਂ –

''ਅਟ੍ਠਸੁ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। 'ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਹਾ, ਅਟ੍ਠ ਉਦ੍ਦੇਸਾ, ਅਟ੍ਠ ਵੇਯਜਾਕਰਣਾਨੀ'ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੮)।

ਏਵਮਯਂ ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਦੇਸਨਾਨਯੋ ਚ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਮਤੋ ਏਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਰਿਯੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਅਭਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਅਪਿਚ ਆਰਕਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਅਰਿਯਭਾਵਕਰਣਤੋ, ਅਰਿਯਫਲਪਟਿਲਾਭਤੋ ਚਾਪਿ ਅਰਿਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਟ੍ਠ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ**। ਸ੍ਵਾਯਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕਾ ਵਿਯ ਸੇਨਾ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ ਵਿਯ ਚ ਤੂਰਿਯਂ ਅਙ੍ਗਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇਨ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਸਭਾਵਤੋ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਮਗ੍ਗਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਸਯਂ ਵਾ ਮਗ੍ਗਤਿ, ਕਿਲੇਸੇ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ**।

ਏਵਮਟ੍ਠਪ੍ਪਭੇਦਞ੍ਹਿਮਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਲਿਸੂਕਂ ਵਾ ਯਵਸੂਕਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਣਿਹਿਤਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਪਾਦੇਨ ਵਾ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਹਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਾਦਂ ਵਾ ਭੇਚ੍ਛਤਿ, ਲੋਹਿਤਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸਮ੍ਮਾ ਪਣਿਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੂਕਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਸੋ ਵਤ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਪਣਿਹਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਣਿਹਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਭੇਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨)।

ਨਵ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਹਬਜਾਕਰਣੇਨ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਨਵ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੋ **ਨ**ਵਇਤਿ ਪਚ੍ਚੁਨ੍ਭਾਸਿਤ੍ਵਾ **"ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ"**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਵਾ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇ ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਪਾਣਿਨੋ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ ਵਾ। **ਆਵਾਸਾ**ਤਿ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸੂਤਿ ਆਵਾਸਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਾਸਾ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। ਏਸ ਦੇਸਨਾਮਗ੍ਗੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਨਵਵਿਧਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਯਥਾਹ –

''ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ, ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ,

ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ, ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਦੇਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ, ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਦੇਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ, ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ...ਪੇ॰... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ , ਅਯਂ ਛਟ੍ਠੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ, ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ, ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ। ਸਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ, ਅਯਂ ਨਵਮੋ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੧)।

ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ''ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਨਵਨ੍ਨਮਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਹ –

''ਨਵਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਨਵਸੁ? ਨਵਸੁ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਵਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। 'ਨਵ ਪਞ੍ਹਾ , ਨਵ ਉਦ੍ਦੇਸਾ, ਨਵ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ'ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਕਤਮੇ ਨਵ? ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੯) ਵਚਨਤੋ ਨਵਸੁ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਧੁਵਸੁਭਸੁਖਤ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਪਹਾਯ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਰਜ੍ਜਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵੀ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਮਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਨਵਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਨਵਸੁ? ਨਵਸੁ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੂ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)।

ਦਸ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਤਿਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਞ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਦਸ ਨਾਮ ਕਿ**ਨ੍ਤਿ? ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਸੁ ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਹ –

''ਦਸਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਦਸਸੁ? ਦਸਸੁ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇਸੁ। ਇਮੇਸੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਮਾਨੋ...ਪੇ॰ ... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। 'ਦਸ ਪਞ੍ਹਾ ਦਸ ਉਦ੍ਦੇਸਾ ਦਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਨੀ'ਤਿ ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੭)।

ਇਧ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਬ੍ਯਾਕਾਤੁਕਾਮੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਸੁਬ੍ਯਾਕਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਹਿ ਦਸਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਹਾਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਧਿਗਮਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ **ਦਸਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਹਾਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਯਤੋ ਏਤ੍ਥ ਯੇਹਿ ਦਸਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਹਾਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਾਨਿ ਦਸਙ੍ਗਾਨਿ ''ਦਸ ਨਾਮ ਕਿ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਥੇਰੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਚ ਦਸ –

''ਅਸੇਖੋ ਅਸੇਖੋਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸੇਖੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸੇਖਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਖੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਖਾਯ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਖੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਖੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਖੇਨ

ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਖਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਖੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਖੇਨ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੇਖਾਯ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸੇਖੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੧੧)। –

ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ।

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਮਙ੍ਗਲਸੁੱਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ

ਇਦਾਨਿ ਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹਾਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿੱਤੁਸ੍ਸ ਮਙ੍ਗਲਸੁੱਤੁਸ੍ਸ ਅੱਥਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ ਅਨੁਪ੍ਪੱਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅੱਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਇਦਞ੍ਹਿ ਸੁੱਤਂ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਭਗਵਤਾ ਅਵੁੱਤਮ੍ਪਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਸਰਣਗਮਨੇਹਿ ਸਾਸਨੋਤਾਰੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਦ੍ਵੱਤਿਂਸਾਕਾਰਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹੇਹਿ ਚ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਭੇਦਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਸਬ੍ਬੋਪੇਸ ਪਰਮਮਙ੍ਗਲਭੂਤੋ, ਯਤੋ ਮਙ੍ਗਲੱਥਿਕੇਨ ਏੱਥੇਵ ਅਭਿਯੋਗੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਚਸ੍ਸ ਮਙ੍ਗਲਭਾਵੋ ਇਮਿਨਾ ਸੁੱਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨੱਥਂ ਵੁੱਤਂ।

ਇਦਮਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ।

ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ

ਏਵਂ ਨਿਕ੍ਖਿੱਤੁਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ਅੱਥਵਣ੍ਣਨੱਥਂ ਅਯਂ ਮਾਤਿਕਾ –

''ਵੁੱਤਂ ਯੇਨ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ, ਚੇਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਵਿਧਿਂ।
ਏਵਮਿੱਚਾਦਿਪਾਠਸ੍ਸ, ਅੱਥਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ॥

''ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੋ ਸਮੁੱਟ੍ਠਾਨਂ, ਵਤ੍ਵਾ ਯਂ ਯੱਥ ਮਙ੍ਗਲਂ।
ਵਵੱਥਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਸ੍ਸ, ਮਙ੍ਗਲੱਤਂ ਵਿਭਾਵਯੇ''ਤਿ॥

ਤੱਥ "**ਵੁੱਤਂ ਯੇਨ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ, ਚੇਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਵਿਧਿ**"ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵ ਅਦ੍ਧਗਾਥਾ ਯਦਿਦਂ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸੀ''ਤਿ, ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤਾ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨ ਵੁੱਤਂ, ਸੋ ਚ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਯਤੋ ਵੱਤਬ੍ਬਮੇਤਂ ''ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਕੇਨ ਵੁੱਤਂ , ਕਦਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਵੁੱਤ''ਨ੍ਤਿ। ਵੁੱਚਤੇ – ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਵੁੱਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ।

ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਚੇਸਾ ਸਬ੍ਬਸੁੱਤਨਿਦਾਨਕੋਸੱਲੱਥਮਾਦਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਧਮ੍ਮਚੱਕ੍ਕਪ੍ਪਵੱਤਨਞ੍ਹਿ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਸੁਭੱਦਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਵਿਨਯਨਾ, ਕਤਬੁਦ੍ਧਕਿੱਚੇ ਕੁਸਿਨਾਰਾਯਂ ਉਪਵੱਤਨੇ ਮੱਲਾਨਂ ਸਾਲਵਨੇ ਯਮਕਸਾਲਾਨਮਨ੍ਤਰੇ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇ ਪੱਚੂਸਸਮਯੇ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ, ਭਗਵਤਿ ਲੋਕਨਾਥੇ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਸੱਤਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਙ੍ਘੱਥੇਰੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਸੱਤਾਹਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ ਸੁਭੱਦੇਨ ਵੁੱਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ''ਅਲਂ, ਆਵੁਸੋ, ਮਾ ਸੋਚਿੱਥ, ਮਾ ਪਰਿਦੇਵਿੱਥ, ਸੁਮੁੱਤਾ ਮਯਂ ਤੇਨ ਮਹਾਸਮਣੇਨ, ਉਪੱਦੁਤਾ ਚ ਹੋਮ 'ਇਦਂ ਵੋ ਕਪ੍ਪਤਿ ਇਦਂ ਵੋ ਨ ਕਪ੍ਪਤੀ'ਤਿ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਮਯਂ ਯਂ ਇੱਛਿਸ੍ਸਾਮ ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਯਂ ਨ ਇੱਛਿਸ੍ਸਾਮ ਨ ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੩੨) ਵੁੱਤਵਚਨਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿੱਜਤਿ ਯਂ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂ 'ਅਤੀਤਸੱਥੁਕਂ ਪਾਵਚਨ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਪਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸੱਦਮ੍ਮਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਯ੍ਯੁਂ। ਯਾਵ ਚ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਤਿੱਟ੍ਠਤਿ, ਤਾਵ ਅਨਤੀਤਸੱਥੁਕਮੇਵ ਪਾਵਚਨਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੋ ਵੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਦੇਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞੱਤੋ, ਸੋ ਵੋ ਮਮੱਚਯੇਨ ਸੱਥਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੬)।

''ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਂ, ਯਥਯਿਦਂ ਸਾਸਨਂ ਅੱਧਨਿਯਂ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰੱਟ੍ਠਿਤਿਕਂ''।

ਯਞ੍ਚਾਹਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਧਾਰੇਸ੍ਸਸਿ ਪਨ ਮੇ ਤ੍ਵਂ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਾਣਾਨਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਸਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੇ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨ ਚੇਵ –

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ –

ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਪ੍ਪਭੇਦੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਟ੍ਠਪਨੇਨ ਚ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਿਮਞ੍ਞਂ ਆਣਣ੍ਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ? ‘‘ਨਨੁ ਮਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਾ ਵਿਯ ਸਕਕਵਚਇਸ੍ਸਰਿਯਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲਵਂਸਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਂ ਪੁਤ੍ਤਂ ‘ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਂਸਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕੋ ਮੇ ਅਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਅਸਾਧਾਰਣੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਸੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਤ੍ਥਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਸਿ? ਯਥਾਹ –

‘‘ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯਂ ਪਾਵਾਯ ਕੁਸਿਨਾਰਂ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੩੧; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭) ਸਬ੍ਬਂ **ਸੁਭਦ੍ਦਕਣ੍ਡਂ** ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਆਹ –

‘‘ਹਨ੍ਦ ਮਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮ, ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮੋ ਦਿਪ੍ਪਤਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਬਾਹਿਯ੍ਯਤਿ, ਅਵਿਨਯੋ ਦਿਪ੍ਪਤਿ, ਵਿਨਯੋ ਪਟਿਬਾਹਿਯ੍ਯਤਿ, ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਵਿਨਯਵਾਦਿਨੋ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਯਵਾਦਿਨੋ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭)।

ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹਂਸੁ ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਤੂ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਸਕਲਨਵਙ੍ਗਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਰੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੇਕਸਤੇ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸੇ ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਿਪਿਟਕਸਬ੍ਬਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਧਰੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਗਵਤਾ ਏਤਦਗ੍ਗਂ ਆਰੋਪਿਤੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦੇ ਖੀਣਾਸਵਭਿਕ੍ਖੂਯੇਵ ਏਕੂਨਪਞ੍ਚਸਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਏਕੇਨੂਨਪਞ੍ਚਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭)।

ਕਿਸ੍ਸ ਪਨ ਥੇਰੋ ਏਕੇਨੂਨਮਕਾਸੀਤਿ? ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਓਕਾਸਕਰਣਤ੍ਥਂ। ਤੇਨ ਹਾਯਸ੍ਮਤਾ ਸਹਾਪਿ ਵਿਨਾਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿ ਕਾਤੁਂ। ਸੋ ਹਾਯਸ੍ਮਾ ਸੇਖੋ ਸਕਰਣੀਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਹ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਸਬਲਦੇਸਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿਕਂ ਭਗਵਤੋ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਾਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਸੇਖੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਬਹੂਕਾਰਤ੍ਤਾ ਥੇਰੇਨ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤਬ੍ਬੋ ਅਸ੍ਸ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤੋਤਿ? ਪਰੂਪਵਾਦਵਿਵਜ੍ਜਨਤੋ । ਥੇਰੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦੇ ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਂ ਸਿਰਸ੍ਮਿਂ ਪਲਿਤੇਸੁ ਜਾਤੇਸੁਪਿ ‘‘ਨ ਵਾਯਂ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਕੁਮਾਰਕਵਾਦੇਨ ਓਵਦਤਿ। ਸਕ੍ਯਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤੋ ਚਾਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਭਾਤਾ ਚੂਲ਼ਪਿਤੁ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਛਨ੍ਦਾਗਮਨਂ ਵਿਯ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ‘‘ਬਹੂ ਅਸੇਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਨਨ੍ਦਂ ਸੇਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਥੇਰੋ ਉਚ੍ਚਿਨੀ’’ਤਿ ਉਪਵਦੇਯ੍ਯੁਂ। ਤਂ ਪਰੂਪਵਾਦਂ ਪਰਿਵਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਆਨਨ੍ਦਂ ਵਿਨਾ ਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਂ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂਯੇਵ ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਨ ਉਚ੍ਚਿਨਿ।

ਅਥ ਸਯਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਥੇਰਂ ਯਾਚਿਂਸੁ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ‘ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੇਖੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਛਨ੍ਦਾ ਦੋਸਾ ਮੋਹਾ ਭਯਾ ਅਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਬਹੁ ਚਾਨੇਨ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਥੇਰੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਨਨ੍ਦਂ ਉਚ੍ਚਿਨਤੂ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਨਨ੍ਦਂ ਉਚ੍ਚਿਨੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭)।

ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤੇਨ ਤੇਨਾਯਸ੍ਮਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਥੇਰਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ।

ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਕਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ ਮਯਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ ‘‘ਰਾਜਗਹਂ ਖੋ ਮਹਾਗੋਚਰਂ ਪਹੂਤਸੇਨਾਸਨਂ, ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮ, ਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨੇਸਂ ਏਤਦਹੋਸਿ? ਇਦਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਥਾਵਰਕਮ੍ਮਂ, ਕੋਚਿ ਵਿਸਭਾਗਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕੋਟੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਅਥਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਾਵੇਸਿ। ਤਂ **ਸਙ੍ਗੀਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਸਤ੍ਤਸੁ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਦਿਵਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਚ ਧਾਤੁਪੂਜਾਦਿਵਸੇਸੁ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਸੁ ‘‘ਅਡ੍ਢਮਾਸੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਇਦਾਨਿ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਦਿਯਡ੍ਢੋ ਮਾਸੋ ਸੇਸੋ, ਉਪਕਟ੍ਠਾ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾ’’ਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ‘‘ਰਾਜਗਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਗਚ੍ਛਾਮਾ’’ਤਿ ਉਪਡ੍ਢਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋ। ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰੋਪਿ ਉਪਡ੍ਢਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋ, ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਾਜਗਹਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਮਹਾਪਰਿਦੇਵੋ ਅਹੋਸਿ, ‘‘ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਕੁਹਿਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋਸੀ’’ਤਿ? ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਥੇਰੇ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੇ ਵਿਯ ਮਹਾਪਰਿਦੇਵੋ ਅਹੋਸਿ।

ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਤਂ ਮਹਾਜਨਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਜੇਤਵਨਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲੇਨ ਵਸਿਤਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਿਲਾਤਮਾਲਾਕਚਵਰਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਅਤਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਥਾਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਠਿਤਕਾਲੇ ਕਰਣੀਯਂ ਵਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮਕਾਸਿ। ਅਥ ਥੇਰੋ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਬਹੁਲਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਧਾਤੁਕਂ ਕਾਯਂ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤੁਂ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਖੀਰਵਿਰੇਚਨਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਨਿਸੀਦਿ, ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸੁਭੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਪਹਿਤਂ ਮਾਣਵਕਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਅਕਾਲੋ ਖੋ, ਮਾਣਵਕ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਭੇਸਜ੍ਜਮਤ੍ਤਾ ਪੀਤਾ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸ੍ਵੇਪਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੭)।

ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਚੇਤਕਤ੍ਥੇਰੇਨ ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੁਭੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ **ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਦਸਮਂ ਸੁਤ੍ਤਮਭਾਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਥੇਰੋ ਜੇਤਵਨੇ ਵਿਹਾਰੇ ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਕਟ੍ਠਾਯ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾਯ ਰਾਜਗਹਂ ਗਤੋ। ਤਥਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰੋ ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਗਹਮੇਵ ਗਤਾ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਰਾਜਗਹੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਮਹਾਵਿਹਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਛਡ੍ਡਿਤਪਤਿਤਉਕ੍ਲਾਪਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸਬ੍ਬੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੇ ਚ ਪਰਿਵੇਣੇ ਚ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਗਮਂਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਥੇਰਾ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਪੂਜਨਤ੍ਥਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਾਦਪਰਿਮੋਚਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ‘‘ਪਠਮਂ ਮਾਸਂ ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਕਰੋਮਾ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਹਿ

ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ‘‘ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਸਤ੍ਥਰਿ ਠਿਤੇਯੇਵ ਵਿਹਾਰੇ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਂਸੁ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਛਡ੍ਡੇਸੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਵਾਦਪਰਿਮੋਚਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ‘‘ਅਥ ਖੋ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ਭਗਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਵਣ੍ਣਿਤਂ, ਹਨ੍ਦ ਮਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਠਮਂ ਮਾਸਂ ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਕਰੋਮ, ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਮਾਸਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੮)।

ਤੇ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਾਜਦ੍ਵਾਰੇ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਰਾਜਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਂ ਕਰੋਮਿ, ਕੇਨਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਪਵਾਰੇਸਿ। ਥੇਰਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮਹਾਵਿਹਾਰਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਤ੍ਥਾਯ ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵੇਦੇਸੁਂ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਰਾਜਾ ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਕਾਰਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਦਾਸਿ। ਥੇਰਾ ਪਠਮਂ ਮਾਸਂ ਸਬ੍ਬਵਿਹਾਰੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਾਪੇਸੁਂ।

ਅਥ ਰਞ੍ਞੋ ਆਰੋਚੇਸੁਂ – ‘‘ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵਿਹਾਰਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ , ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹਂ ਕਰੋਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਾ ਕਰੋਥ, ਮਯ੍ਹਂ ਆਣਾਚਕ੍ਕਂ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਹੋਤੁ। ਆਣਾਪੇਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਂ ਕਰੋਮੀ’’ਤਿ? ‘‘ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਨਿਸਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਂ ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਕਤ੍ਥ ਕਰੋਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ? ‘‘ਵੇਭਾਰਪਬ੍ਬਤਪਸ੍ਸੇ ਸਤ੍ਤਪਣ੍ਣਿਗੁਹਾਦ੍ਵਾਰੇ ਕਾਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ, ਰਾਜਾ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ, ਵਿਸ੍ਸਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਸਦਿਸਂ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਭਿਤ੍ਤਿਥਮ੍ਭਸੋਪਾਨਂ ਨਾਨਾਵਿਧਮਾਲਾਕਮ੍ਮਲਤਾਕਮ੍ਮਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਮਹਾਮਣ੍ਡਪਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਕੁਸੁਮਦਾਮਓਲਮ੍ਬਕਵਿਨਿਗ੍ਗਲਨ੍ਤਚਾਰੁਵਿਤਾਨਂ ਰਤਨਵਿਚਿਤ੍ਤਮਣਿਕੋਟ੍ਟਿਮਤਲਮਿਵ ਚ ਨਂ ਨਾਨਾਪੁਪ੍ਫੂਪਹਾਰਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਸੁਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਭੂਮਿਕਮ੍ਮਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨਸਦਿਸਂ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਮਣ੍ਡਪੇ ਪਞ੍ਚਸਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨਗ੍ਘਾਨਿ ਪਞ੍ਚਕਪ੍ਪਿਯਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਭਾਗਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖਂ ਥੇਰਾਸਨਂ, ਮਣ੍ਡਪਮਜ੍ਝੇ ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਸਨਾਰਹਂ ਧਮ੍ਮਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਨ੍ਤਖਚਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਬੀਜਨਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਰੋਚਾਪੇਸਿ ‘‘ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਆਹਂਸੁ ‘‘ਸ੍ਵੇ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਸੇਖੋ ਸਕਰਣੀਯੋ, ਤੇਨ ਤੇ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਹੋਹੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ‘‘ਸ੍ਵੇ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਨ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤਂ ਪਤਿਰੂਪਂ, ਯ੍ਵਾਹਂ ਸੇਖੋ ਸਮਾਨੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਦੇਵ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕਾਯਗਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਚਙ੍ਕਮਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਨਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਕਾਯਂ ਆਵਜ੍ਜੇਸਿ। ਦ੍ਵੇ ਪਾਦਾ ਭੂਮਿਤੋ ਮੁਤ੍ਤਾ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸੀਸਂ ਬਿਮ੍ਬੋਹਨਂ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਬਹਿ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਨਨੁ ਮਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਕਤਪੁਞ੍ਞੋਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜ, ਖਿਪ੍ਪਂ ਹੋਹਿਸਿ ਅਨਾਸਵੋ’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੭)। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਕਥਾਦੋਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਮ ਪਨ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਂ ਵੀਰਿਯਂ, ਤੇਨ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਵੀਰਿਯਸਮਤਂ ਯੋਜੇਮੀ’’ਤਿ ਚਙ੍ਕਮਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦਧੋਵਨਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਚਕੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਥੋਕਂ ਵਿਸ੍ਸਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਕਾਯਂ ਮਞ੍ਚਕੇ ਉਪਨਾਮੇਸਿ। ਦ੍ਵੇ ਪਾਦਾ ਭੂਮਿਤੋ ਮੁਤ੍ਤਾ, ਸੀਸਞ੍ਚ ਬਿਮ੍ਬੋਹਨਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿ। ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਵਿਰਹਿਤਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਅਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਨਿਪਨ੍ਨੋ ਅਟ੍ਠਿਤੋ ਅਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਅਥ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸਾਮੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸਭਾਯਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਞਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਗਤੋ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਯਥਾਵੁਡ੍ਢਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਸਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਹਿਚਿ ‘‘ਏਤਮਾਸਨਂ ਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ‘‘ਆਨਨ੍ਦੋ ਪਨ ਕੁਹਿਂ

ਗਤੋ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਥੇਰੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ''ਇਦਾਨਿ ਮਯ੍ਹਂ ਗਮਨਕਾਲੋ''ਤਿ। ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪਥਵਿਯਂ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਸਨੇਯੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਆਕਾਸੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦੀਤਿਪਿ ਏਕੇ।

ਏਵਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ, ''ਆਵੁਸੋ, ਕਿਂ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਵਿਨਯਂ ਵਾ''ਤਿ? ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹਂਸੁ, ''ਭਨ੍ਤੇ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪ, **ਵਿਨਯੋਨਾਮਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਯੁ, ਵਿਨਯੇ ਠਿਤੇ ਸਾਸਨਂ ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਵਿਨਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮਾ''ਤਿ। ''ਕਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯੋ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ? ''ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਾਲਿ''ਨ੍ਤਿ । ''ਕਿਂ ਆਨਨ੍ਦੋ ਨਪ੍ਪਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਧਰਮਾਨੋਯੇਵ ਵਿਨਯਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਾਲਿਂ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪੇਸਿ – 'ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਿਨਯਧਰਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਉਪਾਲੀ'''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੮)। ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮਾਤਿ। ਤਤੋ ਥੇਰੋ ਵਿਨਯਂ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿ। ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੋਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ –

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਸਙ੍ਘਂ ਞਾਪੇਸਿ –

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਉਪਾਲਿਂ ਵਿਨਯਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਉਪਾਲਿ ਸਙ੍ਘਂ ਞਾਪੇਸਿ –

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ਵਿਨਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਉਪਾਲਿ, ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਚੀਵਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ ਦਨ੍ਤਖਚਿਤਂ ਬੀਜਨਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਤਤੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰਂ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਨਯਂ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਨਿਦਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਤੋ ਗਣਸਜ੍ਝਾਯਮਕਂਸੁ। ਏਵਂ ਸੇਸਾਨਿਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਂ ਸਖਨ੍ਧਕਪਰਿਵਾਰਂ ਸਕਲਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੋ ਦਨ੍ਤਖਚਿਤਂ ਬੀਜਨਿਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਸਨਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਵੁਡ੍ਢੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ।

ਵਿਨਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁਕਾਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਿ – ''ਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਨ੍ਤੇਹਿ ਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ? ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਸਙ੍ਘਂ ਞਾਪੇਸਿ –

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਸਙ੍ਘਂ ਞਾਪੇਸਿ –

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਅਹਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕੰਸੰ ਚੀਵਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ ਦਨ੍ਤਖਚਿਤੰ ਬੀਜਨਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪੁਚ੍ਛਿ – ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੰ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਾਜਗਹੰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਨਾਲਨ੍ਦੰ ਰਾਜਾਗਾਰਕੇ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਯ''ਨ੍ਤਿ। ''ਕੰ ਆਰਬ੍ਭਾ''ਤਿ ? ''ਸੁਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਞ੍ਚ ਮਾਣਵਕ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ''ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੰ; ਪਨਾਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ? ''ਰਾਜਗਹੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜੀਵਕਮ੍ਬਵਨੇ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ? ''ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਨਾ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ਪਞ੍ਚਪਿ ਨਿਕਾਯੇ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਅਯੰ **ਪਠਮਮਹਾਸങ്ഗੀਤਿ** ਪਞ੍ਚਹਿ ਥੇਰਸਤੇਹਿ ਕਤਾ –

''ਸਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਤਾ, ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਸਤਾਤਿ ਚ।
ਥੇਰੇਹੇਵ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਥੇਰਿਕਾਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਠਮਮਹਾਸങ്ഗੀਤਿਯਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਸਬ੍ਬੰ ਦੀਘਨਿਕਾਯੰ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਾਦਿਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ''ਮങ്ഗਲਸੁਤ੍ਤੰ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਚਨਾਵਸਾਨੇ ''ਨਿਦਾਨਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਤੰ ਨਿਦਾਨੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਚ ਭਾਸਿਤੰ, ਯੇਨ ਚ ਸੁਤੰ, ਯਦਾ ਚ ਸੁਤੰ, ਯੇਨ ਚ ਭਾਸਿਤੰ, ਯਤ੍ਥ ਚ ਭਾਸਿਤੰ, ਯਸ੍ਸ ਚ ਭਾਸਿਤੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਕਥੇਤੁਕਾਮੇਨ ''ਏਵੰ ਭਾਸਿਤੰ ਮਯਾ ਸੁਤੰ, ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਸੁਤੰ, ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤੰ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਭਾਸਿਤੰ, ਦੇਵਤਾਯ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ...ਪੇ०... ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸੀ''ਤਿ। ਏਵਮਿਦੰ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਪਠਮਮਹਾਸങ്ഗੀਤਿਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ ''ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇਨ ਨਿਦਾਨੰ ਪੁਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾਨੇਨ ਤੰ ਨਿਦਾਨੰ ਆਦਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਆਨਨ੍ਦੰ ਧਮ੍ਮਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਵਸੀਗਣਪਰਿਵੁਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਦੇਵਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ''ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਵੇਦੇਹਮੁਨਿ ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਸਕ੍ਯਕੁਲਮਨ੍ਵਯੋ ਭਗਵਤੋ ਦਾਯਾਦੋ, ਭਗਵਤਾਪਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਚਤੂਹਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਰਿਸਾਨੰ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ, ਇਦਾਨਿ ਮਞ੍ਞੇ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਰਜ੍ਜਦਾਯਜ੍ਜੰ ਪਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਤੋ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤਾਸੰ ਦੇਵਤਾਨੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਤੰ ਅਭੂਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨੰ ਅਨਧਿਵਾਸੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਾਵਕਭਾਵਮੇਵ ਦੀਪੇਤੁੰ ਆਹ ''ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ...ਪੇ०... ਅਜ੍ਝਭਾਸੀ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਚ ਦੇਵਤਾਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ''ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿੰਸੁ, ਮਹਾਭੂਮਿਚਾਲੋ ਅਹੋਸਿ, ਨਾਨਾਵਿਧਕੁਸੁਮਵਸ੍ਸੰ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਤੋ ਪਪਤਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਬਹੂਨਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁੰ, ਬਹੂਨਞ੍ਚ ਦੇਵਤਾਨੰ ਸੰਵੇਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ''ਯੰ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸੁਤੰ, ਇਦਾਨੇਵ ਤੰ ਪਰੋਕ੍ਖਾ ਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਿਦੰ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਪਠਮਮਹਾਸങ്ഗੀਤਿਕਾਲੇ ਵਦਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ "**ਵੁਤ੍ਤੰ ਯੇਨ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ, ਚੇਤੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਮੰ ਵਿਧਿ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਦ੍ਧਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਏਵਮਿਚ੍ਚਾਦਿਪਾਠਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ "**ਏਵਮਿਚ੍ਚਾਦਿਪਾਠਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ**"ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਮਾਤਿਕਾਯ ਸങ്ഗਹਿਤਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮੂਪਦੇਸਸਮ੍ਪਹੰਸਨਗਰਹਣਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਾਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਏਵੰ ਜਾਤੇਨ ਮਚ੍ਚੇਨ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੰ ਬਹੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਧ० ਪ० ੫੩) ਉਪਮਾਯੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਏਵੰ ਤੇ ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ, ਏਵੰ ਤੇ

ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੨) ਉਪਦੇਸੇ। ''ਏਵਮੇਤਂ ਭਗਵਾ, ਏਵਮੇਤਂ ਸੁਗਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੬) ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ। ''ਏਵਮੇਵਂ ਪਨਾਯਂ ਵਸਲੀ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮੁਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਸਮਣਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੭) ਗਰਹਣੇ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੇ। ''ਏਵਂ ਬ੍ਯਾ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੮) ਆਕਾਰੇ। ''ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਣਵਕ, ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਸਮਣਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਂ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਂ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ ਬਲਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛ। 'ਸੁਭੋ ਮਾਣਵੋ ਤੋਦੇਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਂ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਂ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ ਬਲਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਹਿ ਸਾਧੁ ਕਿਰ ਭਵਂ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਸੁਭਸ੍ਸ ਮਾਣਵਸ੍ਸ ਤੋਦੇਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨਂ, ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਤੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੫) ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ ਕਾਲਾਮਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ ਵਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਾਤਿ? ਅਕੁਸਲਾ, ਭਨ੍ਤੇ। ਸਾਵਜ੍ਜਾ ਵਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਵਾਤਿ? ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਭਨ੍ਤੇ। ਵਿਞ੍ਞੁਗਰਹਿਤਾ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾ ਵਾਤਿ? ਵਿਞ੍ਞੁਗਰਹਿਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ। ਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਮਤ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੬) ਅਵਧਾਰਣੇ। ਇਧ ਪਨ ਆਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣੇਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਆਕਾਰਤ੍ਥੇਨ **ਏਵਂ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ – ਨਾਨਾਨਯਨਿਪੁਣਮਨੇਕਜ੍ਝਾਸਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਵਿਧਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਕਸਕਭਾਸਾਨੁਰੂਪਤੋ ਸੋਤਪਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਕੋ ਸਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ, ਸਬ੍ਬਥਾਮੇਨ ਪਨ ਸੋਤੁਕਾਮਤਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾਪਿ ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ, ਮਯਾਪਿ ਏਕੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸੁਤਨ੍ਤਿ।

ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇਨ ''ਨਾਹਂ ਸਯਮ੍ਭੂ, ਨ ਮਯਾ ਇਦਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਮੋਚੇਨ੍ਤੋ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ, ਮਯਾਪਿ ਏਵਂ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਕਲਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਨ ''ਏਤਦਗ੍ਗਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਗਤਿਮਨ੍ਤਾਨਂ, ਸਤਿਮਨ੍ਤਾਨਂ, ਧਿਤਿਮਨ੍ਤਾਨਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨਂ ਯਦਿਦਂ ਆਨਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੯-੨੨੩) ਏਵਂ ਭਗਵਤਾ ਪਸਤ੍ਥਭਾਵਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਾਰਣਬਲਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੋਤੁਕਮ੍ਯਤਂ ਜਨੇਤਿ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਵਾ ਅਨੂਨਮਨਧਿਕਂ, ਏਵਮੇਵ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

ਮੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਗਾਥਾਭਿਗੀਤਂ ਮੇ ਅਭੋਜਨੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੧) ਮਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੮) ਮਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਵਥਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਮਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ ''ਮਯਾ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਮਮ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੇ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਸੁਤਸਦ੍ਦੋ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚ ਗਮਨਖ੍ਯਾਤਰਾਗਾਭਿਭੂਤੂਪਚਿਤਾਨੁਯੋਗਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸੋਤਦ੍ਵਾਰਵਿਞ੍ਞਾਤਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੋ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਸੇਨਾਯ ਪਸੁਤੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸੁਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਖ੍ਯਾਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਵਸ੍ਸੁਤਾ ਅਵਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੬੫੭) ਰਾਗਾਭਿਭੂਤਾ ਰਾਗਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸੁਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੭.੧੨) ਉਪਚਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯੇ ਝਾਨਪ੍ਪਸੁਤਾ ਧੀਰਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੧) ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੧) ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੩੯) ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰਵਿਞ੍ਞਾਤਧਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ

ਉਪਧਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਪਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਮੇ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਦਾ ''ਏਵਂ ਮਯਾ ਸੁਤਂ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ ਉਪਧਾਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਾ ਮੇ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਦਾ ''ਏਵਂ ਮਮ ਸੁਤਂ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ ਉਪਧਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਮੇ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਅਨੂਨਾਨਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਵਨਾਦਿਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਮੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਮੇ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਆਕਾਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਕਤ੍ਤਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਉਭਯਕਿਚ੍ਚਯੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਚ **ਮੇ**ਤਿ ਚ ਸਚ੍ਛਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਚ **ਮੇ**ਤਿ ਚ ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਨਿਧਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਂ ਦੀਪੇਤਿ, **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਸਂ। ਤਥਾ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਂ ਦੀਪੇਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਭਾਵਤੋ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਦੀਪੇਤਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਵਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋਪਿ ''ਨ ਮਯਾ ਸੁਤਂ, ਪੁਨ ਭਣਥਾ''ਤਿ ਭਣਤਿ। ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਭਦ੍ਦਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੀਪੇਤਿ, **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਵਨਯੋਗੇਨ ਪੁਰਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। ਤਥਾ ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ, ਤਾਯ ਚ ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਗਮਬਜਤ੍ਤਿਂ, ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਗਮਬਜਤ੍ਤਿਂ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨ ਵਚਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸਮ੍ਪਦਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੋਤਬ੍ਬਭੇਦਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸਮ੍ਪਦਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਦੀਪਕਂ ਵਚਨਂ ਭਣਨ੍ਤੋ ''ਏਤੇ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਞਾਪੇਤਿ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਵਨਯੋਗਦੀਪਕਵਚਨਂ ਭਣਨ੍ਤੋ ''ਬਹੂ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਤਾ ਧਾਤਾ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ''ਤਿ ਞਾਪੇਤਿ। ਤਦੁਭਯੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥਬਜਞ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਸਵਨੇ ਆਦਰਂ ਜਨੇਤਿ।

ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਸਕਲੇਨਪਿ ਵਚਨੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਦਹਨ੍ਤੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਂ, ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਸਾਵਕਤ੍ਤਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਤਥਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ''ਕੇਵਲਂ ਸੁਤਮੇਵੇਤਂ ਮਯਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੁ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਮੋਚੇਤਿ, ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਅਪਦਿਸਤਿ, ਜਿਨਵਚਨਂ ਅਪ੍ਪੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ।

ਅਪਿਚ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸਵਨਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ''ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮਿਦਂ ਮਯਾ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਵਿਸਾਰਦਸ੍ਸ ਦਸਬਲਧਰਸ੍ਸ ਆਸਭਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਸੀਹਨਾਦਨਾਦਿਨੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਦੀਪਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸਰਣਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਰਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਨ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੇ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ ਵਾ ਪਦੇ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਵਾ ਕਙ੍ਖਾ ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਦਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਵਿਨਾਸਯਤਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਂ, ਸਦ੍ਧਂ ਵਡ੍ਢੇਤਿ ਸਾਸਨੇ।
ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਮਿਚ੍ਚੇਵਂ, ਵਦਂ ਗੋਤਮਸਾਵਕੋ''ਤਿ॥

ਏਕਨ੍ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਏਕਂ ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਪਰਿਦੀਪਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮਯ**ਸਦ੍ਦੋ –

ਸਮਵਾਯੇ ਖਣੇ ਕਾਲੇ, ਸਮੂਹੇ ਹੇਤੁਦਿਟ੍ਠਿਸੁ।
ਪਟਿਲਾਭੇ ਪਹਾਨੇ ਚ, ਪਟਿਵੇਧੇ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ॥

ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸ੍ਵੇਪਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੭) ਸਮਵਾਯੋ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਏਕੋਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਖਣੋ ਚ ਸਮਯੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੨੯) ਖਣੋ। ''ਉਣ੍ਹਸਮਯੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਯੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੩੫੮) ਕਾਲੋ। ''ਮਹਾਸਮਯੋ ਪਵਨਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸਮੂਹੋ। ''ਸਮਯੋਪਿ ਖੋ ਤੇ, ਭਦ੍ਦਾਲਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸਿ, ਭਗਵਾ ਖੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਸੋਪਿ ਮਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, 'ਭਦ੍ਦਾਲਿ, ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ'ਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਤੇ ਭਦ੍ਦਾਲਿ ਸਮਯੋ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੫) ਹੇਤੁ। ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਉਗ੍ਗਾਹਮਾਨੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਸਮਣਮੁਣ੍ਡਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ ਸਮਯਪ੍ਪਵਾਦਕੇ ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰੇ ਏਕਸਾਲਕੇ ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਆਰਾਮੇ ਪਟਿਵਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੬੦) ਦਿਟ੍ਠਿ।

''ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਯੋ ਚਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ।
ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ ਧੀਰੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੯) –

ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਟਿਲਾਭੋ। ''ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮) ਪਹਾਨਂ। ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੮) ਪਟਿਵੇਧੋ। ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਏਕਂ ਸਮਯਨ੍ਤਿ ਸਂਵਚ੍ਛਰਉਤੁਮਾਸਅਡ੍ਢਮਾਸਰਤ੍ਤਿਦਿਵਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਾਯਨ੍ਹਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮ- ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਮੁਹੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਕਾਲਖ੍ਯੇਸੁ ਸਮਯੇਸੁ ਏਕਂ ਸਮਯਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਯੇ ਵਾ ਇਮੇ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਸਮਯੋ ਜਾਤਿਸਮਯੋ ਸਂਵੇਗਸਮਯੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਸਮਯੋ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਸਮਯੋ ਮਾਰਵਿਜਯਸਮਯੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਯੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮਯੋ ਦੇਸਨਾਸਮਯੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੋਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਭਗਵਤੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਅਤਿਵਿਯ ਪਕਾਸਾ ਅਨੇਕਕਾਲਖ੍ਯਾ ਏਵ ਸਮਯਾ। ਤੇਸੁ ਸਮਯੇਸੁ ਦੇਸਨਾਸਮਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਏਕਂ ਸਮਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਞਾਣਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚਸਮਯੇਸੁ ਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚਸਮਯੋ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਯੇਸੁ ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਯੋ, ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਕਰਣੀਯਦ੍ਵਯਸਮਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੀਕਥਾਸਮਯੋ, ਦੇਸਨਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਯੇਸੁ ਦੇਸਨਾਸਮਯੋ, ਤੇਸੁਪਿ ਸਮਯੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਏਕਂ ਸਮਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿ ਚ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਵਿਨਯੇ ਚ ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਕਰਣਵਚਨੇਨ, ਤਥਾ ਅਕਤ੍ਵਾ ਇਧ ''ਏਕਂ ਸਮਯ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਥਾ, ਇਧ ਚ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ ਚ ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥੋ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਅਧਿਕਰਣਞ੍ਹਿ ਕਾਲਤ੍ਥੋ ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਖਣਸਮਵਾਯਹੇਤੁਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਚ ਸਮਯਸ੍ਸ ਭਾਵੇਨ ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ।

ਵਿਨਯੇ ਚ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੋ ਕਰਣਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮਯੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾਦੀਹਿਪਿ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਞ੍ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਕਰਣਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ।

ਇਧ ਪਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਏਵਂਜਾਤਿਕੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਠੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਤਂ ਸਮਯਂ ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਂ ਇਧ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਭੁਮ੍ਮੇਨ ਕਰਣੇਨ ਚ।
ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਉਪਯੋਗੇਨ ਸੋ ਇਧਾ''ਤਿ॥

ਭਗਵਾਤਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਗਰੁਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ। ਯਥਾਹ –

''ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਂ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਗਰੁ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ ਸੋ, ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਞ੍ਹਿ ਨਾਮਂ ਆਵਤ੍ਥਿਕਂ, ਲਿਙ੍ਗਿਕਂ, ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਂ, ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ''ਯਦਿਚ੍ਛਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਚ੍ਛੋ ਦਮ੍ਮੋ ਬਲਿਬਦ੍ਦੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਆਵਤ੍ਥਿਕਂ, ਦਣ੍ਡੀ ਛਤ੍ਤੀ ਸਿਖੀ ਕਰੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਲਿਙ੍ਗਿਕਂ, ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਂ, ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕੋ ਧਨਵਡ੍ਢਕੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਵਚਨਤ੍ਥਮਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਇਦਂ ਪਨ ਭਗਵਾਤਿ ਨਾਮਂ ਗੁਣਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਂ, ਨ ਮਹਾਮਾਯਾਯ, ਨ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜੇਨ, ਨ ਅਸੀਤਿਯਾ ਞਾਤਿਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਸਕ੍ਕਸਨ੍ਤੁਸਿਤਾਦੀਹਿ ਦੇਵਤਾਵਿਸੇਸੇਹਿ ਕਤਂ। ਯਥਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ''ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪)।

ਯਂ ਗੁਣਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਤਂ ਨਾਮਂ, ਤੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ –

''ਭਗੀ ਭਜੀ ਭਾਗੀ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ ਇਤਿ,
ਅਕਾਸਿ ਭਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਗਰੂਤਿ ਭਾਗ੍ਯਵਾ।
ਬਹੂਹਿ ਞਾਯੇਹਿ ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਨੋ,
ਭਵਨ੍ਤਗੋ ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਨਿਦ੍ਦੇਸਾਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੨) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਯਂ ਪਨ ਅਪਰੋ ਪਰਿਯਾਯੋ –

‘‘ਭਾਗਜਵਾ ਭਗ੍ਗਵਾ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਭਗੇਹਿ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ।
ਭਤ੍ਤਵਾ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ, ਭਵੇਸੁ ਭਗਵਾ ਤਤੋ’’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਨਯੇਨ ਵਾ ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਭਾਗਜਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਾਗਜਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਭਗਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਧੂਪਨਾਹਮਕ੍ਖਪਲਾ-ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਮਾਯਾਸਾਠੇਯਜਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭਮਾਨਾਤਿਮਾਨਮਦਪਮਾਦਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਤਿਵਿਧਾਕੁਸਲਮੂਲਦੁਚ੍ਚਰਿਤ-ਸਂਕਿਲੇਸਮਲਵਿਸਮਸਞ੍ਞਾਵਿਤਕ੍ਕਪਪਞ੍ਚਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਿਪਰਿਯੇਸਆਸਵਗਨ੍ਥਓਘਯੋਗਅਗਤਿਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨ-ਪਞ੍ਚਚੇਤੋਖਿਲਵਿਨਿਬਨ੍ਧਨੀਵਰਣਾਭਿਨਨ੍ਦਨਛਵਿਵਾਦਮੂਲਤਣ੍ਹਾਕਾਯਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯ-ਅਟ੍ਠਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਵਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਦਸਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤ-ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਪ੍ਪਭੇਦਸਬ੍ਬਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਕਿਲੇਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ , ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਨ੍ਧਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਚ੍ਚੁਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੇ ਅਭਞ੍ਜਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਭਗ੍ਗਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸਂ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਭਗ੍ਗ**ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਹ ਚੇਤ੍ਥ –

‘‘ਭਗ੍ਗਰਾਗੋ ਭਗ੍ਗਦੋਸੋ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋ ਅਨਾਸਵੋ।
ਭਗ੍ਗਾਸ੍ਸ ਪਾਪਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥

ਭਾਗਜਵਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਸਤਪੁਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਧਰਸ੍ਸ ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਭਗ੍ਗਦੋਸਤਾਯ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਲੋਕਿਯਸਰਿਕ੍ਖਕਾਨਂ ਬਹੁਮਾਨਭਾਵੋ, ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਅਭਿਗਮਨੀਯਤਾ। ਤਥਾ ਅਭਿਗਤਾਨਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨੇ ਪਟਿਬਲਭਾਵੋ, ਆਮਿਸਦਾਨਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ ਉਪਕਾਰਿਤਾ। ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖੇਹਿ ਚ ਸਂਯੋਜਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਲੋਕੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯਧਮ੍ਮਯਸਸਿਰਿਕਾਮਪਯਤ੍ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਗਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਰਮਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਕਚਿਤ੍ਤੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ, ਅਣਿਮਾਲਘਿਮਾਦਿਕਂ ਵਾ ਲੋਕਿਯਸਮ੍ਮਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਲੋਕਤ੍ਤਯਬਜਾਪਕੋ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤੋ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਯਸੋ, ਰੂਪਕਾਯਦਸ੍ਸਨਬਜਾਵਟਜਨਨਯਨਮਨਪ੍ਪਸਾਦਜਨਨਸਮਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਿਰੀ, ਯਂ ਯਂ ਅਨੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਪਤ੍ਥਿਤਂ ਅਤ੍ਤਹਿਤਂ ਪਰਹਿਤਂ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਥੇਵ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤੋ ਕਾਮੋ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਗਰੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਯਤ੍ਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇਹਿ ਭਗੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਪਿ **ਭਗਾ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦੇਹਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ, ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵਾ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ, ਪੀਲ਼ਨਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਾਪਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਮਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਆਯੂਹਨਨਿਦਾਨਸਂਯੋਗਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ ਸਮੁਦਯਂ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਾਸਙ੍ਖਤਅਮਤਟ੍ਠੇਨ ਨਿਰੋਧਂ, ਨਿਯਜਾਨਿਕਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯਜਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗਂ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾ, ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਭਤ੍ਤ**ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਏਸ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਉਪਧਿਵਿਵੇਕੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਭਜਿ ਸੇਵਿ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਭਤ੍ਤ**ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਗਮਨੰ ਅਨੇਨ ਵਨ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ **ਭਵੇਸੁ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਭਵਸਦ੍ਦਤੋ ਭਕਾਰੰ ਗਮਨਸਦ੍ਦਤੋ ਗਕਾਰੰ ਵਨ੍ਤਸਦ੍ਦਤੋ ਵਕਾਰਞ੍ਚ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ ਲੋਕੇ ‘‘ਮੇਹਨਸ੍ਸ ਖਸ੍ਸ ਮਾਲਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਮੇਖਲਾ’’ਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਤ੍ਥ **ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਯਥਾਸੁਤੰ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਸਰੀਰੰ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਤੇਨ ‘‘ਨਯਿਦੰ ਅਤੀਤਸਤ੍ਥੁਕੰ ਪਾਵਚਨੰ, ਅਯੰ ਵੋ ਸਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਜਨੰ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤਿ।

ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਰੂਪਕਾਯਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ‘‘ਏਵੰਵਿਧਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸੇਤਾ ਦਸਬਲਧਰੋ ਵਜਿਰਸਙ੍ਘਾਤਕਾਯੋ ਸੋਪਿ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਕੇਨਞ੍ਞੇਨ ਜੀਵਿਤੇ ਆਸਾ ਜਨੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਜੀਵਿਤਮਦਮਤ੍ਤੰ ਜਨੰ ਸੰਵੇਜੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਚਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਤਿ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਚ ਭਣਨ੍ਤੋ ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ, **ਮੇ ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਵਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ, **ਏਕੰ ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ, **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਦੇਸਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ।

ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਾਵਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਸਿਨੋ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ ਨਗਰੰ, ਯਥਾ ਕਾਕਨ੍ਦੀ ਮਾਕਨ੍ਦੀਤਿ, ਏਵੰ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ‘‘ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗੰ ਸਬ੍ਬਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਸਾਵਤ੍ਥੀ। ਸਤ੍ਥਸਮਾਯੋਗੇ ਚ ‘‘ਕਿੰ ਭਣ੍ਡਮਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ‘‘ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵਚਨਮੁਪਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥੀ।

> ‘‘ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬੂਪਕਰਣੰ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਸਮੋਹਿਤੰ।
> ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਮੁਪਾਦਾਯ, ਸਾਵਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥
>
> ‘‘ਕੋਸਲਾਨੰ ਪੁਰੰ ਰਮ੍ਮੰ, ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯੰ ਮਨੋਰਮੰ।
> ਦਸਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਅਵਿਵਿਤ੍ਤੰ, ਅਨ੍ਨਪਾਨਸਮਾਯੁਤੰ॥
>
> ‘‘ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤੰ ਪਤ੍ਤੰ, ਇਦ੍ਧੰ ਫੀਤੰ ਮਨੋਰਮੰ।
> ਆਲ਼ਕਮਨ੍ਦਾਵ ਦੇਵਾਨੰ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਪੁਰਮੁਤ੍ਤਮ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪)।

ਤਸ੍ਸੰ **ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ**। ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ।

ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗਿਪਰਿਦੀਪਨਮੇਤੰ। ਇਧ ਪਨ ਠਾਨਗਮਨਾਸਨਸਯਨਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨੰ, ਤੇਨ ਠਿਤੋਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪਿ ਸਯਾਨੋਪਿ ਭਗਵਾ ਵਿਹਰਤਿਚ੍ਚੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਏਕੰ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨੰ ਅਪਰੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਪਤਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਹਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਜੇਤਵਨੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਜਨੰ ਜਿਨਾਤੀਤਿ ਜੇਤੋ, ਰਞ੍ਞਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਜਨੇ ਜਿਤੇ ਜਾਤੋਤਿ ਜੇਤੋ, ਮਙ੍ਗਲਕਮ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਨਾਮਮੇਵ ਕਤਨ੍ਤਿਪਿ ਜੇਤੋ। ਵਨਯਤੀਤਿ ਵਨੰ, ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਤ੍ਤਿੰ ਕਾਰੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਿਨੇਹੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਨੁਤੇ ਇਤਿ ਵਾ ਵਨੰ, ਨਾਨਾਵਿਧਕੁਸੁਮਗਨ੍ਧਸਮ੍ਮੋਦਮਤ੍ਤਕੋਕਿਲਾਦਿਵਿਹਙ੍ਗਵਿਰੁਤੇਹਿ ਮਨ੍ਦਮਾਲੁਤਚਲਿਤਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਵਿਟਪਪੁਪ੍ਫਫਲਪਲ੍ਲਵਪਲਾਸੇਹਿ ਚ ‘‘ਏਥ ਮੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਥਾ’’ਤਿ ਪਾਣਿਨੋ ਯਾਚਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਜੇਤਸ੍ਸ ਵਨੰ ਜੇਤਵਨੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਜੇਤੇਨ ਰਾਜਕੁਮਾਰੇਨ ਰੋਪਿਤੰ ਸੰਵਡ੍ਢਿਤੰ ਪਰਿਪਾਲਿਤੰ, ਸੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮੀ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਜੇਤਵਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ **ਜੇਤਵਨੇ**।

ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਦਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਸੋ ਗਹਪਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਕਤਨਾਮਵਸੇਨ, ਸਬ੍ਬਕਾਮਸਮਿਦ੍ਧਿਤਾਯ ਤੁ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰਤਾਯ ਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲੰ ਅਨਾਥਾਨੰ ਪਿਣ੍ਡੰ ਅਦਾਸਿ, ਤੇਨ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋਤਿ ਸਙ੍ਖਜੰ ਗਤੋ। ਆਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਣਿਨੋ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਤਿ ਆਰਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਫਲਪਲ੍ਲਵਾਦਿਸੋਭਨਤਾਯ ਨਾਤਿਦੂਰਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਤਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧਸੇਨਾਸਨਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤਤੋ ਤਤੋ ਆਗਮ੍ਮ ਰਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਰਮਨ੍ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਤੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰਯੇਵ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਰਮੇਤੀਤਿ ਆਰਾਮੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੇਨ ਗਹਪਤਿਨਾ ਜੇਤਸ੍ਸ ਰਾਜਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਨ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟੀਹਿ ਸੇਨਾਸਨੰ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟੀਹਿ ਵਿਹਾਰਮਹੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟਿਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ **ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ**।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਜੇਤਵਨੇ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਪੁਰਿਮਸਾਮਿਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨੰ, ''ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ''ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਸਾਮਿਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨੰ। ਕਿਮੇਤੇਸੰ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨੇ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਤਾਵ ''ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨਿਯਾਮਕਰਣੰ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਪੁਞ੍ਞਕਾਮਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨੇ ਨਿਯੋਜਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਪਾਸਾਦਮਾਪਨੇ ਭੂਮਿਵਿਕ੍ਕਯਲਦ੍ਧਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟਿਯੋ ਅਨੇਕਕੋਟਿਅਗ੍ਘਨਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਚ ਜੇਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸ ਕੋਟਿਯੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ। ਯਤੋ ਤੇਸੰ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ''ਏਵੰ ਪੁਞ੍ਞਕਾਮਾ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪੁਞ੍ਞਕਾਮੇ ਤੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਕਾਮਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨੇ ਨਿਯੋਜਨੰ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ''ਯਦਿ ਤਾਵ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ, 'ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ'ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤਿ, 'ਸਾਵਤ੍ਥਿਯ'ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਉਭਯਤ੍ਥ ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਵਿਹਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤਮੇਤੰ ''ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ, ਯਤੋ ਯਥਾ ਗਙ੍ਗਾਯਮੁਨਾਦੀਨੰ ਸਮੀਪੇ ਗੋਯੂਥਾਨਿ ਚਰਨ੍ਤਾਨਿ ''ਗਙ੍ਗਾਯ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਯਮੁਨਾਯ ਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਯਦਿਦੰ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮੀਪੇ ਜੇਤਵਨੰ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਗੋਚਰਗਾਮਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਹਿਸ੍ਸ ਸਾਵਤ੍ਥਿਵਚਨੰ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੁਰੂਪਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਸੇਸਵਚਨੰ।

ਤਤ੍ਥ ਸਾਵਤ੍ਥਿਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਭਗਵਤੋ ਗਹਟ੍ਠਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਜੇਤਵਨਾਦਿਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣੰ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣਤੋ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਵਿਵਜ੍ਜਨੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਵਜ੍ਜਨੂਪਾਯਦਸ੍ਸਨੰ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਭਿਯੋਗੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਿਵੇਕਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿੰ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਕਰੁਣਾਯ ਉਪਗਮਨੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪਗਮਨੰ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਤੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਰਹਿਤਸੁਖਕਰਣੇ ਨਿਰੁਪਲੇਪਤੰ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਨੁਯੋਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਉਪਕਾਰਬਹੁਲਤੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਦੇਵਾਨੰ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਲੋਕੇ ਜਾਤਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਭਾਵੰ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ।

ਅਥਾਤਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥੇ, **ਖੋ**ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਨ੍ਤਰਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਤੇਨ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਵਿਹਾਰੇ ਇਦਮਧਿਕਾਰਨ੍ਤਰੰ ਉਦ੍ਪਾਦੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਿੰ ਤਨ੍ਤਿ? **ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞਤਰਾ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਸਾ ਹਿ

ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਤੋ ਅਪਾਕਟਾ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਵ੍ਵਤਰਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਦੇਵੋ ਏਵ ਦੇਵਤਾ, ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਸਾਧਾਰਣਮੇਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵ, ਸੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਕਿਨ੍ਤੁ, ਸਾਧਾਰਣਨਾਮਵਸੇਨ ਦੇਵਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਖਯਸੁਨ੍ਦਰਾਭਿਰੂਪਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਤ੍ਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ, ਚਿਰਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ, ਉਦ੍ਦਿਸਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੮੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੨੦) ਖਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੦) ਸੁਨ੍ਦਰੇ।

> ‘‘ਕੋ ਮੇ ਵਨ੍ਦਤਿ ਪਾਦਾਨਿ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਯਸਸਾ ਜਲਂ।
> ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯਂ ਦਿਸਾ’’ਤਿ॥ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੫੭)। –

ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਅਭਿਰੂਪੇ। ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬; ਪਾਰਾ॰ ੧੫) ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨੇ। ਇਧ ਪਨ ਖਯੇ। ਤੇਨ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿਰੂਪੇ, ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਛਵਿਥੁਤਿਕੁਲਵਗ੍ਗਕਾਰਣਸਣ੍ਠਾਨਪਮਾਣਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋਸਿ ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੯; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੫੩) ਛਵਿਯਂ। ‘‘ਕਦਾ ਸਞ੍ਞੂਲ਼੍ਹਾ ਪਨ ਤੇ ਗਹਪਤਿ ਇਮੇ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੭) ਥੁਤਿਯਂ। ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੫) ਕੁਲਵਗ੍ਗੇ। ‘‘ਅਥ ਕੇਨ ਨੁ ਵਣ੍ਣੇਨ, ਗਨ੍ਧਥੇਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪) ਕਾਰਣੇ। ‘‘ਮਹਨ੍ਤਂ ਹਤ੍ਥਿਰਾਜਵਣ੍ਣਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੮) ਸਣ੍ਠਾਨੇ। ‘‘ਤਯੋ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਮਾਣੇ। ‘‘ਵਣ੍ਣੋ ਗਨ੍ਧੋ ਰਸੋ ਓਜਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਰੂਪਾਯਤਨੇ। ਸੋ ਇਧ ਛਵਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਅਭਿਰੂਪਚ੍ਛਵੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕੇਵਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਵਸੇਸਯੇਭੁਯ੍ਯਅਬ੍ਯਾਮਿਸ੍ਸਾਨਤਿਰੇਕਦਲ਼੍ਹਤ੍ਥਵਿਸਂਯੋਗਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥੋ । ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ‘‘ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧) ਅਨਵਸੇਸਤਾ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਾ ਚ ਅਙ੍ਗਮਾਗਧਾ ਪਹੂਤਂ ਖਾਦਨੀਯਂ ਭੋਜਨੀਯਂ ਆਦਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੪੩) ਯੇਭੁਯ੍ਯਤਾ। ‘‘ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੨੨੫) ਅਬ੍ਯਾਮਿਸ੍ਸਤਾ। ‘‘ਕੇਵਲਂ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕਂ ਨੂਨ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੪) ਅਨਤਿਰੇਕਤਾ। ‘‘ਆਯਸ੍ਮਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬਾਹਿਯੋ ਨਾਮ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੋ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਸਙ੍ਘਭੇਦਾਯ ਠਿਤੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੩) ਦਲ਼੍ਹਤ੍ਥਤਾ। ‘‘ਕੇਵਲੀ ਵੁਸਿਤਵਾ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੭) ਵਿਸਂਯੋਗੋ। ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

ਕਪ੍ਪਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਯਂ ਅਭਿਸਦ੍ਦਹਨਵੋਹਾਰਕਾਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਛੇਦਨਵਿਕਪ੍ਪਲੇਸਸਮਨ੍ਤਭਾਵਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ‘‘ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਮੇਤਂ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਤਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੭) ਅਭਿਸਦ੍ਦਹਨਮਤ੍ਥੋ। ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਮਣਕਪ੍ਪੇਹਿ ਫਲਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੫੦) ਵੋਹਾਰੋ। ‘‘ਯੇਨ ਸੁਦਂ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਂ ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੭) ਕਾਲੋ। ‘‘ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੯੮; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਕਪ੍ਪਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾ ੧੧੭, ਕਪ੍ਪਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੬੧) ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ‘‘ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੂ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧੩੬੮) ਛੇਦਨਂ। ‘‘ਕਪ੍ਪਤਿ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਕਪ੍ਪੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੪੬) ਵਿਕਪ੍ਪੋ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਪ੍ਪੋ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੮੦) ਲੇਸੋ। ‘‘ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਵੇਲੁਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੯੪) ਸਮਨ੍ਤਭਾਵੋ। ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਯਤੋ **ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਜੇਤਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਜੇਤਵਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਓਭਾਸੇਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਆਭਾਯ ਫਰਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਵ◌ਿਯ ਸੂਰਿਯੋ ਵ◌ਿਯ ਚ ਏਕੋਭਾਸਂ ਏਕਪਜ੍ਜੋਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯੇਨ ਭਗਵ◌ਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਯਤੋ ਯਤ੍ਥ ਭਗਵ◌ਾ, ਤਤ੍ਥ ਉਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯੇਨ ਵ◌ਾ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵ◌ਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕੇਨ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗਵ◌ਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ? ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਵ◌ਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, ਸਾਦੁਰਸਫਲੂਪਭੋਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਦਿਜਗਣੇਹਿ ਨਿਚ੍ਚਫਲਿਤਮਹਾਰੁਕ੍ਖੋ ਵ◌ਿਯ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮੀ**ਤਿ ਚ ਗਤਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਪਰਿਯੋਸਾਨਦੀਪਨਂ । ਅਥ ਵ◌ਾ ਏਵ◌ਂ ਗਤਾ ਤਤੋ ਆਸਨ੍ਨਤਰਂ ਠਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਸਮੀਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਣਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵ◌ਾ।

ਏਕਮਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕੋਕਾਸਂ ਏਕਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਵ◌ਾ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਅਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਠਾਨਂ ਕਪ੍ਪੇਸਿ, ਠਿਤਾ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਥਂ ਠਿਤਾ ਪਨ ਸਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਅਹੂਤਿ?

> ''ਨ ਪਚ੍ਛਤੋ ਨ ਪੁਰਤੋ, ਨਾਪਿ ਆਸਨ੍ਨਦੂਰਤੋ।
> ਨ ਕਚ੍ਛੇ ਨੋਪਿ ਪਟਿਵ◌ਾਤੇ, ਨ ਚਾਪਿ ਓਣਤੁਣ੍ਣਤੇ।
> ਇਮੇ ਦੋਸੇ ਵ◌ਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਅਹੂ''ਤਿ॥

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਏਵ, ਨ ਨਿਸੀਦੀਤਿ? ਲਹੁਂ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਕਾਮਤਾਯ। ਦੇਵਤਾਯੋ ਹਿ ਕਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਤ੍ਥਵਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸੁਚਿਪੁਰਿਸੋ ਵ◌ਿਯ ਵਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਪਕਤਿਯਾ ਪਨ ਤਾਸਂ ਯੋਜਨਸਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਤਾਯ ਪਟਿਕੂਲੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਰਮਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਸਾ ਆਗਤਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਲਹੁਂ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਨ ਨਿਸੀਦਿ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਗਮਨਾਦਿਇਰਿਯਾਪਥਪਰਿਸ੍ਸਮਸ੍ਸ ਵ◌ਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਦੇਵ◌ਾਨਂ ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਨ ਨਿਸੀਦਿ। ਯੇ ਚ ਮਹਾਸਾਵਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਰਿਵ◌ਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤਾ, ਤੇ ਪਤਿਮਾਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਨ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਪਿਚ ਭਗਵਤਿ ਗਾਰਵ◌ੇਨੇਵ ਨ ਨਿਸੀਦਿ। ਦੇਵਤਾਨਞ੍ਹਿ ਨਿਸੀਦਿਤੁਕਾਮਾਨਂ ਆਸਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਛਮਾਨਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਕਤ੍ਵ◌ਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ।

ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਇਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ। **ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸੀ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਕ੍ਖਰਪਦਨਿਯਮਿਤਗਨ੍ਥਿਤੇਨ ਵਚਨੇਨ ਅਭਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥਂ? **ਬਹੂ ਦੇਵ◌ਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰੂਹਿ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ।

ਮਙ੍ਗਲਪਞ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਕਥਾ

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ **"ਏਵਮਿਚ੍ਚਾਦਿਪਾਠਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ। ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਵਤ੍ਵ◌ਾ**"ਤਿ ਮਾਤਿਕਾ ਠਪਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਓਕਾਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਙ੍ਗਲਪਞ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਤਾਵ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਛਾ ਇਮੇਸਂ ਗਾਥਾਪਦਾਨਮਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਮਙ੍ਗਲਪਞ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ? ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਕਿਰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਗਰਦ੍ਵ◌ਾਰਸਨ੍ਥਾਗਾਰਸਭਾਦੀਸੁ ਮਹਾਜਨੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵ◌ਾ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਂ ਦਤ੍ਵ◌ਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਸੀਤਾਹਰਣਾਦਿਕਥਂ ਕਥਾਪੇਤਿ, ਏਕੇਕਾ ਕਥਾ ਚਤੁਮਾਸਚ੍ਚਯੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਦਿਵਸਂ ਮਙ੍ਗਲਕਥਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਸਿ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਕਿਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਸੁਤਂ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਮੁਤਂ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਕੋ ਮਙ੍ਗਲਂ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਨਾਮੇਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਹ ''ਅਹਂ ਮਙ੍ਗਲਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਦਿਟ੍ਠਂ ਲੋਕੇ ਮਙ੍ਗਲਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤਂ ਰੂਪਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਵ◌ੁਟ੍ਠਾਯ ਚਾਤਕਸਕੁਣਂ ਵ◌ਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਬੇਲੁਵਲਟ੍ਠਿਂ ਵ◌ਾ ਗਬ੍ਭਿਨਿਂ ਵ◌ਾ ਕੁਮਾਰਕੇ ਵ◌ਾ ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤੇ ਪੁਣ੍ਣਘਟੇ ਵ◌ਾ ਅਲ੍ਲਰੋਹਿਤਮਚ੍ਛਂ ਵ◌ਾ ਆਜਞ੍ਞਂ ਵ◌ਾ ਆਜਞ੍ਞਰਥਂ ਵ◌ਾ ਉਸਭਂ ਵ◌ਾ ਗਾਵ◌ਿ ਵ◌ਾ ਕਪਿਲਂ

ਵਾ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤਂ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਨ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ। ਯੇ ਨ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਤੇ ਤੇਨ ਸਹ ਵਿਵਦਿਂਸੁ।

ਅਥ ਸੁਤਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਨਾਮ ਏਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਹ – ‘‘ਚਕ੍ਖੁਨਾਮੇਤਂ, ਭੋ, ਸੁਚਿਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਸੁਚਿਮ੍ਪਿ, ਤਥਾ ਸੁਨ੍ਦਰਮ੍ਪਿ, ਅਸੁਨ੍ਦਰਮ੍ਪਿ, ਮਨਾਪਮ੍ਪਿ, ਅਮਨਾਪਮ੍ਪਿ। ਯਦਿ ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਂ ਮਙ੍ਗਲਂ ਸਿਯਾ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਮਙ੍ਗਲਂ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਂ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਸੁਤਂ ਮਙ੍ਗਲਂ। ਸੁਤਂ ਨਾਮ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤੋ ਸਦ੍ਦੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਵਡ੍ਢਾਤਿ ਵਾ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾਤਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਣਾਤਿ ਵਾ ਫੁਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਸੁਮਨਾਤਿ ਵਾ ਸਿਰੀਤਿ ਵਾ ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਾਤਿ ਵਾ ਅਜ੍ਜ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਸੁਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਸੁਦਿਵਸਂ ਸੁਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਵਾ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਤਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਚਨਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਨ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ। ਯੇ ਨ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਤੇ ਤੇਨ ਸਹ ਵਿਵਦਿਂਸੁ।

ਅਥ ਮੁਤਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਨਾਮੇਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਹ ‘‘ਸੋਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਨਾਮੇਤਂ, ਭੋ, ਸਾਧੁਮ੍ਪਿ ਅਸਾਧੁਮ੍ਪਿ ਮਨਾਪਮ੍ਪਿ ਅਮਨਾਪਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤਿ। ਯਦਿ ਤੇਨ ਸੁਤਂ ਮਙ੍ਗਲਂ ਸਿਯਾ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਮਙ੍ਗਲਂ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੁਤਂ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਮੁਤਂ ਮਙ੍ਗਲਂ। ਮੁਤਂ ਨਾਮ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤਂ ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਪਦੁਮਗਨ੍ਧਾਦਿਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧਂ ਵਾ ਘਾਯਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਂ ਵਾ ਖਾਦਤਿ, ਪਥਵਿਂ ਵਾ ਆਮਸਤਿ, ਹਰਿਤਸਸ੍ਸਂ ਵਾ ਅਲ੍ਲਗੋਮਯਂ ਵਾ ਕਚ੍ਛਪਂ ਵਾ ਤਿਲਂ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਂ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ ਆਮਸਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਸਾਟਕਂ ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਵੇਠਨਂ ਵਾ ਧਾਰੇਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਸਮ੍ਮਤਂ ਗਨ੍ਧਂ ਵਾ ਘਾਯਤਿ, ਰਸਂ ਵਾ ਸਾਯਤਿ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਵਾ ਫੁਸਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੁਤਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਚਨਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਨ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ।

ਤਤ੍ਥ ਨ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਸੁਤਮੁਤਮਙ੍ਗਲਿਕੇ ਅਸਕ੍ਖਿ ਞਾਪੇਤੁਂ, ਨ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ। ਤੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਯੇ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਿਕਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਤੇ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਂਯੇਵ ਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ ਗਤਾ। ਯੇ ਸੁਤਮੁਤਮਙ੍ਗਲਿਕਾਨਂ, ਤੇ ‘‘ਸੁਤਂਯੇਵ ਮੁਤਂਯੇਵ ਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ ਗਤਾ। ਏਵਮਯਂ ਮਙ੍ਗਲਕਥਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਪਾਕਟਾ ਜਾਤਾ।

ਅਥ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗੁਮ੍ਬਗੁਮ੍ਬਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ। ਤੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਆਰਕ੍ਖਦੇਵਤਾ ਤਂ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥੇਵ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ। ਤਾਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਤਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਤਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਤਾਪਿ ਤਥੇਵ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ, ਤਾਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਆਕਾਸਟ੍ਠਦੇਵਤਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਕਾਸਟ੍ਠਦੇਵਤਾਨਂ ਚਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਦੇਵਤਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨ ਯਾਵ ਸੁਦਸ੍ਸੀਦੇਵਤਾਨਂ ਅਕਨਿਟ੍ਠਦੇਵਤਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਤਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਕਨਿਟ੍ਠਦੇਵਤਾਪਿ ਤਥੇਵ ਗੁਮ੍ਬਗੁਮ੍ਬਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿਂਸੁ। ਏਵਂ ਯਾਵ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਙ੍ਗਲਚਿਨ੍ਤਾ ਉਦਪਾਦਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ‘‘ਇਦਂ ਮਙ੍ਗਲਂ ਇਦਂ ਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਮਾਨਾਪਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਏਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੇ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾ। ਏਕੋਪਿ ‘‘ਇਦਮੇਵ ਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਤੋ ਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਨਾਹੋਸਿ, ਮਙ੍ਗਲਕੋਲਾਹਲਂ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ।

ਕੋਲਾਹਲਂ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਕਪ੍ਪਕੋਲਾਹਲਂ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਕੋਲਾਹਲਂ, ਬੁਦ੍ਧਕੋਲਾਹਲਂ, ਮਙ੍ਗਲਕੋਲਾਹਲਂ, ਮੋਨੇਯ੍ਯਕੋਲਾਹਲਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾ ਮੁਤ੍ਤਸਿਰਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਕੇਸਾ ਰੁਦਮ੍ਮੁਖਾ ਅਸ੍ਸੂਨਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਪੁਞ੍ਛਮਾਨਾ ਰਤ੍ਤਵਤ੍ਥਨਿਵਤ੍ਥਾ ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਰੂਪਵੇਸਧਾਰਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਚ੍ਚਯੇਨ ਕਪ੍ਪੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਹਿਤਿ, ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਸੁਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਮਹਾਪਥਵੀ ਸਿਨੇਰੁ ਚ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਉਡ੍ਢਯ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਲੋਕਵਿਨਾਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਾਰਿਸਾ ਭਾਵੇਥ, ਕਰੁਣਂ ਮੁਦਿਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਮਾਰਿਸਾ ਭਾਵੇਥ, ਮਾਤਰਂ ਉਪਟ੍ਠਹਥ, ਪਿਤਰਂ ਉਪਟ੍ਠਹਥ, ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨੋ ਹੋਥ, ਜਾਗਰਥ ਮਾ ਪਮਾਦਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਪਥੇ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ **ਕਪ੍ਪਕੋਲਾਹਲਂ** ਨਾਮ।

ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾਯੇਵ ''ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸਚ੍ਚਯੇਨ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਪਥੇ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਕੋਲਾਹਲਂ** ਨਾਮ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾ ਪਨ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਭਰਣੇਨ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵੇਠਨਂ ਸੀਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਾਦਿਨੋ ''ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਚ੍ਚਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਪਥੇ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ **ਬੁਦ੍ਧਕੋਲਾਹਲਂ** ਨਾਮ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾ ਏਵ ਦੇਵਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ''ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਮਙ੍ਗਲਂ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਪਥੇ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ **ਮਙ੍ਗਲਕੋਲਾਹਲਂ** ਨਾਮ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾ ਏਵ ਦੇਵਾ ''ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਮੋਨੇਯ੍ਯਪਟਿਪਦਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਪਥੇ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ **ਮੋਨੇਯ੍ਯਕੋਲਾਹਲਂ** ਨਾਮ। ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕੋਲਾਹਲੇਸੁ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਇਦਂ ਮਙ੍ਗਲਕੋਲਾਹਲਂ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ।

ਅਥ ਦੇਵੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਅਲਭਮਾਨੇਸੁ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਤਾਵਤਿਂਸਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਏਵਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਘਰਸਾਮਿਕੋ ਅਨ੍ਤੋਘਰਜਨਾਨਂ, ਗਾਮਸਾਮਿਕੋ ਗਾਮਵਾਸੀਨਂ , ਰਾਜਾ ਸਬ੍ਬਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਏਵਮੇਵ ਅਯਂ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਯਦਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਤੇਜੇਨ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੇਵਲੋਕਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿ, ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ। ਤਾ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪਨਿਵਾਸਨਾਭਰਣਸਸ੍ਸਿਰਿਕਸਰੀਰਂ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਕੋਟਿਅਚ੍ਛਰਾਗਣਪਰਿਵੁਤਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਮੂਲੇ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਵਰਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ ''ਯਗ੍ਘੇ, ਮਾਰਿਸ, ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਏਤਰਹਿ ਮਙ੍ਗਲਪਞ੍ਹਾ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾ, ਏਕੇ 'ਦਿਟ੍ਠਂ ਮਙ੍ਗਲ'ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਕੇ 'ਸੁਤਂ ਮਙ੍ਗਲ'ਨ੍ਤਿ, ਏਕੇ 'ਮੁਤਂ ਮਙ੍ਗਲ'ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਯਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤਾ, ਸਾਧੁ ਵਤ ਨੋ ਤ੍ਵਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਬ੍ਯਾਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ਦੇਵਰਾਜਾ ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਪਞ੍ਞਵਾ ''ਅਯਂ ਮਙ੍ਗਲਕਥਾ ਕਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾ''ਤਿ ਆਹ। ''ਮਯਂ, ਦੇਵ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਅਸ੍ਸੁਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਤਤੋ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਆਕਾਸਟ੍ਠਦੇਵਤਾਨਂ, ਆਕਾਸਟ੍ਠਦੇਵਤਾ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਤਾਨਂ, ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਰਕ੍ਖਦੇਵਤਾਨਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਰਕ੍ਖਦੇਵਤਾ ''ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ।

ਅਥ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਕਤ੍ਥ ਵਸਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ''ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਕੋਚਿ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ, ਨ ਕੋਚਿ ਦੇਵਾਤਿ । ਕਿਨ੍ਨੁ ਨਾਮ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਾਰਿਸਾ ਅਗ੍ਗਿਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਖਜ੍ਜੋਪਨਕਂ ਉਜ੍ਜਾਲੇਥ, ਯੇਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਨਵਸੇਸਮਙ੍ਗਲਦੇਸਕਂ ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਆਗਚ੍ਛਥ ਮਾਰਿਸਾ, ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ, ਅਦ੍ਧਾ ਸਸ੍ਸਿਰਿਕਂ ਪਞ੍ਹਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਏਕਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਂ ਆਣਾਪੇਸਿ ''ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾ''ਤਿ। ਸੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜੁਰਿਵ ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨੋ ਦੇਵਗਣਪਰਿਵੁਤੋ ਜੇਤਵਨਮਹਾਵਿਹਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਤ੍ਵਾ ਮਙ੍ਗਲਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਾਥਾਯ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ **''ਬਹੂ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਾ''**ਤਿ।

ਇਦਂ ਮਙ੍ਗਲਪਞ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ।

ਬਹੂਦੇਵਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨. ਇਦਾਨਿ ਗਾਥਾਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। **ਬਹੂ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤੇਨ ਅਨੇਕਸਤਾ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਾ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੇਵਾ**, ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਸਿਰਿਯਾ ਜੋਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ **ਦੇਵਾ**ਤਿ ਤਿਵਿਧਾ ਦੇਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਉਪਪਤ੍ਤਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਵਸੇਨ। ਯਥਾਹ –

> ''ਦੇਵਾਤਿ ਤਯੋ ਦੇਵਾ – ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ ਨਾਮ ਰਾਜਾਨੋ ਦੇਵਿਯੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਨਾਮ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕੇ ਦੇਵੇ ਉਪਾਦਾਯ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਦੇਵਾ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾ ਨਾਮ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਧੋਤਕਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੩੨, ਪਾਰਾਯਨਾਨੁਗੀਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੧੯)।

ਤੇਸੁ ਇਧ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਮਨੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਾਤਿ **ਮਨੁਸ੍ਸਾ**। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – ਮਨਸੋ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਤੇ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕਾ, ਅਪਰਗੋਯਾਨਕਾ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਕਾਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ, ਇਧ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾਤਿ **ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ,** ਇਦ੍ਧਿਂ ਵੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਚਿਨ੍ਤਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ **ਆਕਙ੍ਖਮਾਨਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਮਾਨਾ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਪਿਹਯਮਾਨਾ। **ਸੋਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਨਂ ਸੋਭਨਾਨਂ ਸੁਨ੍ਦਰਾਨਂ ਕਲਜਾਣਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਮਤ੍ਥਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਦੇਸੇਹਿ ਪਕਾਸੇਹਿ, ਆਚਿਕ੍ਖ ਵਿਵਰ ਵਿਭਜ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ। **ਮਙ੍ਗਲ**ਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਵੁਦ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ। **ਉਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਵਰਂ ਸਬ੍ਬਲੋਕਹਿਤਸੁਖਾਵਹਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਗਾਥਾਯ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਯਂ ਪਨ **ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋ** – ਸੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਦੇਵਤਾ ਮਙ੍ਗਲਪਞ੍ਹਂ ਸੋਤੁਕਾਮਤਾਯ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਏਕਵਾਲਗ੍ਗਕੋਟਿਓਕਾਸਮਤ੍ਤੇ ਦਸਪਿ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਸਟ੍ਠਿਪਿ ਸਤ੍ਤਤਿਪਿ ਅਸੀਤਿਪਿ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਦੇਵਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਸਿਰਿਯਾ ਚ ਤੇਜਸਾ ਚ ਅਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਰੋਚਮਾਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਵਰਬੁਦ੍ਧਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਮਯੇ ਅਨਾਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਲ੍ਲਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਂ ਆਹ –

''ਬਹੂ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ, ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਅਚਿਨ੍ਤਯੁਂ।
ਆਕਙ੍ਖਮਾਨਾ ਸੋਤ੍ਥਾਨਂ, ਬ੍ਰੂਹਿ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮ''ਨ੍ਤਿ॥

ਤਾਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਮਯਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਯਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮੇਵ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਏਕਨ੍ਤਹਿਤਸੁਖਾਵਹਤੋ ਉਤ੍ਤਮਂ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਤਂ ਨੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯ ਬ੍ਰੂਹਿ ਭਗਵਾਤਿ।

ਅਸੇਵਨਾਚਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਏਵਮੇਤਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ **"ਅਸੇਵਨਾ ਚ ਬਾਲਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸੇਵਨਾ**ਤਿ ਅਭਜਨਾ ਅਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾ। **ਬਾਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੀਤਿ ਬਾਲਾ, ਅਸ੍ਸਸਿਤਪਸ੍ਸਸਿਤਮਤ੍ਤੇਨ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਞ੍ਞਾਜੀਵਿਤੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਸਂ **ਬਾਲਾਨਂ। ਪਣ੍ਡਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਨ੍ਤੀਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਗਤਿਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਸਂ **ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ। ਸੇਵਨਾ**ਤਿ ਭਜਨਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾ ਤਂਸਹਾਯਤਾ ਤਂਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਤਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਤਾ **ਪੂਜਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰਗਰੁਕਾਰਮਾਨਨਵਨ੍ਦਨਾ। **ਪੂਜਨੇਯਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੂਜਾਰਹਾਨਂ। **ਏਤਂ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਚ ਬਾਲਾਨਂ ਅਸੇਵਨਾ, ਯਾ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਸੇਵਨਾ, ਯਾ ਚ ਪੂਜਨੇਯਜਾਨਂ ਪੂਜਾ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਆਹ ''ਏਤਂ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮ''ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਤਯਾ ਪੁਟ੍ਠਂ ''ਬ੍ਰੂਹਿ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮ''ਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਏਤਂ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਯਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨਸ੍ਸਾ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਏਵਮੇਤਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ''ਅਸੇਵਨਾ ਚ ਬਾਲਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਗਾਥਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਗਾਥਾ, ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਗਾਥਾ, ਸਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਗਾਥਾ, ਅਨਨੁਸਨ੍ਧਿਕਗਾਥਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ, ਗੋਤਮ, ਭੂਰਿਪਞ੍ਞ, ਕਥਙ੍ਕਰੋ ਸਾਵਕੋ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੩੭੮) ਚ ''ਕਥਂ ਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਓਘਮਤਰੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਕਥਿਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਗਾਥਾ। ''ਯਂ ਪਰੇ ਸੁਖਤੋ ਆਹੁ, ਤਦਰਿਯਾ ਆਹੁ ਦੁਕ੍ਖਤੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੬੭) ਅਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਕਥਿਤਾ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਗਾਥਾ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਗਾਥਾ ''ਸਨਿਦਾਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਕਥਾ॰ ੮੦੬) ਵਚਨਤੋ ਸਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਗਾਥਾ। ਅਨਨੁਸਨ੍ਧਿਕਗਾਥਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਮੇਤਾਸੁ ਗਾਥਾਸੁ ਅਯਂ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਗਾਥਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਯਥਾ ਛੇਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕੁਸਲੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕੁਸਲੋ ਅਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਠਮਂ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਠਾਨੇ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਾਮਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ, ਏਵਂ

ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇਸੁ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ । ਭਗਵਾ ਚ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਪੁਰਿਸਸਦਿਸੋ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਪੁਰਿਸੋ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲੋਤਿ ਖੋ, ਤਿਸ੍ਸ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਸੋ ਹਿ ਕੁਸਲੋ ਇਮਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਪਰਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਅਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਮਾਰਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਅਮਾਰਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸਾ’’ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਆਹ – ‘‘ਅਸੇਵਨਾ ਚ ਬਾਲਾਨਂ, ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਞ੍ਚ ਸੇਵਨਾ’’ਤਿ। ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਹਿ ਪਠਮਂ ਬਾਲਾ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਮਙ੍ਗਲਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਪਠਮਂ ਬਾਲਾਨਮਸੇਵਨਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਞ੍ਚ ਸੇਵਨਾ ਕਥਿਤਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਂ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਮਙ੍ਗਲਦਿਟ੍ਠਿਂ ਬਾਲਸੇਵਨਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਸਾ ਚ ਅਮਙ੍ਗਲਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਤਂ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਤ੍ਥਭਞ੍ਜਕਂ ਅਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗਂ ਗਰਹਨ੍ਤੇਨ ਉਭਯਲੋਕਤ੍ਥਸਾਧਕਞ੍ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਪਠਮਂ ਬਾਲਾਨਮਸੇਵਨਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਞ੍ਚ ਸੇਵਨਾ ਕਥਿਤਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਬਾਲਾ** ਨਾਮ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਹ ‘‘ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਾਲਸ੍ਸ ਬਾਲਲਕ੍ਖਣਾਨੀ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪੬)। ਅਪਿਚ ਪੂਰਣਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ ਛ ਸਤ੍ਥਾਰੋ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਕੋਕਾਲਿਕਕਟਮੋਦਕਤਿਸ੍ਸਖਣ੍ਡਦੇਵਿਯਾਪੁਤ੍ਤਸਮੁਦ੍ਦਦਤ੍ਤਚਿਞ੍ਚਮਾਣਵਿਕਾਦਯੋ ਅਤੀਤਕਾਲੇ ਚ ਦੀਘਵਿਦਸ੍ਸ ਭਾਤਾਤਿ ਇਮੇ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਏਵਰੂਪਾ ਸਤ੍ਤਾ ਬਾਲਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤੇ ਅਗ੍ਗਿਪਦਿਤ੍ਤਮਿਵ ਅਗਾਰਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਕਾਰਕੇ ਚ ਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਦੀਘਵਿਦਸ੍ਸ ਭਾਤਾ ਚਤੁਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰਂ ਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨਮਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਪਤਿਤੋ ਮਹਾਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਭਿਰੁਚਨਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਕੁਲਸਤਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾਨਿ ਮਹਾਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਲ਼ਾਗਾਰਾ ਵਾ ਤਿਣਾਗਾਰਾ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿ ਮੁਤ੍ਤੋ ਕੂਟਾਗਾਰਾਨਿਪਿ ਡਹਤਿ ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾਵਲਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਵਾਤਾਨਿ ਫੁਸਿਤਗ੍ਗਲ਼ਾਨਿ ਪਿਹਿਤਵਾਤਪਾਨਾਨਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਭਯਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਬਾਲਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਪਣ੍ਡਿਤਤੋ। ਯੇ ਕੇਚਿ ਉਪਦ੍ਦਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਯੇ ਕੇਚਿ ਉਪਸਗ੍ਗਾ... ਪੇ॰... ਨੋ ਪਣ੍ਡਿਤਤੋ। ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਬਾਲੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ। ਸਉਪਦ੍ਦਵੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧)।

ਅਪਿਚ ਪੂਤਿਮਚ੍ਛਸਦਿਸੋ ਬਾਲੋ, ਪੂਤਿਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਪਤ੍ਤਪੁਟਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ ਤਦੁਪਸੇਵੀ, ਛਡ੍ਡਨੀਯਤਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ –

> ‘‘ਪੂਤਿਮਚ੍ਛਂ ਕੁਸਗ੍ਗੇਨ, ਯੋ ਨਰੋ ਉਪਨਯ੍ਹਤਿ।
> ਕੁਸਾਪਿ ਪੂਤੀ ਵਾਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਬਾਲੂਪਸੇਵਨਾ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੧੮੩; ੨.੨੨.੧੨੫੭)।

ਅਕਿਤ੍ਤਿਪਣ੍ਡਿਤੋ ਚਾਪਿ ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ ਵਰੇ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਏਵਮਾਹ –

> ‘‘ਬਾਲਂ ਨ ਪਸ੍ਸੇ ਨ ਸੁਣੇ, ਨ ਚ ਬਾਲੇਨ ਸਂਵਸੇ।
> ਬਾਲੇਨਲ੍ਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪਂ, ਨ ਕਰੇ ਨ ਚ ਰੋਚਯੇ॥

‘‘ਕਿਨ੍ਨੁ ਤੇ ਅਕਰਂ ਬਾਲੋ, ਵਦ ਕਸ੍ਸਪ ਕਾਰਣਂ।
ਕੇਨ ਕਸ੍ਸਪ ਬਾਲਸ੍ਸ, ਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਭਿਕਙ੍ਖਸਿ॥

‘‘ਅਨਯਂ ਨਯਤਿ ਦੁਮ੍ਮੇਧੋ, ਅਧੁਰਾਯਂ ਨਿਯੁਞ੍ਜਤਿ।
ਦੁਨ੍ਨਯੋ ਸੇਯਜਸੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਕੁਪ੍ਪਤਿ।
ਵਿਨਯਂ ਸੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਸਾਧੁ ਤਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੩.੯੦-੯੨)।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬਾਲੂਪਸੇਵਨਂ ਗਰਹਨ੍ਤੋ ‘‘ਬਾਲਾਨਮਸੇਵਨਾ ਮਙ੍ਗਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਣ੍ਡਿਤਸੇਵਨਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋ **“ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਞ੍ਚ ਸੇਵਨਾ ਮਙ੍ਗਲ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਾਮ** ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਆਦਿਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਹ ‘‘ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਿਤਲਕ੍ਖਣਾਨੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੩) ਸੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਿਚ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਅਸੀਤਿਮਹਾਸਾਵਕਾ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਸੁਨੇਤ੍ਤਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਵਿਧੁਰਸਰਭਙ੍ਗਮਹੋਸਧਸੁਤਸੋਮਨਿਮਿਰਾਜ- ਅਯੋਘਰਕੁਮਾਰਅਕਿਤ੍ਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾਦਯੋ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤੇ ਭਯੇ ਵਿਯ ਰਕ੍ਖਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਿਯ ਪਦੀਪੋ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਦਿਦੁਕ੍ਖਾਭਿਭਵੇ ਵਿਯ ਅਨ੍ਨਪਾਨਾਦਿਪ੍ਪਟਿਲਾਭੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਕਰਾਨਂ ਸਬ੍ਬਭਯੁਪਦ੍ਦਵੂਪਸਗ੍ਗਵਿਦ੍ਧਂਸਨਸਮਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਥਾਗਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਅਸਙ੍ਖੇਯਜਾ ਅਪਰਿਮਾਣਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ ਪਤ੍ਤਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਸੁਗਤਿਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਥੇਰਂ ਉਪਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਸੀਤਿ ਕੁਲਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਥਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪ੍ਪਭੁਤੀਸੁ ਸਬ੍ਬਮਹਾਸਾਵਕੇਸੁ, ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਸਾਵਕਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬਜਤਂ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬਜਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

‘‘ਨਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤਤੋ ਭਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਣ੍ਡਿਤਤੋ ਉਪਦ੍ਦਵੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਣ੍ਡਿਤਤੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧)।

ਅਪਿਚ ਤਗਰਮਾਲਾਦਿਗਨ੍ਧਸਦਿਸੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਤਗਰਮਾਲਾਦਿਗਨ੍ਧਬਨ੍ਧਪਲਿਵੇਠਨਪਤ੍ਤਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ ਤਦੁਪਸੇਵੀ, ਭਾਵਨੀਯਤਂ ਮਨੁਞ੍ਞਤਞ੍ਚ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

‘‘ਤਗਰਞ੍ਚ ਪਲਾਸੇਨ, ਯੋ ਨਰੋ ਉਪਨਯ੍ਹਤਿ।
ਪਤ੍ਤਾਪਿ ਸੁਰਭੀ ਵਾਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਧੀਰੂਪਸੇਵਨਾ’’ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੭੬; ਜਾ॰ ੧.੧੫.੧੮੪; ੨.੨੨.੧੨੫੮)।

ਅਕਿਤ੍ਤਿਪਣ੍ਡਿਤੋ ਚਾਪਿ ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ ਵਰੇ ਦਿਯਜਮਾਨੇ ਏਵਮਾਹ –

‘‘ਧੀਰਂ ਪਸ੍ਸੇ ਸੁਣੇ ਧੀਰਂ, ਧੀਰੇਨ ਸਹ ਸਂਵਸੇ।
ਧੀਰੇਨਲ੍ਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪਂ, ਤਂ ਕਰੇ ਤਞ੍ਚ ਰੋਚਯੇ॥

‘‘ਕਿਨ੍ਨੁ ਤੇ ਅਕਰਂ ਧੀਰੋ, ਵਦ ਕਸ੍ਸਪ ਕਾਰਣਂ।
ਕੇਨ ਕਸ੍ਸਪ ਧੀਰਸ੍ਸ, ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਸਿ॥

‘‘ਨਯਂ ਨਯਤਿ ਮੇਧਾਵੀ, ਅਧੁਰਾਯਂ ਨ ਯੁਞ੍ਜਤਿ।

ਸੁਨਯੋ ਸੇਯਜਸੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਵੁੱਤੋ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ।
ਵਿਨਯੰ ਸੋ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਾਧੁ ਤੇਨ ਸਮਾਗਮੋ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੩.੯੪-੯੬)।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤਸੇਵਨੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤੋ ''ਪਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਸੇਵਨਾ ਮਙ੍ਗਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਾਯ ਬਾਲਾਨੰ ਅਸੇਵਨਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਸੇਵਨਾਯ ਚ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪੂਜਨੇਯਜਭਾਵੰ ਉਪਗਤਾਨੰ ਪੂਜੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤੋ **"ਪੂਜਾ ਚ ਪੂਜਨੇਯਜਾਨੰ ਮਙ੍ਗਲ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪੂਜਨੇਯਜਾ** ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਦੋਸਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਚ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਪੂਜਾ ਅਪ੍ਪਕਾਪਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤਿ, ਸੁਮਨਮਾਲਾਕਾਰਮਲ੍ਲਿਕਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਤਤ੍ਰੇਕੰ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਭਣਾਮ – ਭਗਵਾ ਹਿ ਏਕਦਿਵਸੰ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਰਾਜਗਹੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਮਨਮਾਲਾਕਾਰੋ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਸੇਨਿਯਸ੍ਸ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਪਸਾਦਨੀਯੰ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਸੀਤਾਨੁਬਜਞ੍ਜਨਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧਸਿਰਿਯਾ ਜਲਨ੍ਤੰ, ਦਿਸ੍ਵਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ ''ਰਾਜਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਤੰ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸੰ ਵਾ ਦਦੇਯਜ , ਤਞ੍ਚ ਇਧਲੋਕਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸੁਖੰ ਭਵੇਯਜ, ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਪੂਜਾ ਅਪ੍ਪਮੇਯਜਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜਫਲਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਾ ਹੋਤਿ, ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਇਮੇਹਿ ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੂਜੇਮੀ''ਤਿ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਏਕੰ ਪੁਪ੍ਫਮੁਟ੍ਠਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਮੁਖੰ ਖਿਪਿ, ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਆਕਾਸੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਉਪਰਿ ਮਾਲਾਵਿਤਾਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਮਾਲਾਕਾਰੋ ਤਮਾਨੁਭਾਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਤਰਚਿਤ੍ਤੋ ਪੁਨ ਏਕੰ ਪੁਪ੍ਫਮੁਟ੍ਠਿੰ ਖਿਪਿ, ਤਾਨਿਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਾਲਾਕਞ੍ਚੁਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਏਵੰ ਅਟ੍ਠ ਪੁਪ੍ਫਮੁਟ੍ਠਿਯੋ ਖਿਪਿ, ਤਾਨਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਕੂਟਾਗਾਰੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠੰਸੁ।

ਭਗਵਾ ਅਨ੍ਤੋਕੂਟਾਗਾਰੇ ਅਹੋਸਿ, ਮਹਾਜਨਕਾਯੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿ। ਭਗਵਾ ਮਾਲਾਕਾਰੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਿਤੰ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ''ਨ ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਹੇਤੂ ਅਪਚ੍ਚਯਾ ਸਿਤੰ ਪਾਤੁਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਸਿਤਕਾਰਣੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਭਗਵਾ ਆਹ ''ਏਸੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਾਲਾਕਾਰੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪੂਜਾਯ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਸਤਸਹਸ੍ਸਕਪ੍ਪੇ ਦੇਵੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਸੰਸਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸੁਮਨਿਸ੍ਸਰੋ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਵਚਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਥੰ ਇਮੰ ਗਾਥੰ ਅਭਾਸਿ –

''ਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ ਸਾਧੁ, ਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਾਨੁਤਪ੍ਪਤਿ।
ਯਸ੍ਸ ਪਤੀਤੋ ਸੁਮਨੋ, ਵਿਪਾਕੰ ਪਟਿਸੇਵਤੀ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੬੮)।

ਗਾਥਾਵਸਾਨੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਕਾਪਿ ਤੇਸੰ ਪੂਜਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਚ ਆਮਿਸਪੂਜਾਵ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਜਾਯ? ਯਤੋ ਯੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਰਣਗਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨੇਨ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਦੀਹਿ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ, ਕੋ ਤੇਸੰ ਪੂਜਾਫਲੰ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਤਿ? ਤੇ ਹਿ ਤਥਾਗਤੰ ਪਰਮਾਯ ਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁੱਤਾ। ਯਥਾਹ –

''ਯੋ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਵਾ ਉਪਾਸਕੋ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਨੁਧਮ੍ਮਚਾਰੀ, ਸੋ ਤਥਾਗਤੰ ਸਕ੍ਕਰੋਤਿ ਗਰੁੰ ਕਰੋਤਿ ਮਾਨੇਤਿ ਪੂਜੇਤਿ ਅਪਚਿਯਤਿ ਪਰਮਾਯ ਪੂਜਾਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੯੯)।

ਏਤੇਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪੂਜਾਯ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਿਚ ਗਹਟ੍ਠਾਨੰ ਕਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਜੇਟ੍ਠੋ ਭਾਤਾਪਿ ਭਗਿਨੀਪਿ ਪੂਜਨੇਯਜਾ, ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ, ਕੁਲਵਧੂਨੰ ਸਾਮਿਕਸਸ੍ਸੁਸਸੁਰਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪੂਜਨੇਯਜਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪੂਜਾ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਤ੍ਤਾ ਆਯੁਆਦਿਵੁਡ੍ਢਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਚ ਮਙ੍ਗਲਮੇਵ। ਵੁੱਤਞ੍ਹੇਤੰ

‘‘ਤੇ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯਜਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਜਾ ਸਾਮਞ੍ਞਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾ ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨੋ, ਇਦਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਆਯੁਨਾਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੫)।

ਇਦਾਨਿ **ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਯਂ ਯਤ੍ਥ ਮਙ੍ਗਲਂ। ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਸ੍ਸ, ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵਯੇ**’’ਤਿ ਇਤਿ ਮਾਤਿਕਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਬਾਲਾਨਂ ਅਸੇਵਨਾ, ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਸੇਵਨਾ, ਪੂਜਨੇਯ੍ਯਾਨਞ੍ਚ ਪੂਜਾਤਿ ਤੀਣਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਬਾਲਾਨਂ ਅਸੇਵਨਾ ਬਾਲਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਭਯਾਦਿਪਰਿਤ੍ਤਾਣੇਨ ਉਭਯਲੋਕਤ੍ਥਹੇਤੁਤ੍ਤਾ, ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਸੇਵਨਾ ਪੂਜਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਪੂਜਾ ਚ ਤਾਸਂ ਫਲਵਿਭੂਤਿਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਗਤਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਤੁ ਮਾਤਿਕਂ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਵ ਯਂ ਯਤ੍ਥ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਤਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵਯਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸੇਵਨਾ ਚ ਬਾਲਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੋਚਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ‘‘ਬ੍ਰੂਹਿ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋਪਿ ਅਪ੍ਪਂ ਯਾਚਿਤੋ ਬਹੁਦਾਯਕੋ ਉਲ਼ਾਰਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਏਕਾਯ ਗਾਥਾਯ ਤੀਣਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਪਿ ਦੇਵਤਾਨਂ ਸੋਤੁਕਾਮਤਾਯ ਮਙ੍ਗਲਾਨਮਤ੍ਥਿਤਾਯ ਯੇਸਂ ਯੇਸਂ ਯਂ ਯਂ ਅਨੁਕੂਲਂ, ਤੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਮਙ੍ਗਲੇ ਨਿਯੋਜੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਚ **‘‘ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੋ ਚਾ**’’ਤਿਆਦੀਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਪੁਨਪਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵ **ਪਤਿਰੂਪੋ**ਤਿ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ। **ਦੇਸੋ**ਤਿ ਗਾਮੋਪਿ ਨਿਗਮੋਪਿ ਨਗਰਮ੍ਪਿ ਜਨਪਦੋਪਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਵਾਸੋ ਓਕਾਸੋ। **ਵਾਸੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਵਾਸੋ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪੁਰਾ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ। **ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾ**ਤਿ ਉਪਚਿਤਕੁਸਲਤਾ। **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਕਲੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, **ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਪਣਿਧਾਨਂ ਨਿਯੁਞ੍ਜਨਂ, ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – **ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੋ** ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਸਨਂ ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਵਾਸੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਪਵਿਟ੍ਠਕੇਵਟ੍ਟਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੋ ਨਾਮ ਭਗਵਤੋ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਪ੍ਪਦੇਸੋ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਤਪ੍ਪਦੇਸੋ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ ਸਬ੍ਬਤਿਤ੍ਥਿਯਮਤਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਦਸ੍ਸਿਤਕਣ੍ਡਮ੍ਬ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਪ੍ਪਦੇਸੋ ਦੇਵੋਰੋਹਣਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਯੋ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞੋਪਿ ਸਾਵਤ੍ਥਿਰਾਜਗਹਾਦਿ ਬੁਦ੍ਧਾਧਿਵਾਸਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਵਾਸੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਛਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਪ੍ਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਯਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ (ਮਹਾਵ॰ ੨੫੯) – ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਗਜਙ੍ਗਲਂ ਨਾਮ ਨਿਗਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਰੇਨ ਮਹਾਸਾਲਾ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ, ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ। ਦਕ੍ਖਿਣਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਲ੍ਲਵਤੀ ਨਾਮ ਨਦੀ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ, ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ। ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸੇਤਕਣ੍ਣਿਕਂ ਨਾਮ ਨਿਗਮੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ, ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ। ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ **ਥੂਣਂ** ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ ਜਨਪਦਾ, ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ। ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਉਸੀਰਦ੍ਧਜੋ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਾ

ਜਨਪਦਾ, ਓਰਤੋ ਮਜ੍ਝੇ। ਅਯਂ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੋ ਆਯਾਮੇਨ ਤੀਣਿ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨਵ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਸੋ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋ ਨਾਮ।

ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਦੀਪਾਨਂ ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਾਨਞ੍ਚ ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਧਿਪਚ੍ਚਕਾਰਕਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਕਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾਦਯੋ ਮਹਾਸਾਵਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਟ੍ਠ ਸੋਲ਼ਸ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਞ੍ਞੋ ਓਵਾਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਗ੍ਗਪਰਾਯਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਓਵਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ ਓਵਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਗ੍ਗਪਰਾਯਣਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਾਯਣਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵਾਸੋ ਇਮਾਸਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾ ਨਾਮ ਅਤੀਤਜਾਤਿਯਂ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਖੀਣਾਸਵੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪਚਿਤਕੁਸਲਤਾ, ਸਾਪਿ ਮਙ੍ਗਲਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਮ੍ਮੁਖਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸੁਤਾਯ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਾਯਪਿ ਗਾਥਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯੋ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕੁਸਲਮੂਲੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਯਥਾ ਰਾਜਾ ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨੋ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸੀ ਚ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾ ਮਙ੍ਗਲ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿ ਨਾਮ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਮਚ੍ਛਰਿਂ ਚਾਗਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧੀ''ਤਿ , ਏਸੋ ਚ ਮਙ੍ਗਲਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਵੇਰਪ੍ਪਹਾਨਵਿਵਿਧਾਨਿਸਂਸਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋਤਿ।

ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੋ ਚ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾ, ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧੀ ਚਾਤਿ ਤੀਣਿਯੇਵ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੋ ਚਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਞ੍ਚਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫. ਇਦਾਨਿ **ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਬਾਹੁਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਭਾਵੋ। **ਸਿਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਹਤ੍ਥਕੋਸਲ੍ਲਂ। **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਵਿਨਯਨਂ। **ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ। **ਸੁਭਾਸਿਤਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਾਸਿਤਾ। **ਯਾ**ਤਿ ਅਨਿਯਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਵਾਚਾ**ਤਿ ਗਿਰਾ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – **ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ** ਨਾਮ ਯਂ ਤਂ ''ਸੁਤਧਰੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੩੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੨) ਚ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਬਹੁਕਂ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਚ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੬) ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਧਰਤ੍ਤਂ ਵਣ੍ਣਿਤਂ, ਤਂ ਅਕੁਸਲਪ੍ਪਹਾਨਕੁਸਲਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਤੋ ਚ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਸੁਤਵਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੭)।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਧਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਮੁਪਪਰਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੋ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਛਨ੍ਦੋ ਜਾਯਤਿ, ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਉਸ੍ਸਹਤਿ, ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤੋ ਤੁਲਯਤਿ , ਤੁਲਯਨ੍ਤੋ ਪਦਹਤਿ ਪਦਹਨ੍ਤੋ ਕਾਯੇਨ ਚੇਵ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਅਤਿਵਿਜ੍ਝ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੩੨)।

ਅਪਿਚ ਅਗਾਰਿਕਬਾਹੁਸਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਯਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ, ਤਂ ਉਭਯਲੋਕਹਿਤਸੁਖਾਵਹਨਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਿਪ੍ਪਂ ਨਾਮ ਅਗਾਰਿਕਸਿਪ੍ਪਞ੍ਚ ਅਨਗਾਰਿਕਸਿਪ੍ਪਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਗਾਰਿਕਸਿਪ੍ਪਂ ਨਾਮ ਯਂ ਪਰੂਪਰੋਧਵਿਰਹਿਤਂ ਅਕੁਸਲਵਿਵਜ੍ਜਿਤਂ ਮਣਿਕਾਰਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਕਮ੍ਮਾਦਿਕਂ, ਤਂ ਇਧਲੋਕਤ੍ਥਾਵਹਨਤੋ ਮਙ੍ਗਲਂ। ਅਨਗਾਰਿਕਸਿਪ੍ਪਂ ਨਾਮ ਚੀਵਰਵਿਚਾਰਣਸਿਬ੍ਬਨਾਦਿਸਮਣਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਭਿਸਙ੍ਖਰਣਂ, ਯਂ ਤਂ ‘‘ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਿ ਕਿਂ ਕਰਣੀਯਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੫; ੩੬੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੭) ਨਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ, ਯਂ ‘‘ਨਾਥਕਰੋ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਉਭਯਲੋਕਹਿਤਸੁਖਾਵਹਨਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਨਯੋ ਨਾਮ ਅਗਾਰਿਕਵਿਨਯੋ ਚ ਅਨਗਾਰਿਕਵਿਨਯੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਗਾਰਿਕਵਿਨਯੋ ਨਾਮ ਦਸਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਿਰਮਣਂ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਅਸਂਕਿਲੇਸਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਆਚਾਰਗੁਣਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਚ ਉਭਯਲੋਕਹਿਤਸੁਖਾਵਹਨਤੋ ਮਙ੍ਗਲਂ। ਅਨਗਾਰਿਕਵਿਨਯੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਅਨਾਪਜ੍ਜਨਂ, ਸੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤੋ, ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਵਾ ਅਨਗਾਰਿਕਵਿਨਯੋ, ਸੋ ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਨੇਨ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸੁਭਾਸਿਤਾ ਵਾਚਾ ਨਾਮ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਦੋਸਵਿਰਹਿਤਾ। ਯਥਾਹ ‘‘ਚਤੂਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਾਚਾ ਸੁਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਸੁਭਾਸਿਤਸੁਤ੍ਤਂ)। ਅਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵਾਚਾ ਏਵ ਵਾ ਸੁਭਾਸਿਤਾ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਉਤ੍ਤਮਮਾਹੁ ਸਨ੍ਤੋ,
ਧਮ੍ਮਂ ਭਣੇ ਨਾਧਮ੍ਮਂ ਤਂ ਦੁਤਿਯਂ।
ਪਿਯਂ ਭਣੇ ਨਾਪ੍ਪਿਯਂ ਤਂ ਤਤਿਯਂ,
ਸਚ੍ਚਂ ਭਣੇ ਨਾਲਿਕਂ ਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੫੨)।

ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਭਯਲੋਕਹਿਤਸੁਖਾਵਹਨਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਯਂ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਏਤਂ ਅਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯੋ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਂ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨ ਪਰੇਸਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦਿਵਾਚਾ ਇਧ ਸੁਭਾਸਿਤਾ ਵਾਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਹਿ ਯਥਾ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੋ, ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਭਯਲੋਕਹਿਤਸੁਖਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਪਚ੍ਚਯਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਹ ਚ –

‘‘ਯਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਾਸਤਿ ਵਾਚਂ, ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਤ੍ਤਿਯਾ।
ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾਯ, ਸਾ ਵੇ ਵਾਚਾਨਮੁਤ੍ਤਮਾ’’ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੫੬)।

ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ, ਸਿਪ੍ਪਂ, ਵਿਨਯੋ ਸੁਸਿਕ੍ਖਿਤੋ, ਸੁਭਾਸਿਤਾ ਵਾਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਮਾਤਾਪਿਤੁਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬. ਇਦਾਨਿ **ਮਾਤਾਪਿਤੁਉਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਾਤੁ ਚ ਪਿਤੁ ਚਾਤਿ **ਮਾਤਾਪਿਤੁ। ਉਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਹਨੰ। ਪੁਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਦਾਰਾਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸ੍ਸ** ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨੰ **ਸਙ੍ਗਹੋ**। ਨ ਆਕੁਲਾ **ਅਨਾਕੁਲਾ**। ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਏਵ **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ**। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯੰ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – **ਮਾਤਾ** ਨਾਮ ਜਨਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ **ਪਿਤਾ। ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ** ਨਾਮ ਪਾਦਧੋਵਨਸਮ੍ਬਾਹਨੁਚ੍ਛਾਦਨਨ੍ਹਾਪਨੇਹਿ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਦਾਨੇਨ ਚ ਉਪਕਾਰਕਰਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਬਹੂਪਕਾਰਾ ਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾ, ਯੇ ਪੁਤ੍ਤਕੇ ਬਹਿ ਕੀਲਿਤ੍ਵਾ ਪੰਸੁਮਕ੍ਖਿਤਸਰੀਰਕੇ ਆਗਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪੰਸੁੰ ਪੁਞ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਥਕੰ ਉਪਸਿਙ੍ਘਾਯਨ੍ਤਾ ਪਰਿਚੁਮ੍ਬਨ੍ਤਾ ਚ ਸਿਨੇਹੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਵਸ੍ਸਸਤਮ੍ਪਿ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਸੀਸੇਨ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ ਪਤਿਕਾਰੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤੇ ਆਪਾਦਕਾ ਪੋਸਕਾ ਇਮਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਾਰੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਮ੍ਮਤਾ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸਮ੍ਮਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਇਧ ਪਸੰਸੰ, ਪੇਚ੍ਚ ਸਗ੍ਗਸੁਖਞ੍ਚ ਆਵਹਤਿ। ਤੇਨ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ, ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਰੇ।
ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਚ ਪੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਪਜਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾ॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਨੇ ਨਮਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਅਨ੍ਨੇਨ ਅਥ ਪਾਨੇਨ, ਵਤ੍ਥੇਨ ਸਯਨੇਨ ਚ।
ਉਚ੍ਛਾਦਨੇਨ ਨ੍ਹਾਪਨੇਨ, ਪਾਦਾਨੰ ਧੋਵਨੇਨ ਚ॥

''ਤਾਯ ਨੰ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯ, ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਪਣ੍ਡਿਤਾ।
ਇਧੇਵ ਨੰ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ, ਪੇਚ੍ਚ ਸਗ੍ਗੇ ਪਮੋਦਤੀ''ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੦੬; ਜਾ॰ ੨.੨੦.੧੮੧-੧੮੩)।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ** ਨਾਮ ਭਰਣਕਿਚ੍ਚਕਰਣਕੁਲਵੰਸਟ੍ਠਪਨਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧੰ, ਤੰ ਪਾਪਨਿਵਾਰਣਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਹਿਤਸੁਖਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

'''ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ ਭਤੋ ਨੇ ਭਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਿਚ੍ਚੰ ਨੇਸੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ , ਕੁਲਵੰਸੰ ਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਦਾਯਜ੍ਜੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਪੇਤਾਨੰ ਕਾਲਕਤਾਨੰ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਅਨੁਪ੍ਪਦਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੰ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਪਾਪਾ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣੇ ਨਿਵੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਸਿਪ੍ਪੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਤਿਰੂਪੇਨ ਦਾਰੇਨ ਸੰਯੋਜੇਨ੍ਤਿ, ਸਮਯੇ ਦਾਯਜ੍ਜੰ ਨਿਯ੍ਯਾਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੭)।

ਅਪਿਚ ਯੋ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਤੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ, ਸੀਲਸਮਾਦਾਪਨੇਨ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ, ਅਯੰ ਮਾਤਾਪਿਤੁਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਮਾਤਾਪਿਤੁਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਕਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਕਾਰਭੂਤੰ ਅਨੇਕੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਨੰ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਤੋ ਜਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਧੀਤਰੋਪਿ **ਪੁਤ੍ਤਾ**ਇਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਦਾਰਾ**ਤਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਭਰਿਯਾਨੰ ਯਾ ਕਾਚਿ ਭਰਿਯਾ। ਪੁਤ੍ਤਾ ਚ ਦਾਰਾ ਚ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੰ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸ੍ਸ। **ਸਙ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਨਨਾਦੀਹਿ ਉਪਕਾਰਕਰਣੰ। ਤੰ ਸੁਸੰਵਿਹਿਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਤਾਦਿਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਹਿਤਸੁਖਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੰ ਭਰਿਯਾਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਠਾਨੇਹਿ ਸਾਮਿਕੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ

ਭਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ ਸਮ੍ਮਾਨਨਾਯ, ਅਨਵਮਾਨਨਾਯ, ਅਨਤਿ ਚਰਿਯਾਯ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਸਾਮਿਕੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ ਭਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਸਾਮਿਕਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤਿ, ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਗਹਿਤਪਰਿਜਨਾ ਚ, ਅਨਤਿਚਾਰਿਨੀ ਚ, ਸਮ੍ਭਤਞ੍ਚ ਅਨੁਰਕ੍ਖਤਿ ਦਕ੍ਖਾ ਚ ਹੋਤਿ ਅਨਲਸਾ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇਸੂ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੯)।

ਅਯਂ ਵਾ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – **ਸਙ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਿਕਾਹਿ ਦਾਨਪਿਯਵਾਚਾਤ੍ਥਚਰਿਯਾਹਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇਸੁ ਪਰਿਬ੍ਬਯਦਾਨਂ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇਸੁ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਸ੍ਸਾਪਨਂ, ਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸੇਸੁ ਮਙ੍ਗਲਕਰਣਂ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਹਿਤਹੇਤੁਤੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਹਿਤਹੇਤੁਤੋ ਦੇਵਤਾਹਿਪਿ ਨਮਸ੍ਸਨੀਯਭਾਵਹੇਤੁਤੋ ਚ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ –

''ਯੇ ਗਹਟ੍ਠਾ ਪੁਞ੍ਞਕਰਾ, ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਉਪਾਸਕਾ।
ਧਮ੍ਮੇਨ ਦਾਰਂ ਪੋਸੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਮਾਤਲੀ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ਨਿ॰੧.੧.੨੬੪)।

ਅਨਾਕੁਲਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕਾਲਞ੍ਞੁਤਾਯ ਪਤਿਰੂਪਕਾਰਿਤਾਯ ਅਨਲਸਤਾਯ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਅਬ੍ਯਸਨੀਯਤਾਯ ਚ ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮਨਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਰਣਸਿਥਿਲਕਰਣਾਦਿਆਕੁਲਭਾਵਵਿਰਹਿਤਾ ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ। ਏਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਯਤ੍ਤਤਾਯ ਏਵਂ ਪਯੋਜਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਧਨਧਞ੍ਞਵੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

''ਪਤਿਰੂਪਕਾਰੀ ਧੁਰਵਾ, ਉਟ੍ਠਾਤਾ ਵਿਨ੍ਦਤੇ ਧਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬)।

''ਨ ਦਿਵਾ ਸੋਪ੍ਪਸੀਲੇਨ, ਰਤ੍ਤਿਮੁਟ੍ਠਾਨਦੇਸ੍ਸਿਨਾ।
ਨਿਚ੍ਚਂ ਮਤ੍ਤੇਨ ਸੋਣ੍ਡੇਨ, ਸਕ੍ਕਾ ਆਵਸਿਤੁਂ ਘਰਂ॥

''ਅਤਿਸੀਤਂ ਅਤਿਉਣ੍ਹਂ, ਅਤਿਸਾਯਮਿਦਂ ਅਹੁ।
ਇਤਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥਾ ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਮਾਣਵੇ॥

''ਯੋਧ ਸੀਤਞ੍ਚ ਉਣ੍ਹਞ੍ਚ, ਤਿਣਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ।
ਕਰਂ ਪੁਰਿਸਕਿਚ੍ਚਾਨਿ, ਸੋ ਸੁਖਂ ਨ ਵਿਹਾਯਤੀ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੩)।

''ਭੋਗੇ ਸਂਹਰਮਾਨਸ੍ਸ, ਭਮਰਸ੍ਸੇਵ ਇਰੀਯਤੋ।
ਭੋਗਾ ਸਨ੍ਨਿਚਯਂ ਯਨ੍ਤਿ, ਵਮ੍ਮਿਕੋਵੂਪਚੀਯਤੀ''ਤਿ॥ ਚ ਏਵਮਾਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੫)।

ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਮਾਤੁਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਿਤੁਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਅਨਾਕੁਲਾ ਚ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਂ ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ, ਮਾਤਾਪਿਤੁਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਏਕਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ। ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਮਾਤਾਪਿਤੁਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਦਾਨਞ੍ਚਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਇਦਾਨਿ **ਦਾਨਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੀਯਤੇ ਇਮਿਨਾਤਿ ਦਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਪਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪਾਦੀਯਤੀਤਿ ਵ੍ਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ, ਧਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਨਪੇਤਾ ਚਰਿਯਾ **ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ**। ਞਾਯਨ੍ਤੇ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਇਮੇ''ਤਿ **ਞਾਤਕਾ**। ਨ ਅਵਜ੍ਜਾਨਿ **ਅਨਵਜ੍ਜਾਨਿ,** ਅਨਿਨ੍ਦਿਤਾਨਿ ਅਗਰਹਿਤਾਨੀਤਿ ਵ੍ਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਂ ਵ੍ਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – **ਦਾਨਂ** ਨਾਮ ਪਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਸੁਬੁਦ੍ਧਿਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਅਨ੍ਨਾਦਿਦਸਦਾਨਵਤ੍ਥੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗਚੇਤਨਾ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਲੋਭੋ। ਅਲੋਭੇਨ ਹਿ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪਾਦੇਤਿ, ਤੇਨ ਵ੍ਤ੍ਤਂ ''ਦੀਯਤੇ ਇਮਿਨਾਤਿ ਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਬਹੁਜਨਪਿਯਮਨਾਪਤਾਦੀਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਨਂ ਫਲਵਿਸੇਸਾਨਂ ਅਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵ੍ਚ੍ਚਤਿ। ''ਦਾਯਕੋ, ਸੀਹ ਦਾਨਪਤਿ, ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੪) ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਦਾਨਂ ਨਾਮ ਦੁਵਿਧਂ ਆਮਿਸਦਾਨਂ, ਧਮ੍ਮਦਾਨਞ੍ਚ, ਤਤ੍ਥ **ਆਮਿਸਦਾਨਂ** ਵ੍ਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ। ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਸੁਖਾਵਹਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ ਹਿਤਕਾਮਤਾਯ ਦੇਸਨਾ **ਧਮ੍ਮਦਾਨਂ** , ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦਾਨਾਨਂ ਏਤਦੇਵ ਅਗ੍ਗਂ। ਯਥਾਹ –

''ਸਬ੍ਬਦਾਨਂ ਧਮ੍ਮਦਾਨਂ ਜਿਨਾਤਿ,
ਸਬ੍ਬਰਸਂ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਜਿਨਾਤਿ।
ਸਬ੍ਬਰਤਿਂ ਧਮ੍ਮਰਤਿ ਜਿਨਾਤਿ,
ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਂ ਜਿਨਾਤੀ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੫੪)।

ਤਤ੍ਥ ਆਮਿਸਦਾਨਸ੍ਸ ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਂ ਵ੍ਤ੍ਤਮੇਵ। ਧਮ੍ਮਦਾਨਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵ੍ਚ੍ਚਤਿ। ਵ੍ਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

''ਯਥਾ ਯਥਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚ ਹੋਤਿ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਚਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੬)।

ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ ਨਾਮ ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਚਰਿਯਾ। ਯਥਾਹ – ''ਤਿਵਿਧਾ ਖੋ ਗਹਪਤਯੋ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ ਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ ਸਗ੍ਗਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵ੍ਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਖੋ ਗਹਪਤਯੋ ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੯)।

ਞਾਤਕਾ ਨਾਮ ਮਾਤਿਤੋ ਵਾ ਪਿਤਿਤੋ ਵਾ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ। ਤੇਸਂ ਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਬ੍ਯਾਧਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਅਭਿਹਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪਂ ਆਗਤਾਨਂ ਯਥਾਬਲਂ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਧਨਧਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਪਸਂਸਾਦੀਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਸੁਗਤਿਗਮਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਨਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਂ ਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵ੍ਚ੍ਚਤਿ।

ਅਨਵਜ੍ਜਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਨਾਮ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਸਮਾਦਾਨਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਣਆਰਾਮਵਨਰੋਪਨਸੇਤੁਕਰਣਾਦੀਨਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਸੁਚਰਿਤਕਮ੍ਮਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਹਿਤਸੁਖਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵ੍ਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਵਿਸਾਖੇ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਉਪੋਸਥਂ ਉਪਵਸਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੪੩) ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਵੰ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਦਾਨਞ੍ਚ, ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ ਚ, ਞਾਤਕਾਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਅਨਵਜ੍ਜਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਦਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਆਰਤੀਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮. ਇਦਾਨਿ **ਆਰਤੀ ਵਿਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਰਤੀ**ਤਿ ਆਰਮਣੰ, **ਵਿਰਤੀ**ਤਿ ਵਿਰਮਣੰ, ਵਿਰਮਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਵਿਰਤਿ। **ਪਾਪਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਾ। ਮਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਮਜ੍ਜੰ, ਮਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪਾਨੰ ਮਜ੍ਜਪਾਨੰ, ਤਤੋ **ਮਜ੍ਜਪਾਨਾ**। ਸੰਯਮਨੰ **ਸੰਯਮੋ** ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨੰ **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ। ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯੰ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – **ਆਰਤਿ** ਨਾਮ ਪਾਪੇ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਮਨਸਾ ਏਵ ਅਨਭਿਰਤਿ। **ਵਿਰਤਿ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਵਿਰਮਣੰ, ਸਾ ਚੇਸਾ ਵਿਰਤਿ ਨਾਮ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ, ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤੀਤਿ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਤਿੰ ਵਾ ਕੁਲੰ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੰ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਚ ''ਨ ਮੇ ਏਤੰ ਪਤਿਰੂਪੰ, ਯ੍ਵਾਹੰ ਇਮੰ ਪਾਣੰ ਹਨੇਯ੍ਯੰ, ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਆਦਿਯੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਤਿ, ਅਯੰ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ** ਨਾਮ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ** ਨਾਮ, ਯਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤਿ** ਨਾਮ, ਯਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਭਯਾਨਿ ਵੇਰਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਾਪੰ** ਨਾਮ ਯੰ ਤੰ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੋ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ...ਪੇ॰... ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ...ਪੇ॰... ਮੁਸਾਵਾਦੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ –

> ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
> ਪਰਦਾਰਗਮਨਞ੍ਚੇਵ, ਨਪ੍ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪੫) –

ਏਵੰ ਗਾਥਾਯ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਅਕੁਸਲੰ, ਤਤੋ ਪਾਪਾ। ਸਬ੍ਬਾਪੇਸਾ ਆਰਤਿ ਚ ਵਿਰਤਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਭਯਵੇਰਪ੍ਪਹਾਨਾਦਿਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਖੋ, ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਮਜ੍ਜਪਾਨਾ ਸੰਯਮੋ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵੇਰਮਣਿਯਾ ਏਵੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮਜ੍ਜਪਾਯੀ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਮਾਤੁ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤਿ, ਪਿਤੁ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਗਰਹੰ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਅਪਰਾਪਰਿਯੇ ਉਮ੍ਮਾਦਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਮਜ੍ਜਪਾਨਾ ਪਨ ਸੰਯਮੋ ਤੇਸੰ ਦੋਸਾਨੰ ਵੂਪਸਮੰ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਗੁਣਸਮ੍ਪਦਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਯੰ ਮਜ੍ਜਪਾਨਾ ਸੰਯਮੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ** ਨਾਮ ''ਕੁਸਲਾਨੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾਯ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ, ਅਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ, ਅਨਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯਤਾ, ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਛਨ੍ਦਤਾ, ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ, ਅਨਾਸੇਵਨਾ, ਅਭਾਵਨਾ, ਅਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਨਨੁਯੋਗੋ, ਪਮਾਦੋ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਪਮਾਦੋ ਪਮਜ੍ਜਨਾ ਪਮਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤੰ, ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਮਾਦੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੮੪੬)। ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੁਸਲਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਅਮਤਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਚ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਤਤ੍ਥ ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ''ਤਿ ਚ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੬), ''ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਅਮਤੰ ਪਦ''ਨ੍ਤਿ ਚ, ਏਵਮਾਦਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੧) ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਸਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬੰ।

ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਪਾਪਾ ਵਿਰਤਿ, ਮਜ੍ਜਪਾਨਾ ਸਂਯਮੋ, ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋਤਿ ਤੀਣਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਆਰਤੀਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਗਾਰਵੋਚਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯. ਇਦਾਨਿ **ਗਾਰਵੋ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਗਾਰਵੋ**ਤਿ ਗਰੁਭਾਵੋ। **ਨਿਵਾਤੋ**ਤਿ ਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਤਾ। **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੋਸੋ । ਕਤਸ੍ਸ ਜਾਨਨਤਾ **ਕਤਞ੍ਞੁਤਾ। ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਖਣੇਨ ਸਮਯੇਨ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਵਨਂ **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ**। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – **ਗਾਰਵੋ** ਨਾਮ ਗਰੁਕਾਰਪ੍ਪਯੋਗਾਰਹੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਤਥਾਗਤਸਾਵਕਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਮਾਤਾਪਿਤੁਜੇਟ੍ਠਕਭਾਤਿਕਭਗਿਨੀਆਦੀਸੁ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਗਰੁਕਾਰੋ ਗਰੁਕਰਣਂ ਸਗਾਰਵਤਾ। ਸ ਚਾਯਂ ਗਾਰਵੋ ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਗਤਿਗਮਨਾਦੀਨਂ ਹੇਤੁ। ਯਥਾਹ –

> ''ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਂ ਗਰੁਂ ਕਰੋਤਿ, ਮਾਨੇਤਬ੍ਬਂ ਮਾਨੇਤਿ, ਪੂਜੇਤਬ੍ਬਂ ਪੂਜੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਏਵਂ ਸਮਤ੍ਤੇਨ ਏਵਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਕਾਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਚੇ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਾਜਾਯਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੯੫)।

ਯਥਾ ਚਾਹ – ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੩੩), ਤਸ੍ਮਾ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਨਿਵਾਤੋ ਨਾਮ ਨੀਚਮਨਤਾ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਯਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਹਤਮਾਨੋ ਨਿਹਤਦਪ੍ਪੋ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਕਚੋਲਸਦਿਸੋ ਛਿਨ੍ਨਵਿਸਾਣਉਸਭਸਮੋ ਉਦ੍ਧਟਦਾਠਸਪ੍ਪਸਮੋ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਹੋ ਸਖਿਲੋ ਸੁਖਸਮ੍ਭਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਨਿਵਾਤੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਯਸਾਦਿਗੁਣਪ੍ਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਹ ਚ ''ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਲਭਤੇ ਯਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੩)।

ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਸੋ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚੀਵਰੇ ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ, ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ। ਏਵਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਸੁ।

ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਪਭੇਦਵਣ੍ਣਨਾ – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੀਵਰਂ ਲਭਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਵਾ ਅਸੁਨ੍ਦਰਂ ਵਾ। ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਯਾਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਥ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਬਾਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਗਰੁਂ ਚੀਵਰਂ ਪਾਰੁਪਨ੍ਤੋ ਓਣਮਤਿ ਵਾ ਕਿਲਮਤਿ ਵਾ, ਸੋ ਸਭਾਗੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਲਹੁਕੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਪਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣੀਤਪਚ੍ਚਯਲਾਭੀ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਪਟ੍ਟਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਮਹਗ੍ਘਂ ਚੀਵਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਥੇਰਾਨਂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤੋ ਵਾ ਕੁਤੋਚਿ ਨਨ੍ਤਕਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਤਿ ਲੂਖਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ, ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਯਾਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਥ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਬਾਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਲੂਖਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਗਾਲ੍ਹਂ ਰੋਗਾਤਙ੍ਕਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਸਪ੍ਪਿਮਧੁਖੀਰਾਦੀਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ

ਹੋਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਪਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣੀਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਤਿ, ਸੋ ‘‘ਅਯਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਥੇਰਾਨਂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਪਣੀਤਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਵਿਨਾ ਅਯਾਪੇਨ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਅਨੁਰੂਪੋ’’ਤਿ ਤੇਸਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਿਸ੍ਸਕਾਹਾਰਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਂ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਥ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਬਾਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਵਾਤਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਨ੍ਤੋ ਅਤਿਵਿਯ ਪਿਤ੍ਤਰੋਗਾਦੀਹਿ ਆਤੁਰੀਯਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਾਪੁਣਨੇ ਸਵਾਤੇ ਸੀਤਲਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਪਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ ‘‘ਸੁਨ੍ਦਰਸੇਨਾਸਨਂ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਤ੍ਰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਨਿਦ੍ਦਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਨ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤੋ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਮੁਦਾਚਰਤੀ’’ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸਰੁਕ੍ਖਮੂਲਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨੇ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਲਭਤਿ ਹਰੀਤਕਂ ਵਾ ਆਮਲਕਂ ਵਾ। ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਯਾਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਲਦ੍ਧਸਪ੍ਪਿਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦਿਮ੍ਪਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਥ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਬਾਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਲੇਨਤ੍ਥਿਕੋ ਫਾਣਿਤਂ ਲਭਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਤੇਲੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ **ਯਥਾਬਲਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਅਪਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਾਜਨੇ ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਮਧੁਰਂ ‘‘ਗਣ੍ਹਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਦਿਚ੍ਛਸੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਚਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਞ੍ਞਤਰੇਨਪਿ ਬ੍ਯਾਧਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਥ ‘‘ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕਂ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਣ੍ਣਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ‘‘ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਤਤ੍ਥ ਤੇ ਯਾਵਜੀਵਂ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਕਰਣੀਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੨੮) ਚ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਚਤੁਮਧੁਰਭੇਸਜ੍ਜਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਪਰਮਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇ **ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋ**।

ਏਵਂਪਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋਪੇਸੋ ਸਨ੍ਤੋਸੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਮਹਿਚ੍ਛਤਾਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ, ਸੁਗਤਿਹੇਤੁਤੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵਤੋ, ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਾਦਿਭਾਵਹੇਤੁਤੋ ਚ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਆਹ ਚ –

‘‘ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤਿ,
ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨਾ’’ਤਿ॥ ਏਵਮਾਦਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੨)।

ਕਤਞ੍ਞੁਤਾ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸ ਵਾ ਬਹੁਸ੍ਸ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਕਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਭਾਵੇਨ ਜਾਨਨਤਾ। ਅਪਿਚ ਨੇਰਯਿਕਾਦਿਦੁਕ੍ਖਪਰਿਤ੍ਤਾਣਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਏਵ ਪਾਣੀਨਂ ਬਹੂਪਕਾਰਾਨਿ, ਤਤੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਕਾਰਾਨੁਸ੍ਸਰਣਤਾ ਕਤਞ੍ਞੁਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਪਸਂਸਨੀਯਾਦਿਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਹ ਚ ‘‘ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਯੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ ਯੋ ਚ ਕਤਞ੍ਞੂ ਕਤਵੇਦੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੦)।

ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਅਭਿਭੂਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਤੇਸਂ ਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ। ਅਪਰੇ ਆਹੁ ‘‘ਪਞ੍ਚਮੇ ਪਞ੍ਚਮੇ ਦਿਵਸੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਨਾਮ। ਯਥਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ‘ਪਞ੍ਚਾਹਿਕਂ ਖੋ ਪਨ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਮਾ’’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੭; ਮਹਾਵ॰ ੪੬੬)।

ਅਪਿਚ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਙ੍ਖਾਵਿਨੋਦਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਪਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ ''ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੮)। ਤਦੇਤਂ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਚਤੁਰਾਨਿਸਂਸਆਸਵਕ੍ਖਯਾਦਿਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਯਸ੍ਮਿਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੯)।

''ਸੋਤਾਨੁਗਤਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਨਿਸਂਸਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ''ਤਿ ਚ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੯੧)।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਸਮ੍ਮਾ ਭਾਵਿਯਮਾਨਾ ਸਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੪੭)।

ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਗਾਰਵੋ, ਨਿਵਾਤੋ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ, ਕਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਗਾਰਵੋ ਚਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਖਨ੍ਤੀਚਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਇਦਾਨਿ **ਖਨ੍ਤੀ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਖਮਨਂ **ਖਨ੍ਤਿ**। ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹਿਤਾਯ ਸੁਖਂ ਵਚੋ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਸੁਵਚੋ, ਸੁਵਚਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਸੋਵਚਸ੍ਸਂ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ**। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਮਣਾ। ਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੇਕ੍ਖਨਂ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਾਕਚ੍ਛਾ **ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾ**। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ। ਅਯਂ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – **ਖਨ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਅਧਿਵਾਸਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਸਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੇ ਵਧਬਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਾ ਵਿਹੇਸਨ੍ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਸੁਣਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਖਨ੍ਤਿਵਾਦੀ ਵਿਯ। ਯਥਾਹ –

''ਅਹੁ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਸਮਣੋ ਖਨ੍ਤਿਦੀਪਨੋ।
ਤਂ ਖਨ੍ਤਿਯਾਯੇਵ ਠਿਤਂ, ਕਾਸਿਰਾਜਾ ਅਛੇਦਯੀ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੪.੫੧)।

ਭਦ੍ਦਕਤੋ ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਪਰਾਧਾਭਾਵੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ। ਯਥਾਹ ਸੋ –

''ਸਚੇ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਨਾਪਰਨ੍ਤਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਕ੍ਕੋਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ 'ਭਦ੍ਦਕਾ ਵਤਿਮੇ ਸੁਨਾਪਰਨ੍ਤਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਸੁਭਦ੍ਦਕਾ ਵਤਿਮੇ ਸੁਨਾਪਰਨ੍ਤਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਯਂ ਮੇ ਨਯਿਮੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਹਾਰਂ ਦੇਨ੍ਤੀ'''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੯੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੮)।

ਯਾਯ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਸੀਨਮ੍ਪਿ ਪਸਂਸਨੀਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ ਸਰਭਙ੍ਗੋ ਇਸਿ –

‘‘ਕੋਧੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਨ ਕਦਾਚਿ ਸੋਚਤਿ,
ਮਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨੰ ਇਸਯੋ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।
ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਫਰੁਸੰ ਖਮੇਥ,
ਏਤੰ ਖਨ੍ਤਿੰ ਉਤ੍ਤਮਮਾਹੁ ਸਨ੍ਤੋ’’ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੬੪)।

ਦੇਵਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਸੰਸਨੀਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ –

‘‘ਯੋ ਹਵੇ ਬਲਵਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ।
ਤਮਾਹੁ ਪਰਮੰ ਖਨ੍ਤਿੰ, ਨਿਚ੍ਚੰ ਖਮਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲੋ’’ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੦-੨੫੧)।

ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਪਸੰਸਨੀਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਅਕ੍ਕੋਸੰ ਵਧਬਨ੍ਧਞ੍ਚ, ਅਦੁਟ੍ਠੋ ਯੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ।
ਖਨ੍ਤੀਬਲੰ ਬਲਾਣੀਕੰ, ਤਮਹੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੯੯)।

ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਖਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਞ੍ਚ ਇਧ ਵਣ੍ਣਿਤਾਨੰ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਗੁਣਾਨੰ ਅਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਨਾਮ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੰ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੰ ਵਾ ਗੁਣਦੋਸਚਿਨ੍ਤਨੰ ਵਾ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਵਿਯ ਆਦਰਞ੍ਚ ਗਾਰਵਞ੍ਚ ਨੀਚਮਨਤਞ੍ਚ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਸਾਧੂਤਿ ਵਚਨਕਰਣਤਾ। ਸਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿਪ੍ਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤੋ ਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਗੁਣਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਚ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਮਣਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਨਾਮ ਉਪਸਮਿਤਕਿਲੇਸਾਨੰ ਭਾਵਿਤਕਾਯਵਚੀਚਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਨੰ ਉਤ੍ਤਮਦਮਥਸਮਥਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੁਪਟ੍ਠਾਨਾਨੁਸ੍ਸਰਣਸ੍ਸਵਨਦਸ੍ਸਨੰ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਓਮਕਦੇਸਨਾਯ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਕਸ੍ਮਾ? ਬਹੂਪਕਾਰਤ੍ਤਾ। ਆਹ ਚ ‘‘ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਬਹੂਪਕਾਰੰ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੦੪)। ਯਤੋ ਹਿਤਕਾਮੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਰਦ੍ਵਾਰੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਦਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਥਾਬਲੰ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਨ ਪਤਿਮਾਨੇਤਬ੍ਬਾ। ਯਦਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਞ੍ਜਲਿੰ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਮਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵੰ ਦਸ੍ਸਨਮੂਲਕੇਨਪਿ ਹਿ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਅਨੇਕਾਨਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਰੋਗੋ ਵਾ ਦਾਹੋ ਵਾ ਉਸ੍ਸਦਾ ਵਾ ਪਿਲ਼ਕਾ ਵਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਸਸ੍ਸਿਰਿਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਰਤਨਵਿਮਾਨੇ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਮਣਿਕਵਾਟਸਦਿਸਾਨਿ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਕਪ੍ਪਮਤ੍ਤੰ ਦੇਵੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚੇਤੰ, ਯੰ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਜਾਤਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੇਨ ਸਮਣਦਸ੍ਸਨਮਯੇਨ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਏਵਰੂਪੰ ਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭਵੇਯ੍ਯ, ਯਤ੍ਥ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਕੇਵਲੰ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕੇਨ ਕਤਸ੍ਸ ਸਮਣਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

‘‘ਉਲੂਕੋ ਮਣ੍ਡਲਕ੍ਖਿਕੋ, ਵੇਦਿਯਕੇ ਚਿਰਦੀਘਵਾਸਿਕੋ।
ਸੁਖਿਤੋ ਵਤ ਕੋਸਿਯੋ ਅਯੰ, ਕਾਲੁਟ੍ਠਿਤੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਰੰ॥

‘‘ਮਯਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇ।
ਕਪ੍ਪਾਨੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਦੁਗ੍ਗਤੇਸੋ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ॥

‘‘ਸ ਦੇਵਲੋਕਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ, ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇਨ ਚੋਦਿਤੋ।
ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਨ੍ਤੁਵਾਣੋ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੋਤਿ ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ’’ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੪)।

ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾ ਨਾਮ ਪਦੋਸੇ ਵਾ ਪਚ੍ਚੂਸੇ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਸਾਕਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਯਧਰਾ ਵਿਨਯਂ, ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ, ਜਾਤਕਭਾਣਕਾ ਜਾਤਕਂ, ਅਟ੍ਠਕਥਿਕਾ ਅਟ੍ਠਕਥਂ, ਲੀਨੁਦ੍ਧਤਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਰੇਤਚਿਤ੍ਤਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਵਾ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਕਾਲੇ ਸਾਕਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾ। ਸਾ ਆਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਖਨ੍ਤਿ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਸਮਣਦਸ੍ਸਨਂ, ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਖਨ੍ਤੀ ਚਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਤਪੋਚਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਇਦਾਨਿ **ਤਪੋ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਪਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤਪਤੀਤਿ **ਤਪੋ।** ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਚਰਿਯਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਚਰਿਯਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,** ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ **ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਦਸ੍ਸਨਂ,** ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ, ਤਂ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਂ। ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਵਾਨਤੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ**। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – **ਤਪੋ** ਨਾਮ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਤਪਨਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ , ਕੋਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਾ ਤਪਨਤੋ ਵੀਰਿਯਂ, ਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਤਾਪੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਝਾਨਾਦਿਪ੍ਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨਾਮ ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿਸਮਣਧਮ੍ਮਸਾਸਨਮਗ੍ਗਾਨਮਧਿਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਹਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੨) ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਭਗਵਤਿ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਏਵਮਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੭) ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ। ‘‘ਨ ਤਾਵਾਹਂ, ਪਾਪਿਮ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਵ ਮੇ ਇਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਂ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੮੨੨; ਉਦਾ॰ ੫੧) ਸਾਸਨਂ। ‘‘ਅਯਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੬) ਮਗ੍ਗੋ। ਇਧ ਪਨ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਰਤੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਉਪਰੂਪਰਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨ ਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ ਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਵੀਤਿਕ੍ਕਮਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਇਧ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਞ੍ਚਗਤਿਵਾਨਨੇਨ ਵਾਨਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਤੇਨੇਤਂ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਏਵਮੇਸਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖਵਿਹਾਰਾਦਿਹੇਤੁਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਤਪੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਤਪੋ ਚਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਇਦਾਨਿ **ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਫੁਸਿਤਸ੍ਸ ਛੁਪਿਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਲੋਕੇ ਧਮ੍ਮਾ **ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ,** ਯਾਵ ਲੋਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਅਨਿਵਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੋ ਮਾਨਸਂ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਵਸ੍ਸ ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਾ। **ਨ ਕਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ। **ਅਸੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸੋਕਂ ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਸੋਕਸਲ੍ਲਂ। **ਵਿਰਜ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਰਜਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਰਜਂ। **ਖੇਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਯਂ ਨਿਰੁਪਦ੍ਦਵਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ ਅਯਂ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – **ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਸ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ** ਨਾਮ ਯਸ੍ਸ ਲਾਭਾਲਾਭਾਦੀਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੇਨਚਿ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵਾਵਹਨਤੋ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਸ੍ਸ ਚ ਏਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ? ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਸੇਲੋ ਯਥਾ ਏਕਗ੍ਘਨੋ, ਵਾਤੇਨ ਨ ਸਮੀਰਤਿ।
ਏਵਂ ਰੂਪਾ ਰਸਾ ਸਦ੍ਦਾ, ਗਨ੍ਧਾ ਫਸ੍ਸਾ ਚ ਕੇਵਲਾ॥

''ਇਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਨ ਪਵੇਧੇਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਨੋ।
ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ, ਵਯਞ੍ਚਸ੍ਸਾਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥ (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੪)।

ਅਸੋਕਂ ਨਾਮ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ''ਸੋਕੋ ਸੋਚਨਾ ਸੋਚਿਤਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਸੋਕੋ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੨੩੭) ਨਯੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੋਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਸੋਕਂ। ਕੇਚਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਪੁਰਿਮਪਦੇਨ ਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਯਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਸੋਕਂ, ਏਵਂ ਵਿਰਜਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਰਜਾਨਂ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਰਜਂ,** ਚਤੂਹਿ ਚ ਯੋਗੇਹਿ ਖੇਮਤ੍ਤਾ **ਖੇਮਂ,** ਯਤੋ ਏਤਂ ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਤਾਦਿਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵਾਵਹਨਤੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵਾਵਹਨਤੋ ਚ ਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਟ੍ਠਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਕਮ੍ਪਿਤਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਸੋਕਚਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਰਜਚਿਤ੍ਤਂ, ਖੇਮਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਭਾਵਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹੀਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਏਤਾਦਿਸਾਨੀਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਅਸੇਵਨਾ ਚ ਬਾਲਾਨਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਦਸਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸ ਮਹਾਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਏਤਾਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਥੁਨਨ੍ਤੋ **''ਏਤਾਦਿਸਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾਨਾ''**ਤਿ ਅਵਸਾਨਗਾਥਮਭਾਸਿ।

ਤਸ੍ਸਾਯ**ਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ - ਏਤਾਦਿਸਾਨੀ**ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਈਦਿਸਾਨਿ ਮਯਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਿ ਬਾਲਾਨੰ ਅਸੇਵਨਾਦੀਨਿ। **ਕਤ੍ਵਾਨਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਕਤ੍ਵਾਨ ਕਤ੍ਵਾ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨਞ੍ਞੰ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਮਪਰਾਜਿਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਸੁ ਏਕੇਨਾਪਿ ਅਪਰਾਜਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਸਯਮੇਵ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਰੇ ਪਰਾਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਮਕਾਰੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰਮਤ੍ਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੋਤ੍ਥਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤਾਦਿਸਾਨਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਮਾਰੇਹਿ ਅਪਰਾਜਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕੇਸੁ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਨਾਦੀਸੁ ਚ ਸੋਤ੍ਥਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਬਾਲਸੇਵਨਾਦੀਹਿ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਤੇਸੰ ਅਭਾਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਾ ਅਨੁਪਸਟ੍ਠਾ ਖੇਮਿਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਨਾਸਿਕੋ ਚੇਤ੍ਥ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਸੁਖਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੰ ਤੇਸੰ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਾਥਾਪਦੇਨ ਭਗਵਾ ਦੇਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਕਥੰ? ਏਵੰ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤ, ਯੇ ਏਤਾਦਿਸਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੋਤ੍ਥਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਬਾਲਾਨੰ ਅਸੇਵਨਾਦਿਅਟ੍ਠਤਿੰਸਵਿਧਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਏਤਾਦਿਸਕਾਰਕਾਨੰ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਪਵਰਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਹੀਤਿ।

ਏਵਞ੍ਚ ਭਗਵਤਾ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਦੇਵਤਾਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿੰਸੁ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਗਣਨਾ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਭਗਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਇਮੰ ਪਨ, ਆਨਨ੍ਦ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਙ੍ਗਲਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਅਥਸ੍ਸਾਹੰ ਅਟ੍ਠਤਿੰਸ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਅਭਾਸਿੰ, ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮੰ ਮਙ੍ਗਲਪਰਿਯਾਯੰ, ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਾਚੇਹੀ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਾਚੇਸਿ। ਤਯਿਦੰ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਆਭਤੰ ਯਾਵਜ੍ਜਤਨਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ‘‘ਏਵਮਿਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕੰ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞੰ ਪੁਥੁਭੂਤੰ ਯਾਵ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ ਏਤੇਸ੍ਵੇਵ ਮਙ੍ਗਲੇਸੁ ਞਾਣਪਰਿਚਯਪਾਟਵਤ੍ਥੰ ਅਯਮਾਦਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯੋਜਨਾ – ਏਵਮਿਮੇ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਕਾਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਬਾਲਜਨਸੇਵਨੰ ਪਹਾਯ, ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਪੂਜਨੇਯ੍ਯੇ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ, ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਯ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਚੋਦਿਯਮਾਨਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾ ਪਣਿਧਾਯ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਸਿਪ੍ਪਵਿਨਯੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਤਤ੍ਤਭਾਵਾ, ਵਿਨਯਾਨੁਰੂਪੰ ਸੁਭਾਸਿਤੰ ਭਾਸਮਾਨਾ, ਯਾਵ ਗਿਹਿਭਾਵੰ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਮਾਤਾਪਿਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪੋਰਾਣੰ ਇਣਮੂਲੰ ਵਿਸੋਧਯਮਾਨਾ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਸਙ੍ਗਹੇਨ ਨਵੰ ਇਣਮੂਲੰ ਪਯੋਜਯਮਾਨਾ, ਅਨਾਕੁਲਕਮ੍ਮਨ੍ਤਤਾਯ ਧਨਧਞ੍ਞਾਦਿਸਮਿਦ੍ਧਿੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਾ, ਦਾਨੇਨ ਭੋਗਸਾਰੰ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਜੀਵਿਤਸਾਰਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਞਾਤਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਕਜਨਹਿਤੰ ਅਨਵਜ੍ਜਕਮ੍ਮਨ੍ਤਤਾਯ ਪਰਜਨਹਿਤਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਾ, ਪਾਪਵਿਰਤਿਯਾ ਪਰੂਪਘਾਤੰ ਮਜ੍ਜਪਾਨਸੰਯਮੇਨ ਅਤ੍ਤੂਪਘਾਤਞ੍ਚ ਵਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ, ਵਡ੍ਢਿਤਕੁਸਲਤਾਯ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਓਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵੇ ਠਿਤਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੂਪਜ੍ਝਾਯਾਚਰਿਯਾਦੀਸੁ ਗਾਰਵੇਨ ਨਿਵਾਤੇਨ ਚ ਵਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤ੍ਵਾ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਗੇਧੰ ਪਹਾਯ, ਕਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਯੰ ਠਤ੍ਵਾ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਲੀਨਤੰ ਪਹਾਯ, ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਪਰਿਸ੍ਸਯੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾਯ ਸਨਾਥੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਸਮਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਯੋਗੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਕਙ੍ਖਾਟ੍ਠਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖੰ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਤਪੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਸਮਣਧਮ੍ਮਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਤਤੋ ਪਰਾ ਚ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਾ , ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਪਰਿਯਾਯੰ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਯੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤੋ ਵਿਯ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠੀਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨਚਿਤ੍ਤਾ ਅਸੋਕਾ ਵਿਰਜਾ ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਏਕੇਨਪਿ ਅਪਰਾਜਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੋਤ੍ਥਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਏਤਾਦਿਸਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾਨ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਮਪਰਾਜਿਤਾ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੋਤ੍ਥਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਮਙ੍ਗਲਮੁਤ੍ਤਮ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨੰ

ਇਦਾਨਿ **ਯਾਨੀਧ ਭੂਤਾਨੀ**ਤਿਏਵਮਾਦਿਨਾ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨੰ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਤਿਤ੍ਥੇਨ ਨਦਿਤਲ਼ਾਕਾਦੀਸੁ ਸਲਿਲਜ੍ਝੋਗਾਹਣਮਿਵ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਨਿਦਾਨੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਜ੍ਝੋਗਾਹਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ –

‘‘ਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਯਦਾ ਯਤ੍ਥ, ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੰ ਇਮੰ ਨਯੰ।
ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾਨ ਏਤਸ੍ਸ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨੰ’’॥

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਰਕ੍ਖਾ ਅਕਲ੍ਯਾਣਕਰਣਕਲ੍ਯਾਣਾਕਰਣਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚ ਆਸਵਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਇਮਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ ਪਰਾਰਕ੍ਖੰ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚ ਆਸਵਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤੰ ਸਾਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਸਿਯਾਤਿ।

ਇਦੰ ਤਾਵਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨੰ।

ਵੇਸਾਲਿਵਤ੍ਥੁ

ਇਦਾਨਿ **‘‘ਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਯਦਾ ਯਤ੍ਥ, ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ**’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਹ ‘‘ਕੇਨ ਪਨੇਤੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਕਦਾ ਕਤ੍ਥ, ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਇਦਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਸਾਵਕਾਦੀਹਿ। ਤਞ੍ਚ ਯਦਾ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਉਪਦ੍ਦਵੇਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਾਯ ਵੇਸਾਲਿਯਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀਹਿ ਰਾਜਗਹਤੋ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿੰ ਆਨੀਤੋ, ਤਦਾ ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਤੇਸੰ ਉਪਦ੍ਦਵਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਤੇਸੰ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਵੇਸਾਲਿਵਤ੍ਥੁਤੋ ਪਭੁਤਿ ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ **ਵਣ੍ਣਨਾ** – ਬਾਰਾਣਸਿਰਞ੍ਞੋ ਕਿਰ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਗਬ੍ਭੋ ਸਣ੍ਠਾਸਿ, ਸਾ ਤੰ ਞਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਦੇਸਿ, ਰਾਜਾ ਗਬ੍ਭਪਰਿਹਾਰੰ ਅਦਾਸਿ। ਸਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਗਬ੍ਭਾ ਗਬ੍ਭਪਰਿਪਾਕਕਾਲੇ ਵਿਜਾਯਨਘਰੰ ਪਾਵਿਸਿ। ਪੁਞ੍ਞਵਤੀਨੰ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਗਬ੍ਭਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਚ ਤਾਸੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ, ਤੇਨ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਅਲਤ੍ਤਕਪਟਲਬਨ੍ਧੁਜੀਵਕਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸੰ ਮੰਸਪੇਸਿੰ ਵਿਜਾਯਿ। ਤਤੋ ‘‘ਅਞ੍ਞਾ ਦੇਵਿਯੋ ਸੁਵਣ੍ਣਬਿਮ੍ਬਸਦਿਸੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਵਿਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਮਹੇਸੀ ਮੰਸਪੇਸਿਨ੍ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਤੋ ਮਮ ਅਵਣ੍ਣੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਵਣ੍ਣਭਯੇਨ ਤੰ ਮੰਸਪੇਸਿੰ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਭਾਜਨੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਮੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਲਞ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਾਪੇਸਿ। ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਛਡ੍ਡਿਤਮਤ੍ਤੇ ਦੇਵਤਾ ਆਰਕ੍ਖੰ ਸੰਵਿਦਹਿੰਸੁ। ਸੁਵਣ੍ਣਪਟ੍ਟਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਜਾਤਿਹਿਙ੍ਗੁਲਕੇਨ ‘‘ਬਾਰਾਣਸਿਰਞ੍ਞੋ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਯਾ ਪਜਾ’’ਤਿ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਿੰਸੁ। ਤਤੋ ਤੰ ਭਾਜਨੰ ਊਮਿਭਯਾਦੀਹਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤੰ ਗਙ੍ਗਾਸੋਤੇਨ ਪਾਯਾਸਿ।

ਤੇਨ ਚ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਤਾਪਸੋ ਗੋਪਾਲਕੁਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗਙ੍ਗਾਤੀਰੇ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਪਾਤੋਵ ਗਙ੍ਗੰ ਓਤਰਨ੍ਤੋ ਭਾਜਨੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪੰਸੁਕੂਲਸਞ੍ਞਾਯ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤੰ ਅਕ੍ਖਰਪਟ੍ਟਕੰ ਰਾਜਮੁਦ੍ਦਿਕਾਲਞ੍ਛਨਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਮੰਸਪੇਸਿੰ ਅਦ੍ਦਸ , ਦਿਸ੍ਵਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ ‘‘ਸਿਯਾ ਗਬ੍ਭੋ, ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਪੂਤਿਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ। ਤੰ ਅਸ੍ਸਮੰ ਨੇਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧੇ ਓਕਾਸੇ ਠਪੇਸਿ। ਅਥ ਅਡ੍ਢਮਾਸਚ੍ਚਯੇਨ ਦ੍ਵੇ ਮੰਸਪੇਸਿਯੋ ਅਹੇਸੁੰ। ਤਾਪਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਾਧੁਤਰੰ ਠਪੇਸਿ, ਤਤੋ ਪੁਨ ਅਡ੍ਢਮਾਸਚ੍ਚਯੇਨ ਏਕਮੇਕਿਸ੍ਸਾ ਪੇਸਿਯਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਸੀਸਾਨਮਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਪਿਲ਼ਕਾ ਉਟ੍ਠਹਿੰਸੁ। ਤਾਪਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਾਧੁਤਰੰ ਠਪੇਸਿ। ਅਥ ਅਡ੍ਢਮਾਸਚ੍ਚਯੇਨ ਏਕਾ ਮੰਸਪੇਸਿ ਸੁਵਣ੍ਣਬਿਮ੍ਬਸਦਿਸੋ ਦਾਰਕੋ, ਏਕਾ ਦਾਰਿਕਾ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਸੁ ਤਾਪਸਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ।

ਅਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕਤੋ ਚਸ੍ਸ ਖੀਰਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਚ ਖੀਰਭਤ੍ਤਂ ਲਭਤਿ, ਸੋ ਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਖੀਰਂ ਦਾਰਕਾਨਂ ਮੁਖੇ ਆਸਿਞ੍ਚਤਿ। ਤੇਸਂ ਯਂ ਯਂ ਉਦਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਮਣਿਭਾਜਨਗਤਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਅਹੇਸੁਂ। ਅਪਰੇ ਪਨਾਹੁ ''ਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ ਵਿਯ ਨੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਲੀਨਾ ਛਵਿ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਤੇ ਨਿਚ੍ਛਵਿਤਾਯ ਵਾ ਲੀਨਚ੍ਛਵਿਤਾਯ ਵਾ **ਲਿਚ੍ਛਵੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ।

ਤਾਪਸੋ ਦਾਰਕੇ ਪੋਸੇਨ੍ਤੋ ਉਸ੍ਸੂਰੇ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ, ਅਤਿਦਿਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਞਤ੍ਵਾ ਗੋਪਾਲਕਾ ਆਹਂਸੁ, ''ਭਨ੍ਤੇ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਦਾਰਕਪੋਸਨਂ ਪਲਿਬੋਧੋ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਦਾਰਕੇ ਦੇਥ, ਮਯਂ ਪੋਸੇਸ੍ਸਾਮ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ। ਤਾਪਸੋ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿ। ਗੋਪਾਲਕਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਓਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਧਜਪਟਾਕਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੂਰਿਯੇਹਿ ਵਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ ਅਸ੍ਸਮਂ ਆਗਤਾ। ਤਾਪਸੋ ''ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਾ ਦਾਰਕਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਵਡ੍ਢੇਥ, ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਂ ਕਰੋਥ, ਪਞ੍ਚਗੋਰਸੇਨ ਰਾਜਾਨਂ ਤੋਸੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਭਾਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਥ, ਤਤ੍ਥ ਕੁਮਾਰਂ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਾਰਕੇ ਅਦਾਸਿ। ਤੇ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਦਾਰਕੇ ਨੇਤ੍ਵਾ ਪੋਸੇਸੁਂ।

ਦਾਰਕਾ ਵੁਡ੍ਢਿਮਨ੍ਵਾਯ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਾ ਵਿਵਾਦਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇ ਗੋਪਾਲਦਾਰਕੇ ਹਤ੍ਥੇਨਪਿ ਪਾਦੇਨਪਿ ਪਹਰਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਰੋਦਨ੍ਤਿ। ''ਕਿਸ੍ਸ ਰੋਦਥਾ''ਤਿ ਚ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ''ਇਮੇ ਨਿਮ੍ਮਾਤਾਪਿਤਿਕਾ ਤਾਪਸਪੋਸਿਤਾ ਅਮ੍ਹੇ ਅਤੀਵ ਪਹਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਤੇਸਂ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ''ਇਮੇ ਦਾਰਕਾ ਅਞ੍ਞੇ ਦਾਰਕੇ ਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਮੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ ਇਮੇ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਕਿਰ ਸੋ ਪਦੇਸੋ ''ਵਜ੍ਜੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਿਯੋਜਨਸਤਂ ਪਰਿਮਾਣੇਨ। ਅਥ ਤਂ ਪਦੇਸਂ ਗੋਪਾਲਕਾ ਰਾਜਾਨਂ ਤੋਸੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕਂ ਕੁਮਾਰਂ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਅਕਂਸੁ। ਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਾਰਿਕਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਾਰੇਯ੍ਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਤਿਕਂ ਅਕਂਸੁ ''ਨ ਬਾਹਿਰਤੋ ਦਾਰਿਕਾ ਆਨੇਤਬ੍ਬਾ, ਇਤੋ ਦਾਰਿਕਾ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਠਮਸਂਵਾਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦਾਰਕਾ ਜਾਤਾ ਧੀਤਾ ਚ ਪੁਤ੍ਤੋ ਚ, ਏਵਂ ਸੋਲ਼ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਜਾਤਾ। ਤਤੋ ਤੇਸਂ ਦਾਰਕਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਾਨਂ ਆਰਾਮੁਯ੍ਯਾਨਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਗਹੇਤੁਂ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤਂ ਤਂ ਨਗਰਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੇਨ ਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੇਨ ਪਾਕਾਰੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਂਸੁ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਿਸਾਲੀਕਤਤ੍ਤਾ **ਵੇਸਾਲੀ**ਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮਂ ਜਾਤਂ। ਇਦਂ **ਵੇਸਾਲਿਵਤ੍ਥੁ**।

ਭਗਵਤੋ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ

ਅਯਂ ਪਨ ਵੇਸਾਲੀ ਭਗਵਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਇਦ੍ਧਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਹੋਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਰਾਜੂਨਂਯੇਵ ਸਤ੍ਤ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਰਾਜਾਨੋ ਅਹੇਸੁਂ। ਤਥਾ ਯੁਵਰਾਜਸੇਨਾਪਤਿਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪ੍ਪਭੁਤੀਨਂ । ਯਥਾਹ –

> ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਵੇਸਾਲੀ ਇਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਫੀਤਾ ਚ ਬਹੁਜਨਾ ਆਕਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸੁਭਿਕ੍ਖਾ ਚ, ਸਤ੍ਤ ਚ ਪਾਸਾਦਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਪਾਸਾਦਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਪਾਸਾਦਾ, ਸਤ੍ਤ ਚ ਕੂਟਾਗਾਰਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਕੂਟਾਗਾਰਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਕੂਟਾਗਾਰਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਚ ਆਰਾਮਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਆਰਾਮਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਆਰਾਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਚ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੨੬)।

ਸਾ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਾ ਅਹੋਸਿ ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਿਕਾ ਦੁਸ੍ਸਸ੍ਸਾ। ਪਠਮਂ ਦੁਗ੍ਗਤਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਰਨ੍ਤਿ , ਤੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿ। ਮਤਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਕੁਣਪਗਨ੍ਧੇਨ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਂਸੁ, ਤਤੋ ਬਹੁਤਰਾ ਮਰਨ੍ਤਿ। ਤਾਯ ਪਟਿਕੂਲਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਹਿਵਾਤਰੋਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ਇਤਿ ਤੀਹਿ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਅਮਨੁਸ੍ਸਰੋਗਭਯੇਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ ਵੇਸਾਲਿਨਗਰਵਾਸਿਨੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਆਹਂਸੁ, ''ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਤਿਵਿਧਂ ਭਯਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਰਾਜਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟਾ ਏਵਰੂਪਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਂ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਮਞ੍ਞੇ ਅਧਮ੍ਮਿਕਤ੍ਤੇਨ ਤਂ ਏਤਰਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਥਾਗਾਰੇ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ''ਮਯ੍ਹਂ ਅਧਮ੍ਮਿਕਭਾਵਂ ਵਿਚਿਨਥਾ''ਤਿ ਆਹ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਂ ਪਵੇਣਿਂ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ।

ਤਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਦੋਸਮਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਇਦਂ ਭਯਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕਥਂ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਚ੍ਚੇ ਛ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਅਪਦਿਸਿਂਸੁ ‘‘ਏਤੇਹਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਵੂਪਸਮੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਹਂਸੁ – ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ ਕਿਰ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਤੇਨ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਭਯਾਨਿ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਤੇ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਹਂ ਪਨ ਸੋ ਭਗਵਾ ਏਤਰਹਿ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਪੇਸਿਤੋ ਨ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਅਥਾਪਰੇ ਆਹਂਸੁ – ‘‘ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾ, ਕਿਸ੍ਸ ਨਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਸੋ ਪਨ ਭਗਵਾ ਏਤਰਹਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਰਾਜਾ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ, ਸੋ ਆਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਦਦੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ ਰਾਜਾਨਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਨੇਯ੍ਯਾਮਾ’’ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਲਿਚ੍ਛਵਿਰਾਜਾਨੋ ਮਹਤਾ ਬਲਕਾਯੇਨ ਪਹੂਤਂ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਪੇਸਿਂਸੁ ‘‘ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਨੇਥਾ’’ਤਿ। ਤੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਨਿਵੇਦੇਤ੍ਵਾ, ‘‘ਮਹਾਰਾਜ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਨਗਰਂ ਪੇਸੇਹੀ’’ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਰਾਜਾ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿ, ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇਯੇਵ ਜਾਨਾਥਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਨਗਰੇ ਤੀਣਿ ਭਯਾਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ, ਸਚੇ ਭਗਵਾ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸੋਤ੍ਥਿ ਨੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ਭਗਵਾ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਾ ਰਕ੍ਖਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲਾਨਂ ਫਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ। ਅਥ ਰਾਜਾ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਵਾਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਭਗਵਤਾ ਵੇਸਾਲਿਗਮਨਂ ਅਧਿਵਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਨਗਰੇ ਘੋਸਨਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਹ – ‘‘ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਥ ਵੇਸਾਲਿਗਮਨ’’ਨ੍ਤਿ? ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਾਵ ਆਗਮੇਥ, ਯਾਵ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਯਾਦੇਮੀਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਚ ਗਙ੍ਗਾਯ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਭੂਮਿਂ ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨੇ ਯੋਜਨੇ ਵਿਹਾਰਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਗਮਨਕਾਲਂ ਪਟਿਵੇਦੇਸਿ। ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ ਪਾਯਾਸਿ। ਰਾਜਾ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣੇਹਿ ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਜਾਣੁਮਤ੍ਤਂ ਓਕਿਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਧਜਪਟਾਕਪੁਣ੍ਣਘਟਕਦਲਿਆਦੀਨਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਦ੍ਵੇ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਾਨਿ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਏਕਮੇਕਂ ਉਕ੍ਖਿਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਵਾਰੇਨ ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪੂਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਦਾਨਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਦਿਵਸੇਹਿ ਗਙ੍ਗਾਤੀਰਂ ਨੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਨਾਵਂ ਅਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੇਸਾਲਿਕਾਨਂ ਸਾਸਨਂ ਪੇਸੇਸਿ ‘‘ਆਗਤੋ ਭਗਵਾ, ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਂ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ। ਤੇ ‘‘ਦਿਗੁਣਂ ਪੂਜਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਵੇਸਾਲਿਯਾ ਚ ਗਙ੍ਗਾਯ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਤਿਯੋਜਨਭੂਮਿਂ ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਾਨਿ ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਗਙ੍ਗਾਤੀਰਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਂਸੁ।

ਅਥ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਦ੍ਵੇ ਨਾਵਾਯੋ ਸਙ੍ਘਟੇਤ੍ਵਾ ਮਣ੍ਡਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਦਾਮਾਦੀਹਿ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਰਤਨਮਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ, ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਿ। ਪਞ੍ਚ ਸਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂਪਿ ਨਾਵਂ ਆਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਰਾਜਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਲਪ੍ਪਮਾਣਂ ਉਦਕਂ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਯਾਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਾਵਾਹਂ ਇਧੇਵ ਗਙ੍ਗਾਤੀਰੇ ਵਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤੋ। ਉਪਰਿ ਦੇਵਤਾ ਯਾਵ ਅਕਨਿਟ੍ਠਭਵਨਾ ਪੂਜਂ ਅਕਂਸੁ। ਹੇਟ੍ਠਾਗਙ੍ਗਾਨਿਵਾਸਿਨੋ ਕਮ੍ਬਲਸ੍ਸਤਰਾਦਯੋ ਨਾਗਰਾਜਾਨੋ ਪੂਜਂ ਅਕਂਸੁ। ਏਵਂ ਮਹਤਿਯਾ ਪੂਜਾਯ ਭਗਵਾ ਯੋਜਨਮਤ੍ਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੇਸਾਲਿਕਾਨਂ ਸੀਮਨ੍ਤਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ।

ਤਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਰਾਜਾਨੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੇਨ ਕਤਪੂਜਾਯ ਦਿਗੁਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਗਲਪ੍ਪਮਾਣੇ ਉਦਕੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਚ੍ਛਿਂਸੁ। ਤੇਨੇਵ ਖਣੇਨ ਤੇਨ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਭਾਵਿਨਦ੍ਧਨ੍ਧਕਾਰਵਿਸਟਕੂਟੋ ਗਲਗਲਾਯਨ੍ਤੋ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਮਹਾਮੇਘੋ ਵੁਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਭਗਵਤਾ ਪਠਮਪਾਦੇ ਗਙ੍ਗਾਤੀਰੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਪੋਕ੍ਖਰਵਸ੍ਸਂ ਵਸ੍ਸਿ। ਯੇ ਤੇਮੇਤੁਕਾਮਾ, ਤੇ ਏਵ ਤੇਮੇਨ੍ਤਿ, ਅਤੇਮੇਤੁਕਾਮਾ ਨ ਤੇਮੇਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਜਾਣੁਮਤ੍ਤਂ ਊਰੁਮਤ੍ਤਂ ਕਟਿਮਤ੍ਤਂ ਗਲਪ੍ਪਮਾਣਂ ਉਦਕਂ ਵਹਤਿ, ਸਬ੍ਬਕੁਣਪਾਨਿ ਉਦਕੇਨ ਗਙ੍ਗਂ ਪਵੇਸਿਤਾਨਿ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਭੂਮਿਭਾਗੋ ਅਹੋਸਿ।

ਲਿਚ੍ਛਵਿਰਾਜਾਨੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਯੋਜਨੇ ਯੋਜਨੇ ਵਾਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਦਾਨਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਤੀਹਿ ਦਿਵਸੇਹਿ ਦਿਗੁਣਂ ਪੂਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵੇਸਾਲਿਂ ਨਯਿਂਸੁ। ਵੇਸਾਲਿਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਭਗਵਤਿ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦੇਵਸਙ੍ਘਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਆਗਚ੍ਛਿ। ਮਹੇਸਕ੍ਖਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਲਾਯਿਂਸੁ। ਭਗਵਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਇਮਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬਲਿਕਮ੍ਮੂਪਕਰਣਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲਿਚ੍ਛਵਿਰਾਜਕੁਮਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵੇਸਾਲਿਯਾ ਤਿਪਾਕਾਰਨ੍ਤਰੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਂ ਅਭਾਸਿ। ‘‘ਏਵਂ ਕੇਨ ਪਨੇਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਦਾ, ਕਤ੍ਥ, ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਵੇਸਾਲਿਵਤ੍ਥੁਤੋ ਪਭੁਤਿ ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ।

ਏਵਂ ਭਗਵਤੋ ਵੇਸਾਲਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਦਿਵਸੇਯੇਵ ਵੇਸਾਲਿਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਤੇਸਂ ਉਪਦ੍ਦਵਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਮਿਦਂ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਭਾਸਮਾਨੋ ਭਗਵਤੋ ਪਤ੍ਤੇਨ ਉਦਕਮਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬਨਗਰਂ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਨ੍ਤੋ ਅਨੁਵਿਚਰਿ। ਯਂ **ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਏਵ ਥੇਰੇਨ ਯੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਲਾਤਾ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਭਿਤ੍ਤਿਪ੍ਪਦੇਸਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਤੇ ਚਤੂਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਪਲਾਯਿਂਸੁ, ਦ੍ਵਾਰਾਨਿ ਅਨੋਕਾਸਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ। ਤਤੋ ਏਕਚ੍ਚੇ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਓਕਾਸਂ ਅਲਭਮਾਨਾ ਪਾਕਾਰਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਤਾ। ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਗਤਮਤ੍ਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਗਤ੍ਤੇਸੁ ਰੋਗੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ। ਤੇ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਥੇਰਂ ਪੂਜੇਸੁਂ। ਮਹਾਜਨੋ ਨਗਰਮਜ੍ਝੇ ਸਨ੍ਥਾਗਾਰਂ ਸਬ੍ਬਗਨ੍ਧੇਹਿ ਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਆਨੇਸਿ।

ਭਗਵਾ ਸਨ੍ਥਾਗਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋਪਿ ਖੋ ਰਾਜਾਨੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਪਤਿਰੂਪੇ ਪਤਿਰੂਪੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਸਕ੍ਕੋਪਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦੇਵਲੋਕੇਸੁ ਦੇਵਪਰਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪਨਿਸੀਦਿ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਦੇਵਾ, ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋਪਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਸਾਲਿਂ ਅਨੁਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਰਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਸਾਲਿਨਗਰਵਾਸੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਤਦੇਵ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਂ ਅਭਾਸੀਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਯਾ **‘‘ਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਦਾ ਯਤ੍ਥ, ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਂ ਇਮਂ ਨਯਂ। ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾਨਾ**’’ਤਿ ਮਾਤਿਕਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਯਾਨੀਧਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ‘‘ਏਤਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ** ਆਰਬ੍ਭਤੇ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਆਦਿਤੋ ਪਞ੍ਚੇਵ ਗਾਥਾ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸੇਸਾ ਪਰਿਤ੍ਤਕਰਣਸਮਯੇ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨਾ’’ਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਕਿਂ ਨੋ ਇਮਾਯ ਪਰਿਕ੍ਖਾਯ, ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ।

ਯਾਨੀਧ ਭੂਤਾਨੀਤਿ ਪਠਮਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਯਾਨੀ**ਤਿ ਯਾਦਿਸਾਨਿ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾਨਿ ਵਾ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾਨਿ ਵਾ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਭੂਤਾਨੀ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਭੂਤਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਭੂਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੬੯) ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ। ‘‘ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਥਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੧) ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ। ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਹਾਭੂਤਾ ਹੇਤੂ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੬) ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਪਥਵੀਧਾਤ੍ਵਾਦਿਰੂਪੇ। ‘‘ਯੋ ਚ ਕਾਲਘਸੋ ਭੂਤੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੯੦) ਖੀਣਾਸਵੇ। ‘‘ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਭੂਤਾ ਲੋਕੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੦) ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ। ‘‘ਭੂਤਗਾਮਪਾਤਬ੍ਯਤਾਯਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੯੦) ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕੇ। ‘‘ਭੂਤਂ ਭੂਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩) ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸਮਾਗਤਾਨੀਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਿ। **ਭੁਮ੍ਮਾਨੀ**ਤਿ ਭੂਮਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ। ਵਾ-ਇਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨੇ। ਤੇਨ ਯਾਨੀਧ ਭੁਮ੍ਮਾਨਿ ਵਾ ਭੂਤਾਨਿ ਸਮਾਗਤਾਨੀਤਿ ਇਮਮੇਕੰ ਵਿਕਪ੍ਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੰ ਕਾਤੁੰ **"ਯਾਨਿ ਵ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ"**ਤਿ ਆਹ। ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਵਾ ਯਾਨਿ ਭੂਤਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਇਧ ਸਮਾਗਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਾਮਤੋ ਯਾਵ ਅਕਨਿਟ੍ਠੰ, ਤਾਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਭੂਤਾਨਿ ਆਕਾਸੇ ਪਾਤੁਭੂਤਵਿਮਾਨੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਭੂਤਾਨੀ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਿਨੇਰੁਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ਭੂਮਿਯੰ ਰੁਕ੍ਖਲਤਾਦੀਸੁ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾਨਿ ਪਥਵਿਯਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਭੂਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਭੂਮਿਯੰ ਭੂਮਿਪਟਿਬਦ੍ਧੇਸੁ ਚ ਰੁਕ੍ਖਲਤਾਪਬ੍ਬਤਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਭੁਮ੍ਮਾਨਿ ਭੂਤਾਨੀ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਅਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨਿ ''ਭੁਮ੍ਮਾਨਿ ਵਾ ਯਾਨਿ ਵ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ''ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਏਕੇਨ ਪਦੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸਬ੍ਬੇਵ ਭੂਤਾ ਸੁਮਨਾ ਭਵਨ੍ਤੁ"**ਤਿ ਆਹ। **ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਾ। **ਏਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ, ਏਕਮ੍ਪਿ ਅਨਪਨੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਭੂਤਾ**ਤਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ। **ਸੁਮਨਾ ਭਵਨ੍ਤੁ**ਤਿ ਸੁਖਿਤਮਨਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਭਵਨ੍ਤੁ। **ਅਥੋਪੀ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਯੋਜਨਤ੍ਥੰ ਵਾਕ੍ਯੋਪਾਦਾਨੇ ਨਿਪਾਤਦ੍ਵਯੰ। **ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਭਾਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਾਵਹੰ ਮਮ ਦੇਸਨੰ ਸੁਣਨ੍ਤੁ।

ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ''ਯਾਨੀਧ ਭੂਤਾਨਿ ਸਮਾਗਤਾਨੀ''ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਵਚਨੇਨ ਭੂਤਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਭੁਮ੍ਮਾਨਿ ਵਾ ਯਾਨਿ ਵ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ''ਸਬ੍ਬੇਵ ਭੂਤਾ''ਤਿ ਪੁਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸੁਮਨਾ ਭਵਨ੍ਤੁ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਆਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ''ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਪਰਤੋਘੋਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਸੁ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ਗਾਥੰ ਸਮਾਪੇਸਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹੀਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨. **ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਭੂਤਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਗਾਥਾ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਵਚਨੰ। **ਭੂਤਾ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਵਚਨੰ। **ਨਿਸਾਮੇਥਾ**ਤਿ ਸੁਣਾਥ। **ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਾ। ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ? ਯਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਦਿਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਸਮ੍ਪਦਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥੰ ਇਧ ਸਮਾਗਤਾ, ਨ ਨਟਨਚ੍ਚਨਾਦਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਭੂਤਾ ਨਿਸਾਮੇਥ ਸਬ੍ਬੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਸੁਮਨਾ ਭਵਨ੍ਤੁ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਸੁਣਨ੍ਤੁ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਤੇਸੰ ਸੁਮਨਭਾਵੰ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸੋਤੁਕਮ੍ਯਤਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਹ ''ਯਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਸੁਮਨਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਸਯਸੁਦ੍ਧੀਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸੋਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਰਤੋਘੋਸਪਦਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧੀਹਿ ਚ ਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਭੂਤਾ ਨਿਸਾਮੇਥ ਸਬ੍ਬੇ''ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯੰ ਪੁਰਿਮਗਾਥਾਯ ਅਨ੍ਤੇ ''ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਅਪਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ ''ਯਸ੍ਮਾ ਮਮ ਭਾਸਿਤੰ ਨਾਮ ਅਤਿਦੁਲ੍ਲਭੰ ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਣਪਰਿਵਜ੍ਜਿਤਸ੍ਸ ਖਣਸ੍ਸ ਦੁਲ੍ਲਭਤ੍ਤਾ, ਅਨੇਕਾਨਿਸੰਸਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਕਰੁਣਾਗੁਣੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਞ੍ਚਾਹੰ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ 'ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਭਾਸਿਤ'ਨ੍ਤਿ ਅਵੋਚੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਭੂਤਾ ਨਿਸਾਮੇਥ ਸਬ੍ਬੇ''ਤਿ। ਇਦੰ ਇਮਿਨਾ ਗਾਥਾਪਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਏਵਮੇਤੰ ਕਾਰਣੰ ਨਿਰੋਪੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਸਿਤਨਿਸਾਮਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਾਮੇਤਬ੍ਬੰ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ **"ਮੇਤ੍ਤੰ ਕਰੋਥ ਮਾਨੁਸਿਯਾ ਪਜਾਯਾ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਾਯੰ ਤੀਹਿ ਉਪਦ੍ਦਵੇਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ ਮਾਨੁਸੀ ਪਜਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਮਾਨੁਸਿਯਾ ਪਜਾਯ ਮੇਤ੍ਤੰ ਮਿਤ੍ਤਭਾਵੰ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਥਾਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਮਾਨੁਸਿਕੰ ਪਜ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥਾਸਮ੍ਭਵਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞੇ ਅਤ੍ਥੰ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ, ਸੋਪਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ – ਨਾਹੰ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਬਲੇਨ ਵਦਾਮਿ, ਅਪਿ ਤੁ ਯੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਮਾਨੁਸਿਯਾ ਪਜਾਯ ਹਿਤਤ੍ਥੰ ਵਦਾਮਿ ''ਮੇਤ੍ਤੰ ਕਰੋਥ ਮਾਨੁਸਿਯਾ ਪਜਾਯਾ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ –

''ਯੇ ਸਤ੍ਤਸਣ੍ਡੰ ਪਥਵਿੰ ਵਿਜੇਤ੍ਵਾ,

ਰਾਜਿਸਯੋ ਯਜਮਾਨਾਨੁਪਰਿਯਗਾ।
ਅਸ੍ਸਮੇਧੰ ਪੁਰਿਸਮੇਧੰ,
ਸਮ੍ਮਾਪਾਸੰ ਵਾਜਪੇਯਜੰ ਨਿਰਗ੍ਗਲੰ॥

‘‘ਮੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਭਾਵਿਤਸ੍ਸ,
ਕਲਮ੍ਪਿ ਤੇ ਨਾਨੁਭਵਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਿਂ।
ਏਕਮ੍ਪਿ ਚੇ ਪਾਣਮਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ,
ਮੇਤ੍ਤਾਯਤਿ ਕੁਸਲੋ ਤੇਨ ਹੋਤਿ॥

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਾਣੇ ਮਨਸਾਨੁਕਮ੍ਪੀ, ਪਹੂਤਮਰਿਯੋ ਪਕਰੋਤਿ ਪੁਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੨੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧) –

ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਾਦਸਾਨਿਸਂਸਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਯੇ ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਤੇਸਂ ਮੇਤ੍ਤਾ ਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

‘‘ਦੇਵਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਤੋ ਪੋਸੋ, ਸਦਾ ਭਦ੍ਰਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥ (ਉਦਾ॰ ੭੬; ਮਹਾਵ॰ ੨੮੬) –

ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯੇਸੁ ਕਯਿਰਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਰੋਥ ਮਾਨੁਸਿਯਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਉਪਕਾਰਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤੋ ਚ ਹਰਨ੍ਤਿ ਯੇ ਬਲਿਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਨੇ ਰਕ੍ਖਥ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਟ੍ਠਕਮ੍ਮਾਦੀਹਿਪਿ ਦੇਵਤਾ ਕਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਚ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦੇਵਤਾ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਿਵਾ ਬਲਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕਾਲਪਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਬਲਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਵਾ ਦਤ੍ਵਾ ਆਰਕ੍ਖਦੇਵਤਾ ਉਪਾਦਾਯ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵਤਾਨਂ ਪਤ੍ਤਿਦਾਨਨਿਯ੍ਯਾਤਨੇਨ ਦਿਵਾ ਬਲਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਛਤ੍ਤਾਰੋਪਨਦੀਪਮਾਲਾਯ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦੀਨਿ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਿਦਾਨਨਿਯ੍ਯਾਤਨੇਨ ਚ ਰਤ੍ਤਿਂ ਬਲਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਥਂ ਨ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ? ਯਤੋ ਏਵਂ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤੋ ਚ ਤੁਮ੍ਹੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਯੇ ਬਲਿਂ, **ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਨੇ ਰਕ੍ਖਥ;** ਤਸ੍ਮਾ ਬਲਿਕਮ੍ਮਕਰਣਾਪਿ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਰਕ੍ਖਥ ਗੋਪਯਥ, ਅਹਿਤਂ ਨੇਸਂ ਅਪਨੇਥ, ਹਿਤਂ ਉਪਨੇਥ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕਤਞ੍ਞੁਭਾਵਂ ਹਦਯੇ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਾਤਿ।

ਯਂਕਿਞ੍ਚੀਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਏਵਂ ਦੇਵਤਾਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਉਪਕਾਰਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਉਪਦ੍ਦਵਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਚ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥਂ **“ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਿਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਯਂਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਵਸੇਨ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੋਹਾਰੂਪਗਂ। **ਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਵਿਤ੍ਤਿਂ ਜਨੇਤੀਤਿ ਵਿਤ੍ਤਂ। **ਇਧ** ਵਾਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਹੁਰਂ** ਵਾਤਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਵਸੇਸਲੋਕਂ, ਤੇਨ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਸਬ੍ਬਲੋਕਗ੍ਗਹਣੇ ਪਤ੍ਤੇ ‘‘ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਵਾ’’ਤਿ ਪਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚ ਸਗ੍ਗੇ ਚ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵੋਹਾਰੂਪਗਂ ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਰਿਭੋਗੂਪਗਞ੍ਚ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਵੇਲ਼ੁਰਿਯਪਵਾਲ਼ਲੋਹਿਤਙ੍ਕਮਸਾਰਗਲ੍ਲਾਦਿਕਂ, ਯਞ੍ਚ ਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਵਾਲੁਕਤ੍ਥਤਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਰਤਨਮਯਵਿਮਾਨੇਸੁ ਅਨੇਕਯੋਜਨਸਤਵਿਤ੍ਥਤੇਸੁ ਭਵਨੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਵਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। **ਸਗ੍ਗੇਸੁ** ਵਾਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੇਸੁ। ਤੇ ਹਿ ਸੋਭਨੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਜੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸਗ੍ਗਾ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਗ੍ਗਾਤਿਪਿ ਸਗ੍ਗਾ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਸਸਾਮਿਕਂ ਵਾ

ਅਸਾਮਿਕਂ ਵਾ। **ਰਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਤਿਂ ਨਯਤਿ ਵਹਤਿ ਜਨਯਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ ਰਤਨਂ। ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਂ ਮਹਗ੍ਘਂ ਅਤੁਲਂ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨੋਮਸਤ੍ਤੁਪਰਿਭੋਗਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਯਥਾਹ –

> ''ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਂ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਅਤੁਲਂ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਂ।
> ਅਨੋਮਸਤ੍ਤੁਪਰਿਭੋਗਂ, ਰਤਨਂ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਅਤਪ੍ਪਕਂ। ਏਵਂ ਇਮਿਨਾ ਗਾਥਾਪਦੇਨ ਯਂ ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਅਨੇਕਯੋਜਨਸਤਪ੍ਪਮਾਣਸਬ੍ਬਰਤਨਮਯਵਿਮਾਨਸੁਧਮ੍ਮਵੇਜਯਨ੍ਤਪ੍ਪਭੁਤੀਸੁ ਸਸਾਮਿਕਂ, ਯਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਵਿਰਹੇਨ ਅਪਾਯਮੇਵ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸੁਞ੍ਞਵਿਮਾਨਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਅਸਾਮਿਕਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪਥਵਿਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਹਿਮਵਨ੍ਤਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਮਸਾਮਿਕਂ ਰਤਨਂ, ਤਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ।

ਨ ਨੋ ਸਮਂ ਅਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤੇਨਾਤਿ **ਨ**-ਇਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇ। **ਨੋ**-ਇਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ। **ਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਲ੍ਯਂ। **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। **ਤਥਾਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੇਨ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯਂ ਏਤਂ ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਰਤਨਞ੍ਚ ਪਕਾਸਿਤਂ, ਏਤ੍ਥ ਏਕਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨੇਨ ਸਦਿਸਂ ਰਤਨਂ ਨੇਵਤ੍ਥਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਤਂ **ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਂ,** ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਮਣਿਰਤਨਞ੍ਚ, ਯਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਮਹਾਜਨੋ ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਕੋਚਿ ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਕ੍ਖਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਭੂਤਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਜਨੋ ਚਕ੍ਕਰਤਨਮਣਿਰਤਨਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ ਪੂਜੇਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਵਰਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਪਤ੍ਥਿਤਪਤ੍ਥਿਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਏਕਚ੍ਚਂ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਰਤਨਂ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨੇਨ ਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਂ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਰਤਨਂ। ਤਥਾਗਤੇ ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨ ਤੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਅਞ੍ਞਂ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਸਿਨੇਰੁਮਤ੍ਤੇਨ ਰਤਨਦਾਮੇਨ ਤਥਾਗਤਂ ਪੂਜੇਸਿ, ਯਥਾਬਲਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਕੋਸਲਰਾਜਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਾਦਯੋ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿਕੋਟਿਧਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸੋਕਮਹਾਰਾਜਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਵਿਹਾਰਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਾਨਂ। ਅਪਿਚ ਕਸ੍ਸਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸਾਪਿ ਜਾਤਿਬੋਧਿਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਟਿਮਾਚੇਤਿਯਾਦੀਨਿ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਗਰੁਕਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ਭਗਵਤੋ। ਏਵਂਚਿਤ੍ਤੀਕਤਟ੍ਠੇਨਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸਮਂ ਰਤਨਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਤਥਾ ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ **ਮਹਗ੍ਘਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਂ**। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਕਾਸਿਕਂ ਵਤ੍ਥਂ। ਯਥਾਹ – ''ਜਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਸਿਕਂ ਵਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਞ੍ਚ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੦), ਤਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨੇਨ ਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਮਹਗ੍ਘਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਂ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਰਤਨਂ। ਤਥਾਗਤੋ ਹਿ ਯੇਸਂ ਪਂਸੁਕੂਲਮ੍ਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਸੋਕਰਞ੍ਞੋ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘਤਾਯ। ਏਵਂ ਮਹਗ੍ਘਤਾਵਚਨੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਦੋਸਾਭਾਵਸਾਧਕਂ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ –

> ''ਯੇਸਂ ਖੋ ਪਨ ਸੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘਤਾਯ ਵਦਾਮਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਸਿਕਂ ਵਤ੍ਥਂ ਮਹਗ੍ਘਂ, ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੦)।

ਏਵਂ ਮਹਗ੍ਘਟ੍ਠੇਨਪਿ ਤਥਾਗਤਸਮਂ ਰਤਨਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਤਥਾ ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ **ਅਤੁਲਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਂ**। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ **ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਇਨ੍ਦਨੀਲਮਣਿਮਯਨਾਭਿ ਸਤ੍ਤਰਤਨਮਯਸਹਸ੍ਸਾਰਂ ਪਵਾਲ਼ਮਯਨੇਮਿ ਰਤ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਮਯਸਨ੍ਧਿ, ਯਸ੍ਸ ਦਸਨ੍ਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਅਰਾਨਮੁਪਰਿ ਏਕਂ ਮੁਣ੍ਡਾਰਂ ਹੋਤਿ ਵਾਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਕਰਣਤ੍ਥਂ, ਯੇਨ ਕਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਕੁਸਲਪ੍ਪਤਾਲ਼ਿਤਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਤੂਰਿਯਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਨਾਭਿਯਾ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਦ੍ਵੇ

ਸੀਹਮੁਖਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਸਕਟਚਕ੍ਕਸ੍ਸੇਵ ਸੁਸਿਰੰ। ਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕਾਰੇਤਾ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਤੁਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਯੰ ਰਾਜਾ ਦਸਵਿਧੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇ ਸੀਸੰਨ੍ਹਾਤੋ ਉਪੋਸਥਿਕੋ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਵਰਗਤੋ ਸੀਲਾਨਿ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੰ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯੰ ਵਿਯ ਚ ਉਟ੍ਠੇਨ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਯੋਜਨਤੋ ਵਣ੍ਣੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਯੰ ਮਹਾਜਨੇਨ ''ਦੁਤਿਯੋ ਮਞ੍ਞੇ ਚਨ੍ਦੋ ਸੂਰਿਯੋ ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕੋਤੂਹਲਜਾਤੇਨ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੰ ਨਗਰਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਸ੍ਸ ਪਾਚੀਨਪਸ੍ਸੇ ਨਾਤਿਉਚ੍ਚੰ ਨਾਤਿਨੀਚੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਪੂਜੇਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਕ੍ਖਾਹਤੰ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਤਦੇਵ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨੰ **ਹਤ੍ਥਿਰਤਨੰ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬਸੇਤੋ ਰਤ੍ਤਪਾਦੋ ਸਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਵੇਹਾਸਙ੍ਗਮੋ ਉਪੋਸਥਕੁਲਾ ਵਾ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਕੁਲਾ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਪੋਸਥਕੁਲਾ ਚ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਜੇਟ੍ਠੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਕੁਲਾ ਸਬ੍ਬਕਨਿਟ੍ਠੋ ਸਿਕ੍ਖਿਤਸਿਕ੍ਖੋ ਦਮਥੂਪੇਤੋ, ਸੋ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨੰ ਪਰਿਸੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੰ ਅਨੁਸੰਯਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇਪਾਤਰਾਸਮੇਵ ਸਕੰ ਰਾਜਧਾਨਿੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ।

ਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨੰ **ਅਸ੍ਸਰਤਨੰ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬਸੇਤੋ ਰਤ੍ਤਪਾਦੋ ਕਾਲ਼ਸੀਸੋ ਮੁਞ੍ਜਕੇਸੋ ਵਲਾਹਕਸ੍ਸਰਾਜਕੁਲਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਸਦਿਸਮੇਵ।

ਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨੰ **ਮਣਿਰਤਨੰ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਹੋਤਿ ਮਣਿ ਵੇਲ਼ੁਰਿਯੋ ਸੁਭੋ ਜਾਤਿਮਾ ਅਟ੍ਠੰਸੋ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤੋ ਆਯਾਮਤੋ ਚਕ੍ਕਨਾਭਿਸਦਿਸੋ, ਵੇਪੁਲ੍ਲਪਬ੍ਬਤਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਰਞ੍ਞੋ ਧਜਗ੍ਗੰ ਗਤੋ ਯੋਜਨੰ ਓਭਾਸੇਤਿ, ਯਸ੍ਸੋਭਾਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ''ਦਿਵਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਕੁਨ੍ਥਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨੰ **ਇਤ੍ਥਿਰਤਨੰ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਕਤਿਅਗ੍ਗਮਹੇਸੀ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਤੋ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਮਦ੍ਦਰਾਜਕੁਲਤੋ ਵਾ, ਅਤਿਦੀਘਤਾਦਿਛਦੋਸਵਿਵਜ੍ਜਿਤਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਮਾਨੁਸਵਣ੍ਣੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਵਣ੍ਣੰ, ਯਸ੍ਸਾ ਰਞ੍ਞੋ ਸੀਤਕਾਲੇ ਉਣ੍ਹਾਨਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਣ੍ਹਕਾਲੇ ਸੀਤਾਨਿ, ਸਤਧਾ ਫੋਟਿਤ ਤੂਲਪਿਚੁਨੋ ਵਿਯ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਤੋ ਚਨ੍ਦਨਗਨ੍ਧੋ ਵਾਯਤਿ, ਮੁਖਤੋ ਉਪ੍ਪਲਗਨ੍ਧੋ, ਪੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਾਯਿਨਿਤਾਦਿਅਨੇਕਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਚ ਹੋਤਿ।

ਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨੰ **ਗਹਪਤਿਰਤਨੰ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਕਤਿਕਮ੍ਮਕਾਰੋ ਸੇਟ੍ਠਿ, ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ ਦਿਬ੍ਬੰ ਚਕ੍ਖੁ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਯੋਜਨਮਤ੍ਤੇ ਨਿਧਿੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਸਾਮਿਕਮ੍ਪਿ ਸਸਾਮਿਕਮ੍ਪਿ, ਸੋ ਰਾਜਾਨੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰੇਤਿ ''ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਤ੍ਵੰ, ਦੇਵ, ਹੋਹਿ, ਅਹੰ ਤੇ ਧਨੇਨ ਧਨਕਰਣੀਯੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ।

ਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਮਾਨੰ **ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨੰ** ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਕਤਿਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ। ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ ਅਤਿਰੇਕਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਹਪਗ੍ਗਹਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਰਾਜਾਨੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰੇਤਿ ''ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਤ੍ਵੰ, ਦੇਵ, ਹੋਹਿ, ਅਹੰ ਤੇ ਰਜ੍ਜੰ ਅਨੁਸਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਯੰ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪੰ ਅਤੁਲਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨੰ, ਯਸ੍ਸ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਘੋ ਕਾਤੁੰ ''ਸਤੰ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸੰ ਵਾ ਅਗ੍ਘਤਿ ਕੋਟਿੰ ਵਾ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਰਤਨਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨੇਨ ਸਮੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਅਤੁਲਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨੰ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਰਤਨੰ। ਤਥਾਗਤੋ ਹਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੀਲਤੋ ਵਾ ਸਮਾਧਿਤੋ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਤੋ ਕੇਨਚਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ''ਏਤ੍ਤਕਗੁਣੋ ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਸਮੋ ਵਾ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਵਾ''ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ। ਏਵੰ ਅਤੁਲਟ੍ਠੇਨਪਿ ਤਥਾਗਤਸਮੰ ਰਤਨੰ ਨਤ੍ਥਿ।

ਤਥਾ ਯਮ੍ਪਿ ਤੰ **ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨੰ,** ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ ਦੁਲ੍ਲਭਪਾਤੁਭਾਵੋ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਰਤਨਾਨਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨੇਨ ਸਮੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨੰ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਰਤਨੰ, ਕੁਤੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਆਦੀਨੰ

ਰਤਨਤ੍ਤਂ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਪਿ ਕਪ੍ਪੇ ਤਥਾਗਤਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਵ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੇ –

> ‘‘ਦੇਵਤਾ, ਆਨਨ੍ਦ, ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ‘ਦੂਰਾ ਚ ਵਤਮ੍ਹ ਆਗਤਾ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਤਥਾਗਤਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਅਜ੍ਜੇਵ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਯਾਮੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਪੁਰਤੋ ਠਿਤੋ ਓਵਾਰੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਮਯਂ ਲਭਾਮ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਕਾਲੇ ਤਥਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ’’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੦)।

ਏਵਂ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸਮਂ ਰਤਨਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਤਥਾ ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ **ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਂ**। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਰਤਨਾਦਿ ਤਞ੍ਹਿ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਧਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਭੂਮਿਕਪਾਸਾਦਵਰਤਲੇ ਵਸਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚਣ੍ਡਾਲਵੇਨਨੇਸਾਦਰਥਕਾਰਪੁਕ੍ਕੁਸਾਦੀਨਂ ਨੀਚਕੁਲਿਕਾਨਂ ਓਮਕਪੁਰਿਸਾਨਂ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਪਿ ਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤਸ੍ਸ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਪੂਰਿਤਦਸਵਿਧਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਂਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਂ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਰਤਨਂ। ਤਥਾਗਤੋ ਹਿ ਲੋਕੇ ਓਮਕਸਤ੍ਤਸਮ੍ਮਤਾਨਂ ਅਨੁਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਾਨਂ ਪੂਰਣਕਸ੍ਸਪਾਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਪਿ ਅਪਰਿਭੋਗੋ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਯਪਿ ਗਾਥਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਰਹਤ੍ਤਮਧਿਗਨ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਨਂ ਬਾਹਿਯਦਾਰੁਚੀਰਿਯਪ੍ਪਭੁਤੀਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਮਹਾਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤਾਨਂ ਮਹਾਸਾਵਕਾਨਂ ਪਰਿਭੋਗੋ, ਤੇ ਹਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਸਵਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਦੀਨਿ ਸਾਧੇਨ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਟ੍ਠੇਨਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸਮਂ ਰਤਨਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ **ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਂ**। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਂ ਰਞ੍ਞੋ ਰਤਿਂ ਜਨੇਤਿ। ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿ ਵਾਮੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣਭਿਙ੍ਕਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਤਿ ‘‘ਪਵਤ੍ਤਤੁ ਭਵਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ, ਅਭਿਵਿਜਿਨਾਤੁ ਭਵਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ ਵਿਯ ਤੂਰਿਯਂ ਮਧੁਰਸ੍ਸਰਂ ਨਿਚ੍ਛਰਨ੍ਤਂ ਆਕਾਸੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ , ਅਨ੍ਵਦੇਵ ਰਾਜਾ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿ ਚਕ੍ਕਾਨੁਭਾਵੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾਯ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਨਾਤਿਉਚ੍ਚਂ ਨਾਤਿਨੀਚਂ ਉਚ੍ਚਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗੇਨ, ਨੀਚਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਉਪਰਿਭਾਗੇਨ, ਰੁਕ੍ਖੇਸੁ ਪੁਪ੍ਫਫਲਪਲ੍ਲਵਾਦਿਪਣ੍ਣਾਕਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾਨਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ‘‘ਏਹਿ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਪਰਮਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰੇਨ ਆਗਤੇ ਪਟਿਰਾਜਾਨੋ ‘‘ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਰਾਜਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋ ਵਾ ਦਿਵਾਸੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਆਕਾਸਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਾਦਿਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕ੍ਖਮੇ ਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਅਕ੍ਖਾਹਤਂ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਪੁਨ ਰਞ੍ਞੋ ਗਮਨਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਿਕਾਪਿ ਪਰਿਸਾ ਆਕਾਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ । ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹਨ੍ਤੇ ਉਦਕਂ ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਂ ਅਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਤ੍ਤੀਕਤਂ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਮਹਾਜਨੋ ਯਥਾਕਾਮਂ ਸਤ੍ਤ ਰਤਨਾਨਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪੁਨ ਰਾਜਾ ਸੁਵਣ੍ਣਭਿਙ੍ਕਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਮ ਰਜ੍ਜ’’ਨ੍ਤਿ ਉਦਕੇਨ ਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੇਨਾ ਪੁਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਚ੍ਛਤੋ, ਰਾਜਾ ਮਜ੍ਝੇ। ਚਕ੍ਕਰਤਨੇਨ ਓਸਕ੍ਕਿਤੋਸਕ੍ਕਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਉਦਕਂ ਪਰਿਪੂਰਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ਦਕ੍ਖਿਣਪਚ੍ਛਿਮੁਤ੍ਤਰੇਪਿ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਏਵਂ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਂ ਅਨੁਸਂਯਾਯਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਤਿਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਂ ਆਕਾਸਂ ਆਰੋਹਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਵਿਜਿਤਵਿਜਯੋ ਪਞ੍ਚਸਤਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਣ੍ਡਲਂ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਂ, ਤਥਾ

ਅਟ੍ਠਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਣ੍ਡਲਂ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਂ, ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਣ੍ਡਲਂਯੇਵ ਅਪਰਗੋਯਾਨਂ, ਦਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਣ੍ਡਲਂ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਞ੍ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਮਹਾਦੀਪਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਏਕਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਸੁਫੁਲ੍ਲਪੁਣ੍ਡਰੀਕਵਨਂ ਵਿਯ ਓਲੋਕੇਤਿ। ਏਵਂ ਓਲੋਕਯਤੋ ਚਸ੍ਸ ਅਨਪ੍ਪਕਾ ਰਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਰਞ੍ਞੋ ਰਤਿਂ ਜਨੇਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਰਤਨਂ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਰਤਨਂ, ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਏਤਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ? ਤਥਾਗਤੋ ਹਿ ਯਸ੍ਸਾ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਰਤਿਯਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਜਨਿਤਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਤਿ ਸਙ੍ਖਮ੍ਪਿ ਕਲਮ੍ਪਿ ਕਲਭਾਗਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਤਤੋਪਿ ਰਤਿਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਞ੍ਚ ਪਣੀਤਤਰਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਵਾਦਪ੍ਪਟਿਕਰਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਰਤਿਂ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਰਤਿਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਰਤਿਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਰਤਿਂ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਰਤਿਂ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਰਤਿਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਫਲਰਤਿਞ੍ਚ ਜਨੇਤਿ। ਏਵਂ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸਮਂ ਰਤਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

ਅਪਿਚ ਰਤਨਂ ਨਾਮੇਤਂ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਮਵਿਞ੍ਞਾਣਕਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਂ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਮਣਿਰਤਨਞ੍ਚ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿ, ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਂ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਾਦਿਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਂ। ਏਵਂ ਦੁਵਿਧੇ ਚੇਤ੍ਥ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਰਤਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ । ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਂ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਦਿਰਤਨਂ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨਂ ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਾਦੀਨਂ ਅਲਙ੍ਕਾਰਤ੍ਥਾਯ ਉਪਨੀਯਤਿ।

ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਰਤਨਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਰਤਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸਰਤਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਰਤਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਰਤਨਸ੍ਸ ਓਪਵਯ੍ਹਂ ਹੋਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧਂ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ, ਪੁਰਿਸਰਤਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸਰਤਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਪੁਰਿਸਰਤਨਸ੍ਸ ਪਰਿਚਾਰਿਕਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਪੁਰਿਸਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧਂ ਅਗਾਰਿਕਰਤਨਂ, ਅਨਗਾਰਿਕਰਤਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਗਾਰਿਕਰਤਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਅਗਾਰਿਕਰਤਨੇਸੁ ਅਗ੍ਗੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਪਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤਂ ਅਨਗਾਰਿਕਰਤਨਂ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਮਾਨੁਸਿਕਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਏਵਂ ਅਨਗਾਰਿਕਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧਂ ਅਰਿਯਪੁਥੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। ਅਰਿਯਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧਂ ਸੇਖਾਸੇਖਵਸੇਨ। ਅਸੇਖਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧਂ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸਮਥਯਾਨਿਕਵਸੇਨ। ਸਮਥਯਾਨਿਕਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧਂ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਮਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਗੁਣਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਰਤਨਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਰਤਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਗੁਣਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸਦਿਸਾਪਿ ਹਿ ਅਨੇਕਸਤਾ ਸਾਵਕਾ ਏਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨਂ ਸਤਭਾਗਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪੇਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਰਤਨਤੋਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਰਤਨਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਗੁਣਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਹਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਘਟੇਨ੍ਤਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਏਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨਂ ਨੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਨ ਕਲਂ ਨ ਕਲਭਾਗਂ ਉਪੇਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਪਦਾ ਵਾ...ਪੇ॰... ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ੫.੩੨; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦)। ਏਵਂ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਥਾਗਤਸਮਂ ਰਤਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – "**ਨ ਨੋ ਸਮਂ ਅਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤੇਨਾ**"ਤਿ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਰਤਨੇਹਿ ਅਸਮਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਉਪਦ੍ਦਵਵੂਪਸਮਤ੍ਥਂ ਨੇਵ ਜਾਤਿਂ ਨ ਗੋਤ੍ਤਂ ਨ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯਂ ਨ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਦਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਅਵੀਚਿਮੁਪਾਦਾਯ ਭਵਗ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਲੋਕੇ ਸੀਲਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨਸ੍ਸ ਅਸਦਿਸਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ "**ਇਦਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧੇ ਰਤਨਂ ਪਣੀਤਂ, ਏਤੇਨ ਸਚ੍ਚੇਨ ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਹੋਤੂ**"ਤਿ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਇਦਮ੍ਪਿ ਇਧ ਵਾ ਹੁਰੰ ਵਾ ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਵਾ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਰਤਨੰ ਵਾ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਅਸਮਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੇ ਰਤਨੰ ਪਣੀਤੰ। ਯਦਿ ਹਿ ਏਤੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਅਥ ਏਤੇਨ ਸਚ੍ਚੇਨ ਇਮੇਸੰ ਪਾਣੀਨੰ ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਹੋਤੁ, ਸੋਭਨਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਹੋਤੁ ਅਰੋਗਤਾ ਨਿਰੁਪਦ੍ਦਵਤਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ''ਚਕ੍ਖੁ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੫) ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਭਾਵੇਨ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੰ ਵਾਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਸਿਯਾ। ਏਵੰ **ਰਤਨੰ ਪਣੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤੰ ਪਣੀਤੰ, ਰਤਨਭਾਵੋ ਪਣੀਤੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਨੇਵ ਰਤਨਨ੍ਤਿ ਸਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ। ਨ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਰਤਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਰਤਨਨ੍ਤਿ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਅਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤੰ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਵਿਧਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਗਤੰ ਰਤਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਤੰ ਰਤਨਤ੍ਤਮੁਪਾਦਾਯ ਰਤਨਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਰਤਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਰਤਨਨ੍ਤਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਇਦਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧੇ ਰਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋਵ ਰਤਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਾਯ ਚ ਭਗਵਤਾ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਰਾਜਕੁਲਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿ ਜਾਤਾ, ਭਯੰ ਵੂਪਸਨ੍ਤੰ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਖਯੰ ਵਿਰਾਗਨ੍ਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇਨ ਸਚ੍ਚੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਗੁਣੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ **"ਖਯੰ ਵਿਰਾਗ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਰਾਗਾਦਯੋ ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਤੰ ਤੇਸੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕ੍ਖਯਮਤ੍ਤੰ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤੰ ਰਾਗਾਦਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਤਮ੍ਹਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤੇ ਰਾਗਾਦਯੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਵਿਰਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਾ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਖਯਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਰਾਗਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨ ਵਯੋ, ਨ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਅਤਪ੍ਪਕਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਪਣੀਤ**ਨ੍ਤਿ। **ਯਦਜ੍ਝਗਾ**ਤਿ ਯੰ ਅਜ੍ਝਗਾ ਵਿਨ੍ਦਿ ਪਟਿਲਭਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਬਲੇਨ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ। **ਸਕ੍ਯਮੁਨੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਯਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਯੋ, ਮੋਨੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਮੁਨਿ, ਸਕ੍ਯੋ ਏਵ ਮੁਨਿ ਸਕ੍ਯਮੁਨਿ। **ਸਮਾਹਿਤੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਨ ਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਖਯਾਦਿਨਾਮਕੇਨ ਸਕ੍ਯਮੁਨਿਨਾ ਅਧਿਗਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ, ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦)।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਸਮਤੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਉਪਦ੍ਦਵਵੂਪਸਮਤ੍ਥੰ ਖਯਵਿਰਾਗਾਮਤਪਣੀਤਤਾਗੁਣੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸ ਅਸਦਿਸਭਾਵੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਚ੍ਚਵਚਨੰ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ **"ਇਦਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੇ ਰਤਨੰ ਪਣੀਤੰ, ਏਤੇਨ ਸਚ੍ਚੇਨ ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਹੋਤੂ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪੁਰਿਮਗਾਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਯੰ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੋਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫. ਏਵੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮਗੁਣੇਨ ਸਚ੍ਚੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਗੁਣੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ **"ਯੰ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੋ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ , ਉਤ੍ਤਮੋ ਪਸੰਸਨੀਯੋ ਚਾਤਿ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਚ ਸੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੋ, ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸੁਤਬੁਦ੍ਧਖ੍ਯੇਸੁ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੋ। ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠੋ ਯੰ ਪਰਿਵਣ੍ਣਯੀ ''ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋਵ ਮਗ੍ਗਾਨੰ, ਖੇਮੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੫) ਚ ''ਅਰਿਯੰ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿੰ ਦੇਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਉਪਨਿਸੰ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੬) ਚ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਸੰਸਿ ਪਕਾਸਯਿ। **ਸੁਚਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਸਮੁਚ੍ਛੇਦਕਰਣਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵੋਦਾਨੰ।

ਸਮਾਧਿਮਾਨਨ੍ਤਰਿਕਞ੍ਞਮਾਹੂਤਿ ਯਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਸਮਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਯਮੇਨੇਵ ਫਲਪਦਾਨਤੋ ‘‘ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧੀ’’ਤਿ ਆਹੁ। ਨ ਹਿ ਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਸ੍ਸ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਸੇਧਕੋ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਅਯਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਚ ਉਡ੍ਡਯ੍ਹਨਵੇਲਾ ਅਸ੍ਸ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਕਪ੍ਪੋ ਉਡ੍ਡਯ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਯਾਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਠਿਤਕਪ੍ਪੀ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਠਿਤਕਪ੍ਪਿਨੋ’’ਤਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੭)।

ਸਮਾਧਿਨਾ ਤੇਨ ਸਮੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠਪਰਿਵਣ੍ਣਿਤੇਨ ਸੁਚਿਨਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮੋ ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਧਿ ਵਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਧਿ ਵਾ ਕੋਚਿ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤੇਸਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਨ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁਪਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੂਪਪਤ੍ਤਿਸਮੁਗ੍ਘਾਤਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦)।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਮਾਧੀਹਿ ਅਸਮਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸ ਅਸਦਿਸਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ “**ਇਦਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਹੋਤੂ**”ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਯੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬. ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਗੁਣੇਨਾਪਿ ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਘਗੁਣੇਨਾਪਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ “**ਯੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇ**ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸੋ। **ਪੁਗ੍ਗਲਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ। **ਅਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਤੇ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਫਲੇ ਠਿਤਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਤਂ ਪਸਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਸਤ੍ਥਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਹਜਾਤਸੀਲਾਦਿਗੁਣਯੋਗਾ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਚਮ੍ਪਕਵਕੁਲਕੁਸੁਮਾਦੀਨਂ ਸਹਜਾਤਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਆਦਯੋ ਗੁਣਾ, ਤੇਨ ਤੇ ਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਵਿਯ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਸਤਂ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ ਪਸਂਸਨੀਯਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਯੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਟ੍ਠਸਤਂ** ਪਸਤ੍ਥਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ **ਯੇ**ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸੋ। **ਪੁਗ੍ਗਲਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ। **ਅਟ੍ਠਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਤੇ ਹਿ ਏਕਬੀਜੀ ਕੋਲਂਕੋਲੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋਤਿ ਤਯੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ। ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਅਧਿਗਤਫਲਾ ਤਯੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਟਿਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ, ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀਤਿ ਅਵਿਹੇਸੁ ਪਞ੍ਚ। ਤਥਾ ਅਤਪ੍ਪਸੁਦਸ੍ਸਸੁਦਸ੍ਸੀਸੁ । ਅਕਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਨ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤਵਜ੍ਜਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ। ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਸਮਥਯਾਨਿਕੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਤਿ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਦ੍ਧਾਧੁਰਪਞ੍ਞਾਧੁਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦਿਗੁਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਏਤਾਨਿ ਯੁਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਵਾਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਙ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਫਲਟ੍ਠੋਤਿ ਏਕਂ ਯੁਗਂ, ਏਵਂ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਫਲਟ੍ਠੋਤਿ ਏਕਂ ਯੁਗਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯੁਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤੇ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਯੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਵਾ, ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਵਾ, ਸਙ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯੁਗਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ। ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਸ ਮੇ ਇਦਂ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕਂ ਵਾ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ

ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ, ਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਇਮੇ ਚ ਤਾਦਿਸਾ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ''ਤੇ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾਤਿ ਭਗਵਾ ਸੋਭਨੇਨ ਗਮਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਸੋਭਨਞ੍ਚ ਠਾਨਂ ਗਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਚ ਗਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਏਵ ਚ ਗਦਤ੍ਤਾ ਸੁਗਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਗਤਸ੍ਸ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਵਚਨਂ ਸੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਸਾਵਕਾ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸੁਣਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਪਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਾਵਕਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਏਤੇਸੁ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਮਹਪ੍ਫਲਾਨੀ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਸੁਗਤਸਾਵਕੇਸੁ ਅਪ੍ਪਕਾਨਿਪਿ ਦਾਨਾਨਿ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਂ ਉਪਗਤਤ੍ਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਯਾਵਤਾ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਸਙ੍ਘਾ ਵਾ ਗਣਾ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ...ਪੇ॰... ਅਗ੍ਗੋ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ੫.੩੨; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦)।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਰਤਨਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਗੁਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ **''ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘੇ''**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਯੇ ਸੁਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਗੁਣੇਨ ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤੋ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਮਨੁਭਵਨ੍ਤਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂਯੇਵ ਗੁਣੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ **''ਯੇ ਸੁਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤੁਦ੍ਦੇਸਵਚਨਂ। **ਸੁਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਅਨੇਸਨਂ ਪਹਾਯ ਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਿਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਿਤੁਮਾਰਦ੍ਧਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਸੁਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਨਸਾ ਦਲ੍ਹੇਨਾ**ਤਿ ਦਲ੍ਹੇਨ ਮਨਸਾ, ਥਿਰਸਮਾਧਿਯੁਤ੍ਤੇਨ ਚੇਤਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਿਕ੍ਕਾਮਿਨੋ**ਤਿ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਧੁਰੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਕਤਨਿਕ੍ਕਮਨਾ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਞਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਗੋਤਮਸਾਸਨਮ੍ਹੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਸਾਸਨਮ੍ਹਿ। ਤੇਨ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਮ੍ਪਿ ਅਮਰਤਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਸੁਪ੍ਪਯੋਗਾਦਿਗੁਣਾਭਾਵਤੋ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਕ੍ਕਮਨਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨਂ। **ਪਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਪਤ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਨਾਮ ਪਤ੍ਤੁਂ ਅਰਹਾ, ਯਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਂ ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਪਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਾ। **ਅਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਵਿਗਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਵਿਗਾਹਿਤ੍ਵਾ। **ਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਮੁਧਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਯੇਨ ਕਾਕਣਿਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਬ੍ਯਯਂ ਅਕਤ੍ਵਾ। **ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਿਲੇਸਦਰਥਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ। **ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਭਵਮਾਨਾ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਗੋਤਮਸਾਸਨਮ੍ਹਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸੁਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਮਨਸਾ ਦਲ੍ਹੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਨਿਕ੍ਕਾਮਿਨੋ , ਤੇ ਇਮਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਮਤਂ ਵਿਗਯ੍ਹ ਮੁਧਾ ਲਦ੍ਧਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਪਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਮਨੁਭਵਨ੍ਤਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਪੁਗ੍ਗਲਾਨਮੇਵ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਰਤਨਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਗੁਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ **''ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘੇ''**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਯਥਿਨ੍ਦਖੀਲੋਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮. ਏਵਂ ਖੀਣਾਸਵਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਗੁਣੇਨ ਸਙ੍ਘਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਬਹੁਜਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਗੁਣੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ "**ਯਥਿਨ੍ਦਖੀਲੋ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾ**ਤਿ ਉਪਮਾਵਚਨਂ। **ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ**ਤਿ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਵਿਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਉਮ੍ਮਾਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਦਸ ਵਾ ਹਤ੍ਥੇ ਪਥਵਿਂ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਆਕੋਟਿਤਸ੍ਸ ਸਾਰਦਾਰੁਮਯਥਮ੍ਭਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਪਥਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਂ। **ਸਿਤੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। **ਸਿਯਾ**ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਚਤੁਬ੍ਭਿ ਵਾਤੇਹੀ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਦਿਸਾਹਿ ਆਗਤੇਹਿ ਵਾਤੇਹਿ। **ਅਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿਯੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਪੇਤੁਂ ਵਾ ਚਾਲੇਤੁਂ ਵਾ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ। **ਤਥੂਪਮਨ੍ਤਿ** ਤਥਾਵਿਧਂ। **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਂ। **ਵਦਾਮੀ**ਤਿ ਭਣਾਮਿ। **ਯੋ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਵੇਚ੍ਚ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ** – ਯਥਾ ਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ ਗਮ੍ਭੀਰਨੇਮਤਾਯ ਪਥਵਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚਤੁਬ੍ਭਿ ਵਾਤੇਹਿ ਅਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿਯੋ ਸਿਯਾ, ਇਮਮ੍ਪਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਂ ਤਥੂਪਮਮੇਵ ਵਦਾਮਿ, ਯੋ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਵੇਚ੍ਚ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਸੋਪਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ ਵਿਯ ਚਤੂਹਿ ਵਾਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਤਿਤ੍ਥਿਯਵਾਦਵਾਤੇਹਿ ਅਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਮ੍ਹਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਕੇਨਚਿ ਕਮ੍ਪੇਤੁਂ ਵਾ ਚਾਲੇਤੁਂ ਵਾ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਯੋਖੀਲੋ ਵਾ ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ ਵਾ ਗਮ੍ਭੀਰਨੇਮੋ ਸੁਨਿਖਾਤੋ ਅਚਲੋ ਅਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੀ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਭੁਸਾ ਵਾਤਵੁਟ੍ਠਿ, ਨੇਵ ਨਂ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਚਾਲੇਯ੍ਯ। ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ...ਪੇ॰... ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ, ਉਤ੍ਤਰਾਯਪਿ ਚੇ...ਪੇ॰... ਨ ਸਮ੍ਪਚਾਲੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਮਸ੍ਸ , ਸੁਨਿਖਾਤਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦਖੀਲਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ 'ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਮੁਖਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ 'ਅਯਂ ਨੂਨ ਭਵਂ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸੁਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੧੦੯)।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਬਹੁਜਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਰਤਨਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਗੁਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ "**ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘੇ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਯੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯. ਏਵਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਗੁਣੇਨ ਸਙ੍ਘਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੇ ਤੇ ਤਯੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਏਕਬੀਜੀ ਕੋਲਂਕੋਲੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਏਕਂਯੇਵ ਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਏਕਬੀਜੀ। ਤਥਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਕੁਲਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਕੋਲਂਕੋਲੋ। ਤਥਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਦੇਵੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ''ਤਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੩੧-੩੩)।

ਤੇਸੰ ਸਬ੍ਬਕਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਸ੍ਸ ਗੁਣੇਨ ਵਤ੍ਥੁਮਾਰਦ੍ਧੋ **"ਯੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿ ਏਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਵਿਭਾਵਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਓਭਾਸੇਨ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕੰ ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਾਸਾਨਿ ਪਾਕਟਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮੇਯਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਞਾਣੇਨ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਪਞ੍ਞੇਨ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸੁਦੇਸਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਸਮਾਸਬ੍ਯਾਸਸਾਕਲ੍ਯਵੇਕਲ੍ਯਾਦੀਹਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਨਯੇਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਦੇਸਿਤਾਨਿ। **ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭੁਸੰ ਪਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤੇ ਵਿਭਾਵਿਤਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੇਵਰਜ੍ਜਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਜ੍ਜਾਦਿਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨੰ ਆਗਮ੍ਮ ਭੁਸੰ ਪਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸੰਸਾਰੇ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਤੇਸੰ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਤ੍ਤਾ ਨ ਅਟ੍ਠਮੰ ਭਵੰ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਮਭਵੇ ਏਵ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਰਤਨਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਗੁਣੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਚ੍ਚਵਚਨੰ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ **"ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘੇ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਸਹਾਵਸ੍ਸਾਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮੰ ਭਵੰ ਅਨਾਦਿਯਨਗੁਣੇਨ ਸਙ੍ਘਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸਚ੍ਚੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਆਦਿਯਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਵਾਦਾਨੇਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਗੁਣੇਨ ਵਤ੍ਥੁਮਾਰਦ੍ਧੋ **"ਸਹਾਵਸ੍ਸਾ"**ਤਿ । ਤਤ੍ਥ **ਸਹਾਵਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿੰਯੇਵ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਨ ਤੇ ਭਵੰ ਅਟ੍ਠਮਮਾਦਿਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ। **ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਤੋ ''ਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾ, ਤਾਯ ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਹ ਏਵ। **ਤਯਸ੍ਸੁ ਧਮ੍ਮਾ ਜਹਿਤਾ ਭਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸੁ**-ਇਤਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਨਿਪਾਤੋ ''ਇਦੰ ਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਹਾਵਿਕਟਭੋਜਨਸ੍ਮਿੰ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੬) ਵਿਯ। ਯਤੋ ਸਹਾਵਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਜਹਿਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਜਹਿਤਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮਾਹ **"ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠੀ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਿਤਞ੍ਚ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਵਾਪਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਤਿ ਕਾਯੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਾਖ੍ਯੇ ਕਾਯੇ ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਤੀ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯੇ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਕਾਯੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤਿਯੇਵ ਵਾ ਕਾਯੇ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਕਾਯੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਰੂਪਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਨੇਸੰ ਮੂਲੰ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਵੂਪਸਮਨਤੋ ਪਞ੍ਞਾ''ਚਿਕਿਚ੍ਛਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਚਿਕਿਚ੍ਛਿਤੰ ਇਤੋ ਵਿਗਤੰ, ਤਤੋ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਚਿਕਿਚ੍ਛਿਤਾ ਇਦੰ ਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਿਤੰ। ''ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੦੮; ਵਿਭ॰ ੯੧੫) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਵਿਮਤਿਯਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਿਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਨੇਸੰ ਮੂਲੰ। ''ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਸੀਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੨੨; ਵਿਭ॰ ੯੩੮) ਆਗਤੰ ਗੋਸੀਲਕੁਕ੍ਕੁਰਸੀਲਾਦਿਕੰ ਸੀਲੰ ਗੋਵਤਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਾਦਿਕਞ੍ਚ ਵਤੰ ਸੀਲਬ੍ਬਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਨਗ੍ਗਿਯਮੁਣ੍ਡਿਕਾਦਿਅਮਰਤਪੰ ਪਹੀਨੰ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਮੂਲੰ, ਤੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਾਵਸਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਯਦਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ"**ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚੇਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮੁਦਯਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਿਤੰ, ਮਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ।

ਚਤੂਹਪਾਯੇਹੀਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

၁၁. ਏਵਮਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਪ੍ਪਹਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟੇ ਸਤਿ ਯੇਨ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਪ੍ਪਹਾਨਾ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਹਾਨਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਚਤੂਹਪਾਯੇਹਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਪਾਯਾ ਨਾਮ ਨਿਰਯਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਅਸੁਰਕਾਯਾ। ਤੇਹਿ ਏਸ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਆਦਿਯਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਪ੍ਪਹਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਂ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਂ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਹਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਛਚ੍ਚਾਭਿਠਾਨਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬ ਕਾਤੁ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਏਸ ਛ ਅਭਬ੍ਬੋ ਕਾਤੁਂ। ਤਾਨਿ ਚ ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਾਤਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ၁.၂၇၁; ਮ॰ ਨਿ॰ ၃.၁၂၈; ਵਿਭ॰ ၈၀၉) ਨਯੇਨ ਏਕਕਨਿਪਾਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਮਾਤੁਘਾਤਪਿਤੁਘਾਤਅਰਹਨ੍ਤੁਘਾਤਲੋਹਿਤੁਪ੍ਪਾਦਸਙ੍ਘਭੇਦਅਞ੍ਞਸਤ੍ਥਾਰੁਦ੍ਦੇਸਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਕੁਨ੍ਥਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਮ੍ਪਿ ਜੀਵਿਤਾ ਨ ਵੋਰੋਪੇਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਗਰਹਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਹਿ ਅਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾਨਿ ਅਭਿਠਾਨਾਨਿਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਨ ਅਭਬ੍ਬੋ ਤਾਨਿ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ। ਅਭਬ੍ਬਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਅਕਰਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਹਿ ਏਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਏਵ ਏਤਾਨਿ ਵਾ ਛ ਪਕਤਿਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਵੇਰਾਨਿ ਅਞ੍ਞਸਤ੍ਥਾਰੁਦ੍ਦੇਸੇਨ ਸਹ ਛ ਠਾਨਾਨਿ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਯਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਕਚ੍ਚੇ ''ਛ ਛਾਭਿਠਾਨਾਨੀ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਮਤਮਚ੍ਛਗ੍ਗਾਹਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਰਿਯਸਾਵਕਗਾਮਦਾਰਕਾਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਆਦਿਯਤੋਪਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਵਾਦਾਨੇਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਗੁਣਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਰਤਨਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਗੁਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ "**ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘੇ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

၁၂. ਏਵਂ ਸਤ੍ਤ ਭਵੇ ਆਦਿਯਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਵਾਦਾਨੇਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਗੁਣੇਨ ਸਙ੍ਘਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਛ ਅਭਿਠਾਨਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੋ ਕਾਤੁਂ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾਯਪਿ ਅਭਬ੍ਬੋਤਿ ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਿਨੋਪਿ ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾਭਾਵਗੁਣੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ "**ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਕਮ੍ਮ ਕਰੋਤਿ ਪਾਪਕ**"ਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਸੋ ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੇਨ ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਂ ਆਗਮ੍ਮ ਯਂ ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾਤਿਕ੍ਕਮਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯਂ ਮਯਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੮੫; ਉਦਾ॰ ੪੫) ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਕੁਟਿਕਾਰਸਹਸੇਯ੍ਯਾਦਿਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਤਿਕੁਟ੍ਠਂ **ਕਾਯੇਨ** ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਪਦਸੋਧਮ੍ਮਉਤ੍ਤਰਿਛਪ੍ਪਞ੍ਚਵਾਚਾਧਮ੍ਮਦੇਸਨਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਫਰੁਸਵਚਨਾਦਿਂ ਵਾ **ਵਾਚਾਯ , ਉਦ ਚੇਤਸਾ** ਵਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲੋਭਦੋਸੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਜਾਤਰੂਪਾਦਿਸਾਦਿਯਨਂ ਚੀਵਰਾਦਿਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦਿਂ ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। **ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਦਾਯ** ਨ ਸੋ ਤਂ ''ਇਦਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਤਂਖਣਂ ਏਵ ਪਨ ਸਤ੍ਥਰਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਸੁ ਵਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕਰੋਤਿ, ''ਨ ਪੁਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਂ ਵਾ ਸਂਵਰਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ **ਅਭਬ੍ਬਤਾ ਦਿਟ੍ਠਪਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਾ**, ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਾਯ ਦਿਟ੍ਠਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਭਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਥਂ?

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਹਰੋ ਕੁਮਾਰੋ ਮਨ੍ਦੋ ਉੱਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੋ ਹਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਪਾਦੇਨ ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਰੰ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਪਟਿਸੰਹਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧੰਮਤਾ ਏਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਪੰਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਥਾਰੂਪਿੰ ਆਪੱਤਿੰ ਆਪੱਜਤਿ, ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਆਪੱਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਨੰ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸੱਥਰਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਸੁ ਵਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਦੇਸੇਤਿ ਵਿਵਰਤਿ ਉੱਤਾਨੀਕਰੋਤਿ, ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਉੱਤਾਨੀਕਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿੰ ਸੰਵਰੰ ਆਪੱਜਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੬)।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਪਮਾਦਵਿਹਾਰਿਨੋਪਿ ਦਸ੍ਸਨਸੰਪੰਨਸ੍ਸ ਕਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾਭਾਵਗੁਣੇਨ ਸਙ੍ਘਰਤਨਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਗੁਣੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੱਚਵਚਨੰ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ **"ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘੇ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸੱਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚੱਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਵਨਪ੍ਪਗੁੰਬੇਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਏਵੰ ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪੰਨਾਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਤੇਨ ਤੇਨ ਗੁਣਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸਙ੍ਘਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸੱਚੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ਭਗਵਤਾ ਰਤਨੱਤਯਗੁਣੰ ਦੀਪੇਨ੍ਤੇਨ ਇਧ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਚ ਵਿੱਥਾਰੇਨ ਪਰਿਯੱਤਿਧੰਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਨ ਬੁੱਧਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸੱਚੰ ਵੱਤੁਮਾਰੱਧੋ **"ਵਨਪ੍ਪਗੁੰਬੇ ਯਥਾ ਫੁਸ੍ਸਿਤੱਗੇ"**ਤਿ। ਤੱਥ ਆਸੰਨਸੰਨਿਵੇਸਵਵੱਥਿਤਾਨੰ ਰੁਕ੍ਖਾਨੰ ਸਮੂਹੋ ਵਨੰ, ਮੂਲਸਾਰਫੇੱਗੁਤਚਸਾਖਾਪਲਾਸੇਹਿ ਪਵੁੱਧੋ ਗੁੰਬੋ ਪਗੁੰਬੋ, ਵਨਸ੍ਸ, ਵਨੇ ਵਾ ਪਗੁੰਬੋ **ਵਨਪ੍ਪਗੁੰਬੋ**। ਸ੍ਵਾਯੰ ''ਵਨਪ੍ਪਗੁੰਬੇ''ਤਿ ਵੁੱਤੋ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵੱਤੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ ''ਅੱਥਿ ਸਵਿਤੱਕਸਵਿਚਾਰੇ , ਅੱਥਿ ਅਵਿਤੱਕਵਿਚਾਰਮੱਤੇ, ਸੁਖੇ ਦੁਕ੍ਖੇ ਜੀਵੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੮) ਵਿਯ। **ਯਥਾ**ਤਿ ਉਪਮਾਵਚਨੰ। ਫੁਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਅੱਗਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਫੁਸ੍ਸਿਤੱਗੋ,** ਸਬ੍ਬਸਾਖਾਪਸਾਖਾਸੁ ਸਞ੍ਜਾਤਪੁਪ੍ਫੋਤਿ ਅੱਥੋ। ਸੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ''ਫੁਸ੍ਸਿਤੱਗੇ''ਤਿ ਵੁੱਤੋ। **ਗਿਮ੍ਹਾਨਮਾਸੇ ਪਠਮਸ੍ਮਿੰ ਗਿਮ੍ਹੇ**ਤਿ ਯੇ ਚੱਤਾਰੋ ਗਿਮ੍ਹਾਨੰ ਮਾਸਾ, ਤੇਸੰ ਚਤੁੰਨੰ ਗਿਮ੍ਹਮਾਸਾਨੰ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਮਾਸੇ। ਕਤਰਸ੍ਮਿੰ ਮਾਸੇ ਇਤਿ ਚੇ? **ਪਠਮਸ੍ਮਿੰ ਗਿਮ੍ਹੇ,** ਚਿੱਤਮਾਸੇਤਿ ਅੱਥੋ। ਸੋ ਹਿ ''ਪਠਮਗਿਮ੍ਹੋ''ਤਿ ਚ ''ਬਾਲਵਸਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਵੁੱਚਤਿ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਪਦੱਥਤੋ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਅਯੰ ਪਨੇੱਥ **ਪਿਣ੍ਡੱਥੋ** – ਯਥਾ ਪਠਮਗਿਮ੍ਹਨਾਮਕੇ ਬਾਲਵਸਨ੍ਤੇ ਨਾਨਾਵਿਧਰੁਕ੍ਖਗਹਨੇ ਵਨੇ ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤੱਗਸਾਖੋ ਤਰੁਣਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਪਰਿਯਾਯਨਾਮੋ ਪਗੁੰਬੋ ਅਤਿਵਿਯ ਸਸ੍ਸਿਰਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਹਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੰਮਪ੍ਪਧਾਨਾਦੀਹਿ ਸੀਲਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਅੱਥਪ੍ਪਭੇਦਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਅਤਿਵਿਯ ਸਸ੍ਸਿਰਿਕੱਤਾ ਤਥੂਪਮੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਮੱਗਦੀਪਨਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿੰ ਪਰਿਯੱਤਿਧੰਮਵਰੰ ਨੇਵ ਲਾਭਹੇਤੁ ਨ ਸੱਕਾਰਾਦਿਹੇਤੁ, ਕੇਵਲਨ੍ਤੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਾਹਿਤਹਦਯੋ ਸੱਤਾਨੰ ਪਰਮਹਿਤਾਯ ਅਦੇਸਯੀਤਿ। **ਪਰਮੰ ਹਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਏੱਥ ਚ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਸੁਖੱਥੰ ਅਨੁਨਾਸਿਕੋ। ਅਯੰ ਪਨੱਥੋ – ਪਰਮਹਿਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਅਦੇਸਯੀਤਿ।

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਇਮੰ ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤੱਗਵਨਪ੍ਪਗੁੰਬਸਦਿਸੰ ਪਰਿਯੱਤਿਧੰਮੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬੁੱਧਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸੱਚਵਚਨੰ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ **"ਇਦਮ੍ਪਿ ਬੁੱਧੇ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸੱਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਵਲੰ ਪਨ ਇਦਮ੍ਪਿ ਯਥਾਵੁੱਤਪਕਾਰਪਰਿਯੱਤਿਧੰਮਸਙ੍ਖਾਤੰ ਬੁੱਧੇ ਰਤਨੰ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ । ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚੱਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਵਰੋ ਵਰਞ੍ਞੂਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਪਰਿਯੱਤਿਧੰਮੇਨ ਬੁੱਧਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸੱਚੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਲੋਕੁੱਤਰਧੰਮੇਨ ਵੱਤੁਮਾਰੱਧੋ **"ਵਰੋ ਵਰਞ੍ਞੂ"**ਤਿ। ਤੱਥ **ਵਰੋ**ਤਿ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁੱਤਿਕੇਹਿ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮਯਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਾ ਅਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ, ਵਰਗੁਣਯੋਗਤੋ ਵਾ ਵਰੋ

ਉਤ੍ਤਮੋ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਰਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਞੂ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਵਰਂ, ਤਞ੍ਚੇਸ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਸਯਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। **ਵਰਦੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਭਦ੍ਦਵਗ੍ਗਿਯਜਟਿਲਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਵਰਧਮ੍ਮਦਾਯੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਰਾਹਰੋ**ਤਿ ਵਰਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਹਟਤ੍ਤਾ ਵਰਾਹਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਦੀਪਙ੍ਕਰਤੋ ਪਭੁਤਿ ਸਮਤਿਂਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਕੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਨੁਯਾਤਂ ਪੁਰਾਣਮਗ੍ਗਵਰਮਾਹਰਿ, ਤੇਨ ''ਵਰਾਹਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਪਿਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਟਿਲਾਭੇਨ ਵਰੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਵਰਞ੍ਞੂ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖਦਾਨੇਨ ਵਰਦੋ, ਉਤ੍ਤਮਪਟਿਪਦਾਹਰਣੇਨ ਵਰਾਹਰੋ। ਏਤੇਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣੇਹਿ ਅਧਿਕਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਗੁਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਵਰੋ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣੇਨ, ਵਰਞ੍ਞੂ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣੇਨ, ਵਰਦੋ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣੇਨ, ਵਰਾਹਰੋ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣੇਨ, ਵਰਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਮਾਹਰੀਤਿ। ਤਥਾ ਵਰੋ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯੇਨ, ਵਰਞ੍ਞੂ ਪਞ੍ਞੁਸ੍ਸਯੇਨ, ਵਰਦੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਤਦੁਪਾਯਸਮ੍ਪਦਾਨੇਨ, ਵਰਾਹਰੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਭਾਵਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਤਦੁਪਾਯਾਹਰਣੇਨ, ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਸਦਿਸਤਾਯ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਆਚਰਿਯਭਾਵੇਨ, ਧਮ੍ਮਵਰਂ ਅਦੇਸਯਿ ਸਾਵਕਭਾਵਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਰਸ੍ਸ ਦੇਸਨਤੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਨਵਵਿਧੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਗੁਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ **"ਇਦਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧੇ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਯਂ ਵਰਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਏਸ ਅਞ੍ਞਾਸਿ, ਯਞ੍ਚ ਅਦਾਸਿ, ਯਞ੍ਚ ਆਹਰਿ, ਯਞ੍ਚ ਦੇਸੇਸਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧੇ ਰਤਨਂ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਖੀਣਨ੍ਤਿਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦ੍ਵੀਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੇ ਤਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਅਸ੍ਸੋਸੁਂ, ਸੁਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਵਪ੍ਪਕਾਰਮ੍ਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਅਧਿਗਮਿਂਸੁ, ਤੇਸਂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪਤ੍ਤਿਗੁਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਨ ਸਙ੍ਘਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ **"ਖੀਣਂ ਪੁਰਾਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਖੀਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ। **ਪੁਰਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਾਤਨਂ। **ਨਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ। **ਨਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਾਤੁਭਾਵਂ। **ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੀਤਰਾਗਚਿਤ੍ਤਾ। **ਆਯਤਿਕੇ ਭਵਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ। **ਤੇ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਖੀਣਂ ਪੁਰਾਣਂ ਨਵਂ ਨਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਭਵਂ, ਯੇ ਚ ਆਯਤਿਕੇ ਭਵਸ੍ਮਿਂ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਖੀਣਾਸਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਖੀਣਬੀਜਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਬੀਜਾ। **ਅਵਿਰੂਲ੍ਹਿਛਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਛਨ੍ਦਵਿਰਹਿਤਾ। **ਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। **ਧੀਰਾ**ਤਿ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਯਥਾਯਂ ਪਦੀਪੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਪਦੀਪੋ ਵਿਯ।

ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯਂ ਤਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਪੁਰਾਣਂ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਤਣ੍ਹਾਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਆਹਰਣਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਅਖੀਣਂਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪੁਰਾਣਂ ਕਮ੍ਮਂ ਯੇਸਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਸੋਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਬੀਜਮਿਵ ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕਦਾਨਾਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਖੀਣਂ। ਯਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਾਦਿਵਸੇਨ ਇਦਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨਵਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨੇਨੇਵ ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਪਾਦਪਪੁਪ੍ਫਮਿਵ ਆਯਤਿਂ ਫਲਦਾਨਾਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਯੇਸਂ ਨਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਭਵਂ, ਯੇ ਚ ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨੇਨੇਵ ਆਯਤਿਕੇ ਭਵਸ੍ਮਿਂ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਖੀਣਾਸਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਕਮ੍ਮਂ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਬੀਜ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੭) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯੇਨੇਵ ਖੀਣਤ੍ਤਾ ਖੀਣਬੀਜਾ। ਯੋਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਯਾ ਛਨ੍ਦੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਸਪਿ ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨੇਨੇਵ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਚੁਤਿਕਾਲੇ ਅਸਮ੍ਭਵੇਨ ਅਵਿਰੂਲ੍ਹਿਛਨ੍ਦਾ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਧੀਰਾ ਚਰਿਮਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੇਨ ਯਥਾਯਂ ਪਦੀਪੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਏਵਂ ਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਪੁਨ ''ਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਵਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਂ ਅਚ੍ਚੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਸਮਯੇ ਨਗਰਦੇਵਤਾਨਂ ਪੂਜਨਤ੍ਥਾਯ ਜਾਲਿਤੇਸੁ ਪਦੀਪੇਸੁ ਏਕੋ ਪਦੀਪੋ ਵਿਜ੍ਝਾਯਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ ''ਯਥਾਯਂ ਪਦੀਪੋ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਯੇ ਤਂ ਪੁਰਿਮਾਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਅਸ੍ਸੋਸੁਂ, ਸੁਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਵਪ੍ਪਕਾਰਮ੍ਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਅਧਿਗਮਿਂਸੁ, ਤੇਸਂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪਤ੍ਤਿਗੁਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਗੁਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਙ੍ਘਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦੇਸਨਂ ਸਮਾਪੇਸਿ **"ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘੇ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਇਦਮ੍ਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਖੀਣਾਸਵਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਙ੍ਘੇ ਰਤਨਂ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਥਾਯ ਆਣਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਰਾਜਕੁਲਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿ ਅਹੋਸਿ, ਸਬ੍ਬੂਪਦ੍ਦਵਾ ਵੂਪਸਮਿਂਸੁ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ।

ਯਾਨੀਧਾਤਿਗਾਥਾਤ੍ਤਯਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬. ਅਥ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ''ਭਗਵਤਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਚ੍ਚਵਚਨਂ ਪਯੁਞ੍ਜਮਾਨੇਨ ਨਾਗਰਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿ ਕਤਾ, ਮਯਾਪਿ ਨਾਗਰਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਤ੍ਥਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸਾਨੇ ਗਾਥਾਤ੍ਤਯਂ ਅਭਾਸਿ **"ਯਾਨੀਧ ਭੂਤਾਨੀ"**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਯਥਾ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਆਪਨ੍ਨੇਹਿ ਆਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ , ਤਥਾ ਆਗਤਤੋ ਯਥਾ ਚ ਤੇਹਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਗਤਤੋ ਯਥਾ ਚ ਤੇਹਿ ਆਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਆਜਾਨਨਤੋ, ਯਥਾ ਚ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਜਾਨਨਤੋ, ਯਞ੍ਚ ਤਥੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਗਦਨਤੋ ਚ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧਾਦਿਨਾ ਬਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਉਪਕਾਰਕੇਨ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਚ ਅਤ੍ਤਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਅਤਿਵਿਯ ਪੂਜਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਂ ਦੇਵਪਰਿਸਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਤਥਾਗਤਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਪੂਜਿਤਂ, ਬੁਦ੍ਧਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮ ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਹੋਤੂ"**ਤਿ।

੧੭. ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ ਯਥਾ ਯੁਗਨਦ੍ਧਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਨ, ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋਪਿ ਯਥਾ ਗਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਵਿਘਾਤਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤਥਾ ਅਵਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਙ੍ਘੋਪਿ ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਹਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ, ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਸੇਸਗਾਥਾਦ੍ਵਯੇਪਿ **ਤਥਾਗਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮ ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਹੋਤੁ, ਤਥਾਗਤਂ ਸਙ੍ਘਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮ ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਹੋਤੂ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਏਵਂ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਇਮਂ ਗਾਥਾਤ੍ਤਯਂ ਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਵਪੁਰਮੇਵ ਗਤੋ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦੇਵਪਰਿਸਾਯ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਤਦੇਵ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਂ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇਪਿ ਦੇਸੇਸਿ, ਪੁਨ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ, ਏਵਂ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਦਿਵਸਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਤਥੇਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਅਡ੍ਢਮਾਸਮੇਵ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜੂਨਂ ''ਗਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਪਟਿਵੇਦੇਸਿ। ਤਤੋ ਰਾਜਾਨੋ ਦਿਗੁਣੇਨ ਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਪੁਨ ਤੀਹਿ ਦਿਵਸੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਙ੍ਗਾਤੀਰਂ ਨਯਿਂਸੁ। ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਨਾਗਰਾਜਾਨੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ ''ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਮਯਂ ਕਿਂ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮਯਾ ਨਾਵਾਯੋ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮਯੇ ਏਵ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਪਦੁਮਸਞ੍ਛਨ੍ਨਂ ਉਦਕਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਯਾਚਿਂਸੁ। ਭਗਵਾ ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਰਤਨਨਾਵਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਪਞ੍ਚ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਸਤਂ ਨਾਵਾਯੋ ਅਭਿਰੂਲ੍ਹਾ। ਨਾਗਰਾਜਾਨੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਨਾਗਭਵਨਂ ਪਵੇਸੇਸੁਂ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਨਾਗਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ। ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯੇਹਿ ਮਹਾਦਾਨਂ ਅਕਂਸੁ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਨਾਗਭਵਨਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿ।

ਭੂਮਟ੍ਠਾ ਦੇਵਾ ‘‘ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਨਾਗਾ ਚ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਮਯਂ ਕਿਂ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਨਪ੍ਪਗੁਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਪਬ੍ਬਤਾਦੀਸੁ ਛਤ੍ਤਾਤਿਛਤ੍ਤਾਨਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਂਸੁ। ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ਯਾਵ ਅਕਨਿਟ੍ਠਬ੍ਰਹ੍ਮਭਵਨਂ, ਤਾਵ ਮਹਾਸਕ੍ਕਾਰਵਿਸੇਸੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋਪਿ ਲਿਚ੍ਛਵੀਹਿ ਆਗਤਕਾਲੇ ਕਤਸਕ੍ਕਾਰਤੋ ਦਿਗੁਣਮਕਾਸਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਞ੍ਚਹਿ ਦਿਵਸੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਰਾਜਗਹਂ ਆਨੇਸਿ।

ਰਾਜਗਹਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਭਗਵਤਿ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਯਮਨ੍ਤਰਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ ‘‘ਅਹੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਨੁਭਾਵੋ, ਯਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਙ੍ਗਾਯ ਓਰਤੋ ਚ ਪਾਰਤੋ ਚ ਅਟ੍ਠਯੋਜਨੇ ਭੂਮਿਭਾਗੋ ਨਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਥਲਞ੍ਚ ਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਲੁਕਾਯ ਓਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਸਞ੍ਛਨ੍ਨੋ, ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਉਦਕਂ ਨਾਨਾਵਣ੍ਣੇਹਿ ਪਦੁਮੇਹਿ ਸਞ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਯਾਵ ਅਕਨਿਟ੍ਠਭਵਨਂ, ਤਾਵ ਛਤ੍ਤਾਤਿਛਤ੍ਤਾਨਿ ਉਸ੍ਸਿਤਾਨੀ’’ਤਿ। ਭਗਵਾ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਞਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪੇਨ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਵਰਬੁਦ੍ਧਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਕਾਯ ਨੁਤ੍ਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਰਹਿ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ’’ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਬ੍ਬਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਯਂ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸੋ ਮਯ੍ਹਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਨ ਨਾਗਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹਂਸੁ ‘‘ਨ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਂ ਜਾਨਾਮ, ਸਾਧੁ ਨੋ ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਕਥੇਤੁ, ਯਥਾ ਮਯਂ ਤਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮਾ’’ਤਿ।

ਭਗਵਾ ਆਹ – ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਕ੍ਕਸਿਲਾਯਂ ਸਙ੍ਖੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਸੁਸੀਮੋ ਨਾਮ ਮਾਣਵੋ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ ਵਯੇਨ। ਸੋ ਏਕਦਿਵਸਂ ਪਿਤਰਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਤਂ ਪਿਤਾ ਆਹ ‘‘ਕਿਂ, ਤਾਤ, ਸੁਸੀਮਾ’’ਤਿ? ਸੋ ਆਹ ‘‘ਇਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਤਾਤ, ਬਾਰਾਣਸਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ , ਤਾਤ, ਸੁਸੀਮ, ਅਸੁਕੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਮ ਸਹਾਯਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਹੀ’’ਤਿ ਕਹਾਪਣਸਹਸ੍ਸਂ ਅਦਾਸਿ। ਸੋ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਬਾਰਾਣਸਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਯੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਆਚਰਿਯਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਵੇਦੇਸਿ। ਆਚਰਿਯੋ ‘‘ਮਮ ਸਹਾਯਕਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਮਾਣਵਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯਵਤ੍ਤਮਕਾਸਿ। ਸੋ ਅਦ੍ਧਾਨਕਿਲਮਥਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕਹਾਪਣਸਹਸ੍ਸਂ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਦਮੂਲੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਓਕਾਸਂ ਯਾਚਿ। ਆਚਰਿਯੋ ਓਕਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸਿ।

ਸੋ ਲਹੁਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ, ਗਹਿਤਗਹਿਤਞ੍ਚ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤੇਲਮਿਵ ਅਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ, ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਿਕਂ ਸਿਪ੍ਪਂ ਕਤਿਪਯਮਾਸੇਨੇਵ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਸਿ। ਸੋ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਦਿਮਜ੍ਝਂਯੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਅਥ ਆਚਰਿਯਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਹ ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਸਿਪ੍ਪਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਮੇਵ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਨੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਆਚਰਿਯੋ ਆਹ ‘‘ਅਹਮ੍ਪਿ, ਤਾਤ, ਏਵਮੇਵਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਕੋ, ਆਚਰਿਯ, ਇਮਸ੍ਸ ਸਿਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਇਸਿਪਤਨੇ, ਤਾਤ, ਇਸਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਆਚਰਿਯਾਤਿ? ਪੁਚ੍ਛ, ਤਾਤ, ਯਥਾਸੁਖਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਇਸਿਪਤਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿ ‘‘ਅਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਜਾਨਾਥਾ’’ਤਿ? ਆਮ, ਆਵੁਸੋ, ਜਾਨਾਮਾਤਿ। ਤਂ ਮਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਥਾਤਿ। ਤੇਨ ਹਾਵੁਸੋ, ਪਬ੍ਬਜਾਹਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਬ੍ਬਾਜੇਥ ਵਾ ਮਂ, ਯਂ ਵਾ ਇਚ੍ਛਥ, ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਜਾਨਾਪੇਥਾਤਿ। ਤੇ ਤਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ‘‘ਏਵਂ ਤੇ ਨਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਪਾਰੁਪਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਸੁਂ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਨ ਚਿਰੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ। ਸਕਲਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ‘‘ਸੁਸੀਮਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸਿ ਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਵਾਰੋ। ਸੋ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਨ ਚਿਰੇਨੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਮਹਾਜਨਕਾਯੋ ਚ ਸਰੀਰਕਿਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਯੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਥੂਪਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸੁਂ।

ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ''ਪੁਤ੍ਤੋ ਮੇ ਚਿਰਗਤੋ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮੋ ਤਕ੍ਕਸਿਲਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਬਾਰਾਣਸਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਕਾਯਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਦ੍ਧਾ ਬਹੂਸੁ ਏਕੋਪਿ ਮੇ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿ ''ਸੁਸੀਮੋ ਨਾਮ ਮਾਣਵੋ ਇਧ ਆਗਤੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਥਾ''ਤਿ? ਤੇ ''ਆਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਜਾਨਾਮ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਗੂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਥੂਪੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਸੋ ਭੂਮਿਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਰੋਦਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਤਂ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਣਾਨਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਸਾਟਕੇਨ ਵਾਲੁਕਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ ਓਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਕਮਣ੍ਡਲੁਤੋ ਉਦਕੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਭੂਮਿਂ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਿਤ੍ਵਾ ਵਨਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਪੂਜਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਸਾਟਕੇਨ ਪਟਾਕਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਥੂਪਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਤ੍ਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮੀਤਿ।

ਏਵਂ ਅਤੀਤਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਜਾਤਕਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧੇਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। ''ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਮਸ੍ਸ 'ਅਞ੍ਞੋ ਨੂਨ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸਙ੍ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਹੋਸੀ'ਤਿ, ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਹਂ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸਙ੍ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਹੋਸਿਂ, ਮਯਾ ਸੁਸੀਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ ਤਿਣਾਨਿ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਅਟ੍ਠਯੋਜਨਮਗ੍ਗਂ ਵਿਗਤਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਂ ਸੁਦ੍ਧਮਕਂਸੁ। ਮਯਾ ਤਤ੍ਥ ਵਾਲੁਕਾ ਓਕਿਣ੍ਣਾ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਅਟ੍ਠਯੋਜਨਮਗ੍ਗੇ ਵਾਲੁਕਂ ਓਕਿਰਿਂਸੁ। ਮਯਾ ਤਤ੍ਥ ਵਨਕੁਸੁਮੇਹਿ ਪੂਜਾ ਕਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਨਵਯੋਜਨੇ ਮਗ੍ਗੇ ਥਲੇ ਚ ਉਦਕੇ ਚ ਨਾਨਾਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਪੁਪ੍ਫਸਨ੍ਥਰਮਕਂਸੁ। ਮਯਾ ਤਤ੍ਥ ਕਮਣ੍ਡਲੁਦਕੇਨ ਭੂਮਿ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪੋਕ੍ਖਰਵਸ੍ਸਂ ਵਸ੍ਸਿ। ਮਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਚੇਤਿਯੇ ਪਟਾਕਾ ਆਰੋਪਿਤਾ, ਛਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਨ ਯਾਵ ਅਕਨਿਟ੍ਠਭਵਨਾ ਪਟਾਕਾ ਚ ਆਰੋਪਿਤਾ, ਛਤ੍ਤਾਤਿਛਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਉਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਯਂ ਮਯ੍ਹਂ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸੋ ਨੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ , ਨ ਨਾਗਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਧਮ੍ਮਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਇਮਂ ਗਾਥਮਭਾਸਿ –

''ਮਤ੍ਤਾਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ, ਪਸ੍ਸੇ ਚੇ ਵਿਪੁਲਂ ਸੁਖਂ।
ਚਜੇ ਮਤ੍ਤਾਸੁਖਂ ਧੀਰੋ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਂ ਵਿਪੁਲਂ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੯੦)।

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ

ਇਦਾਨਿ "**ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੇਸੁ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਇਦਞ੍ਹਿ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਭਗਵਤਾ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਯਾਯਂ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਨਿਰਯਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨੀਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰੇਪਿ ਠਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਪੇਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਤ੍ਥ ਪਮਾਦੋ ਕਰਣੀਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਯੇਹਿ ਚ ਭੂਤੇਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਾਯ ਵੇਸਾਲਿਯਾ ਉਪਦ੍ਦਵਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਂ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਸੁ ਏਕਚ੍ਚਾਨਿ ਏਵਰੂਪਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨੁਮੋਦਨਾਕਥਾ

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ –

''ਯੇਨ ਯਤ੍ਥ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ, ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਪਕਾਸਿਤਂ।
ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾਨ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ, ਕਯਿਰਮਾਨਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ।
ਸੁਕਤਾ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਮਾਹਂ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਤਥੇਵ ਤਂ''॥

ਕੇਨ ਪਨੇਤਂ ਪਕਾਸਿਤਂ, ਕਤ੍ਥ ਕਦਾ ਕਸ੍ਮਾ ਚਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਭਗਵਤਾ ਪਕਾਸਿਤਂ, ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਰਾਜਗਹੇ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਨੁਮੋਦਨਤ੍ਥਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ –

ਇਤੋ ਦ੍ਵਾਨਵੁਤਿਕਪ੍ਪੇ ਕਾਸਿ ਨਾਮ ਨਗਰਂ ਅਹੋਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਜਯਸੇਨੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ। ਤਸ੍ਸ ਸਿਰਿਮਾ ਨਾਮ ਦੇਵੀ, ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਫੁਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ। ਜਯਸੇਨੋ ਰਾਜਾ ''ਮਮ ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਤੋ, ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਮਯ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਮਯ੍ਹਂ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਮਮਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸਯਮੇਵ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਓਕਾਸਂ ਦੇਤਿ।

ਭਗਵਤੋ ਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤਰੋ ਵੇਮਾਤਿਕਾ ਤਯੋ ਭਾਤਰੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – ''ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਲੋਕਹਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਕਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਾਯ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਪਿਤਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਓਕਾਸਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਕਥਂ ਨੁ ਮਯਂ ਲਭੇਯ੍ਯਾਮ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਹਨ੍ਦ ਮਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਾਯਂ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ। ਤੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਕੁਪਿਤਂ ਵਿਯ ਕਾਰਾਪੇਸੁਂ। ਤਤੋ ਰਾਜਾ ''ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਕੁਪਿਤੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਯੋਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਂ ਪੇਸੇਸਿ। ਤੇ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾ, ਰਾਜਾ ਤੁਟ੍ਠੋ ਵਰਂ ਅਦਾਸਿ ''ਯਂ ਇਚ੍ਛਥ, ਤਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ। ਤੇ ''ਮਯਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਰਾਜਾ ''ਏਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਆਹ। ਤੇ ''ਮਯਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਨਤ੍ਥਿਕਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਤੇਨ ਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਥਾਤਿ। ਤੇ ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਯਾਚਿਂਸੁ, ਰਾਜਾ ਨ ਅਦਾਸਿ। ਏਵਂ ਛ, ਪਞ੍ਚ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਤੀਣਿ, ਦ੍ਵੇ, ਏਕਂ, ਸਤ੍ਤ ਮਾਸਾਨਿ, ਛ, ਪਞ੍ਚ, ਚਤ੍ਤਾਰੀਤਿ ਯਾਵ ਤੇਮਾਸਂ ਯਾਚਿਂਸੁ। ਰਾਜਾ ''ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਅਦਾਸਿ।

ਤੇ ਵਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਮਤੁਟ੍ਠਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਆਹਂਸੁ – ''ਇਚ੍ਛਾਮ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਤੇਮਾਸਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤੁਂ, ਅਧਿਵਾਸੇਤੁ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ , ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਤੇਮਾਸਂ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸ''ਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ ਭਗਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ। ਤਤੋ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਨਪਦੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਕਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਖਂ ਪੇਸੇਸੁਂ ''ਇਮਂ ਤੇਮਾਸਂ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਭਗਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੋ, ਵਿਹਾਰਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਭਾਰਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਨਿਵੇਦੇਸਿ। ਤੇ ਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥਨਿਵਤ੍ਥਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯੇਹਿ ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਹਮਾਨਾ ਜਨਪਦਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ ਵਸਾਪੇਸੁਂ।

ਤੇਸਂ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਏਕੋ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਪਜਾਪਤਿਕੋ ਸਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸਿ ਪਸਨ੍ਨੋ। ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਨਵਤ੍ਤਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਅਦਾਸਿ। ਜਨਪਦੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਕਪੁਰਿਸੋ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜਾਨਪਦੇਹਿ ਏਕਾਦਸਮਤ੍ਤੇਹਿ ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਮੇਵ ਦਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਾਪੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਜਾਨਪਦਾ ਪਟਿਹਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਤੇ ਦਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਖਾਦਿਂਸੁ, ਭਤ੍ਤਸਾਲਞ੍ਚ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਦਹਿਂਸੁ। ਪਵਾਰਿਤੇ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਪਿਤੁਨੋ ਸਕਾਸਮੇਵ ਅਗਮਂਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਵ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ। ਰਾਜਾ ਚ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾ ਚ ਜਨਪਦੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਕਪੁਰਿਸੋ ਚ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਚ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸਾਯ ਸਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਪਟਿਹਤਚਿਤ੍ਤਜਨਾ ਨਿਰਯੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂਸੁ। ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਗਣਾਨਂ ਸਗ੍ਗਤੋ ਸਗ੍ਗਂ, ਨਿਰਯਤੋ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਾਨਵੁਤਿਕਪ੍ਪਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ।

ਅਥ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਦ੍ਦਕਪ੍ਪੇ ਕਸ੍ਸਪਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਲੇ ਤੇ ਪਟਿਹਤਚਿਤ੍ਤਜਨਾ ਪੇਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤਦਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਤਕਾਨਂ ਪੇਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ ''ਇਦਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਞਾਤੀਨਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ। ਤੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਇਮੇਪਿ ਪੇਤਾ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਕਸ੍ਸਪਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਂਸੁ – ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਲਭੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ? ਭਗਵਾ ਆਹ – ''ਇਦਾਨਿ ਨ ਲਭਥ , ਅਪਿਚ ਅਨਾਗਤੇ ਗੋਤਮੋ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਇਤੋ ਦ੍ਵਾਨਵੁਤਿਕਪ੍ਪੇ ਞਾਤਿ ਅਹੋਸਿ, ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਾ ਲਭਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਿਰ ਤੇਸਂ ਪੇਤਾਨਂ ਤਂ ਵਚਨਂ ''ਸ੍ਵੇ ਲਭਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ।

ਅਥ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ਤੇਪਿ ਤਯੋ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾ ਤੇਹਿ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯੇਹਿ ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦੇਵਲੋਕਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਮਗਧਰਟ੍ਠੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਇਸਿਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਗਯਾਸੀਸੇ ਤਯੋ ਜਟਿਲਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਜਨਪਦੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਕਪੁਰਿਸੋ, ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ, ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ, ਗਹਪਤਿ ਵਿਸਾਖੋ ਨਾਮ ਮਹਾਸੇਟ੍ਠਿ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਜਾਪਤਿ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਸੇਟ੍ਠਿਧੀਤਾ ਅਹੋਸਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਅਵਸੇਸਾ ਪਰਿਸਾ ਰਞ੍ਞੋ ਏਵ ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਾ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਬਾਰਾਣਸਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯੇ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਸਹਸ੍ਸਪਰਿਵਾਰੇ ਤਯੋ ਜਟਿਲੇ ਵਿਨੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਗਹਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਤਦਹੁਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਂਯੇਵ ਰਾਜਾਨਂ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ ਏਕਾਦਸਨਵੁਤੇਹਿ ਮਾਗਧਕੇਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਅਥ ਰਞ੍ਞਾ ਸ੍ਵਾਤਨਾਯ ਭਤ੍ਤੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੋ ਭਗਵਾ ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਸਕ੍ਕੇਨ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੇਨ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ –

''ਦਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਸਹ ਪੁਰਾਣਜਟਿਲੇਹਿ, ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੇਹਿ।
ਸਿਙ੍ਗੀਨਿਕ੍ਖਸਵਣ੍ਣੋ, ਰਾਜਗਹਂ ਪਾਵਿਸਿ ਭਗਵਾ''ਤਿ॥ (ਮਹਾਵ॰ ੫੮) –

ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਯਮਾਨੋ ਰਾਜਗਹਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਸਨੇ ਮਹਾਦਾਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿ। ਤੇ ਪੇਤਾ ''ਇਦਾਨਿ ਰਾਜਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਦਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਸਾਯ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਂਸੁ।

ਰਾਜਾ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ''ਕਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਵਿਹਾਰਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ਨ ਤਂ ਦਾਨਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿ। ਪੇਤਾ ਛਿਨ੍ਨਾਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਸਨੇ ਅਤਿਵਿਯ ਭਿਂਸਨਕਂ ਵਿਸ੍ਸਰਮਕਂਸੁ। ਰਾਜਾ ਭਯਸਂਵੇਗਸਨ੍ਤਾਸਮਾਪਜ੍ਜਿ, ਤਤੋ ਪਭਾਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਸਿ – ''ਏਵਰੂਪਂ ਸਦ੍ਦਮਸ੍ਸੋਸਿਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਭਗਵਾ ਆਹ – ''ਮਾ ਭਾਯਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨ ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪਕਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਤੇ ਪੁਰਾਣਞਾਤਕਾ ਪੇਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰਂ ਤਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਮਾਨਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ 'ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ , ਨ ਤੇਸਂ ਤ੍ਵਂ ਹਿਯ੍ਯੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿ, ਤੇ ਛਿਨ੍ਨਾਸਾ ਤਥਾਰੂਪਂ ਵਿਸ੍ਸਰਮਕਂਸੂ''ਤਿ।

ਸੋ ਆਹ ''ਇਦਾਨਿ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਿਨ੍ਨੇ ਲਭੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਧਿਵਾਸੇਤੁ ਭਗਵਾ ਅਜ੍ਜਤਨਾਯ ਦਾਨਂ, ਤੇਸਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ? ਭਗਵਾ ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ। ਰਾਜਾ ਨਿਵੇਸਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਹਾਦਾਨਂ ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲਂ ਆਰੋਚਾਪੇਸਿ। ਭਗਵਾ ਰਾਜਨ੍ਤੇਪੁਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ। ਤੇਪਿ ਖੋ ਪੇਤਾ ''ਅਪਿ ਨਾਮ ਅਜ੍ਜ ਲਭੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਅਕਾਸਿ, ਯਥਾ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਵ ਰਞ੍ਞੋ ਪਾਕਟਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਰਾਜਾ ਦਕ੍ਖਿਣੋਦਕਂ ਦੇਨ੍ਤੋ ''ਇਦਂ ਮੇ ਞਾਤੀਨਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿ, ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਤੇਸਂ ਪੇਤਾਨਂ ਪਦੁਮਸਞ੍ਛਨ੍ਨਾ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਚ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਦਰਥਕਿਲਮਥਪਿਪਾਸਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਰਾਜਾ ਯਾਗੁਖਜ੍ਜਕਭੋਜਨਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਿ, ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਤੇਸਂ ਦਿਬ੍ਬਯਾਗੁਖਜ੍ਜਕਭੋਜਨਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਾਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੀਣਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਅਥ ਵਤ੍ਥਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਿ। ਤੇਸਂ ਦਿਬ੍ਬਵਤ੍ਥਦਿਬ੍ਬਯਾਨਦਿਬ੍ਬਪਾਸਾਦਦਿਬ੍ਬਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਦਿਬ੍ਬਸੇਯ੍ਯਾਦਿਅਲਙ੍ਕਾਰਵਿਧਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂਸੁ। ਸਾਪਿ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਾਵ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਭਗਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਰਾਜਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਤੋ ਭਗਵਾ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਪਵਾਰਿਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਨੁਮੋਦਨਤ੍ਥਂ **''ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੇਸੁ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ''**ਤਿ ਇਮਾ ਗਾਥਾ ਅਭਾਸਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ **''ਯੇਨ ਯਤ੍ਥ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ, ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਪਕਾਸਿਤਂ, ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾਨ ਤਂ ਸਬ੍ਬ''**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਮਾਤਿਕਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ।

ਪਠਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਸ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਸ੍ਸ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ **ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ** ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵ **ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾ**ਤਿ ਕੁਟ੍ਟਾਨਂ ਪਰਭਾਗਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਠਾਨਕਪ੍ਪਨਵਚਨਮੇਤਂ। ਤੇਨ ਯਥਾ ਪਾਕਾਰਪਰਭਾਗਂ ਪਬ੍ਬਤਪਰਭਾਗਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ''ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਕੁਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਰਭਾਗੇਸੁ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇ ''ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੇਸੁ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਆਹ। **ਸਨ੍ਧਿਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਸੁ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਧਿਯੋ**ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕੋਣਰਚ੍ਛਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਘਰਸਨ੍ਧਿਭਿਤ੍ਤਿਸਨ੍ਧਿਆਲੋਕਸਨ੍ਧਿਯੋ ਚਾਪਿ। **ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਾ**ਤਿ ਤਿਕੋਣਰਚ੍ਛਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਦੇਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਙ੍ਘਟੇਨ੍ਤੋ ''ਸਨ੍ਧਿਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਸੁ ਚਾ''ਤਿ ਆਹ। **ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਾਸੁ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਘਰਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਬਾਹਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਸਕਂ ਘਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਕਂ ਘਰਂ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਞਾਤਿਘਰਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਾਮਿਕਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਝਾਵੁਤ੍ਥਪੁਬ੍ਬਘਰਮ੍ਪਿ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਸਕਘਰਸਞ੍ਞਾਯ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਸਕਂ ਘਰ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ।

ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਜ੍ਝਾਵੁਤ੍ਥਪੁਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਞਾਤਿਘਰਂ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਨਿਵੇਸਨਂ ਸਕਘਰਸਞ੍ਞਾਯ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਸਨ੍ਧਿਸਿਙ੍ਘਾਟਕਦ੍ਵਾਰਬਾਹਾਸੁ ਠਿਤੇ ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਫਲਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਦੀਘਮਸ੍ਸੁਕੇਸਵਿਕਾਰਧਰੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰਮੁਖੇ ਸਿਥਿਲਬਨ੍ਧਨਵਿਲਮ੍ਬਮਾਨਕਿਸਫਰੁਸਕਾਲਕਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਵਨਦਾਹਦਡ੍ਢਤਾਲਰੁਕ੍ਖਸਦਿਸੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ

ਜਿਘਚ੍ਛਾਪਿਪਾਸਾਰਣਿਨਿਮ੍ਮਥਨੇਨ ਉਦਰਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯ ਮੁਖਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਰਣਤ੍ਥਾਯ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾਯ ਪਰਿਡਯ੍ਹਮਾਨਸਰੀਰੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਸੂਚਿਛਿਦ੍ਦੂਪਮਤ੍ਤਕਣ੍ਠਬਿਲਤਾਯ ਪਬ੍ਬਤਾਕਾਰਕੁਚ੍ਛਿਤਾਯ ਚ ਲਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਪਾਨਭੋਜਨਂ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਪਰੇਤੇ ਅਞ੍ਞਂ ਰਸਮਵਿਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਭਿਨ੍ਨਗਣ੍ਡਪਿਲ਼ਕਮੁਖਾ ਪਗ੍ਘਰਿਤਰੁਧਿਰਪੁਬ੍ਬਲਸਿਕਾਦਿਂ ਲਦ੍ਧਾ ਅਮਤਮਿਵ ਸਾਯਮਾਨੇ ਅਤਿਵਿਯ ਦੁਦ੍ਦਸਿਕਵਿਰੂਪਭਯਾਨਕਸਰੀਰੇ ਬਹੂ ਪੇਤੇ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ –

‘‘ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੇਸੁ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਧਿਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਸੁ ਚ।
ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਾਸੁ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਸਕਂ ਘਰ’’ਨ੍ਤਿ॥ –

ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਹਿ ਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਰੁਣਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਪਹੂਤੇ ਅਨ੍ਨਪਾਨਮ੍ਹੀ”**ਤਿ ਦੁਤਿਯਗਾਥਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਹੂਤੇ**ਤਿ ਅਨਪ੍ਪਕੇ ਬਹੁਮ੍ਹਿ, ਯਾਵਦਤ੍ਥਿਕੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਭ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਹਿ ਹ-ਕਾਰੋ ਲਬ੍ਭਤਿ ‘‘ਪਹੁ ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਭਰਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੮) ਵਿਯ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਬਹੂਤੇ’’ ਇਤਿ ਚ ‘‘ਬਹੂਕੇ’’ ਇਤਿ ਚ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਪਮਾਦਪਾਠਾ ਏਤੇ । ਅਨ੍ਨੇ ਚ ਪਾਨਮ੍ਹਿ ਚ **ਅਨ੍ਨਪਾਨਮ੍ਹਿ**। ਖਜ੍ਜੇ ਚ ਭੋਜ੍ਜੇ ਚ **ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜੇ,** ਏਤੇਨ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਆਹਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ**ਤਿ ਉਪਗਮ੍ਮ ਠਿਤੇ, ਸਜ੍ਜਿਤੇ ਪਟਿਯਤ੍ਤੇ ਸਮੋਹਿਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਚਿ ਸਰਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕੋਚਿ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਨ ਸਰਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? **ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ,** ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਸ੍ਸ ਅਦਾਨਦਾਨਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਕਦਰਿਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਤੇਸਂ ਕਮ੍ਮਂ ਞਾਤੀਨਂ ਸਰਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ।

ਤਤਿਯਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਅਨਪ੍ਪਕੇਪਿ ਅਨ੍ਨਪਾਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ ‘‘ਅਪਿ ਨਾਮ ਅਮ੍ਹੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਦੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਞਾਤੀ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਚਰਤਂ ਤੇਸਂ ਪੇਤਾਨਂ ਤੇਹਿ ਕਤਸ੍ਸ ਅਤਿਕਟੁਕਵਿਪਾਕਕਰਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਞਾਤਿਨੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਮਤ੍ਤਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ –

‘‘ਪਹੂਤੇ ਅਨ੍ਨਪਾਨਮ੍ਹਿ, ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜੇ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ।
ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਚਿ ਸਰਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ॥ –

ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਰਞ੍ਞੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਨ੍ਨੇ ਞਾਤਕੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਦਾਨਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋ **“ਏਵਂ ਦਦਨ੍ਤਿ ਞਾਤੀਨ”**ਨ੍ਤਿ ਤਤਿਯਗਾਥਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਮਾਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ – ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ ਅਸਰਨ੍ਤੇਪਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਦਦਨ੍ਤਿ, ਞਾਤੀਨਂ, ਯੇ ਏਵਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਯਥਾ ਤਯਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਿਨ੍ਨਂ, ਏਵਂ ਸੁਚਿਂ ਪਣੀਤਂ ਕਾਲੇਨ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਪਾਨਭੋਜਨਂ ਦਦਨ੍ਤਿ ਞਾਤੀਨਂ, ਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾਤਿ ਚ। **ਦਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੇਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤਿ। **ਞਾਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਪਿਤਿਤੋ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਂ। **ਯੇ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਧੀਤਰੋ ਵਾ ਭਾਤਰੋ ਵਾ **ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹਿਤੇਸਿਨੋ। **ਸੁਚਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਮਲਂ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਂ ਮਨੋਰਮਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਂ। **ਪਣੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ ਸੇਟ੍ਠਂ। **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਤਿਪੇਤਾਨਂ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾਦੀਸੁ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤਕਾਲੇਨ। **ਕਪ੍ਪਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਭੋਗਾਰਹਂ। **ਪਾਨਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਨਞ੍ਚ ਭੋਜਨਞ੍ਚ। ਇਧ ਪਾਨਭੋਜਨਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਰਞ੍ਞਾ ਮਾਗਧੇਨ ਪੇਤਭੂਤਾਨਂ ਞਾਤੀਨਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਾਨਭੋਜਨਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋ –

''ਏਵੰ ਦਦਨ੍ਤਿ ਞਾਤੀਨਂ, ਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾ।
ਸੁਚਿਂ ਪਣੀਤਂ ਕਾਲੇਨ, ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਪਾਨਭੋਜਨ''ਨ੍ਤਿ॥ –

ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਦਿਨ੍ਨਂ ਤੇਸਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਦਂ ਵੋ ਞਾਤੀਨਂ ਹੋਤੂ**"ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਯ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਮਾਹ ਤਂ ਤਤਿਯਗਾਥਾਯ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ –

''ਏਵੰ ਦਦਨ੍ਤਿ ਞਾਤੀਨਂ, ਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾ ।
ਇਦਂ ਵੋ ਞਾਤੀਨਂ ਹੋਤੁ, ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਞਾਤਯੋ''ਤਿ॥

ਤੇਨ ''ਇਦਂ ਵੋ ਞਾਤੀਨਂ ਹੋਤੂਤਿ ਏਵੰ ਦਦਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਰਤ੍ਥੇਨ ਏਵੰਸਦ੍ਦੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਾਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। **ਵੋ**ਤਿ ''ਕਚ੍ਚਿ ਪਨ ਵੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ''ਤਿ ਚ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੬; ਮਹਾਵ॰ ੪੬੬), ''ਯੇਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ''ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕੇਵਲਂ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਞਾਤੀਨਂ ਹੋਤੂ**ਤਿ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਞਾਤਕਾਨਂ ਹੋਤੁ। **ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਞਾਤਯੋ**ਤਿ ਤੇ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਨ੍ਨਾ ਞਾਤਯੋ ਇਦਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵਨ੍ਤਾ ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਪਰਦ੍ਧਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

੪-੫. ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਨ੍ਨਾਨਂ ਞਾਤੀਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਇਦਂ ਵੋ ਞਾਤੀਨਂ ਹੋਤੁ, ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਞਾਤਯੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਸ੍ਮਾ ''ਇਦਂ ਵੋ ਞਾਤੀਨਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਫਲਦਂ ਹੋਤਿ, ਕੇਵਲਨ੍ਤੁ ਤਥਾ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਞਾਤੀਨਂ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਤਙ੍ਖਣੇ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤੇ ਚ ਤਤ੍ਥ**"ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਦ੍ਧਂ "**ਪਹੂਤੇ ਅਨ੍ਨਪਾਨਮ੍ਹੀ**"ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਯ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਞ੍ਚ ਆਹ।

ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੋ – ਤੇ ਞਾਤਿਪੇਤਾ ਯਤ੍ਥ ਤਂ ਦਾਨਂ ਦੀਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਸਮੋਧਾਯ ਵਾ ਏਕਜ੍ਝਂ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਆਗਤਾ ਸਮਾਗਤਾ ''ਇਮੇ ਨੋ ਞਾਤਯੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਦਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤਦਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਮਾ ਆਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਹੂਤੇ ਅਨ੍ਨਪਾਨਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇ ਪਹੂਤੇ ਅਨ੍ਨਪਾਨਮ੍ਹਿ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ **ਅਨੁਮੋਦਰੇ**ਤਿ ਅਭਿਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਫਲਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਨੋ ਦਾਨਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਮੋਦਨ੍ਤਿ ਅਨੁਮੋਦਨ੍ਤਿ, ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਪਰਦ੍ਧਛਟ੍ਠਗਾਥਾਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

੫-੬. ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਯਥਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਨ੍ਨਾਨਂ ਤਙ੍ਖਣੇ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ –

''ਤੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਞਾਤਿਪੇਤਾ ਸਮਾਗਤਾ।
ਪਹੂਤੇ ਅਨ੍ਨਪਾਨਮ੍ਹਿ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਅਨੁਮੋਦਰੇ''ਤਿ॥ –

ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਞਾਤਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੁਸਲਕਮ੍ਮਫਲੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤਾਨੰ ਤੇਸੰ ਞਾਤੀ ਆਰਬ੍ਭ ਥੋਮਨਾਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਚਿਰੰ ਜੀਵਨ੍ਤੁ"**ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਦ੍ਧੰ **"ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਕਤਾ ਪੂਜਾ"**ਤਿ ਛਟ੍ਠਗਾਥਾਯ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਞ੍ਚ ਆਹ।

ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੋ – **ਚਿਰੰ ਜੀਵਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਚਿਰਜੀਵਿਨੋ ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤੁ। **ਨੋ ਞਾਤੀ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਞਾਤਕਾ। **ਯੇਸੰ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਯੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯੇਸੰ ਕਾਰਣਾ। **ਲਭਾਮਸੇ**ਤਿ ਲਭਾਮ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਤਙ੍ਖਣੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਪਦਿਸਨ੍ਤਾ ਭਣਨ੍ਤਿ। ਪੇਤਾਨਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਮੋਦਨੇਨ, ਦਾਯਕਾਨੰ ਉਦ੍ਦਿਸੇਨ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚਾਤਿ ਤੀਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਙ੍ਖਣੇ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਯਕਾ ਵਿਸੇਸਹੇਤੁ। ਤੇਨਾਹੰਸੁ ''ਯੇਸੰ ਹੇਤੁ ਲਭਾਮਸੇ''ਤਿ। **ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਕਤਾ ਪੂਜਾ**ਤਿ ''ਇਦੰ ਵੋ ਞਾਤੀਨੰ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਏਵੰ ਇਮੰ ਦਾਨੰ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੇਹਿ ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਪੂਜਾ ਕਤਾ। **ਦਾਯਕਾ ਚ ਅਨਿਪ੍ਫਲਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਯੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥੇਵ ਫਲਦਾਨਤੋ ਦਾਯਕਾ ਚ ਅਨਿਪ੍ਫਲਾਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ''ਕਿੰ ਪਨ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਞਾਤਯੋ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਲਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਭਗਵਤਾ ਏਵੇਤੰ ਬਜਾਕਤੰ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿਨਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਪੁਟ੍ਠੇਨ, ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਥਿ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤੰ –

''ਮਯਮਸ੍ਸੁ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਾਮ ਦਾਨਾਨਿ ਦੇਮ, ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਕਰੋਮ 'ਇਦੰ ਦਾਨੰ ਪੇਤਾਨੰ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾਨੰ ਉਪਕਪ੍ਪਤੁ, ਇਦੰ ਦਾਨੰ ਪੇਤਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੂ'ਤਿ, ਕਚ੍ਚਿ ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਦਾਨੰ ਪੇਤਾਨੰ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾਨੰ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ, ਕਚ੍ਚਿ ਤੇ ਪੇਤਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਤੰ ਦਾਨੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। ਠਾਨੇ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ, ਨੋ ਅਟ੍ਠਾਨੇਤਿ।

''ਕਤਮੰ ਪਨ ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਠਾਨੰ, ਕਤਮੰ ਅਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਹਾਰੋ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਯਾਪੇਤਿ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਇਦੰ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਟ੍ਠਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਤੰ ਦਾਨੰ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਹਾਰੋ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਯਾਪੇਤਿ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਟ੍ਠਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਤੰ ਦਾਨੰ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਦੇਵਾਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਦੇਵਾਨੰ ਆਹਾਰੋ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਯਾਪੇਤਿ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਟ੍ਠਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਤੰ ਦਾਨੰ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵੇਸਯਿਕਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਹਾਰੋ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਯਾਪੇਤਿ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯੰ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਇਤੋ ਅਨੁਪਵੇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਵਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਵਾ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਯਾਪੇਤਿ, ਤੇਨ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਇਦੰ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਠਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਤੰ ਦਾਨੰ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀਤਿ।

''ਸਚੇ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸੋ ਪੇਤੋ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੋ ਤੰ ਠਾਨੰ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਕੋ ਤੰ ਦਾਨੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਞ੍ਞੇਪਿਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੇਤਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਤੰ ਠਾਨੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੰ ਦਾਨੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ।

''ਸਚੇ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸੋ ਚੇਵ ਪੇਤੋ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੋ ਤੰ ਠਾਨੰ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਪਿਸ੍ਸ ਪੇਤਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਤੰ ਠਾਨੰ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੋ ਤੰ ਦਾਨੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ? ਅਟ੍ਠਾਨੰ ਖੋ ਏਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯੰ ਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸ

ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ ਯਦਿਦਂ ਪੇਤੇਹਿ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ। ਅਪਿਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਦਾਯਕੋਪਿ ਅਨਿਪ੍ਫਲੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੭੭)।

ਛਟ੍ਠਗਾਥਾਪਰਦ੍ਧਸਤ੍ਤਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬-੭. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਞਾਤੀਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਥੋਮੇਨ੍ਤੋ ''ਏਤੇ ਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ, ਞਾਤੀ ਇਮਾਯ ਦਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਏਵਂ ਥੋਮੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ –

> ''ਚਿਰਂ ਜੀਵਨ੍ਤੁ ਨੋ ਞਾਤੀ, ਯੇਸਂ ਹੇਤੁ ਲਭਾਮਸੇ।
> ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਕਤਾ ਪੂਜਾ, ਦਾਯਕਾ ਚ ਅਨਿਪ੍ਫਲਾ''ਤਿ॥ –

ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਾਦਿਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨੇਨ ਯਾਪਨਭਾਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਕਸੀ ਅਤ੍ਥੀ**''ਤਿ ਛਟ੍ਠਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਦ੍ਧਂ "**ਵਣਿਜ੍ਜਾ ਤਾਦਿਸੀ**"ਤਿ ਇਮਂ ਸਤ੍ਤਮਗਾਥਞ੍ਚ ਆਹ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ – ਨ ਹਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਤ੍ਥ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਕਸਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੇ ਪੇਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯੁਂ। **ਗੋਰਕ੍ਖੇਤ੍ਥ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਕਸਿ ਏਵ, ਗੋਰਕ੍ਖਾਪਿ ਏਤ੍ਥ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯੁਂ। **ਵਣਿਜ੍ਜਾ ਤਾਦਿਸੀ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵਾਣਿਜ੍ਜਾਪਿ ਤਾਦਿਸੀ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਾ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਹਿਰਞ੍ਞੇਨ ਕਯਾਕਯ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਰਞ੍ਞੇਨ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪੇਤਾ ਕਾਲਗਤਾ ਤਹਿ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਇਤੋ ਞਾਤੀਹਿ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਗਮੇਨ੍ਤਿ। **ਪੇਤਾ**ਤਿ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਨ੍ਨਾ ਸਤ੍ਤਾ। **ਕਾਲਗਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਰਣਕਾਲੇਨ ਗਤਾ, ''ਕਾਲਕਤਾ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਕਤਕਾਲਾ ਕਤਮਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਹਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ।

ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਗਾਥਾਦ੍ਵਯਵਣ੍ਣਨਾ

੮-੯. ਏਵਂ ''ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪੇਤਾ ਕਾਲਗਤਾ ਤਹਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਉਪਮਾਹਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ "**ਉਨ੍ਨਮੇ ਉਦਕਂ ਵੁਟ੍ਠ**''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਉਨ੍ਨਤੇ ਥਲੇ ਉਸ੍ਸਾਦੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਮੇਘੇਹਿ ਅਭਿਵੁਟ੍ਠਂ ਉਦਕਂ ਨਿਨ੍ਨਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯੋ ਯੋ ਭੂਮਿਭਾਗੋ ਨਿਨ੍ਨੋ ਓਣਤੋ, ਤਂ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨਂ ਦਾਨਂ ਪੇਤਾਨਂ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਪਾਤੁਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਨ੍ਨਮਿਵ ਹਿ ਉਦਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਠਾਨਂ ਪੇਤਲੋਕੋ ਦਾਨੂਪਕਪ੍ਪਨਾਯ। ਯਥਾਹ – ''ਇਦਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਠਾਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਤਂ ਦਾਨਂ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੭੭)। ਯਥਾ ਚ ਕਨ੍ਦਰਪਦਰਸਾਖਾਪਸਾਖਕੁਸੋਬ੍ਭਮਹਾਸੋਬ੍ਭਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਹਿ ਵਾਰਿਵਹਾ ਮਹਾਨਜ੍ਜੋ ਪੂਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਾਗਰਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪੇਤਾਨਂ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀਤਿ।

ਦਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ''ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪੇਤਾ ਕਾਲਗਤਾ ਤਹਿ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਹਿ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪੇਤਾ ''ਇਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਆਸਾਭਿਭੂਤਾ ਞਾਤਿਘਰਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾਪਿ ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਨੋ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਯਾਚਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਇਮਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵਤ੍ਥੂਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਜ੍ਜਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਦਾਸਿ ਮੇ**"ਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਮੇ ਧਨਂ ਵਾ ਧਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਦਾਸੀ''ਤਿ ਚ, ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਮੇ ਕਿਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਯ੍ਯੋਗਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਕਾਸੀ''ਤਿ ਚ, ''ਅਮੁ ਮੇ ਮਾਤਿਤੋ ਵਾ ਪਿਤਿਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਞਾਤੀ''ਤਿ ਚ ਸਿਨੇਹਵਸੇਨ ਤਾਣਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ''ਮਿਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ, ''ਅਸੁਕੋ ਮੇ ਸਹ ਪਂਸੁਕੀਲ਼ਕੋ ਸਖਾ''ਤਿ ਚ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਪੇਤਾਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਜ੍ਜਾ, ਦਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਅਪਰੋ ਪਾਠੋ **''ਪੇਤਾਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਜ੍ਜਾ''**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਦਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਜ੍ਜਾ। ਕਾ ਸਾ? ਪੇਤਾਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾ, ਤੇਨੇਵ ''ਅਦਾਸਿ ਮੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਮਨੁਸ੍ਸਰਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਰਣਵਚਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਕਾਦਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਪੇਤਾਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਨਿਯ੍ਯਾਤਨੇ ਕਾਰਣਭੂਤਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵਤ੍ਥੂਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ –

''ਅਦਾਸਿ ਮੇ ਅਕਾਸਿ ਮੇ, ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾ ਸਖਾ ਚ ਮੇ।
ਪੇਤਾਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਜ੍ਜਾ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਮਨੁਸ੍ਸਰ''ਨ੍ਤਿ॥ –

ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯੇ ਞਾਤਿਮਰਣੇਨ ਰੁਣ੍ਣਸੋਕਾਦਿਪਰਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਰੁਣ੍ਣਸੋਕਾਦਿ ਕੇਵਲ਼ਂ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਪੇਤਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਨ ਹਿ ਰੁਣ੍ਣਂ ਵਾ''**ਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਰੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਰੋਦਨਾ ਰੋਦਿਤਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸੁਪਾਤਨਂ, **ਏਤੇਨ** ਕਾਯਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੋਕੋ**ਤਿ ਸੋਚਨਾ ਸੋਚਿਤਤ੍ਤਂ, ਏਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਾ ਚਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਯਾ ਚ ਰੁਣ੍ਣਸੋਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞਾ। **ਪਰਿਦੇਵਨਾ**ਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਲਾਲਪ੍ਪਨਾ, ''ਕਹਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕ ਪਿਯ ਮਨਾਪਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਗੁਣਸਂਵਣ੍ਣਨਾ, ਏਤੇਨ ਵਚੀਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦ੍ਵਾਦਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ''ਰੁਣ੍ਣਂ ਵਾ ਸੋਕੋ ਵਾ ਯਾ ਚਞ੍ਞਾ ਪਰਿਦੇਵਨਾ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਂ ਪੇਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਨ ਹੋਤਿ, ਕੇਵਲਨ੍ਤੁ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਤਾਪਨਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਏਵਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਞਾਤਯੋ''ਤਿ ਰੁਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਮਾਗਧਰਾਜੇਨ ਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਸਾਤ੍ਥਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਅਯਞ੍ਚ ਖੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾ''**ਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਅਯਞ੍ਚ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਤਯਾ ਅਜ੍ਜ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਤਿਗਣਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਾ , ਸਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੇ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘਮ੍ਹਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਸ੍ਸ ਪੇਤਜਨਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਫਲਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਚ ਠਾਨਸੋ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ, ਤਂਖਣਂਯੇਵ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਚਿਰੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਤਂਖਣਞ੍ਞੇਵ ਪਟਿਭਨ੍ਤਂ ''ਠਾਨਸੋਵੇਤਂ ਤਥਾਗਤਂ ਪਟਿਭਾਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਤਂਖਣਂਯੇਵ ਉਪਕਪ੍ਪਨ੍ਤਾ ''ਠਾਨਸੋ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਂ ਵਾ ਤਂ ''ਇਦਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਠਾਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਤਂ ਦਾਨਂ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੭੭) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਿਕਵਨ੍ਤਾਸਪਰਦਤ੍ਤੂਪਜੀਵਿਨਿਜ੍ਝਾਮਤਣ੍ਹਿਕਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇ ਠਾਨੇ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ਕਹਾਪਣਂ ਦੇਨ੍ਤੋ ''ਕਹਾਪਣਸੋ ਦੇਤੀ''ਤਿ ਲੋਕੇ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਰਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਸਾਤ੍ਥਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ –

''ਅਯਞ੍ਚ ਖੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਨ੍ਨਾ, ਸਙ੍ਘਮ੍ਹਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯਸ੍ਸ, ਠਾਨਸੋ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ॥ –

ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਞਾਤੀਨਂ ਞਾਤੀਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਰਣਵਸੇਨ ਞਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਪਾਕਟੀਕਤੋ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਕਤੋ, ਤੁਮ੍ਹੇਹਿਪਿ ਞਾਤੀਨਂ ਏਵਮੇਵ ਞਾਤੀਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਰਣਵਸੇਨ ਞਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਨਿਰਤ੍ਥਕੇਹਿ ਰੁਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਤਾ ਪਰਿਤਾਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਚ ਪੇਤੇ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਧਿਗਮੇਨ੍ਤੇਨ ਪੇਤਾਨਂ ਪੂਜਾ ਕਤਾ ਉਲ਼ਾਰਾ, ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਅਨ੍ਨਪਾਨਾਦੀਹਿ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਨ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਬਲਂ ਅਨੁਪਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਦਿਗੁਣਪਰਿਵਾਰਞ੍ਚ ਚਾਗਚੇਤਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨ ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸੁਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਇਮੇਹਿ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣੇਹਿ ਰਾਜਾਨਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਨ੍ਤੋ –

''ਸੋ ਞਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਚ ਅਯਂ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ,
ਪੇਤਾਨ ਪੂਜਾ ਚ ਕਤਾ ਉਲ਼ਾਰਾ।
ਬਲਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਮਨੁਪ੍ਪਦਿਨ੍ਨਂ,
ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸੁਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕ''ਨ੍ਤਿ॥ –

ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਦੇਸਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ।

ਅਥ ਵਾ **''ਸੋ ਞਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਚ ਅਯਂ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ''**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਾਥਾਪਦੇਨ ਭਗਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਞਾਤਿਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਂ **ਪੇਤਾਨ ਪੂਜਾ ਚ ਕਤਾ ਉਲ਼ਾਰਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਉਲ਼ਾਰਾਤਿ ਪਸਂਸਨਮੇਵ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪੂਜਾਕਰਣੇ ਸਮਾਦਪਨਂ। **ਬਲਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਮਨੁਪ੍ਪਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ। ਬਲਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਮੇਵ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵਂ ਦਾਨਂ, ਬਲਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਹਵਡ੍ਢਨੇਨ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਂ। **ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸੁਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ। ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਸੁਤਕਿਤ੍ਤਨਮੇਵ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਸਂਵਣ੍ਣਨਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਜਨਨਤੋ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੂਪਪਤ੍ਤਿਆਦੀਨਵਸਂਵਣ੍ਣਨੇਨ ਸਂਵਿਗ੍ਗਾਨਂ ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਤਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇਪਿ ਭਗਵਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਇਦਮੇਵ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਏਵਂ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਦਿਵਸਾ ਤਾਦਿਸੋ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਨਿਧਿਕਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਾਰਣਂ

ਇਦਾਨਿ ਯਦਿਦਂ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾਨਨ੍ਤਰਂ "**ਨਿਧਿਂ ਨਿਧੇਤਿ ਪੁਰਿਸੋ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਧਿਕਣ੍ਡਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ –

''ਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਧਿਕਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਾਰਣਂ।
ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦੀਪੇਤ੍ਵਾ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ''॥

ਤਤ੍ਥ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਾਰਣਂ ਤਾਵਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਨਿਧਿਕਣ੍ਡਂ ਭਗਵਤਾ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਮੋਦਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਸ੍ਸ ਮਿਥੁਨਭੂਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੇਨ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਵਿਰਹਿਤਾਨਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਕਤਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਇਦਂ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਾਰਣਂ।

ਸੁਤ੍ਤੁਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤਿ

ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਨਸ੍ਸ – ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਕਿਰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕੋ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਮਹਾਭੋਗੋ। ਸੋ ਚ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚੇਤਸਾ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ। ਸੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ। ਤੇਨ ਚ ਸਮਯੇਨ ਰਾਜਾ ਧਨਤ੍ਥਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪੁਰਿਸਂ ਪੇਸੇਸਿ ''ਗਚ੍ਛ, ਭਣੇ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕਂ ਆਨੇਹੀ''ਤਿ। ਸੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕਂ ਆਹ ''ਰਾਜਾ ਤਂ ਗਹਪਤਿ ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ। ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕੋ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਵਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ ''ਗਚ੍ਛ, ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਪਚ੍ਛਾ ਆਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਇਦਾਨਿ ਤਾਵਮ੍ਹਿ ਨਿਧਿਂ ਨਿਧੇਨ੍ਤੋ ਠਿਤੋ''ਤਿ। ਅਥ ਭਗਵਾ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਪਵਾਰਿਤੋ ਤਮੇਵ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨਿਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕਸ੍ਸ ਅਨੁਮੋਦਨਤ੍ਥਂ "**ਨਿਧਿਂ ਨਿਧੇਤਿ ਪੁਰਿਸੋ**"ਤਿ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਅਭਾਸਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

ਏਵਮਸ੍ਸ –

''ਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਧਿਕਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਾਰਣਂ।
ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦੀਪੇਤ੍ਵਾ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ''॥

ਪਠਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਤਤ੍ਥ **ਨਿਧਿਂ ਨਿਧੇਤਿ ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਨਿਧੀਯਤੀਤਿ ਨਿਧਿ, ਠਪੀਯਤਿ ਰਕ੍ਖੀਯਤਿ ਗੋਪੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਥਾਵਰੋ, ਜਙ੍ਗਮੋ, ਅਙ੍ਗਸਮੋ, ਅਨੁਗਾਮਿਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਥਾਵਰੋ** ਨਾਮ ਭੂਮਿਗਤਂ ਵਾ ਵੇਹਾਸਟ੍ਠਂ ਵਾ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁ ਵਾ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਰਹਿਤਂ, ਅਯਂ ਥਾਵਰੋ ਨਿਧਿ। **ਜਙ੍ਗਮੋ** ਨਾਮ ਦਾਸਿਦਾਸਂ ਹਤ੍ਥਿਗਵਸ੍ਸਵਲ਼ਵਂ ਅਜੇਲ਼ਕਂ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਂ ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਇਰਿਯਾਪਥਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ ਜਙ੍ਗਮੋ ਨਿਧਿ **ਅਙ੍ਗਸਮੋ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਂ, ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਂ, ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਂ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਮਿਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਂ, ਅਯਂ ਅਙ੍ਗਸਮੋ ਨਿਧਿ। **ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ** ਨਾਮ ਦਾਨਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਸੀਲਮਯਂ ਭਾਵਨਾਮਯਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਮਯਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਮਯਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਇਟ੍ਠਫਲਮਨੁਪ੍ਪਦੇਤਿ, ਅਯਂ ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ ਨਿਧਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇ ਥਾਵਰੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

ਨਿਧੇਤੀਤਿ ਠਪੇਤਿ ਪਟਿਸਾਮੇਤਿ ਗੋਪੇਤਿ। **ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੋ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਪੁਰਿਸੋਪਿ ਇਤ੍ਥੀਪਿ ਪਣ੍ਡਕੋਪਿ ਨਿਧਿੰ ਨਿਧੇਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਪੁਰਿਸਸੀਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਇਧ ਸਮੋਧਾਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੇ**ਤਿ ਓਗਾਹੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰੰ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਿਕਭਾਵੇਨ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੰ। ਅਤ੍ਥਿ ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਨ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੰ ਜਙ੍ਗਲੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਸਤਿਕਪੋਰਿਸੋ ਆਵਾਟੋ ਵਿਯ, ਅਤ੍ਥਿ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੰ ਨ ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਨਿਨ੍ਨੇ ਪਲ੍ਲਲੇ ਏਕਦ੍ਵਿਵਿਦਤ੍ਥਿਕੋ ਆਵਾਟੋ ਵਿਯ, ਅਤ੍ਥਿ ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚੇਵ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕਞ੍ਚ ਜਙ੍ਗਲੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਯਾਵ ਇਦਾਨਿ ਉਦਕੰ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ, ਤਾਵ ਖਤੋ ਆਵਾਟੋ ਵਿਯ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੇ''ਤਿ। **ਅਤ੍ਥੇ ਕਿਚ੍ਚੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾ ਅਨਪੇਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ, ਅਤ੍ਥਾਵਹੰ ਹਿਤਾਵਹਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਚੰ, ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਏਵ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਕਿਚ੍ਚੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ। **ਅਤ੍ਥਾਯ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਨਿਧਾਨਪ੍ਪਯੋਜਨਨਿਦਸ੍ਸਨਮੇਤੰ। ਏਤਦਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਸੋ ਨਿਧੇਤਿ ''ਅਤ੍ਥਾਵਹੇ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਤ੍ਥਾਯ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵੰ ਨਿਧਾਨਪ੍ਪਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਾਧਿਗਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨਤ੍ਥਾਪਗਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ –

੨. ''ਰਾਜਤੋ ਵਾ ਦੁਰੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਚੋਰਤੋ ਪੀਲ਼ਿਤਸ੍ਸ ਵਾ।

ਇਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਮੋਕ੍ਖਾਯ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੇ ਆਪਦਾਸੁ ਵਾ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ''ਅਤ੍ਥਾਯ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਇਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਮੋਕ੍ਖਾਯਾ''ਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿਪਮੋਕ੍ਖਾਯ-ਪਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥਾਯੰ ਯੋਜਨਾ – ਨ ਕੇਵਲੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਧਿੰ ਨਿਧੇਤਿ, ਕਿਨ੍ਤੁ ''ਅਯੰ ਚੋਰੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਪਾਰਦਾਰਿਕੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਸੁਙ੍ਕਘਾਤਕੋ''ਤਿ ਵਾ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਦੁਰੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਤੋ ਰਾਜਤੋ ਵਾ ਪਮੋਕ੍ਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਨ੍ਧਿਚ੍ਛੇਦਾਦੀਹਿ ਧਨਹਰਣੇਨ ਵਾ, ''ਏਤ੍ਤਕੰ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣੰ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਜੀਵਗ੍ਗਾਹੇਨ ਵਾ ਚੋਰੇਹਿ ਮੇ ਪੀਲ਼ਿਤਸ੍ਸ ਸਤੋ ਚੋਰਤੋ ਵਾ ਪਮੋਕ੍ਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਨ੍ਤਿ ਮੇ ਇਣਾਯਿਕਾ, ਤੇ ਮੰ ''ਇਣੰ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਮੇ ਚੋਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਇਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਮੋਕ੍ਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਹੋਤਿ ਸੋ ਸਮਯੋ, ਯੰ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੰ ਹੋਤਿ ਦੁਸ੍ਸਸ੍ਸੰ ਦੁਲ੍ਲਭਪਿਣ੍ਡੰ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਸੁਕਰੰ ਅਪ੍ਪਧਨੇਨ ਯਾਪੇਤੁੰ, ਤਥਾਵਿਧੇ ਆਗਤੇ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੇ ਵਾ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ । ਯਥਾਰੂਪਾ ਆਪਦਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਤੋ ਵਾ ਉਦਕਤੋ ਵਾ ਅਪ੍ਪਿਯਦਾਯਾਦਤੋ ਵਾ, ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਸੁ ਆਪਦਾਸੁ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿਪਿ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਧਿੰ ਨਿਧੇਤੀਤਿ।

ਏਵੰ ਅਤ੍ਥਾਧਿਗਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਅਨਤ੍ਥਾਪਗਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਦੁਵਿਧੰ ਨਿਧਾਨਪ੍ਪਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਦੁਵਿਧੰ ਪਯੋਜਨੰ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

''ਏਤਦਤ੍ਥਾਯ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ, ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਨਿਧੀਯਤੀ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯ੍ਵਾਯੰ ''ਅਤ੍ਥਾਯ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਰਾਜਤੋ ਵਾ ਦੁਰੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਚ ਅਤ੍ਥਾਧਿਗਮੋ ਅਨਤ੍ਥਾਪਗਮੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਏਤਦਤ੍ਥਾਯ** ਏਤੇਸੰ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥਾਯ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਓਕਾਸਲੋਕੇ ਯੋ ਕੋਚਿ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਾਦਿਭੇਦੋ **ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਨਿਧੀਯਤਿ** ਠਪੀਯਤਿ ਪਟਿਸਾਮੀਯਤੀਤਿ।

ਤਤਿਯਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਨਿਹਿਤੋਪਿ ਸੋ ਨਿਧਿ ਪੁਞ੍ਞਵਤੰਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਾਧਕੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

੩. ''ਤਾਵਸ੍ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਸਨ੍ਤੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੇ।

ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਸਬ੍ਬਦਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਸੋ ਨਿਧਿ **ਤਾਵ ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਸਨ੍ਤੋ,** ਤਾਵ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋ ਸਮਾਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕੀਵ ਸੁਟ੍ਠੂਤਿ? **ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੇ**, ਯਾਵ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਹਿਤੋਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਾਵ ਸੁਟ੍ਠੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਸਬ੍ਬਦਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨ ਨਿਹਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਕਰਣਸਮਤ੍ਥੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਿਨ੍ਤੁ ਕੋਚਿਦੇਵ ਕਦਾਚਿਦੇਵ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ, ਨੇਵ ਵਾ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨ੍ਤਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਨਿਪਾਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਯਥਾ ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮-੧੯; ੩.੧੫੪) ਵਿਯ। ਲਿਙ੍ਗਭੇਦਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸੁਖਂ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ''ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਸਬ੍ਬਦਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ, ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

੪. ''ਨਿਧਿ ਵਾ ਠਾਨਾ ਚਵਤਿ, ਸਞ੍ਞਾ ਵਾਸ੍ਸ ਵਿਮੁਯ੍ਹਤਿ।

ਨਾਗਾ ਵਾ ਅਪਨਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾਪਿ ਹਰਨ੍ਤਿ ਨਂ॥

੫. ''ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾਪਿ ਦਾਯਾਦਾ, ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤਿ ਅਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਹੋਤਿ ਨਿਧਿ, ਸੋ ਵਾ **ਨਿਧਿ** ਤਮ੍ਹਾ **ਠਾਨਾ ਚਵਤਿ** ਅਪੇਤਿ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਚੇਤਨੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸਞ੍ਞਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਵਿਮੁਯ੍ਹਤਿ,** ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਨਿਹਿਤੋ ਨਿਧਿ, ਤਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਚੋਦਿਤਾ **ਨਾਗਾ ਵਾ** ਤਂ ਨਿਧਿਂ **ਅਪਨਾਮੇਨ੍ਤਿ** ਅਞ੍ਞਂ ਠਾਨਂ ਗਮੇਨ੍ਤਿ। **ਯਕ੍ਖਾ ਵਾਪਿ ਹਰਨ੍ਤਿ** ਯੇਨਿਚ੍ਛਕਂ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਅਪਸ੍ਸਤੋ** ਵਾ ਅਸ੍ਸ **ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾ ਦਾਯਾਦਾ** ਭੂਮਿਂ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਧਿਂ **ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤਿ**। ਏਵਮਸ੍ਸ ਏਤੇਹਿ ਠਾਨਾ ਚਵਨਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੋ ਨਿਧਿ ਨ ਉਪਕਪ੍ਪਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਠਾਨਾ ਚਵਨਾਦੀਨਿ ਲੋਕਸਮ੍ਮਤਾਨਿ ਅਨੁਪਕਪ੍ਪਨਕਾਰਣਾਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਤਂ ਏਤੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਾਨਂ ਮੂਲਭੂਤਂ ਏਕਞ੍ਞੇਵ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਸਞ੍ਞਿਤਂ ਕਾਰਣਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

''ਯਦਾ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਖਯੋ ਹੋਤਿ, ਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਮਪੁਞ੍ਞਮੋਕਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਯਂ ਨਿਧਿਂ ਨਿਧੇਨ੍ਤੇਨ ਨਿਹਿਤਂ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਾਦਿਧਨਜਾਤਂ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਛਟ੍ਠਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਨਿਹਿਤਮ੍ਪਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਨੁਪਕਪ੍ਪਨ੍ਤਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਨਸ੍ਸਨਧਮ੍ਮਂ ਲੋਕਸਮ੍ਮਤਂ ਨਿਧਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨਿਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕਸ੍ਸ ਅਨੁਮੋਦਨਤ੍ਥਮਿਦਂ ਨਿਧਿਕਣ੍ਡਮਾਰਦ੍ਧਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

੬. ‘‘ਯਸ੍ਸ ਦਾਨੇਨ ਸੀਲੇਨ, ਸਂਯਮੇਨ ਦਮੇਨ ਚ।

ਨਿਧੀ ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ’’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਦਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾ ਚਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਦਸਙ੍ਗਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਾਦਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸੀਲਂ ਇਧ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਸਂਯਮੋ**ਤਿ ਸਂਯਮਨਂ ਸਂਯਮੋ, ਚੇਤਸੋ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਗਤਿਨਿਵਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਯੇਨ ਸਂਯਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ‘‘ਹਤ੍ਥਸਂਯਤੋ, ਪਾਦਸਂਯਤੋ, ਵਾਚਾਸਂਯਤੋ, ਸਂਯਤੁਤ੍ਤਮੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਂਯਤੁਤ੍ਤਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਪਰੇ ਆਹੁ ‘‘ਸਂਯਮਨਂ ਸਂਯਮੋ, ਸਂਵਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ। **ਦਮੋ**ਤਿ ਦਮਨਂ, ਕਿਲੇਸੂਪਸਮਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਪਞ੍ਞਾ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਞ੍ਞਾਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਸੁਸ੍ਸੂਸਾ ਲਭਤੇ ਪਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੮)। ਕਤ੍ਥਚਿ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ‘‘ਸਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮੋ ਧਿਤਿ ਚਾਗੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਦਮੋਤਿ ‘‘ਯਦਿ ਸਚ੍ਚਾ ਦਮਾ ਚਾਗਾ, ਖਨ੍ਤ੍ਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਏਵਂ ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਞਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਯਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ ਦਾਨੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸਂਯਮੇਨ ਦਮੇਨ ਚਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯਥਾ ਹਿਰਞ੍ਞੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣੇਨ ਮੁਤ੍ਤਾਯ ਮਣਿਨਾ ਵਾ ਧਨਮਯੋ ਨਿਧਿ ਤੇਸਂ ਸੁਵਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਏਕਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਪਨੇਨ ਨਿਧੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਞ੍ਞਮਯੋ ਨਿਧਿ ਤੇਸਂ ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਏਕਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਚੇਤਿਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਰਣੇਨ ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਤ੍ਤਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਦਾਨੇਨਾ’’ਤਿ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨਿਧਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਤ੍ਥ ਨਿਹਿਤੋ, ਸੋ ਨਿਧਿ ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

੭. ‘‘ਚੇਤਿਯਮ੍ਹਿ ਚ ਸਙ੍ਘੇ ਵਾ, ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਤਿਥੀਸੁ ਵਾ।

ਮਾਤਰਿ ਪਿਤਰਿ ਚਾਪਿ, ਅਥੋ ਜੇਟ੍ਠਮ੍ਹਿ ਭਾਤਰੀ’’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਚਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਚੇਤਿਯਂ,** ਪੂਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਚਿਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਚੇਤਿਯਂ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਚੇਤਿਯਂ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਂ , ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਚੇਤਿਯਂ, ਧਾਤੁਕਚੇਤਿਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖੋ ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਂ, ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਮਾ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਚੇਤਿਯਂ, ਧਾਤੁਗਬ੍ਭਥੂਪਾ ਸਧਾਤੁਕਾ ਧਾਤੁਕਚੇਤਿਯਂ। **ਸਙ੍ਘੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਾਦੀਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ। **ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤੇਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਅਸ੍ਸ ਤਿਥਿ, ਯਮ੍ਹਿ ਵਾ ਤਮ੍ਹਿ ਦਿਵਸੇ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਤਿਥਿ**। ਤਙ੍ਖਣੇ ਆਗਤਪਾਹੁਨਕਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਏਵਂ ਚੇਤਿਯਾਦੀਨਿ ਞਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਏਵਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਯੋ ਸੋ ਨਿਧਿ ‘‘ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਇਟ੍ਠਫਲਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ। ਤਥਾ ਹਿ

ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਚੇਤਿਯਮ੍ਹਿ ਦਤ੍ਵਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਇਟ੍ਠਫਲਲਾਭਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ –

''ਏਕਪੁਪ੍ਫੰ ਯਜਿਤ੍ਵਾਨ, ਅਸੀਤਿਕਪ੍ਪਕੋਟਿਯੋ।
ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਨਾਭਿਜਾਨਾਮਿ, ਪੁਪ੍ਫਦਾਨਸ੍ਸਿਦੰ ਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਚ॥

''ਮਤ੍ਤਾਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ, ਪਸ੍ਸੇ ਚੇ ਵਿਪੁਲੰ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਚ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੯੦)।

ਏਵੰ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਙ੍ਘਾਦਿਵਤ੍ਥੂਸੁਪਿ ਦਾਨਫਲਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਚੇਤਿਯਾਦੀਸੁ ਦਾਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਫਲਵਿਭੂਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਏਵੰ ਯਥਾਯੋਗੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤੰ ਤੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਸੰਯਮਸ੍ਸ, ਤਬ੍ਬਤ੍ਥੁਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਨਸਿਕਾਰਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਦਮਸ੍ਸ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਫਲਵਿਭੂਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਟ੍ਠਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਦਾਨਾਦੀਹਿ ਨਿਧੀਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਮਯਨਿਧਿਨੋ ਚੇਤਿਯਾਦਿਭੇਦੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਏਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਸੁਨਿਹਿਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਨਿਧਿਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਹਿਤਨਿਧਿਤੋ ਵਿਸੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

੮. ''ਏਸੋ ਨਿਧਿ ਸੁਨਿਹਿਤੋ, ਅਜੇਯਜੋ ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ।

ਪਹਾਯ ਗਮਨੀਯੇਸੁ, ਏਤੰ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇਨ ਤੰ ਦਾਨਾਦੀਹਿ ਸੁਨਿਹਿਤਨਿਧਿੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ **''ਏਸੋ ਨਿਧਿ ਸੁਨਿਹਿਤੋ''**ਤਿ। **ਅਜੇਯਜੋ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਜੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਅਚ੍ਚੇਯਜੋਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬੋ ਅਚ੍ਚਨਾਰਹੋ ਹਿਤਸੁਖਤ੍ਥਿਕੇਨ ਉਪਚਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਾਠੇ ਏਸੋ ਨਿਧਿ ਅਚ੍ਚੇਯਜੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਕਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ''ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਸੁਨਿਹਿਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚੇਯਜਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਵੇਯਜ, ਨ ਚ ਸੁਨਿਹਿਤੋ ਅਚ੍ਚਨੀਯੋ। ਅਚ੍ਚਿਤੋ ਏਵ ਹਿ ਸੋਤਿ। ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ**, ਪਰਲੋਕੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਫਲਦਾਨੇਨ ਨ ਵਿਜਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਹਾਯ ਗਮਨੀਯੇਸੁ ਏਤੰ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਮਰਣਕਾਲੇ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ ਸਬ੍ਬਭੋਗੇਸੁ ਪਹਾਯ ਗਮਨੀਯੇਸੁ ਏਤੰ ਨਿਧਿੰ ਆਦਾਯ ਪਰਲੋਕੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਯੰ ਕਿਰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਭੋਗਾਨੰ ਅਗਮਨੀਯਤੋ। ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਏਵ ਹਿ ਤੇ ਤੇ ਭੋਗਾ, ਨ ਗਮਨੀਯਾ, ਗਮਨੀਯਾ ਪਨ ਤੇ ਤੇ ਗਤਿਵਿਸੇਸਾ। ਯਤੋ ਯਦਿ ਏਸ ਅਤ੍ਥੋ ਸਿਯਾ, ਪਹਾਯ ਭੋਗੇ ਗਮਨੀਯੇਸੁ ਗਤਿਵਿਸੇਸੇਸੁ ਇਤਿ ਵਦੇਯਜ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ''ਨਿਧਿ ਵਾ ਠਾਨਾ ਚਵਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਪਹਾਯ ਮਚ੍ਚੁ ਭੋਗੇਸੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਏਤੰ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਏਸੋ ਹਿ ਅਨੁਗਾਮਿਕਤ੍ਤਾ ਤੰ ਨਪ੍ਪਜਹਤੀਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ''ਗਮਨੀਯੇਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੂ''ਤਿ। ਤੰ ਨ ਏਕੰਸਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੧) ਏਤ੍ਥ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੇਸੂਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਏਸ ਮਰਣਕਾਲੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਾਤੁਕਾਮੋ ਭੋਗੇ ਆਮਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਤੇ ਭੋਗਾ ਪੁਬ੍ਬੰ ਕਾਯੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਹਤਾਸੇਨ ਚੇਤਸਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬੰ ਕਾਯੇਨ ਪਹਾਯ ਪਚ੍ਛਾ

ਚੇਤਸਾ ਗਮਨੀਯੇਸੁ ਭੋਗੇਸੂਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ, ਪਹਾਯ ਗਮਨੀਯੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਏਕਮੇਵੇਤਂ ਪੁਞ੍ਞਨਿਧਿਵਿਭਵਂ ਤਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਅਤ੍ਥੇ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। ਭੋਗਾਨਞ੍ਹਿ ਗਮਨੀਯਭਾਵੇਨ ਏਤਸ੍ਸ ਨਿਧਿਸ੍ਸ ਆਦਾਯ ਗਮਨੀਯਭਾਵੋ ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ।

ਨਵਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਨਿਧਿਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਹਿਤਨਿਧਿਤੋ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਣ੍ਡਗੁਣਸਂਵਣ੍ਣਨੇਨ ਕਯਜਨਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਉਲ਼ਾਰਭਣ੍ਡਵਾਣਿਜੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੇਸਿਤਪੁਞ੍ਞਨਿਧਿਗੁਣਸਂਵਣ੍ਣਨੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਞ੍ਞਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

੯. ''ਅਸਾਧਾਰਣਮਞ੍ਞੇਸਂ, ਅਚੋਰਾਹਰਣੋ ਨਿਧਿ।

ਕਯਿਰਾਥ ਧੀਰੋ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ, ਯੋ ਨਿਧਿ ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ **ਅਸਾਧਾਰਣਮਞ੍ਞੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ, **ਮ**ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ ''ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਨ ਚੋਰੇਹਿ ਆਹਰਣੋ **ਅਚੋਰਾਹਰਣੋ,** ਚੋਰੇਹਿ ਆਦਾਤਬ੍ਬੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਧਾਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਨਿਧਿ**। ਏਵਂ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਨਿਧਿਗੁਣਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਦ੍ਵੀਹਿ ਤਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਤਿ **"ਕਯਿਰਾਥ ਧੀਰੋ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ, ਯੋ ਨਿਧਿ ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਨਾਮ ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ, ਅਚੋਰਾਹਰਣੋ ਚ ਨਿਧਿ ਹੋਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਅਚੋਰਾਹਰਣੋ ਚ ਨਿਧਿ, ਅਥ ਖੋ ਪਨ ''ਏਸੋ ਨਿਧਿ ਸੁਨਿਹਿਤੋ, ਅਜੇਯਜੋ ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯੋ ਨਿਧਿ ਅਨੁਗਾਮਿਕੋ। ਸੋ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਯਿਰਾਥ ਕਰੇਯ੍ਯ ਧੀਰੋ ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਞ੍ਞਾਨੀਤਿ।

ਦਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਗੁਣਸਂਵਣ੍ਣਨੇਨ ਪੁਞ੍ਞਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੇ ਉਸ੍ਸਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਨਿਧਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸੋ ਯਂ ਫਲਂ ਦੇਤਿ, ਤਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

੧੦. ''ਏਸ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦੋ ਨਿਧੀ''ਤਿ॥

ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਪਟਿਬਨ੍ਧਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦਤ੍ਤਂ, ਨ ਵਿਨਾ ਪਤ੍ਥਨਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ –

''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ ਗਹਪਤਯੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ 'ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ'' (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੨)।

ਏਵਂ ''ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੨)।

ਤਥਾ ਚਾਹ –

''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੀਲੇਨ, ਸੁਤੇਨ, ਚਾਗੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ 'ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ

ਪਦਹਤਿ, ਤං ਚਿਤ੍ਤං ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤං ਚਿਤ੍ਤං ਭਾਵੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ ਵਿਹਾਰਾ ਚ ਏਵං ਭਾਵਿਤਾ ਏਵං ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸංਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧) ਏਵਮਾਦਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਤං ਤਥਾ ਤਥਾ ਆਕਙ੍ਖਪਰਿਯਾਯං ਚਿਤ੍ਤਪਦਹਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਪਰਿਕ੍ਖਾਰං ਪਤ੍ਥਨං ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦਤ੍ਤੇ ਹੇਤੁං ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ –

''ਯං ਯਦੇਵਾਭਿਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ॥

ਏਕਾਦਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਇਦਾਨਿ ਯං ਤං ਸਬ੍ਬං ਏਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤං ਓਧਿਸੋ ਓਧਿਸੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੁਵਣ੍ਣਤਾ ਸੁਸਰਤਾ"**ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਗਾਥਾਯੋ ਆਹ।

ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵ **ਸੁਵਣ੍ਣਤਾ** ਨਾਮ ਸੁਨ੍ਦਰਚ੍ਛਵਿਵਣ੍ਣਤਾ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚਤਾ, ਸਾਪਿ ਏਤੇਨ ਪੁਞ੍ਞਨਿਧਿਨਾ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮං ਜਾਤිං...ਪੇ॰... ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਹੋਸਿ ਅਨੁਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜਿ ਨ ਕੁਪ੍ਪਿ ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਿ ਨ ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਿ, ਨ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ, ਦਾਤਾ ਚ ਅਹੋਸਿ ਸੁਖੁਮਾਨං ਮੁਦੁਕਾਨං ਅਤ੍ਥਰਣਾਨං ਪਾਵੁਰਣਾਨං ਖੋਮਸੁਖੁਮਾਨං ਕਪ੍ਪਾਸਿਕ...ਪੇ॰... ਕੋਸੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਬਲਸੁਖੁਮਾਨං। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਇਤ੍ਥਤ੍ਤං ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮං ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣං ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਕਞ੍ਚਨਸਨ੍ਨਿਭਤ੍ਤਚੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧੮)।

ਸੁਸਰਤਾ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰਤਾ ਕਰਵੀਕਭਾਣਿਤਾ, ਸਾਪਿ ਏਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਮ੍ਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮං ਜਾਤිං...ਪੇ॰... ਫਰੁਸං ਵਾਚං ਪਹਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ...ਪੇ॰... ਤਥਾਰੂਪිං ਵਾਚං ਭਾਸਿਤਾ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਇਤ੍ਥਤ੍ਤං ਆਗਤੋ ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਹੁਤਜਿਵ੍ਹੋ ਚ ਹੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੋ ਚ ਕਰਵੀਕਭਾਣੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੩੬)।

ਸੁਸਣ੍ਠਾਨਾਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਣ੍ਠਾਨਤਾ, ਸਮਚਿਤਵਟ੍ਟਿਤਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨං ਸਮਚਿਤਵਟ੍ਟਿਤਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤං ਹੋਤਿ। ਸਾਪਿ ਏਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਰਿਮං ਜਾਤිං...ਪੇ॰... ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਸਮਾਨੋ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਅਹੋਸਿ ਹਿਤਕਾਮੋ ਫਾਸੁਕਾਮੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮੋ 'ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯුං, ਸੀਲੇਨ ਸੁਤੇਨ ਚਾਗੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਧਨਧਞ੍ਞੇਨ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਨਾ ਦ੍ਵਿਪਦਚਤੁਪ੍ਪਦੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੇਹਿ ਦਾਸਕਮ੍ਮਕਰਪੋਰਿਸੇਹਿ ਞਾਤੀਹਿ ਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਬਨ੍ਧਵੇਹਿ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਮਾਨੋ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਸੀਹਪੁਬ੍ਬਡ੍ਢਕਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਚਿਤਨ੍ਤਰංਸੋ ਚ ਸਮਵਟ੍ਟਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੨੪) ਏਵਮਾਦਿ।

ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਤੋ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਞ੍ਞਨਿਧਿਨਾ ਪਟਿਲਾਭਸਾਧਕਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਤੁ ਸංਖਿਤ੍ਤං, ਇਦਾਨਿ ਅਵਸੇਸਪਦਾਨං ਵਣ੍ਣਨං ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ।

ਸੁਰੂਪਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ''ਆਕਾਸੋ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਰੂਪਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੬) ਵਿਯ, ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸੁਨ੍ਦਰਤਾ ਸੁਰੂਪਤਾ ਨਾਤਿਦੀਘਤਾ ਨਾਤਿਰਸ੍ਸਤਾ ਨਾਤਿਕਿਸਤਾ ਨਾਤਿਥੂਲਤਾ ਨਾਤਿਕਾਲ਼ਤਾ ਨਚ੍ਚੋਦਾਤਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਆਧਿਪਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵੋ, ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸਾਮਿਕਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਵਾਰੋ**ਤਿ ਅਗਾਰਿਕਾਨਂ ਸਜਨਪਰਿਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਨਗਾਰਿਕਾਨਂ ਪਰਿਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਆਧਿਪਚ੍ਚਞ੍ਚ ਪਰਿਵਾਰੋ ਚ **ਆਧਿਪਚ੍ਚਪਰਿਵਾਰੋ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁਵਣ੍ਣਤਾਦੀਹਿ ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਆਧਿਪਚ੍ਚੇਨ ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਪਰਿਵਾਰੇਨ ਸਜਨਪਰਿਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਤਂ ''ਯਂ ਯਦੇਵਾਭਿਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਾਵ ਪਠਮਂ ਓਧਿਸੋ ਵੁਤ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਤਾਦਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦ੍ਵਾਦਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਏਵਮਿਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਓਰਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਦੁਭਯਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਪਦੇਸਰਜ੍ਜ**''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਦੇਸਰਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦੀਪਮ੍ਪਿ ਸਕਲਂ ਅਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯਾ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਰਜ੍ਜਂ। ਇਸ੍ਸਰਭਾਵੋ **ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ**, ਇਮਿਨਾ ਦੀਪਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਜ੍ਜਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸੁਖਂ ਪਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਂ ਕਨ੍ਤਂ ਮਨਾਪਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸੁਖਂ। ਇਮਿਨਾ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਜ੍ਜਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦੇਵੇਸੁ ਰਜ੍ਜਂ **ਦੇਵਰਜ੍ਜਂ**, ਏਤੇਨ ਮਨ੍ਧਾਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦੇਵਰਜ੍ਜਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਪਿ ਦਿਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੇ ਤੇ ਦਿਵਿ ਭਵਤ੍ਤਾ ''ਦਿਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਦਿਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਯੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਰਜ੍ਜਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਤਂ ''ਯਂ ਯਦੇਵਾਭਿਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਇਦਮ੍ਪਿ ਦੁਤਿਯਂ ਓਧਿਸੋ ਪਦੇਸਰਜ੍ਜਾਦਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤੇਰਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਏਵਮਿਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਸਤੋ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਮਾਨੁਸ੍ਸਿਕਾ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**''ਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹ।

ਤਸ੍ਸਾਯਂ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ** – ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਯਨ੍ਤਿ ਮਾਨੁਸ੍ਸੀ, ਮਾਨੁਸ੍ਸੀ ਏਵ **ਮਾਨੁਸ੍ਸਿਕਾ**। ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨਂ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**। ਦੇਵਾਨਂ ਲੋਕੋ ਦੇਵਲੋਕੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ **ਦੇਵਲੋਕੇ। ਯਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ, ਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਉਪਕਰਣਭੂਤਾਯਾਤਿ **ਰਤਿ**, ਸੁਖਸ੍ਸ ਸੁਖਵਤ੍ਥੁਨੋ ਚੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਯਾ**ਤਿ ਅਨਿਯਤਵਚਨਂ **ਚ**ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਹ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂਯੇਵ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**।

ਅਯਂ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ** – ਯਾ ਏਸਾ ''ਸੁਵਣ੍ਣਤਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਮਾਨੁਸ੍ਸਿਕਾ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਚ ਯਾ ਰਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਚ ਸਬ੍ਬਾ, ਯਾ ਚਾਯਮਪਰਾ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਓਧਿਸੋ ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਵਣ੍ਣਤਾਦੀਹਿ ਅਵੁਤ੍ਤਾ ''ਸੂਰਾ ਸਤਿਮਨ੍ਤੋ ਇਧ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੧) ਨਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਾਦਿਭੇਦਾ ਚ ਮਾਨੁਸ੍ਸਿਕਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਪਰਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਚ ਯਾ ਝਾਨਾਦਿਰਤਿ, ਯਾ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਤਿਯਂ ਓਧਿਸੋ ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਚੁਦ੍ਦਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. ਏਵਮਿਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਪੁਬ੍ਬਾਨੁਭਾਵੇਨ ਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਵਸੇਨਪਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਤਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਉਪਾਯਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦਮਾਗਮ੍ਮਾ**''ਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹ।

ਤਸ੍ਸਾਯਂ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ** – ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯ ਗੁਣਵਿਭੂਤਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਦਾ, ਮਿਤ੍ਤੋ ਏਵ ਸਮ੍ਪਦਾ ਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦਾ, ਤਂ **ਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦਂ**। **ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਯੋਨਿਸੋ**ਤਿ ਉਪਾਯੇਨ। **ਪਯੁਞ੍ਜਤੋ**ਤਿ ਯੋਗਾਨੁਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰੋਤੋ। ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਾਯ, ਸਯਂ ਵਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀਸੁ ਵਸੀਭਾਵੋ **ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੀਭਾਵੋ**।

ਅਯਂ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ** – ਯ੍ਵਾਯਂ ਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦਮਾਗਮ੍ਮ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਤੋ ਓਵਾਦਞ੍ਚ ਅਨੁਸਾਸਨਿਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਯੁਞ੍ਜਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਵਿਜ੍ਜਾਸੁ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ? ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੮੧) ਏਵਂ ਆਗਤਾਯ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਬ੍ਬਾਨਭੇਦਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤੇਨ ਵਸੀਭਾਵੋ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਓਧਿਸੋ ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ।

ਪਨ੍ਨਰਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫. ਏਵਮਿਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਥਿਤਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੀਭਾਵਭਾਗਿਯਪੁਬ੍ਬਾਨੁਭਾਵੇਨ ਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਤੇਵਿਜ੍ਜਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਵਸੇਨਪਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦਿਗੁਣਵਿਭੂਤਿਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਇਮਾਯ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਗੁਣਵਿਭੂਤਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਾਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਚਾ**"ਤਿ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹ।

''ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਕਤੇਨ ਯਾ ਚਾਯਂ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨੇਸੁ ਪਭੇਦਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯੇ ਚਿਮੇ ''ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੯; ੩.੩੩੯) ਨਯੇਨ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਯਾ ਚਾਯਂ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕੇਹਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਾਵਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਾਧਿਕਾ ਸਾਵਕਪਾਰਮੀ, ਯਾ ਚ ਸਯਮ੍ਭੁਭਾਵਸਾਧਿਕਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿ, ਯਾ ਚ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਭਾਵਸਾਧਿਕਾ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਚਮਂ ਓਧਿਸੋ ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸੋਲ਼ਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਯਂ ਤਂ ''ਯਂ ਯਦੇਵਾਭਿਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਇਮਾਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਓਧਿਸੋ ਓਧਿਸੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਮੇਵਿਦਂ ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦਨਿਧਿਸਞ੍ਞਿਤਂ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋ "**ਏਵਂ ਮਹਤ੍ਥਿਕਾ ਏਸਾ**"ਤਿ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਸਿ।

ਤਸ੍ਸਾਯਂ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ** - **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਤ੍ਥਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਮਹਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਤ੍ਥਿਕਾ**, ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਾਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਵਚਨਂ, ਤੇਨ ''ਯਸ੍ਸ ਦਾਨੇਨ ਸੀਲੇਨਾ''ਤਿ ਇਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ''ਕਯਿਰਾਥ ਧੀਰੋ ਪੁਞ੍ਞਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਂ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਕਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤੇਨ ਏਸਾਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ ਯਾ ਏਸਾਤਿ

ਅਭਿਮੁਖਂ ਕਰੋਤਿ। ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮ੍ਪਦਾ **ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾ** । **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। **ਧੀਰਾ**ਤਿ ਧਿਤਿਮਨ੍ਤੋ। **ਪਸਂਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਪਣ੍ਡਿਤਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਕਤਪੁਞ੍ਞਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਤਪੁਞ੍ਞਭਾਵਂ।

ਅਯਂ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ** – ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਤਾਦਿਂ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਤੇਨੇਵਤ੍ਥੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਹਤ੍ਥਿਕਤ੍ਤਂ ਥੁਨਨ੍ਤੋ ਆਹ – ਏਵਂ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਵਹਨੇਨ ਮਹਤ੍ਥਿਕਾ ਏਸਾ, ਯਦਿਦਂ ਮਯਾ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਦਾਨੇਨ ਸੀਲੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦੇਸਿਤਾ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਾਦਿਸਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਕਿਲਾਸੁਤਾਯ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣੇਨ ਚ ਧੀਰਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ‘‘ਅਸਾਧਾਰਣਮਞ੍ਞੇਸਂ, ਅਚੋਰਾਹਰਣੋ ਨਿਧੀ’’ਤਿਆਦੀਹਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚ, ਅਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ‘‘ਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਭਾਯਿਤ੍ਥ, ਸੁਖਸ੍ਸੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਵਚਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨੀ’’ਤਿਆਦੀਹਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੨; ਇਤਿਵੁ॰ ੨੨; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੨੧) ਵਚਨੇਹਿ ਅਨੇਕਾਕਾਰਵੋਕਾਰਂ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਕ੍ਖਪਾਤੇਨਾਤਿ।

ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸੋ ਉਪਾਸਕੋ ਬਹੁਜਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਰਞ੍ਞੋ ਚ ਪਸੇਨਦਿਕੋਸਲਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸਿ, ਰਾਜਾ ਅਤਿਵਿਯ ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਾਧੁ, ਗਹਪਤਿ, ਸਾਧੁ ਖੋ ਤ੍ਵਂ , ਗਹਪਤਿ, ਮਾਦਿਸੇਹਿਪਿ ਅਨਾਹਰਣੀਯਂ ਨਿਧਿਂ ਨਿਧੇਸੀ’’ਤਿ ਸਂਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਮਹਤਿਂ ਪੂਜਮਕਾਸੀਤਿ।

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਨਿਧਿਕਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ

ਇਦਾਨਿ ਨਿਧਿਕਣ੍ਡਾਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ –

‘‘ਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਦਾ ਯਤ੍ਥ, ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇਸ ਦੀਪਨਾ।
ਨਿਦਾਨਂ ਸੋਧਯਿਤ੍ਵਾਸ੍ਸ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ’’॥

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਧਿਕਣ੍ਡੇਨ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਚ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਕਤਾਯ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਯਾਵ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਸਰਣੇਹਿ ਸਾਸਨੇ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਹਿ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰੇਨ ਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਸਮਤ੍ਥਂ, ਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹੇਨ ਮੋਹਪ੍ਪਹਾਨਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ, ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮਙ੍ਗਲਭਾਵੋ ਅਤ੍ਤਰਕ੍ਖਾ ਚ, ਰਤਨਸੁਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪਾ ਪਰਰਕ੍ਖਾ, ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੇਨ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਭੂਤੇਸੁ ਏਕਚ੍ਚਭੂਤਦਸ੍ਸਨਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿ ਚ, ਨਿਧਿਕਣ੍ਡੇਨ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਸਮਤ੍ਥਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਸਮਤ੍ਥਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਦਂ ਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੁਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠੋਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਯੋਜਨਂ।

ਨਿਦਾਨਸੋਧਨਂ

ਇਦਾਨਿ ਯਾਯਂ –

‘‘ਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਦਾ ਯਤ੍ਥ, ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇਸ ਦੀਪਨਾ।
ਨਿਦਾਨਂ ਸੋਧਯਿਤ੍ਵਾਸ੍ਸ, ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ –

ਮਾਤਿਕਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਇਦਂ ਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਾਵਕਾਦੀਹਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਯਦਾ ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਸ੍ਸਤੋ ਦੇਵਤਾਹਿ ਉਬ੍ਬਾਲ੍ਹਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਤਾ, ਤਦਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਾਯ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਏਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਦੀਪਨਾ ਨਿਦਾਨਸੋਧਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਉਪਕਟ੍ਠਾਯ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾਯ, ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਨਾਨਾਵੇਰਜ੍ਜਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁਕਾਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ ਭਗਵਾ ਰਾਗਚਰਿਤਾਨਂ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਵਸੇਨ ਏਕਾਦਸਵਿਧਂ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਦੋਸਚਰਿਤਾਨਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਮੋਹਚਰਿਤਾਨਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਾਨਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਨਿ, ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ, ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਤਾਨਂ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਾਦੀਨੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਭੇਦਚਰਿਤਾਨੁਕੂਲਾਨਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਕਥੇਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਨਾਸਨਞ੍ਚ ਗੋਚਰਗਾਮਞ੍ਚ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਾਨਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਨੀਲਕਾਚਮਣਿਸਨ੍ਨਿਭਸਿਲਾਤਲਂ ਸੀਤਲਘਨਚ੍ਛਾਯਨੀਲਵਨਸਣ੍ਡਮਣ੍ਡਿਤਂ ਮੁਤ੍ਤਾਜਾਲਰਜਤਪਟ੍ਟਸਦਿਸਵਾਲੁਕਾਕਿਣ੍ਣਭੂਮਿਭਾਗਂ ਸੁਚਿਸਾਤਸੀਤਲਜਲਾਸਯਪਰਿਵਾਰਿਤਂ ਪਬ੍ਬਤਮਦ੍ਦਸਂਸੁ। ਅਥ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਤ੍ਥੇਕਰਤ੍ਤਿਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਪਭਾਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਸਰੀਰਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਂਸੁ। ਗਾਮੋ ਘਨਨਿਵੇਸਨਸਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠਕੁਲਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ ਤੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਦੁਲ੍ਲਭਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭੋਜੇਤ੍ਵਾ ''ਇਧੇਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਮਾਸਂ ਵਸਥਾ''ਤਿ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਪਧਾਨਕੁਟਿਸਤਾਨਿ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਮਞ੍ਚਪੀਠਪਾਨੀਯਪਰਿਭੋਜਨੀਯਘਟਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬੂਪਕਰਣਾਨਿ ਪਟਿਯਾਦੇਸੁਂ।

ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਅਞ੍ਞਂ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਂਸੁ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਥੇਵ ਉਪਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਂ ਯਾਚਿਂਸੁ। ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਅਸਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ''ਤਿ ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ ਯਾਮਘਣ੍ਡਿਕਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਨਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤੇਜੇਨ ਵਿਹਤਤੇਜਾ ਰੁਕ੍ਖਦੇਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਮਾਨਾ ਓਰੁਯ੍ਹ ਦਾਰਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਰਾਜੂਹਿ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਗਾਮਕਾਵਾਸਂ ਗਤੇਹਿ ਗਾਮਵਾਸੀਨਂ ਘਰੇਸੁ ਓਕਾਸੇ ਗਹਿਤੇ ਘਰਮਨੁਸ੍ਸਕਾ ਘਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਸਨ੍ਤਾ ''ਕਦਾ ਨੁ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਦੂਰਤੋਵ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਦੇਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਮਾਨਾਨਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿਯੋ ਦੂਰਤੋਵ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ ''ਕਦਾ ਨੁ ਭਦਨ੍ਤਾ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ ''ਪਠਮਵਸ੍ਸੂਪਗਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਵਸ੍ਸਂ ਤੇਮਾਸਂ ਵਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਂ ਪਨ ਤਾਵ ਚਿਰਂ ਦਾਰਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵਸਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮ, ਹਨ੍ਦ ਮਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਯਾਨਕਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਦਸ੍ਸੇਮਾ''ਤਿ। ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਮਣਧਮ੍ਮਕਰਣਵੇਲਾਯ ਭਿਂਸਨਕਾਨਿ ਯਕ੍ਖਰੂਪਾਨਿ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਭੇਰਵਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਹਦਯਂ ਫਨ੍ਦਿ, ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ ਚ ਅਹੇਸੁਂ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੁਪ੍ਪਣ੍ਡੁਕਜਾਤਾ। ਤੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਕਾਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿਂਸੁ, ਤੇਸਂ ਅਨੇਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯੇਨ ਚ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਂਵਿਗ੍ਗਾਨਂ ਸਤਿ ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਿ, ਤਤੋ ਤੇਸਂ ਮੁਟ੍ਠਸਤੀਨਂ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਪਯੋਜੇਸੁਂ, ਤੇਸਂ ਤੇਨ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੇਨ ਨਿਮ੍ਮਥਿਯਮਾਨਮਿਵ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਅਹੋਸਿ, ਗਾਲ੍ਹਾ ਸੀਸਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਨ ਚ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਸੁਂ।

ਅਥੇਕਦਿਵਸਂ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਸੁ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ ਪੁਚ੍ਛਿ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤਿਪਾਹਂ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਛਵਿਵਣ੍ਣੋ ਅਹੋਸਿ ਪਰਿਯੋਦਾਤੋ, ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਏਤਰਹਿ ਪਨਤ੍ਥ ਕਿਸਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੁਪ੍ਪਣ੍ਡੁਕਜਾਤਾ, ਕਿਂ ਵੋ ਇਧ ਅਸਪ੍ਪਾਯ''ਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹ – ''ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਈਦਿਸਞ੍ਚ ਈਦਿਸਞ੍ਚ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਚ ਸੁਣਾਮਿ ਚ, ਈਦਿਸਞ੍ਚ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਾਮਿ, ਤੇਨ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ, ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ। ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ ਆਹ – ''ਭਗਵਤਾ, ਆਵੁਸੋ, ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਇਦਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ, ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ, ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਨਾਸਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਵ ਸੇਨਾਸਨਂ ਸਂਸਾਮੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕੁਲੇਸੁ ਕਞ੍ਚਿ ਅਨਾਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਏਵ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਤੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਮਿਂਸੁ।

ਭਗਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸਂ ਚਾਰਿਕਾ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਮਯਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਕਿਸ੍ਸ ਤੁਮ੍ਹੇ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਥਾ''ਤਿ। ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਮਾਰੋਚੇਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਚਤੁਪਾਦਪੀਠਕਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਦ੍ਦਸ। ਅਥ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹ – ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਪ੍ਪਾਯਸੇਨਾਸਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਥ, ਗਚ੍ਛਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਮੇਵ ਸੇਨਾਸਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ

ਵਿਹਰਥ, ਸਚੇ ਪਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਅਭਯਂ ਇਚ੍ਛਥ, ਇਮਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਥ। ਏਤਞ੍ਹਿ ਵੋ ਪਰਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਮਭਾਸਿ।

ਅਪਰੇ ਪਨਾਹੁ – ''ਗਚ੍ਛਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਮੇਵ ਸੇਨਾਸਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਥਾ''ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਵਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਆਹ – ''ਅਪਿਚ ਖੋ ਆਰਞ੍ਞਕੇਨ ਪਰਿਹਰਣਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਾਯਂ ਪਾਤਂ ਕਰਣਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਮੇਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਅਸੁਭਾ ਦ੍ਵੇ ਮਰਣਸ੍ਸਤੀ ਅਟ੍ਠਮਹਾਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁਸਮਾਵਜ੍ਜਨਞ੍ਚ, ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੂਨਿ ਨਾਮ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਾਨੀਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਂ ਪਞ੍ਚਮਂ, ਅਤੀਤੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਆਹਾਰਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਪਰਿਹਰਣਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਮੇਤ੍ਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਮਭਾਸੀਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋਪਿ ''ਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਦਾ ਯਤ੍ਥ, ਯਸ੍ਮਾ ਚੇ''ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਦੀਪਨਾ ਨਿਦਾਨਸੋਧਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਯਾ ਸਾ “**ਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਦਾ ਯਤ੍ਥ, ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇਸ ਦੀਪਨਾ। ਨਿਦਾਨਂ ਸੋਧਯਿਤ੍ਵਾ**''ਤਿ ਮਾਤਿਕਾ ਠਪਿਤਾ, ਸਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਪਠਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ “**ਅਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਕਤਨਿਦਾਨਸੋਧਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ** ਆਰਬ੍ਭਤੇ। ਤਤ੍ਥ **ਕਰਣੀਯਮਤ੍ਥਕੁਸਲੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਤਾਵ ਅਯਂ **ਪਦਵਣ੍ਣਨਾ - ਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਕਰਣਾਰਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਟਿਪਦਾ, ਯਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਰਣੀਯਤੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਰਣੀਯਤੋ ਨਾਮ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। ਅਤ੍ਥੇ ਕੁਸਲੇਨ **ਅਤ੍ਥਕੁਸਲੇਨ** ਅਤ੍ਥਛੇਕੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ। ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਮਿਤਉਪਯੋਗਂ, ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਾ **ਯਂ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ। **ਸਨ੍ਤਂ ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਨ੍ਤਂ, ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਪਦਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਭਿਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ **ਸਕ੍ਕੋ**, ਸਮਤ੍ਥੋ ਪਟਿਬਲੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਜੂ**ਤਿ ਅਜ੍ਜਵਯੁਤ੍ਤੋ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਜੂਤਿ **ਸੁਹੁਜੁ**। ਸੁਖਂ ਵਚੋ ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ **ਸੁਵਚੋ**। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਮੁਦੂ**ਤਿ ਮਦ੍ਦਵਯੁਤ੍ਤੋ। ਨ ਅਤਿਮਾਨੀਤਿ **ਅਨਤਿਮਾਨਿ**।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ - ਕਰਣੀਯਮਤ੍ਥਕੁਸਲੇਨ, ਯਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਪਦਂ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਅਤ੍ਥਿ ਕਰਣੀਯਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਕਰਣੀਯਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਂ **ਕਰਣੀਯਂ**। ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ, ਆਚਾਰਵਿਪਤ੍ਤਿ, ਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਅਕਰਣੀਯਂ**। ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਥਕੁਸਲੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਤ੍ਥਕੁਸਲੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਜੇਤਿ, ਖਣ੍ਡਸੀਲੋ ਹੋਤਿ, ਏਕਵੀਸਤਿਵਿਧਂ ਅਨੇਸਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਵੇਲੁਦਾਨਂ ਪਤ੍ਤਦਾਨਂ ਪੁਪ੍ਫਦਾਨਂ ਫਲਦਾਨਂ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨਂ ਮੁਖੋਦਕਦਾਨਂ ਸਿਨਾਨਦਾਨਂ ਚੁਣ੍ਣਦਾਨਂ ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਾਨਂ ਚਾਟੁਕਮ੍ਯਤਂ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਂ ਪਾਰਿਭਟਯਤਂ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕਂ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ ਦੂਤਕਮ੍ਮਂ ਪਹਿਣਗਮਨਂ ਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡਂ ਦਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਂ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਂ ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਛਬ੍ਬਿਧੇ ਚ ਅਗੋਚਰੇ ਚਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੇ ਵਿਧਵਥੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰਿਕਪਣ੍ਡਕਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਾਨਾਗਾਰਗੋਚਰੇਤਿ। ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਰਾਜੂਹਿ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੇਹਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਗਿਹਿਸਂਸਗ੍ਗੇਨ, ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨ ਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ ਅਨੋਪਾਨਭੂਤਾਨਿ ਅਕ੍ਕੋਸਕਪਰਿਭਾਸਕਾਨਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾਨਿ ਅਹਿਤਅਫਾਸੁਕਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ, ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਸੇਵਤਿ ਭਜਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ। ਅਯਂ **ਅਨਤ੍ਥਕੁਸਲੋ**।

ਯੋ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਜੇਤਿ, ਅਨੇਸਨਂ ਪਹਾਯ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਕਾਮੋ ਸਦ੍ਧਾਸੀਸੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਂ ਸਤਿਸੀਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਂ ਵੀਰਿਯਸੀਸੇਨ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਪਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਂ ਪੂਰੇਤਿ। ਅਯਂ **ਅਤ੍ਥਕੁਸਲੋ**।

ਯੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸੋਧਨਵਸੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰੰ, ਛਦ੍ਵਾਰੇ ਘਟ੍ਟਿਤਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੰ, ਅਨੇਸਨਪਰਿਵਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਵਣ੍ਣਿਤਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨੇਨ ਚ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨੰ, ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਸਾਤ੍ਥਕਤਾਦਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸੋਧੇਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ **ਅਤ੍ਥਕੁਸਲੋ**।

ਯੋ ਵਾ ਯਥਾ ਊਸੋਦਕੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਵਤ੍ਥੰ ਪਰਿਯੋਦਾਪਯਤਿ, ਛਾਰਿਕੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਦਾਸੋ, ਉਕ੍ਕਾਮੁਖੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਜਾਤਰੂਪੰ, ਤਥਾ ਞਾਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸੀਲੰ ਵੋਦਾਯਤੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਞਾਣੋਦਕੇਨ ਧੋਵਨ੍ਤੋ ਸੀਲੰ ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਕਿਕੀ ਸਕੁਣਿਕਾ ਅਣ੍ਡੰ, ਚਮਰੀ ਮਿਗੋ ਵਾਲਧਿੰ, ਏਕਪੁਤ੍ਤਿਕਾ ਨਾਰੀ ਪਿਯੰ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕੰ, ਏਕਨਯਨੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤੰ ਏਕਨਯਨਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਤਥਾ ਅਤਿਵਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਸਾਯੰ ਪਾਤੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ **ਅਤ੍ਥਕੁਸਲੋ**।

ਯੋ ਵਾ ਪਨ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਕਰੇ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪਟਿਪਦੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ **ਅਤ੍ਥਕੁਸਲੋ**।

ਯੋ ਵਾ ਪਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਯੰ ਅਤ੍ਥਕੁਸਲਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਇਮੇ ਯਾਵ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਕਰੇ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਯਾਵ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪਟਿਪਦਾਯਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਣ੍ਣਿਤਾ ਅਤ੍ਥਕੁਸਲਾ, ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ **ਅਤ੍ਥਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤਥਾਵਿਧਾ ਚ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਤੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ‘‘ਕਰਣੀਯਮਤ੍ਥਕੁਸਲੇਨਾ’’ਤਿ ਆਹ।

ਤਤੋ ‘‘ਕਿੰ ਕਰਣੀਯ’’ਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਸਞ੍ਜਾਤਕਙ੍ਖਾਨੰ ਆਹ **“ਯਨ੍ਤੰ ਸਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ”**ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਵਣ੍ਣਿਤੰ ਸਨ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦੰ ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮੇਨ ਯੰ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਗਾਥਾਪਦਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚਾਤਿ। ਅਯੰ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਵਸੇਸਪਾਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਥ ਵਾ **ਸਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦੰ ‘‘ਸਨ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਤੰ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮੇਨ ਯਨ੍ਤੰ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੰ ਕਰਣੀਯਮਤ੍ਥਕੁਸਲੇਨਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਕਰਣੀਯਮਤ੍ਥਕੁਸਲੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਕਿ’’ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾਨੰ ਆਹ **“ਯਨ੍ਤੰ ਸਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ”**ਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਵੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਾਯ ਸਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਯੰ ਕਰਣੀਯੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਕਰਣਾਰਹਮੇਵ ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਕਿੰ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ? ਕਿਮਞ੍ਞੰ ਸਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਦਧਿਗਮੁਪਾਯਤੋ, ਕਾਮਞ੍ਚੇਤੰ ਕਰਣਾਰਹਟ੍ਠੇਨ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਦੀਪਕੇਨ ਆਦਿਪਦੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹਾ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਰਣੀਯੰ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਕਰਣੀਯੰ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯੰ ਕਰਣੀਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਤਿਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ, ਕੇਹਿਚਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ। ਤਤੋ ਯੇਹਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ, ਤੇਸੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਯੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਆਰਞ੍ਞਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ **“ਸਕ੍ਕੋ ਉਜੂ ਚ ਸੁਹੁਜੂ ਚ, ਸੁਵਚੋ ਚਸ੍ਸ ਮੁਦੁ ਅਨਤਿਮਾਨੀ”**ਤਿ ਇਮੰ ਤਾਵ ਉਪਡ੍ਢਗਾਥਮਾਹ।

ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ? ਸਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮੋ, ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਾਯ ਵਾ ਤੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਤਦਧਿਗਮਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਆਰਞ੍ਞਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋ ਅਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਵਤ੍ਤਸਮਾਦਾਨਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਾਦੀਸੁ ਚ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਿ ਕਿੰ ਕਰਣੀਯਾਨਿ, ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਸਕ੍ਕੋ ਅਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮਤ੍ਥੋ। ਸਕ੍ਕੋ ਹੋਨ੍ਤੋਪਿ ਚ

ਤਤਿਯਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਉਜੁ ਅਸ੍ਸ। ਉਜੁ ਹੋਨ੍ਤੋਪਿ ਚ ਸਕਿਂ ਉਜੁਭਾਵੇਨ ਦਹਰਕਾਲੇ ਵਾ ਉਜੁਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵਜੀਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਸਿਥਿਲਕਰਣੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਉਜੁ ਅਸ੍ਸ। ਅਸਠਤਾਯ ਵਾ ਉਜੁ, ਅਮਾਯਾਵਿਤਾਯ ਸੁਹੁਜੁ। ਕਾਯਵਚੀਵਙ੍ਕਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵਾ ਉਜੁ, ਮਨੋਵਙ੍ਕਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਸੁਹੁਜੁ। ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਾਵਿਕਰਣੇਨ ਉਜੁ, ਅਸਨ੍ਤਗੁਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਲਾਭਸ੍ਸ ਅਨਧਿਵਾਸਨੇਨ ਸੁਹੁਜੁ। ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨੇਹਿ ਪੁਰਿਮਦ੍ਵਯਤਤਿਯਸਿਕ੍ਖਾਹਿ ਪਯੋਗਾਸਯਸੁਦ੍ਧੀਹਿ ਚ ਉਜੁ ਚ ਸੁਹੁਜੁ ਚ ਅਸ੍ਸ।

ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਉਜੁ ਚ ਸੁਹੁਜੁ ਚ, ਅਪਿਚ ਪਨ **ਸੁਵਚੋ ਚ ਅਸ੍ਸ**। ਯੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਇਦਂ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਕਿਂ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਕਿਂ ਤੇ ਸੁਤਂ, ਕੋ ਮੇ ਸੁਤ੍ਵਾ ਵਦਸਿ, ਕਿਂ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਆਚਰਿਯੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ ਵਾ''ਤਿ ਵਦੇਤਿ, ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ ਵਾ ਤਂ ਵਿਹੇਸੇਤਿ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨ ਤਥਾ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਦੂਰੇ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਓਵਦਿਯਮਾਨੋ ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਜ੍ਜਂ ਨਾਮ ਦੁਦ੍ਦਸਂ ਹੋਤਿ, ਪੁਨਪਿ ਮਂ ਏਵਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਦੇਯ੍ਯਾਥ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯ, ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਓਵਾਦੋ ਲਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਞ੍ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਵਚੋ ਚ ਅਸ੍ਸ।

ਯਥਾ ਚ ਸੁਵਚੋ, ਏਵਂ **ਮੁਦੁ ਅਸ੍ਸ। ਮੁਦੂ**ਤਿ ਗਹਟ੍ਠੇਹਿ ਦੂਤਗਮਨਪਹਿਣਗਮਨਾਦੀਸੁ ਨਿਯੁਜ੍ਜਮਾਨੋ ਤਤ੍ਥ ਮੁਦੁਭਾਵਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਥਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਕਲਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਚ ਮੁਦੁ ਅਸ੍ਸ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਸੁਵਣ੍ਣਂ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਿਯੋਗਕ੍ਖਮੋ। ਅਥ ਵਾ ਮੁਦੂਤਿ ਅਭਾਕੁਟਿਕੋ ਉਤ੍ਤਾਨਮੁਖੋ ਸੁਖਸਮ੍ਭਾਸੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਵੁਤ੍ਤਿ ਸੁਤਿਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਸੁਖਾਵਗਾਹੋ ਅਸ੍ਸ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਮੁਦੁ, ਅਪਿਚ ਪਨ **ਅਨਤਿਮਾਨੀ ਅਸ੍ਸ,** ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਅਤਿਮਾਨਵਤ੍ਥੂਹਿ ਪਰੇ ਨਾਤਿਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਮਾਰਕਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਸਨ੍ਤਂ ਪਦਂ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਦਧਿਗਮਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਆਰਞ੍ਞਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਕਚ੍ਚਂ ਕਰਣੀਯਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ **"ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਕੋ ਚਾ"**ਤਿ ਦੁਤਿਯਗਾਥਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ ''ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀ ਚ ਕਤਞ੍ਞੁਤਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਕੋ**। ਅਥ ਵਾ ਤੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤੁਸ੍ਸਕੋ, ਸਕੇਨ ਤੁਸ੍ਸਕੋ, ਸਨ੍ਤੇਨ ਤੁਸ੍ਸਕੋ, ਸਮੇਨ ਤੁਸ੍ਸਕੋਤਿ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਕੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਕਂ** ਨਾਮ ''ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪਭੋਜਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਮਣ੍ਡਲੇ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਂ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਜਾਤਂ, ਤੇਨ ਸੁਨ੍ਦਰੇਨ ਵਾ ਅਸੁਨ੍ਦਰੇਨ ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਕਾਲੇ ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇ ਚ ਵਿਕਾਰਂ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋ ''ਸਕੇਨ ਤੁਸ੍ਸਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਨ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਯਂ ਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ 'ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ , ਤੇਨ ਸਨ੍ਤੇਨੇਵ ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤਤੋ ਪਰਂ ਨ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ''ਸਨ੍ਤੇਨ ਤੁਸ੍ਸਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਮਂ** ਨਾਮ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਤੇਨ ਸਮੇਨ ਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ''ਸਮੇਨ ਤੁਸ੍ਸਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸੁਖੇਨ ਭਰੀਯਤੀਤਿ **ਸੁਭਰੋ,** ਸੁਪੋਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨਾਦੀਨਂ ਪਤ੍ਤੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇਪਿ ਦੁਮ੍ਮੁਖਭਾਵਂ ਅਨਤ੍ਤਮਨਭਾਵਮੇਵ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾਵ ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ''ਕਿਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਸਾਦੇਨ੍ਤੋ ਸਾਮਣੇਰਗਹਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ਦੇਤਿ, ਏਸ ਦੁਬ੍ਭਰੋ। ਏਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦੂਰਤੋਵ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ ''ਦੁਬ੍ਭਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪੋਸੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ । ਯੋ ਪਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੂਖਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਬਹੁਂ ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਮੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਾਪੇਤਿ, ਏਸ ਸੁਭਰੋ। ਏਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਦਨ੍ਤੋ ਸੁਭਰੋ, ਥੋਕਥੋਕੇਨਾਪਿ ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਮਯਮੇਵ ਨਂ ਪੋਸੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੋਸੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪੋ ਇਧ ਸੁਭਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

ਅਪ੍ਪਂ ਕਿਚ੍ਚਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਕਿਚ੍ਚੋ,** ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਾਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਾਦਿਅਨੇਕਕਿਚ੍ਚਬ੍ਯਾਵਟੋ, ਅਥ ਵਾ ਸਕਲਵਿਹਾਰੇ ਨਵਕਮ੍ਮਸਙ੍ਘਪਰਿਭੋਗਸਾਮਣੇਰਆਰਾਮਿਕਵੋਸਾਸਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਵਿਰਹਿਤੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੇਸਨਖਚ੍ਛੇਦਨਪਤ੍ਤਚੀਵਰਕਮ੍ਮਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਕਿਚ੍ਚਪਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਲ੍ਲਹੁਕਾ ਵੁਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿ।** ਯਥਾ ਏਕਚ੍ਚੋ ਬਹੁਭਣ੍ਡੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਸਾਪਕ੍ਕਮਨਕਾਲੇ ਬਹੁਂ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਤੇਲਗੁਲ਼ਾਦਿਂ ਮਹਾਜਨੇਨ ਸੀਸਭਾਰਕਟਿਭਾਰਾਦੀਹਿ ਉਬ੍ਬਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਵਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਯੋ ਅਪ੍ਪਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦਿਅਟ੍ਠਸਮਣਪਰਿਕ੍ਖਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਰਿਹਰਤਿ, ਦਿਸਾਪਕ੍ਕਮਨਕਾਲੇ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ ਵਿਯ ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ , ਏਵਰੂਪੋ ਇਧ ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸਨ੍ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਨ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ,** ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਸੁ ਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਦ੍ਧਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨਿਪਕੋ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂ ਵਿਭਾਵੀ ਪਞ੍ਞਵਾ, ਸੀਲਾਨੁਰਕ੍ਖਣਪਞ੍ਞਾਯ ਚੀਵਰਾਦਿਵਿਚਾਰਣਪਞ੍ਞਾਯ ਆਵਾਸਾਦਿਸਤ੍ਤਸਪ੍ਪਾਯਪਰਿਜਾਨਨਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨ ਪਗਬ੍ਭੋਤਿ **ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ,** ਅਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਨ ਕਾਯਪਾਗਬ੍ਭਿਯੇਨ ਚਤੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਚੀਪਾਗਬ੍ਭਿਯੇਨ ਅਨੇਕੇਨ ਠਾਨੇਨ ਮਨੋਪਾਗਬ੍ਭਿਯੇਨ ਚ ਵਿਰਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ ਕਾਯਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭) ਨਾਮ ਸਙ੍ਘਗਣਪੁਗ੍ਗਲਭੋਜਨਸਾਲਾਜਨ੍ਤਾਘਰਨ੍ਹਾਨਤਿਤ੍ਥਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਮਗ੍ਗਅਨ੍ਤਰਘਰਪ੍ਪਵੇਸਨੇਸੁ ਕਾਯੇਨ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਰਣਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਪਲ੍ਲਤ੍ਥਿਕਾਯ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਾਦੇ ਪਾਦਮੋਦਹਿਤ੍ਵਾ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। ਤਥਾ ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਚਤੁਪਰਿਸਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ, ਤਥਾ ਵੁਡ੍ਢਤਰੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ। ਭੋਜਨਸਾਲਾਯਂ ਪਨ ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਆਸਨਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਨਵਾਨਂ ਆਸਨਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ। ਤਥਾ ਜਨ੍ਤਾਘਰੇ, ਵੁਡ੍ਢੇ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ। ਨ੍ਹਾਨਤਿਤ੍ਥੇ ਚ ਯਦਿਦਂ ''ਦਹਰੋ ਵੁਡ੍ਢੋਤਿ ਪਮਾਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਆਗਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਨ੍ਹਾਯਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਨਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਵੁਡ੍ਢੇ ਚ ਨਵੇ ਚ ਬਾਧੇਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਮਗ੍ਗੇ ਪਨ ਅਗ੍ਗਾਸਨਅਗ੍ਗੋਦਕਅਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਂ ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਯਾਤਿ, ਬਾਹਾਯ ਬਾਹਂ ਪਹਰਨ੍ਤੋ। ਅਨ੍ਤਰਘਰਪ੍ਪਵੇਸਨੇ ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਪਠਮਤਰਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਦਹਰੇਹਿ ਕਾਯਕੀਲ਼ਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ।

ਚਤੁਟ੍ਠਾਨਂ ਵਚੀਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭) ਨਾਮ ਸਙ੍ਘਗਣਪੁਗ੍ਗਲਅਨ੍ਤਰਘਰੇਸੁ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਵਾਚਾਨਿਚ੍ਛਾਰਣਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਗਣੇ ਵੁਡ੍ਢਤਰੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਚ, ਤਤ੍ਥ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵੁਡ੍ਢਤਰਂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਪਨ ''ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੇ ਕਿਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਿਂ ਯਾਗੁ ਉਦਾਹੁ ਖਾਦਨੀਯਂ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯਂ ਵਾ, ਕਿਂ ਮੇ ਦਸ੍ਸਸਿ, ਕਿਂ ਅਜ੍ਜ ਖਾਦਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਿਂ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਿਂ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਭਾਸਤਿ।

ਅਨੇਕਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨੋਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੭) ਨਾਮ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ਮਨਸਾ ਏਵ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕਨਂ।

ਕੁਲੇਸ੍ਵਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋਤਿ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਤਣ੍ਹਾਯ ਵਾ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕਗਿਹਿਸਂਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋ, ਨ ਸਹਸੋਕੀ, ਨ ਸਹਨਨ੍ਦੀ, ਨ ਸੁਖਿਤੇਸੁ ਸੁਖਿਤੋ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ, ਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਉਯ੍ਯੋਗਮਾਪਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾਯ ਚ ਗਾਥਾਯ ਯਂ ''ਸੁਵਚੋ ਚਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਪਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਕੋ ਚ ਅਸ੍ਸ, ਸੁਭਰੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤਿਯਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਸਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਦਧਿਗਮਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਆਰਦ੍ਧਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਪਿ ਕਰਣੀਯੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਕਰਣੀਯਮ੍ਪਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੁਕਾਮੋ **"ਨ ਚ ਖੁਦ੍ਦਮਾਚਰੇ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪਰੇ ਉਪਵਦੇਯ੍ਯੁੰ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਉਪਡ੍ਢਗਾਥਮਾਹ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਏਵਮਿਮੰ ਕਰਣੀਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਯੰ ਤੰ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਖੁਦ੍ਦੰ ਲਾਮਕਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਨ ਚ ਖੁਦ੍ਦੰ ਸਮਾਚਰੇ, ਅਸਮਾਚਰਨ੍ਤੋ ਚ ਨ ਕੇਵਲੰ ਓਲ਼ਾਰਿਕੰ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਸਮਾਚਰੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਣੁਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨ ਸਮਾਚਰੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਤਤੋ ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਚਾਰੇ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮੇਵਾਦੀਨਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪਰੇ ਉਪਵਦੇਯ੍ਯੁੰ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਅਵਿਞ੍ਞੂ ਪਰੇ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ। ਤੇ ਹਿ ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਵਾ ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੰ ਵਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੰ। ਵਿਞ੍ਞੂ ਏਵ ਪਨ ਪਮਾਣੰ। ਤੇ ਹਿ ਅਨੁਵਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਿਞ੍ਞੂ ਪਰੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਇਮਾਹਿ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਸਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਦਧਿਗਮਾਯ ਵਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਆਰਦ੍ਧਕਸ੍ਸ, ਆਰਦ੍ਧਕਸੀਸੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮਾਨੰ ਕਰਣੀਯਾਕਰਣੀਯਭੇਦੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੂਪਚਾਰੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾਭਯਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਥੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਞ੍ਚ **"ਸੁਖਿਨੋਵ ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮੇਤ੍ਤਕਥੰ ਕਥੇਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਸੁਖਿਨੋ**ਤਿ ਸੁਖਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਖੇਮਿਨੋ**ਤਿ ਖੇਮਵਨ੍ਤੋ, ਅਭਯਾ ਨਿਰੁਪਦ੍ਦਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਾ। **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਾਣਿਨੋ। **ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਖਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਯਿਕੇਨ ਸੁਖੇਨ ਸੁਖਿਨੋ, ਮਾਨਸੇਨ ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਦੁਭਯੇਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਭਯੁਪਦ੍ਦਵਵਿਗਮੇਨ ਵਾ ਖੇਮਿਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੰ? ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਵਾ, ''ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਵਾ, ''ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਵਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਏਵਂ ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਤੋ ਅਪ੍ਪਨਾਕੋਟਿ, ਤਾਵ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋਪਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਯੇ ਕੇਚੀ"**ਤਿ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਰਿਚਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਆਦਿਕੇਨੇਵ ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਣ੍ਠਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪ੍ਪਭੇਦੰ ਪਨ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਮੇਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸਥਾਵਰਾਦਿਦੁਕਤਿਕਪ੍ਪਭੇਦੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ''ਯੇ ਕੇਚੀ''ਤਿ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਯੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਵਿਭੂਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੁਖੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਯਸ੍ਸ ਯੰ ਵਿਭੂਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਣ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਤਸਥਾਵਰਾਦਿਦੁਕਤਿਕਾਰਮ੍ਮਣਭੇਦਦੀਪਕੰ ''ਯੇ ਕੇਚੀ''ਤਿ ਇਮੰ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਤਸਥਾਵਰਦੁਕੰ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਟ੍ਠਦੁਕੰ ਦੂਰਸਨ੍ਤਿਕਦੁਕੰ ਭੂਤਸਮ੍ਭਵੇਸਿਦੁਕਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੁਕੇ, ਦੀਘਾਦੀਹਿ ਚ ਛਹਿ ਪਦੇਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦਸ੍ਸ ਤੀਸੁ ਅਣੁਕਪਦਸ੍ਸ ਚ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤਿਕੇਸੁ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ਦੀਘਰਸ੍ਸਮਜ੍ਝਿਮਤਿਕੰ ਮਹਨ੍ਤਾਣੁਕਮਜ੍ਝਿਮਤਿਕੰ ਥੂਲਾਣੁਕਮਜ੍ਝਿਮਤਿਕਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਤਿਕੇ ਚ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਵਚਨੰ। ਪਾਣਾ ਏਵ ਭੂਤਾ **ਪਾਣਭੂਤਾ**। ਅਥ ਵਾ ਪਾਣਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਣਾ, ਏਤੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਸਤ੍ਤੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਭੂਤਾ, ਏਤੇਨ ਏਕਵੋਕਾਰਚਤੁਵੋਕਾਰਸਤ੍ਤੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ **"ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਾਣਭੂਤਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਦੁਕਤਿਕੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਏਕਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ **ਤਸਾ ਵਾ ਥਾਵਰਾ ਵ ਨਵਸੇਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦੁਕੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਤਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਸਾ,** ਸਤਣ੍ਹਾਨਂ ਸਭਯਾਨਞ੍ਚੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ **ਥਾਵਰਾ,** ਪਹੀਨਤਣ੍ਹਾਭਯਾਨਂ ਅਰਹਤਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਅਵਸੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਨਵਸੇਸਾ,** ਸਬ੍ਬੇਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ ਅਨ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਦੁਕਤਿਕੇਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਾਣਭੂਤਤ੍ਥਿ ਤਸਾ ਵਾ ਥਾਵਰਾ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਾ, ਇਮੇਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤੁ ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਯਾਵ ਭੂਤਾ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵੇਸੀ ਵਾ, ਇਮੇਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤੁ ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਦੀਘਰਸ੍ਸਮਜ੍ਝਿਮਾਦਿਤਿਕਤ੍ਤਯਦੀਪਕੇਸੁ **ਦੀਘਾ** ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਛਸੁ ਪਦੇਸੁ **ਦੀਘਾ**ਤਿ ਦੀਘਤ੍ਤਭਾਵਾ ਨਾਗਮਚ੍ਛਗੋਧਾਦਯੋ। ਅਨੇਕਬ੍ਯਾਮਸਤਪ੍ਪਮਾਣਾਪਿ ਹਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਨਾਗਾਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾ ਅਨੇਕਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਾ ਚ ਮਚ੍ਛਗੋਧਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਮਹਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਭਾਵਾ ਜਲੇ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾਦਯੋ, ਥਲੇ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਾਦਯੋ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਦਾਨਵਾਦਯੋ । ਆਹ ਚ ''ਰਾਹੁਗ੍ਗਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੀਨ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੫)। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਚ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ, ਬਾਹੂ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਸਤਪਰਿਮਾਣਾ, ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਂ ਭਮੁਕਨ੍ਤਰਂ, ਤਥਾ ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਿਕਾ, ਹਤ੍ਥਤਲਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਯੋਜਨਸਤਾਨੀਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਗੋਣਮਹਿਂਸਸੂਕਰਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਾ। **ਰਸ੍ਸਕਾ**ਤਿ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਵਾਮਨਾਦਯੋ ਦੀਘਮਜ੍ਝਿਮੇਹਿ ਓਮਕਪ੍ਪਮਾਣਾ ਸਤ੍ਤਾ। **ਅਣੁਕਾ**ਤਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਅਗੋਚਰਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਵਿਸਯਾ ਉਦਕਾਦੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਭਾਵਾ ਸਤ੍ਤਾ ਊਕਾਦਯੋ ਵਾ। ਅਪਿਚ ਯੇ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਮਹਨ੍ਤਮਜ੍ਝਿਮੇਹਿ ਥੂਲਮਜ੍ਝਿਮੇਹਿ ਚ ਓਮਕਪ੍ਪਮਾਣਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਅਣੁਕਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਥੂਲਾ**ਤਿ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤ੍ਤਭਾਵਾ ਸਿਪ੍ਪਿਕਸਮ੍ਬੁਕਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤਾ।

ਪਞ੍ਚਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫. ਏਵਂ ਤੀਹਿ ਤਿਕੇਹਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਤ੍ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ **"ਦਿਟ੍ਠਾ ਵਾ ਯੇ ਵ ਅਦਿਟ੍ਠਾ"**ਤਿਆਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਦੁਕੇਹਿਪਿ ਤੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਯੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਾਥਮਾਗਤਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ। **ਅਦਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਯੇ ਪਰਸਮੁਦ੍ਦਪਰਸੇਲਪਰਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਦੀਸੁ ਠਿਤਾ। ''ਯੇ ਵਾ ਦੂਰੇ ਵਸਨ੍ਤਿ ਅਵਿਦੂਰੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਦੁਕੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਦੂਰੇ ਚ ਅਵਿਦੂਰੇ ਚ ਵਸਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇ ਅਪਦਦ੍ਵਿਪਦਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿ ਕਾਯੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵਿਦੂਰੇ, ਬਹਿਕਾਯੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਦੂਰੇ। ਤਥਾ ਅਨ੍ਤੋਉਪਚਾਰੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਅਵਿਦੂਰੇ, ਬਹਿਉਪਚਾਰੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਦੂਰੇ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਹਾਰੇ ਗਾਮੇ ਜਨਪਦੇ ਦੀਪੇ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਅਵਿਦੂਰੇ, ਪਰਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਦੂਰੇ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਭੂਤਾਤਿ ਜਾਤਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਭੂਤਾ ਏਵ, ਨ ਪੁਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਮ੍ਭਵਮੇਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਭਵੇਸੀ**। ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਵਸਂਯੋਜਨਤ੍ਤਾ ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵਂ ਏਸਨ੍ਤਾਨਂ ਸੇਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਅਥ ਵਾ ਚਤੂਸੁ ਯੋਨੀਸੁ ਅਣ੍ਡਜਜਲਾਬੁਜਾ ਸਤ੍ਤਾ ਯਾਵ ਅਣ੍ਡਕੋਸਂ ਵਤ੍ਥਿਕੋਸਞ੍ਚ ਨ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਸਮ੍ਭਵੇਸੀ ਨਾਮ, ਅਣ੍ਡਕੋਸਂ ਵਤ੍ਥਿਕੋਸਞ੍ਚ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਭੂਤਾ ਨਾਮ । ਸਂਸੇਦਜਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਚ ਪਠਮਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਸਮ੍ਭਵੇਸੀ ਨਾਮ, ਦੁਤਿਯਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਤੋ ਪਭੁਤਿ ਭੂਤਾ ਨਾਮ। ਯੇਨ ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਯਾਵ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਸਮ੍ਭਵੇਸੀ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਭੂਤਾਤਿ।

ਛਟ੍ਠਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ''ਸੁਖਿਨੋ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਹਿਤਸੁਖਾਗਮਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਾਨਾਗਮਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨਾਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਨ ਪਰੋ ਪਰਂ ਨਿਕੁਬ੍ਬੇਥਾ"**ਤਿ। ਏਸ ਪੋਰਾਣੋ ਪਾਠੋ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ''ਪਰਂ ਹੀ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਨ ਸੋਭਨੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਰੋ**ਤਿ ਪਰਜਨੋ। **ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਜਨਂ। ਨ **ਨਿਕੁਬ੍ਬੇਥਾ**ਤਿ ਨ ਵਞ੍ਚੇਯ੍ਯ। **ਨਾਤਿਮਞ੍ਞੇਥਾ**ਤਿ ਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ। **ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਓਕਾਸੇ, ਗਾਮੇ ਵਾ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ ਵਾ ਞਾਤਿਮਜ੍ਝੇ ਵਾ ਪੂਗਮਜ੍ਝੇ ਵਾਤਿਆਦਿ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ। **ਕਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਯਂ ਕਞ੍ਚਿ ਖਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠਂ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਂ ਵਾ ਸੁਖਿਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤਂ ਵਾਤਿਆਦਿ। **ਬ੍ਯਾਰੋਸਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਕਾਯਵਚੀਵਿਕਾਰੇਹਿ ਬ੍ਯਾਰੋਸਨਾਯ ਚ ਮਨੋਵਿਕਾਰੇਨ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਚ। ''ਬ੍ਯਾਰੋਸਨਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯਾ''ਤਿ ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਬ੍ਯਾਰੋਸਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ ''ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਯਥਾ ਚ ''ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਟਿਪਦਾਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ। **ਨਾਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਨ ਕੇਵਲਂ ''ਸੁਖਿਨੋ ਵਾ ਖੇਮਿਨੋ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿਆਦਿਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨੇਵ ਮੇਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ, ਕਿਨ੍ਤੁ ''ਅਹੋ ਵਤ ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਂ ਕਞ੍ਚਿ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਞ੍ਚਨਾਦੀਹਿ ਨਿਕਤੀਹਿ ਨ ਨਿਕੁਬ੍ਬੇਥ, ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਚ ਨਵਹਿ ਮਾਨਵਤ੍ਥੂਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਦੇਸੇ ਕਞ੍ਚਿ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨਾਤਿਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਬ੍ਯਾਰੋਸਨਾਯ ਵਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਸਤ੍ਤਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਏਵਂ ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਾਨਾਗਮਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਉਪਮਾਯ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਮਾਤਾ ਯਥਾ ਨਿਯਂਪੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਮਾਤਾ ਨਿਯਂ ਪੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਜਾਤਂ ਓਰਸਂ ਪੁਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਏਕਪੁਤ੍ਤਮੇਵ ਆਯੁਸਾ ਅਨੁਰਕ੍ਖੇ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਗਮਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਯੁਮ੍ਪਿ ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖੇ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਭੂਤੇਸੁ ਇਦਂ ਮੇਤ੍ਤਾਖ੍ਯਂ ਮਾਨਸਂ ਭਾਵਯੇ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਜਨਯੇ ਵਡ੍ਢਯੇ, ਤਞ੍ਚ ਅਪਰਿਮਾਣਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਫਰਣਵਸੇਨ ਅਪਰਿਮਾਣਂ ਭਾਵਯੇਤਿ।

ਅਟ੍ਠਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮. ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਡ੍ਢਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਮੇਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਮੀ**''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਮਿਜ੍ਜਤਿ ਤਾਯਤਿ ਚਾਤਿ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤਿ, ਅਹਿਤਾਗਮਤੋ ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮੇਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸੇ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ। ਮਨਸਿ ਭਵਨ੍ਤਿ **ਮਾਨਸਂ**। ਤਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਭਾਵਯੇ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਯੇ। ਨ ਅਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣਨ੍ਤਿ **ਅਪਰਿਮਾਣਂ,** ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿ, ਤੇਨ ਅਰੂਪਭਵਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਧੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਤੇਨ ਕਾਮਭਵਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਮਜ੍ਝਂ, ਤੇਨ ਰੂਪਭਵਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਸਮ੍ਬਾਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਾਧਵਿਰਹਿਤਂ, ਭਿਨ੍ਨਸੀਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੀਮਾ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵੇਰ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਰਵਿਰਹਿਤਂ , ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾਪਿ ਵੇਰਚੇਤਨਾਪਾਤੁਭਾਵਵਿਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ। ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਤਂ ਮਾਨਸਂ ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਤ੍ਤਾ ਅਸਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਞ੍ਹਿ ਏਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ ਸਪਤ੍ਤੋਤਿ। ਅਯਂ ਅਨੁਪਦਤੋ **ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ**।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਦੀਪਨਾ** – ਯਦਿਦਂ ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਭੂਤੇਸੁ ਮਾਨਸਂ ਭਾਵਯੇ ਅਪਰਿਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਅਪਰਿਮਾਣਂ ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਾਨਸਂ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਭਾਵਯੇ ਵਡ੍ਢਯੇ, ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਮਯੇ ਪਾਪਯੇ। ਕਥਂ? ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਚ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ, ਉਦ੍ਧਂ ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਾ, ਅਧੋ ਯਾਵ ਅਵੀਚਿਤੋ, ਤਿਰਿਯਂ ਯਾਵ ਅਵਸੇਸਦਿਸਾ। ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਆਰੁਪ੍ਪਂ, ਅਧੋ ਕਾਮਧਾਤੁਂ, ਤਿਰਿਯਂ ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਫਰਨ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਚ ਤਂ ਯਥਾ ਅਸਮ੍ਬਾਧਂ ਅਵੇਰਂ ਅਸਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਬਾਧਵੇਰਸਪਤ੍ਤਾਨਂ

ਅਭਾਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਾਵਯੇ। ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਦਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਓਕਾਸਲੋਕਵਸੇਨ ਅਸਮ੍ਬਾਧਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸੁ ਆਘਾਤਪ੍ਪਟਿਵਿਨਯਨੇਨ ਅਵੇਰਂ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਚ ਪਰੇਸਂ ਆਘਾਤਵਿਨਯਨੇਨ ਅਸਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਅਸਮ੍ਬਾਧਮਵੇਰਮਸਪਤ੍ਤਂ ਅਪਰਿਮਾਣਂ ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਾਨਸਂ ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚਾਤਿ ਤਿਵਿਧਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਭਾਵਯੇ ਵਡ੍ਢਯੇਤਿ।

ਨਵਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯. ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਵਡ੍ਢਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਇਰਿਯਾਪਥਨਿਯਮਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਤਿਟ੍ਠਂ ਚਰਂ...ਪੇ॰... ਅਧਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਏਵਮੇਤਂ ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਾਨਸਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸੋ ''ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਇਰਿਯਾਪਥਨਿਯਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾਸੁਖਂ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨਵਿਨੋਦਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਚਰਂ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ਸਯਾਨੋ ਵਾ ਯਾਵਤਾ ਵਿਗਤਮਿਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ, ਅਥ ਏਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਸਤਿਂ ਅਧਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ।

ਅਥ ਵਾ ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਵਡ੍ਢਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਸੀਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਤਿਟ੍ਠਂ ਚਰ**"ਨ੍ਤਿ। ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹਿ ਤਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਚਰਂ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ਸਯਾਨੋ ਵਾ ਯਾਵਤਾ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਏਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਸਤਿਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਚਰਂ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸਯਾਨੋ ਵਾਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਯਾਵਤਾ ਏਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਸਤਿਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਾਵਤਾ ਵਿਗਤਮਿਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਿਟ੍ਠਂ ਚਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵ, ਸਯਾਨੋ ਯਾਵਤਾਸ੍ਸ ਵਿਤਮਿਦ੍ਧੋ। ਏਤਂ ਸਤਿਂ ਅਧਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ**''ਤਿ।

ਤਸ੍ਸਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਂ ਤਂ ''ਮੇਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਮਿ, ਮਾਨਸਂ ਭਾਵਯੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਯਥਾ ਭਾਵੇਯ੍ਯ, ਯਥਾ ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਯਾਵਤਾ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਵਾ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵਤਾ ਏਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਸਤਿਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਤਾਵਤਾ ਵਿਗਤਮਿਦ੍ਧੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਤਂ ਸਤਿਂ ਅਧਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਵਸੀਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਏਤਂ ਸਤਿਂ ਅਧਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੇ ਨਿਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਵਿਹਾਰਂ ਥੁਨਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਬ੍ਰਹ੍ਮਮੇਤਂ ਵਿਹਾਰਮਿਧਮਾਹੂ**"ਤਿ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯ੍ਵਾਯਂ ''ਸੁਖਿਨੋ ਵਾ ਖੇਮਿਨੋ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿਆਦਿ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ''ਏਤਂ ਸਤਿਂ ਅਧਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੋ। ਏਤਂ ਚਤੂਸੁ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਸੁ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਕਰਤ੍ਤਾ ਚ ਇਧ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਮਾਹੁ ਸੇਟ੍ਠਵਿਹਾਰਮਾਹੂਤਿ, ਯਤੋ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਤਿਟ੍ਠਂ ਚਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ਸਯਾਨੋ ਵਾ ਯਾਵਤਾਸ੍ਸ ਵਿਗਤਮਿਦ੍ਧੋ, ਏਤਂ ਸਤਿਂ ਅਧਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਦਸਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਆਸਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਨਿਸੇਧਨਮੁਖੇਨ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤਦੇਵ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਭੂਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਅਨੁਪਗ੍ਗਮ੍ਮਾ**"ਤਿ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਦੇਸਨਂ ਸਮਾਪੇਸਿ।

ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯ੍ਵਾਯਂ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਮੇਤਂ ਵਿਹਾਰਮਿਧਮਾਹੂ''ਤਿ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਵਿਹਾਰੋ, ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਾਦਿਅਨੁਸਾਰੇਨ ਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ

‘‘ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜੋਯਂ, ਨਯਿਧ ਸਤ੍ਤੂਪਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੮੬) ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਅਨੁਪਗ੍ਗਮ੍ਮ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੀਲੇਨ ਸੀਲਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੀਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਿਤੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਯੋਪਾਯਂ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਗੇਧੋ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਹਿ ਤਨੁਭਾਵੇਨ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਕਾਮੇਸੁ ਗੇਧਂ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਵਿਨਯਿਤ੍ਵਾ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ **ਨ ਹਿ ਜਾਤੁ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਂ ਪੁਨ ਰੇਤਿ** ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਪੁਨ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਂ ਨ ਏਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਦੇਸਨਂ ਸਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹ – ‘‘ਗਚ੍ਛਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਵਿਹਰਥ, ਇਮਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਂ ਮਾਸਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਸੁ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਦਿਵਸੇਸੁ ਘਣ੍ਡਿਂ ਆਕੋਟੇਤ੍ਵਾ ਉਸ੍ਸਾਰੇਥ, ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਰੋਥ ਸਾਕਚ੍ਛਥ ਅਨੁਮੋਦਥ, ਇਦਮੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਆਸੇਵਥ ਭਾਵੇਥ ਬਹੁਲੀਕਰੋਥ, ਤੇਪਿ ਵੋ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਂ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹਿਤਕਾਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਤੇ ‘‘ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਅਕਂਸੁ। ਦੇਵਤਾਯੋ ਚ ‘‘ਭਦਨ੍ਤਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹਿਤਕਾਮਾ’’ਤਿ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਸੇਨਾਸਨਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਣ੍ਹੋਦਕਂ ਪਟਿਯਾਦੇਨ੍ਤਿ , ਪਿਟ੍ਠਿਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਪਾਦਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਆਰਕ੍ਖਂ ਸਂਵਿਦਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਮੇਵ ਮੇਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਚ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਤੇਮਾਸੇ ਅਗ੍ਗਫਲਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਵਾਰਣਂ ਪਵਾਰੇਸੁਨ੍ਤਿ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਕੁਸਲੇਨ ਤਥਾਗਤੇਨ,
ਧਮ੍ਮਿਸ੍ਸਰੇਨ ਕਥਿਤਂ ਕਰਣੀਯਮਤ੍ਥਂ।
ਕਤ੍ਵਾਨੁਭੁਯ੍ਯ ਪਰਮਂ ਹਦਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਂ,
ਸਨ੍ਤਂ ਪਦਂ ਅਭਿਸਮੇਨ੍ਤਿ ਸਮਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਤਂ ਅਮਤਮਬ੍ਭੁਤਮਰਿਯਕਨ੍ਤਂ,
ਸਨ੍ਤਂ ਪਦਂ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮੋ।
ਵਿਞ੍ਞੂ ਜਨੋ ਵਿਮਲਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ-
ਭੇਦਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਸਤਤਂ ਕਰਣੀਯਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ॥

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਉਤ੍ਤਮਂ ਵਨ੍ਦਨੇਯ੍ਯਾਨਂ, ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ।
ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਸਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਕੁਮਾਰਪਞ੍ਹਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਰਤਨਸੁਤ੍ਤਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਨਿਧਿਕਣ੍ਡਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਨਵਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ **ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਸ੍ਸ** ਤਾਵ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਇਮਂ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਸ੍ਸ, ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ।
ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਕਾਮੇਨ, ਯਂ ਪਤ੍ਤਂ ਕੁਸਲਂ ਮਯਾ॥
ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ।
ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ, ਪਾਪੁਣਾਤੁ ਅਯਂ ਜਨੋ’’ਤਿ॥

ਪਰਮਵਿਸੁਦ੍ਧਸਦ੍ਧਾਬੁਦ੍ਧਿਵੀਰਿਯਗੁਣਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੇਨ ਸੀਲਾਚਾਰਜ੍ਜਵਮਦ੍ਦਵਾਦਿਗੁਣਸਮੁਦਯਸਮੁਦਿਤੇਨ ਸਕਸਮਯਸਮਯਨ੍ਤਰਗਹਨਜ੍ਝੋਗਾਹਣਸਮਤ੍ਥੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਤਿਪਿਟਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੇ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਛਮਹਾਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨਛਮਹਾਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਕਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਜਨਿਤਸੁਖਵਿਨਿਗ੍ਗਤਮਧੁਰੋਦਾਰਵਚਨਲਾਵਣ੍ਣਯੁਤ੍ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤਮੁਤ੍ਤਵਾਦਿਨਾ ਵਾਦੀਵਰੇਨ ਮਹਾਕਵਿਨਾ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਗੁਣਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਬੁਦ੍ਧੀਨਂ ਥੇਰਵਂਸਪ੍ਪਦੀਪਾਨਂ ਥੇਰਾਨਂ ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ ਵਂਸਾਲਙ੍ਕਾਰਭੂਤੇਨ ਵਿਪੁਲਵਿਸੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਿਨਾ **ਬੁਦ੍ਧਘੋਸੋ**ਤਿ ਗਰੂਹਿ ਗਹਿਤਨਾਮਧੇਯ੍ਯੇਨ ਥੇਰੇਨ ਕਤਾ ਅਯਂ **ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾ** ਨਾਮ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਵਣ੍ਣਨਾ –

ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਲੋਕਨਿਤ੍ਥਰਣੇਸਿਨਂ।
ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਨਯਂ ਸੀਲਾਦਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ॥

ਯਾਵ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨਾਮਮ੍ਪਿ, ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਨੋ।
ਲੋਕਮ੍ਹਿ ਲੋਕਜੇਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਮਹੇਸਿਨੋਤਿ॥

ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ ਖੁਦ੍ਦਕ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।